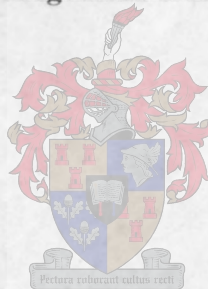

**DIE VESTIGING VAN GEMEENSKAPSGEDREWE GEÏNTEGREERDE
OPVANGGEBIEDBESTUUR: DIE VELDWACHTERSRIVIER
OPVANGGEBIED**

Maria Magdalena Kunneke

**Tesis ingelewer ter gedeeltelike voldoening aan die vereistes vir die graad Magister in
Lettere en Wysbegeerte aan die Universiteit van Stellenbosch.**

Studieleier: Prof. J.H. van der Merwe

April 2004

VERKLARING

Ek, die ondergetekende, verklaar hiermee dat die werk in hierdie tesis vervat my eie oorspronklike werk is en dat ek dit nie vantevore in geheel of gedeeltelik by enige universiteit ter verkryging van 'n graad voorgelê het nie.

OPSOMMING

Suid-Afrika is 'n semi-ariëde land met 'n gemiddelde reënvalsyfer van 497mm per jaar teenoor die wêreldgemiddelde van 860mm per jaar, waarvan beskikbare varswaterbronne tans byna ten volle benut word. Die waterbeperkings in die Wes-Kaap gedurende die somers van 2000/2001 en 2001/2002 is afdoende bewys hiervan. Hierdie dreigende waternood hou verreikende gevolge vir die sosio-ekonomiese ontwikkeling van die land in, indien daar nie 'n daadwerklike poging aangewend gaan word om die waterhulpbronne volhoubaar te bestuur nie. Sedert die negentigerjare het die konsep van *geïntegreerde opvanggebiedbestuur* (GOGB) as waterhulpbronbestuursmeganisme wye belangstelling begin geniet. Dit was hoofsaaklik afgedwonge, staatsgeïnisieerde projekte met min direkte gemeenskapsbetrokkenheid wat beperkte sukses gehad het.

Hierdie studie het 'n *gemeenskapsgedrewe* geïntegreerde opvanggebiedbestuur op 'n relatief klein opvanggebied in die Veldwachtersrivier vallei in die Stellenbosch omgewing in die Wes-Kaap onderneem, ten einde die effektiwiteit daarvan as 'n volhoubare waterhulpbronbestuursmeganisme te ondersoek. Die studie plaas eerstens die *konsep* van GOGB in perspektief, waarna die *studiegebied* ruimtelik binne die Suid-Afrikaanse en streekskonteks afgebaken word. *Gemeenskapsgebaseerde aksienavorsing* as navorsingsbenadering verskaf die tegnieke om die tweeledigheid van die GOGB proses, naamlik menslike en fisiese elemente in 'n opvanggebied, te versoen en te integreer en om die gemeenskap suksesvol by die proses te betrek. Die eerste fase van die studie behels die insameling van bestaande en nuwe inligting en die omskrywing van die omgewingstatus van die opvanggebied in 'n *situasie-analise*, wat as inligtingsdokument aan die gemeenskap voorgelê word om publieke deelname te inisieer. Gedurende die tweede fase is 'n *gemeenskapsvennootskap* gevestig met behulp van inleidende onderhoude, korrespondensie, fokusgroebyeenkomste en publieke forums. Die derde en *uitvoerende fase* is gekenmerk deur die mobilisering van die gemeenskapsvennootskap in die uitvoering van *strategiese beplanningsprosedures* soos die formulering van 'n opvanggebiedvisie, prioritisering van tersaaklike opvanggebiedkwessies, bestuursdoelwitstelling en die formulering en implementering van aksieplanne vir die bestuur van verskeie kwessies in die opvanggebied.

Die gevolgtrekking ná die noukeurige evaluering van die verloop van hierdie studie, is dat die implementering van gemeenskapsgedrewe geïntegreerde opvanggebiedbestuur in 'n kleiner opvanggebied wel suksesvol kan wees. 'n Paar beslissende vereistes moet met toekomstige toepassings elders in ag geneem word, naamlik:

- Dat die studiegebied oppervlakgewys klein genoeg moet wees sodat alle rolspelers relatief maklik betrek kan word en 'n opvanggebied-identiteit en “eienaarskap” van die proses kan ontwikkel;
- Die proses moet aanvanklik ekstern fasiliteer word, totdat 'n gemeenskapsvennootskap gevestig is en 'n bestuurskomitee verkies is, waarna die fasilitering en bestuur van die proses aan die gemeenskap oorgegee moet word om uiteindelik ten volle gemeenskapsgedrewe te word;
- Dat sosio-ekonomiese kwessies aanvanklik aandag bó die natuurlike omgewing sal geniet, maar dat hierdie kwessies benut moet word om die GOGB proses te vestig, waarna die natuurlike omgewing vanselfsprekend hoër prioriteit sal geniet; en
- Dat die navorser veral gedurende die tweede en derde fases van die proses geduld moet behou, omdat publieke deelname en veral die vestiging van 'n gemeenskapsgedrewe proses, tydsaam en vermoeiend kan wees.

Hierdie gevallestudie beklemtoon dat elke toepassing van GOGB uniek sal wees omdat die mate van gemeenskapsdeelname en -prioriteite tussen opvanggebiedgemeenskappe sal verskil. Gemeenskapsgedrewe geïntegreerde opvanggebiedbestuur is onder geen omstandighede 'n kitsoplossing vir waterbestuur en -bewaring nie, maar dit is die enigste volhoubare opsie.

SLEUTELWOORDE: opvanggebiedbestuur, publieke/gemeenskapsdeelname, situasie-analise, waterhulpbronbestuur, aksienavorsing

ABSTRACT

South Africa is a semi-arid country with an average annual rainfall of 197mm, in comparison with the international average of 860mm per year, of which the available freshwater sources are currently being utilised virtually completely. The water restrictions in the Western Cape during the summer of 2000/2001 and of 2001/2002 are sufficient evidence of this. This threatening water shortage holds far-reaching consequences for the socio-economic development of the country if an active effort is not made to manage the water resources in a sustainable manner. Starting in the 1990s, the concept of integrated catchment management (ICM) began to enjoy widespread attention as a mechanism to manage water resources. However, it was primarily forced, state-initiated projects with little direct community involvement that enjoyed a limited amount of success.

This study undertook community-driven, integrated catchment management in a relatively small catchment in the Veldwachters River valley in the Stellenbosch area in the Western Cape in order to investigate the effectiveness thereof as a mechanism for sustainable water resource management. The study firstly places the concept of ICM in perspective, after which the study area is demarcated spatially within the South African and the regional context. Community-based action research as research approach provides the techniques to reconcile and integrate the duality of the ICM process, namely the human and physical elements in a catchment, and to successfully involve the community in the process. The first phase of the study entails the gathering of existing and new information and the definition of the environmental status of the catchment area in a situation analysis, which was presented to the community as an information document to initiate public participation. During the second phase, a community partnership was established by means of introductory interviews, correspondence, focus group meetings and public forums. The third and executive phase was characterised by the mobilisation of the community partnership in the execution of strategic planning procedures, such as the formulation of a catchment vision, prioritisation of relevant catchment management issues, the statement of the management objectives and the formulation and implementation of action plans for the management of various issues in the catchment.

The conclusion drawn after a thorough evaluation of the course of the study is that the implementation of community-driven integrated catchment management can be successful in a

smaller catchment. A few crucial requirements need to be taken into consideration in future applications elsewhere, namely:

- That the study area must have a small enough area so that all stakeholders can be involved relatively easily and for a catchment identity and “ownership” of the process to be able to develop;
- That the process must initially be facilitated externally until a community partnership has been established and a management committee has been elected, after which the facilitation and management of the process must be handed to the community so that it can finally become completely community driven;
- That socio-economic issues initially will receive more attention than the natural environment, but that these issues need to be utilised to establish the ICM process, after which the natural environment naturally will receive greater priority; and
- That the researcher must remain patient, particularly during the second and third phases of the process, as public participation and particularly the establishment of a community-driven process can be slow and exhausting.

This case study emphasises that each application of ICM will be unique because the degree of community involvement and the priorities of catchment communities will differ. Community-driven integrated catchment management is not, under any circumstances, an instant solution for water management and water conservation issues, but it is the only sustainable option.

KEY WORDS: catchment management, public/community participation, situation analysis, water resource management, action research.

DANKBETUIGINGS

My opregte dank en waardering aan die volgende persone:

- my studieleier, **Prof. Hannes van der Merwe**, vir sy waardevolle insigte en kommentaar gedurende die verloop van die navorsing, asook sy volgehoue ondersteuning, motivering en geloof in my om hierdie studie te voltooi;
- alle **inwoners van die Devonvallei**, Stellenbosch, wat op die een of ander tyd betrokke was by die projek en vandag steeds betrokke is by die Devonvallei Plaasassosiasie, wat uit hierdie navorsingsprojek voortgevoel het;
- die **Veldwachtersrivierprojekfonds** vir finansiële ondersteuning;
- **prof. D. Schreuder, dr. C. Boucher** en **me. E. Rode** vir hulp en raad, veral aan die begin van die studie;
- **mnr. Bennie Schloms** vir hulp met waterkwaliteit-monsterneming;
- **mev. Amanda de Stadler** vir die taalversorging van die dokument;
- my familie en vriende, veral my man, **Arno Combrinck**, wat my end-uit ondersteun het ten spyte van moeilike tye; en my seuntjie, **Léan**, wat sy eerste twee lewensjare met afskeptydjies tevrede moes wees;
- en bowenal my **Skepper**, wat hierdie geleentheid aan my gegee het en my soos in Filippense 4:13 beloof, krag gegee het gedurende die verloop van hierdie studietydperk, om dit te voltooi.

INHOUD

	Bladsy
OPSOMMING	i
ABSTRACT	iii
DANKBETUIGINGS	v
INHOUD	vi
TABELLE	xii
FIGURE	xiii
AKRONIEME	xv
WOORDELYS	xvi
1. WATER: SLEUTEL TOT ONS VOORTBESTAAN	1
1.1 DIE SUID-AFRIKAANSE WATERHULPBRONDILEMMA	2
1.2 WATERNOOD IN DIE WES-KAAP	3
1.3 GEÏNTEGREERDE OPVANGGEBIEDBESTUUR AS KONSEP	3
1.3.1 Definiëring van GOGB	4
1.3.2 Die ontwikkeling van GOGB	6
1.3.3 Implementeringsraamwerk van GOGB	6
1.3.4 Die implementering van GOGB	8
1.3.5 Implementeringskaal van GOGB: groot teenoor klein opvanggebiede	10
1.4 DOEL VAN DIE STUDIE	12
1.5 AFBAKENING VAN DIE STUDIEGEBIED	12
1.6 DIE NAVORSINGSONTWERP	14

1.6.1	Gemeenskapsgebaseerde aksienavorsing as navorsingsbenadering	15
1.6.2	Die navorsingsprosedures	16
1.6.2.1	Die situasie-analise	16
1.6.2.2	Vestiging van 'n gemeenskapsvennootskap	17
1.6.2.3	Uitvoerende fase	17
1.6.3	Verslagstruktuur	18
2.	DIE VELDWACHTERSRIVIER: SITUASIE-ANALISE	20
2.1	FISIOGRAFIESE EN MENSLIKE KENMERKE VAN DIE STUDIEGEBIED	20
2.1.1	Klimaatkenmerke	21
2.1.2	Rivierkenmerke en die impak van wateronttrekkings	22
2.1.3	Topografie en grondtipes	23
2.1.4	Dier- en plantlewe in die opvanggebied	25
2.1.5	Grondgebruik	26
2.1.6	Toerisme- en rekreasiewaarde van die opvanggebied	29
2.1.7	Sosio-ekonomiese status van die opvanggebied	30
2.2	DIE AANLOOP TOT DIE VELDWACHTERSRIVIER STUDIE	31
2.3	DIE SAAMSTEL VAN DIE SITUASIE-ANALISE	32
2.3.1	Swak waterkwaliteit	32
2.3.1.1	Waterkwaliteitindeksering	33
2.3.1.2	Waterkwaliteit volgens bio-aanwysers	34
2.3.1.3	Landbou-chemiese impakte op rivierkwaliteit	35
2.3.1.4	Fekale bakterieë in die Veldwachtersrivier	37
2.3.1.5	Aanvullende waterkwaliteitstudie	37
2.3.2	Vervuiling van uitheemse plantegroei	41
2.3.3	Voorkoms van gronderosie	42
2.3.4	Kunsmatige verandering in riviervloei	44
2.3.5	Landskapeestetika van die Vallei	46

2.3.6	Lewenskwaliteit van inwoners	47
2.4	LEEMTES IN DIE SITUASIE-ANALISE	48
2.5	GEVOLGTREKKING	48
3.	DIE VESTIGING VAN 'N GEMEENSKAPSVENNOOTSAP	50
3.1	PROSES VAN VESTIGING	50
3.2	IDENTIFISERING VAN ROLPELERS	52
3.2.1	Grondeienaars	52
3.2.2	Landbouers	52
3.2.3	Ander	52
3.3	PUBLIEKE FORUM 1: BEKENDSTELLING EN MOTIVERING VAN PROJEK	53
3.3.1	Vooraf disseminasie van inligting	53
3.3.2	Rol van die fasiliteerder	53
3.3.3	Graad van publieke deelname	54
3.3.4	Waardebepaling van die bekendstelling van die projek	55
3.4	PUBLIEKE FORUM 2: GRONDLEGGING VAN DIE GEMEENSKAPS- VENNOOTSAP	55
3.4.1	Vooraf disseminasie van inligting	55
3.4.2	Rol van die fasiliteerder	56
3.4.3	Graad van publieke deelname	56
3.4.4	Waardebepaling van die grondlegging van die gemeenskapsvennootskap	57

3.5	BEKENDSTELLING EN GRONDLEGGING VAN DEELNAME:	
	LANDBOUERS	58
3.5.1	Vooraf disseminasie van inligting	58
3.5.2	Rol van die fasiliteerder	59
3.5.3	Graad van publieke deelname	59
3.5.4	Waardebepaling van landbouerdeelname	60
3.6	PUBLIEKE FORUM 3: BEVESTIGING VAN GEMEENSKAPS-	
	VENNOOTSKAP	60
3.6.1	Vooraf disseminasie van inligting	61
3.6.2	Rol van die fasiliteerder	61
3.6.3	Graad van publieke deelname	61
3.6.4	Waardebepaling van die bevestiging van 'n gemeenskapsvennootskap	62
3.7	WAARDEBEPALING VAN DIE VESTIGING VAN 'N GEMEENSKAPS-	
	VENNOOTSKAP	63
4.	GOGB: UITVOERENDE FASE	65
4.1	GENERIESE VERLOOP VAN DIE UITVOERENDE FASE	65
4.2	EMPIRIESE VERLOOP VAN DIE UITVOERENDE FASE	66
4.3	EERSTE BESTUURSKOMITEEVERGADERING: FUNKSIE VAN KOMITEE	68
4.3.1	Inligtingvoorbereiding	68
4.3.2	Werkgroepaktiwiteite	68
4.3.3	Waardebepaling van die werkgroepsessie	69
4.4	TWEEDE BESTUURSKOMITEEVERGADERING: OORNEEM VAN	
	FASILITERINGSFUNKSIE	69
4.4.1	Inligtingvoorbereiding	70

4.4.2	Werkgroepaktiwiteite	70
4.4.3	Waardebepaling van die werkgroepsessie	70
4.5	EERSTE DOF BYEENKOMS: 'N ONGEWONE WENDING IN DIE PROSES	71
4.5.1	Rol van die fasiliteerder	71
4.5.2	Graad van publieke deelname	71
4.5.3	Waardebepaling	72
4.6	BYEENKOMSTE VAN DIE DOF IN 1998: GEMEENSKAPSVENNOOTSAP SUKSESVOL GEVESTIG	73
4.6.1	Aksies van die projek gedurende 1998	73
4.6.2	Vergaderplek	75
4.6.3	Bywoning en verteenwoordiging	76
4.6.4	Agendatemas	76
4.6.5	Belangrikste uitkomst van DOF byeenkomste gedurende 1998	77
4.6.6	Waardebepaling van DOF byeenkomste gedurende 1998	78
4.7	BYEENKOMSTE VAN DIE DOF IN 1999: GEMEENSKAPSVENNOOTSAP VERSTEWIG	79
4.7.1	Aksies van die projek gedurende 1999	79
4.7.2	Bywoning en verteenwoordiging van DOF byeenkomste gedurende 1999	79
4.7.3	Agendatemas	81
4.7.4	Belangrikste uitkomst van DOF byeenkomste gedurende 1999	82
4.7.5	Waardebepaling van DOF byeenkomste gedurende 1999	83
4.8	BYEENKOMSTE VAN DIE DPG IN 2000: UITVOERENDE FASE SUKSESVOL	84
4.8.1	Aksies van DPG byeenkomste gedurende 2000	84
4.8.2	Bywoning en verteenwoordiging	84
4.8.3	Agendatemas	84
4.8.4	Belangrikste uitkomst van DPG byeenkomste gedurende 2000	86
4.8.5	Waardebepaling van DPG byeenkomste gedurende 2000	86

4.9 BYEENKOMSTE VAN DIE DPG IN 2001 EN 2002: RESULTATE WAARNEEMBAAR	87
4.9.1 Aksies van DPG byeenkomste gedurende 2001 en 2002	87
4.9.2 Bywoning en verteenwoordiging van DPG byeenkomste gedurende 2001 en 2002	87
4.9.3 Agendatemas	89
4.9.4 Belangrikste uitkomst van DPG byeenkomste gedurende 2001 en 2002	90
4.9.5 Waardebepaling van DPG byeenkomste gedurende 2001 en 2002	90
4.10 GEVOLGTREKKING	91
5. GOGB: TERUGSKOUING EN VOORUITSKOUING	93
5.1 SAMEVATTING	93
5.2 WAARDEBEPALING: DOEL VAN DIE STUDIE	94
5.3 GEVOLGTREKKING: GEMEENSKAPSGEDREWE GOGB IS BEREIKBAAR	96
5.4 AANBEVELINGS VIR TOEKOMSTIGE TOEPASSING	98
5.5 TEN SLOTTE	99
VERWYSINGS	101
ADDENDA	

TABELLE

	Bladsy
Tabel 1.1 Basiese proses van gemeenskapsgebaseerde aksienavorsing	16
Tabel 2.1 Gemiddelde klimaatwaardes van die opvanggebied	21
Tabel 2.2 Oppervlakte onder verskillende landbougewasse	28
Tabel 2.3 Landboubedrywe in die opvanggebied	28
Tabel 2.4 Invertebraatklassifikasie in die Veldwachtersrivier	34
Tabel 2.5 Resultate van die chemiese ontleding van watermonsters	36
 Tabel 4.1 DOF byeenkomste: 1998	 74
Tabel 4.2 Belangegroepverteenwoordiging by DOF byeenkomste in 1998	76
Tabel 4.3 DOF byeenkomste: 1999	80
Tabel 4.4 Belangegroepverteenwoordiging van DOF byeenkomste in 1999	81
Tabel 4.5 Gemiddelde proporsie tyd spandeer aan verskillende agendatemas in 1999	82
Tabel 4.6 DPG byeenkomste: 2000	85
Tabel 4.7 Belangegroepverteenwoordiging by DPG byeenkomste in 2000	85
Tabel 4.8 Gemiddelde proporsie tyd spandeer aan verskillende agendatemas in 2000	86
Tabel 4.9 DPG byeenkomste: 2001 en 2002	88
Tabel 4.10 Belangegroepverteenwoordiging by DPG byeenkomste in 2001 en 2002	89
Tabel 4.11 Gemiddelde proporsie tyd spandeer aan verskillende agendatemas in 2001 en 2002	89

FIGURE

		Bladsy
Figuur 1.1	Wêreldwye varswaterbeskikbaarheid	1
Figuur 1.2	Tendense in varswaterbeskikbaarheid in Suid-Afrika	2
Figuur 1.3	Die elemente vir suksesvolle GOGB	7
Figuur 1.4	Sekwensiële stappe in die implementering van GOGB	9
Figuur 1.5	Die geografiese ligging van die studiegebied	13
Figuur 1.6	Verslagstruktuur	18
Figuur 2.1	Die ligging van die Veldwachtersrivier en sy dreineringsgebied	22
Figuur 2.2	Grondtipes van die Veldwachtersrivier opvanggebied	24
Figuur 2.3	Hellingklasse van die Veldwachtersrivier opvanggebied	24
Figuur 2.4	Grootste oorblywende fynbosgedeelte wat onlangs vir landbou-doeleindes skoongemaak is.	25
Figuur 2.5	Voorkoms van indringerplantegroei in die Veldwachtersrivier opvanggebied	26
Figuur 2.6	Grondgebruik in die Veldwachtersrivier opvanggebied	27
Figuur 2.7	Die waterkwaliteit van die Veldwachtersrivier is hoofnuus	31
Figuur 2.8	SWAP waterkwaliteitsindeks van totale waterkwaliteit van die Veldwachtersrivier	33
Figuur 2.9	Ruimtelike verspreiding van monsterpunte langs die Veldwachtersrivier	35
Figuur 2.10(a)	Vergelyking van natriumvlakke in 1994 en 1997	38
Figuur 2.10(b)	Vergelyking van nitraatvlakke in 1994 en 1997	39
Figuur 2.10(c)	Vergelyking van fosfaatvlakke in 1994 en 1997	39
Figuur 2.11	Ruimtelike voorkomsvlakke van chemiese elemente in 1997	40
Figuur 2.12	<i>Myriophyllum aquaticum</i> op 'n dam in die Veldwachtersrivier opvanggebied	42
Figuur 2.13	Swak boerderypraktyk: bewerking van landerye loodreg op die kontoer	43
Figuur 2.14	Slooterosie langs paaie	43
Figuur 2.15	Opdamming in die Veldwachtersrivier opvanggebied	45
Figuur 2.16	Landskapskomponente met visuele impak	46
Figuur 3.1	Vestiging van 'n gemeenskapsvennootskap: empiriese prosesverloop	51

Figuur 3.2	Bywoning van die eerste publieke forum	54
Figuur 3.3	Bywoning van die tweede publieke forum	56
Figuur 3.4	Bywoning van die derde publieke forum	62
Figuur 4.1	GOGB: uitvoerende fase – generiese prosesverloop	66
Figuur 4.2:	GOGB: uitvoerende fase – empiriese prosesverloop	67
Figuur 4.3	Bywoning van die eerste DOF byeenkoms	71
Figuur 4.4	Leerders van Devonvallei Primêr tydens ekskursie na die akwarium	75

AKRONIEME

CENEDUS	-	<i>Centre for Education Development, University of Stellenbosch</i>	(CENEDUS)
DVMA	-	Devonvallei Mannekrag Assosiasie	(DVFA)
DW&B	-	Departement Waterwese & Bosbou	(DWA&F)
GIS	-	geografiese inligtingstelsels	(GIS)
GGOB	-	geïntegreerde opvanggebiedbestuur	(ICM)
GGOBP	-	geïntegreerde opvanggebiedbestuursplan	(ICMP)
GOR	-	geïntegreerde ontwikkelingsraamwerk	(IDF)
GWHB	-	geïntegreerde waterhulpbronbestuur	(IWRM)
OBA	-	opvanggebiedbestuursagentskap	(CMA)
OBS	-	opvanggebiedbestuurstrategie	(CMS)
SASS	-	<i>South African Scoring System</i>	(SASS)
UNEP	-	<i>United Nations Environmental Programme</i>	(UNEP)
UNESCO	-	<i>United Nations Environmental, Scientific and Cultural Organisation</i>	(UNESCO)
VSA	-	Verenigde State van Amerika	(USA)
WBG	-	waterbestuursgebied	(WMA)

WOORDELYS

bekken / rivierbekken	- 'n primêre dreineringsgebied van 'n hoofrivier, wat ook oor internasionale grense heen kan strek
sub-opvanggebied	- gebied wat deur 'n sytak van 'n primêre rivier dreineer word
gemeenskapsdeelname	- volgehoue interaktiewe proses waaraan rolspelers deelneem om hul betrokkenheid in die aktiwiteite en verteenwoordiging op 'n liggaam/organisasie te verseker
gemeenskapsgedrewe	- proses/projek ten volle (onafhanklik) deur die betrokke gemeenskap bestuur
opvanggebiedforum	- interaktiewe, verteenwoordigende multi-rolspelerliggaam, wat verantwoordelik is vir die bestuur van fisiese en sosio-ekonomiese aspekte in 'n opvanggebied, deur middel van opvanggebiedgebaseerde bestuursdoelwitte, met 'n gesonde riviersisteen as einddoelwit
rolspelers	- alle belangstellende en/of geaffekteerde partye in 'n proses

HOOFTUK 1

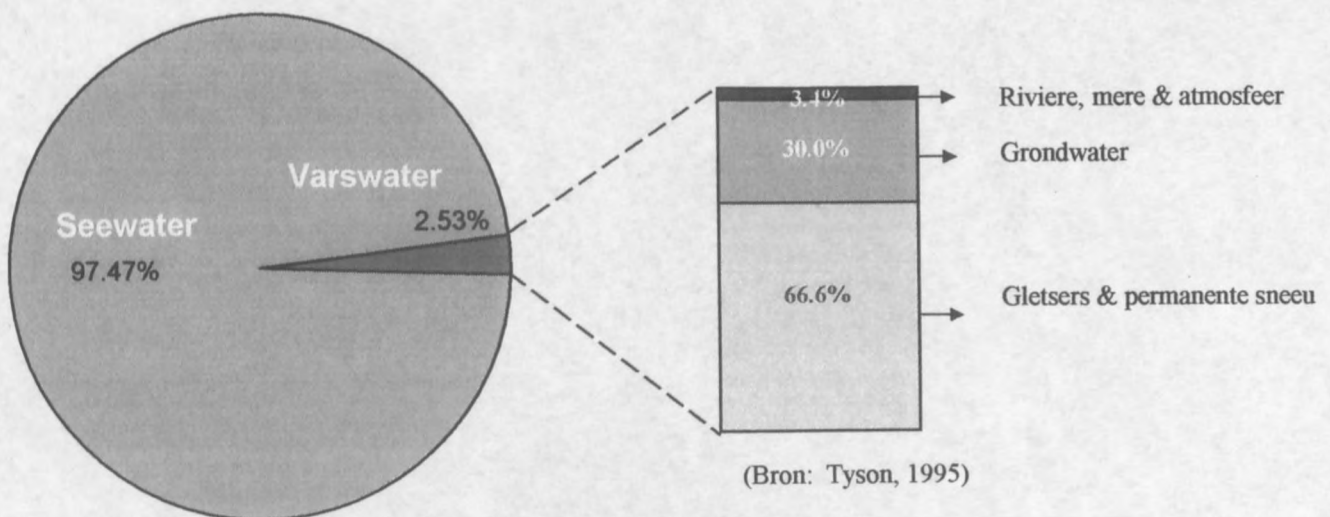
WATER: SLEUTEL TOT ONS VOORTBESTAAN

"The earth is a water world. As much as warmth from the sun and carbon from the atmosphere and soils of the Earth's crust, water made possible the development of life."

(Camp & Donahue, 1994, p.122)

Water is die noodsaaklike lewensonderhoud van alle lewende dinge. Sonder water is lewe op aarde nie moontlik nie. Veral vars water is 'n baie kosbare hulpbron en hoewel dit hernubaar is, is dit nie onbeperk op 'n gegewe plek op 'n gegewe tyd nie. Beskikbare varswaterbronne sal dus doelgerig bewaar moet word. Waar 'n ekosisteem versteur is as gevolg van waterbesoedeling, sal stappe geneem moet word om dié water weer bruikbaar te maak vir die betrokke ekosisteem sowel as vir menslike gebruik.

Wêreldwye varswaterbeskikbaarheid word voorgestel in Figuur 1.1 en beklemtoon die klein proporsie wat beskikbaar is vir ekologiese en menslike gebruik.

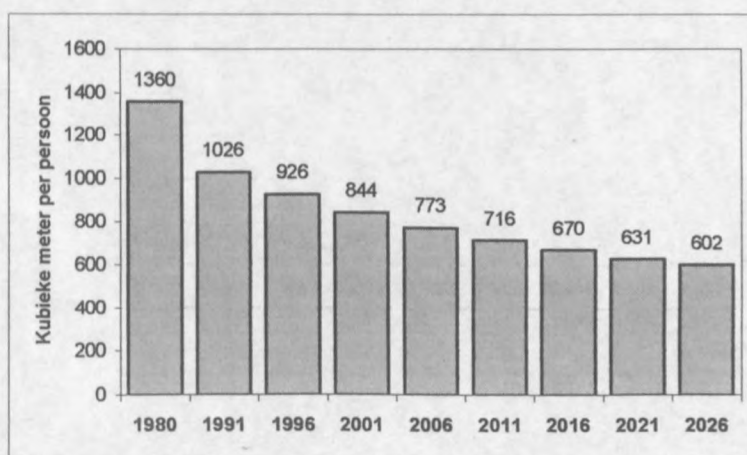
Figuur 1.1 Wêreldwye varswaterbeskikbaarheid

Die wêreldwye gemiddelde volume waterbeskikbaarheid in 1990 was 7690m³ per persoon per jaar. Hierdie syfer is vyf keer hoër as dié van die Wes-Kaap in 1993 (Burgers, Marais & Bekker, 1993). Dit beklemtoon die skaarsheid van water in Suid-Afrika in vergelyking met wêreldsyfers.

1.1 DIE SUID-AFRIKAANSE WATERHULPBRONDILEMMA

Cloete (1997) som die Suid-Afrikaanse watersituasie in die titel van 'n artikel as volg op: "*Die feite van 'n waterarm land*". Hier volg 'n paar syfers aan die hand waarvan hy hierdie titel verduidelik. Suid-Afrika word as 'n ariede land beskou, met 'n gemiddelde jaarlikse reënval van 500mm per jaar, teenoor die wêreldgemiddelde van 860mm per jaar. Net sowat 9% van die jaarlikse reënval (50000 miljoen m³) bereik die land se riviere as afloop, terwyl slegs 60% (34000 miljoen m³) van hierdie afloopwater vir menslike gebruik beskikbaar is. Hierdie lae beskikbaarheid is die gevolg van tegnologiese beperkings op die vermoë om water te onttrek en hidrologiese uiterstes, soos wisselvallige stroomvloei en kwaai droogtes en vloede, wat voorsiening van lae risiko watervoorsieningstelsels duur en moeilik implementeerbaar maak (Stofberg, Van Zyl & Middleton, 1994). Nog 5400 miljoen m³ word ondergronds onttrek wat die totale beskikbaarheid van vars water vir Suid-Afrika op 38400 miljoen m³ te staan bring.

Indien hierdie totale varswaterbeskikbaarheid op 'n per persoon grondslag verdeel word, sou elke Suid-Afrikaner in 1996 slegs 926m³ water kon kry. Volgens die Wêreldbank is 'n gemiddelde van minder as 2000m³ per persoon per jaar gevaarlik laag in jare met 'n lae reënval, terwyl minder as 1000m³ op 'n algemene skaarsheid van water dui (Burgers, Marais & Bekker, 1993). Hierdie skaarsheid van water plaas 'n ernstige beperking op maatskaplike ontwikkeling en die beskerming van die omgewing. Cloete (1997) meen dat Suid-Afrikaners in die jaar 2026, met 'n geraamde bevolking van 64,6 miljoen, slegs 602m³ water per persoon per jaar beskikbaar sal hê indien die aanbod van vars water in die komende paar jaar nie aansienlik styg nie. Hierdie syfer is baie laer as die Wêreldbank se gemiddelde hoeveelheid water per persoon per jaar wat vir 'n normale bestaan nodig is. Figuur 1.2 stel hierdie afname in waterbeskikbaarheid voor wat Suid-Afrikaners te wagte kan wees in die nabye toekoms.

(Bron: Cloete, 1997)

Figuur 1.2 Tendense in varswaterbeskikbaarheid in Suid-Afrika

Die groeiende wateraanvraag in Suid-Afrika het waterverskaffers gedwing om die land se riviere op te dam, te kanaliseer en met mekaar te verbind om in die bevolking se behoefte, en soms gierigheid, aan water te voorsien. In die proses het die riviere en alle lewe wat van hulle afhanklik is, onmeetbaar daaronder gely (Bruton, 1997). In baie opvanggebiede het wateronttrekking reeds 'n maksimum bereik met ernstige gevolge vir die betrokke rivierekosisteme (Burgers, Marais & Bekker, 1993).

1.2 WATERNOOD IN DIE WES-KAAP

Volgens Burgers, Marais & Bekker (1993) het die Wes-Kaap met sy 4 miljoen inwoners in 1995 slegs 1600m³ water per capita per jaar beskikbaar gehad. Met onttrekkings vir landbou, industrieë en huishoudelike gebruik ingereken, was die bruikbare waterbeskikbaarheid per persoon per jaar in die Wes-Kaap in 1997 slegs 600m³. Hierdie syfer is reeds minder as die gemiddelde beskikbaarheid in Suid-Afrika (vergelyk Figuur 1.2). Uit hierdie syfers blyk dit dat die land, asook die Wes-Kaap, se totale waterbeskikbaarheid per persoon daal met inagneming van die jaarlikse bevolkingsgroei. Die stelling wat die stadsingenieur van Kaapstad in 1997 gemaak het, naamlik *"By the year 2001, the chances of our city having water restrictions are 50/50"* (Bruton, 1997), het gerealiseer in die vorm van streng waterbeperkings wat in die somer van 2000/2001 regdeur die hele Kaapse metropolitaanse gebied opgelê is.

Hoe laer die waterbeskikbaarheid, hoe meer sal dit sosio-ekonomiese ontwikkeling in die land en die Wes-Kaap strem. Burgers, Marais & Bekker (1993) maak die stelling dat dit noodsaaklik is om nou 'n omvattende streekswaterbewingstrategie te ontwikkel. Dit impliseer 'n holistiese en geïntegreerde benadering tot die bestuur van grondgebruik en ontwikkeling in 'n opvanggebied, deur sogenaamde geïntegreerde opvanggebiedbestuur (GOGB). Die konsep van GOGB word in die volgende mening van Hugo Maaren (1996, 22) opgesom: *"If you don't look after the land, you loose the rivers"*.

1.3 GEÏNTEGREERDE OPVANGGEBIEDBESTUUR AS KONSEP

Om enige konsep te kan toepas, moet dit eers verstaan word. In die literatuur is die beskrywing van geïntegreerde opvanggebiedbestuur (GOGB) meer algemeen as die definiëring daarvan. Die

definisies wat wel gegee word se bewoording wissel sodanig dat 'n vasgestelde definisie daarvoor nie geredelik geïdentifiseer kon word nie.

1.3.1 Definiëring van GOGB

Hoewel meeste van die definisies in die literatuur hoofsaaklik 'n beskrywing van GOGB is, is die mees toepaslike vir die doel van hierdie studie:

- *Integrated Catchment Management (ICM) is a means of achieving an appropriate level of control over all activities in a catchment which can or do have a significant impact on the quality and quantity of the water resources* (Forster, 1992, 30).
- *Integrated river basin management implies that informed decision-makers take into account all uses and resources of the basin, following an ecosystemic approach. The overall goal is to ensure that human collectivities will benefit forever from the basin through the development of harmonious relationships between its users and between man and the river* (Burton, 1995, 139).
- *The development and implementation of catchment water quality management plans involve an integrated and holistic approach. In this way, water quality is considered in relation to land use, other natural resources, other management efforts and external factors, involving all levels of government, other agencies and stakeholders within the catchment in a structured and focused process of public participation and consultation* (Brown & Van Niekerk, 1995, 55).
- *In its widest possible sense, ICM recognises the need to integrate all environmental, economic and social issues within or related to a river basin into an overall management philosophy, process and plan* (Republic of South Africa, 1996, 20).

Afgesien daarvan dat die bewoording van die definisies wissel, is dieselfde kernidees, soos opvanggebied, publieke deelname, natuurlike omgewing, holistiese benadering, geïntegreerd, telkens in die definisies gevind. Die essensie van hierdie definisies is saamgevat in 'n eie definisie van GOGB: 'n proses om die twee hoofelemente waaruit 'n opvanggebied bestaan, naamlik die natuurlike omgewing en die oorkoepelende menslike element en hulle wedersydse interaksie en invloede op mekaar, só te bestuur, om die lewensvatbaarheid van beide hierdie elemente vir altyd te verseker.

Dit is op hierdie stadium betekenisvol om onderskeid te tref tussen GOGB en geïntegreerde waterhulpbronbestuur (GWHB) op 'n opvanggebiedbasis. Omdat hierdie twee terme soms verkeerdelik as sinonieme gebruik word, word die verskil kortliks uitgewys:

- *Geïntegreerde opvanggebiedbestuur* soos uit die definisies hierbo blyk, is 'n breër bestuurskonsep wat poog om die bestuur van alle aspekte van die natuurlike en beboude omgewing, asook sosio-ekonomiese aspekte van die bevolking in 'n opvanggebied te integreer, met volhoubaarheid van die waterhulpbron as die oorhoofse doelwit. Hierdie proses word meesal, waar daar 'n behoefte ontstaan, vrywilliglik geïnisieer met die doel om die opvanggebied op so 'n manier te bestuur, dat die volhoubaarheid van die rivierstelsel verseker word. Hierdie proses is ook eerder gemeenskapsgedrewe as afgedwonge deur 'n staatsdepartement of ander owerheid.
- *Geïntegreerde waterhulpbronbestuur* is die wetlike mandaat van die Departement van Waterwese en Bosbou (DW&B) wat, soos in die aanhef van die Nasionale Waterwet (Wet 36 van 1998) gestel, gerig is op die geïntegreerde bestuur van alle aspekte van 'n waterhulpbron op 'n opvanggebiedbasis, met delegering van bestuursfunksies na 'n opvanggebiedagentskap.

In 2000 het daar 'n verslag (WISA, 2000) oor hoe beleid oor opvanggebiedbestuur in Suid-Afrika in die praktyk toegepas kan word, as resultaat van 'n simposium en verskeie werksinkels oor hierdie tema verskyn, terwyl DW&B in die eerste helfte van 2001 konsepriglyne (Republic of South Africa, 2001) met betrekking tot opvanggebiedforums vrygestel het. Hoewel hierdie twee dokumente ook die konsep “geïntegreerde opvanggebiedbestuur” gebruik, voer Auerbach (1997) aan dat GOGB nie as 'n staatsprogram sal slaag nie, as gevolg van institusionele gefragmenteerdheid en die pilaarstruktuur van staatsdepartemente, wat interdepartementele skakeling op 'n plaaslike vlak verhoed.

In hierdie studie behels die definisie van GOGB dus die vestiging van 'n wyer GOGB-proses wat onafhanklik van enige staatsdepartement of formele instansie op 'n gemeenskapsgedrewe basis ontplooi kan word. Hierdie proses hoef nie slegs deur staatsamptenare of wetenskaplikes geïnisieer te word nie, maar inwoners en/of organisasies binne 'n opvanggebied, kan so 'n proses inisieer. Die twee genoemde dokumente verskaf egter inligting wat selektief gebruik kan word in die stigting van geïntegreerde opvanggebiedforums. Daar is ook vereenvoudigde dokumente en riglyne op die Internet beskikbaar van soortgelyke gemeenskapsgedrewe opvanggebiedforums, wat suksesvol deur plaaslike gemeenskappe binne opvanggebiede in die VSA geïnisieer en gefasiliteer word (CTIC, 1998).

1.3.2 Die ontwikkeling van GOGB

Uit die geraadpleegde literatuur blyk dit dat GOGB eers onlangs die algemeen aanvaarde raamwerk vir suksesvolle waterhulpbronbestuur geword het. Op internasionale vlak het die *National Rivers Authority (NRA)* van Brittanje in 1989 'n stel riglyne ontwerp vir waterhulpbronbestuur, wat daarop gerig is om die algehele welsyn van die opvanggebied te optimaliseer (Woolhouse, 1994). Australië se ondersoek na opvanggebiedbestuur as 'n instrument vir waterhulpbronbestuur, het in die vroeë negentigerjare 'n aanvang geneem volgens bronne wat in die Waternavorsingskommissieverslag (Republic of South Africa, 1996) opgeneem is. Uit die bronnelys van genoemde verslag rakende opvanggebiedbestuur in Amerika en Frankryk, wat bronne met datums in die laat tagtiger- en vroeë negentigerjare opgelewer het, blyk dat GOGB ook eers gedurende die 1990s in hierdie lande aftrek gekry het.

Stofberg, Van Zyl & Middleton (1994), asook die verslag van die Waternavorsingskommissie (Republic of South Africa, 1996), berig dat sogenaamde geïntegreerde bekkenbestuurstudies reeds sedert die vroeë tagtigerjare in Suid-Afrika onderneem is. Volgens Van Zyl (1995) was hierdie studies slegs situasie-analises van opvanggebiede en nie GOGBs nie soos Oelofse (1997) demonstreer. Hy meen ook dat die implementering van sogenaamde GOGB in Suid-Afrika in 1985 gekortwiek is deur ingenieurs wat slegs daarop uit was om riviere in "bedwang" te bring en wetenskaplikes wat te gespesialiseerd geword het om geïntegreerde oplossings vir opvanggebiedbestuur te vind. Bronne soos Kapp, Fijen & Van Zyl (1995), Van Veelen & Van Zyl (1995), Brown & Van Niekerk (1995) en Oelofse (1997) bevestig dat GOGB soos dit vandag aanvaar word, eers in die vroeë 1990s in Suid-Afrika as die instrument vir suksesvolle waterhulpbronbestuur aanvaar is. Internasionaal was daar dus 'n verskuiwing van waterhulpbronbestuur van 'n lineêre eenheid (die rivier alleen) na waterhulpbronbestuur op opvanggebiedskaal (holisties geïntegreerd).

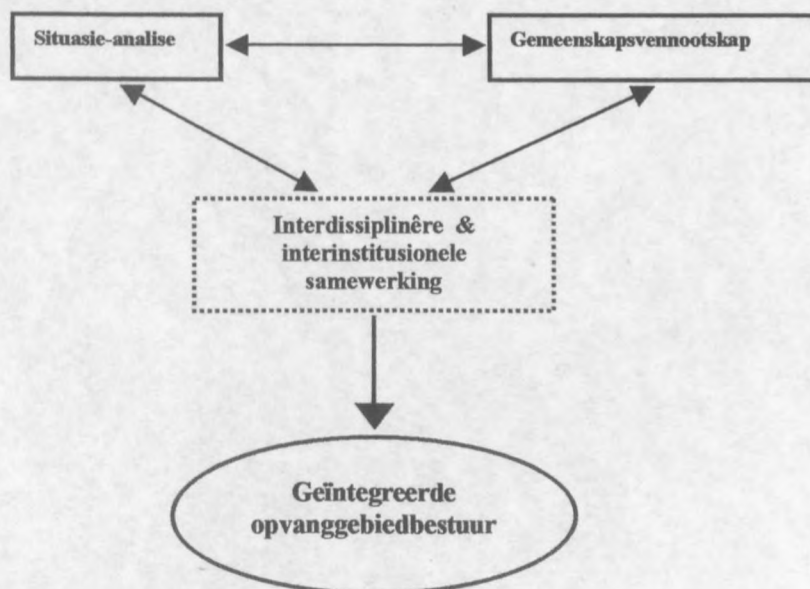
1.3.3 Implementeringsraamwerk van GOGB

Daar is oor die algemeen eenstemmigheid in die literatuur dat die individuele opvanggebied die ruimtelike eenheid vir bestuur moet wees, soos dit in Hoofstuk 18 van Agenda 21 (UN, 1992) aanbeveel word. Die GOGB raamwerk en die implementering daarvan is egter nog belaaï met onsekerhede en probleme, veral wat die aktiewe betrekking van die publiek daarby betref. Van Zyl (1995) meen GOGB “...has more to do with people and motivation and less to do with

physical management than one would think", wat die leemte van vroeëre pogings tot waterhulpbronbestuur beklemtoon.

Skrywers uit die middel- en laat 1990s laat blyk dat GOGB uit twee hoofelemente bestaan, naamlik 'n situasie-analise gevolg deur 'n gemeenskapsdeelname proses (Van Veelen & Van Zyl, 1995; Edwards-Jones, 1997; Brown & Van Niekerk, 1995; Blackmore, 1995; Newson, 1992; Van Zyl, 1995; Versveld, Oettle & Kruger, 1997; Howard, Ligthelm & Turner, 1995; Auerbach, 1997; Kapp, Fijen & Van Zyl 1995; Keppy, 1996). Die *situasie-analise* behels die ontleding en omskrywing van die opvanggebied as geografiese bestuurseenheid. Al die aspekte van die natuurlike ekosisteem, sowel as die menslike bevolking en aktiwiteite en hulle direkte en indirekte invloede op die opvanggebied en waterkwaliteit, asook hulle behoeftes as watergebruikers en bewoners van die gebied, word daarin vervat. Die *gemeenskapsdeelnamefase* behels die vestiging van 'n aktiewe deelnameproses deur alle belanghebbendes in die gemeenskap as die platform waarvandaan die geïntegreerde bestuur van die opvanggebied geloods word.

Tradisioneel was opvanggebiedbestuur 'n oppervlakkige, afdedwonge staatsgeïnisieerde benadering met min of geen direkte gemeenskapsbetrokkenheid. Van Zyl (1995) noem dit onomwonde "*narrow-minded approaches*". Hierdie benadering het beperkte sukses gehad en is vervang deur 'n tweeledige, grootliks gemeenskapsgedrewe, "*bottom-up*"-benadering, waarvan die voorgenoemde twee elemente die sentrale elemente uitmaak. Hierdie elemente moet ondersteun word deur interdisiplinêre, interinstitusionele samewerking (Newson, 1992) soos in Figuur 1.3 grafies voorgestel. Volgens hierdie diagram word die situasie-analise gebruik om 'n

Figuur 1.3 Die elemente vir suksesvolle GOGB

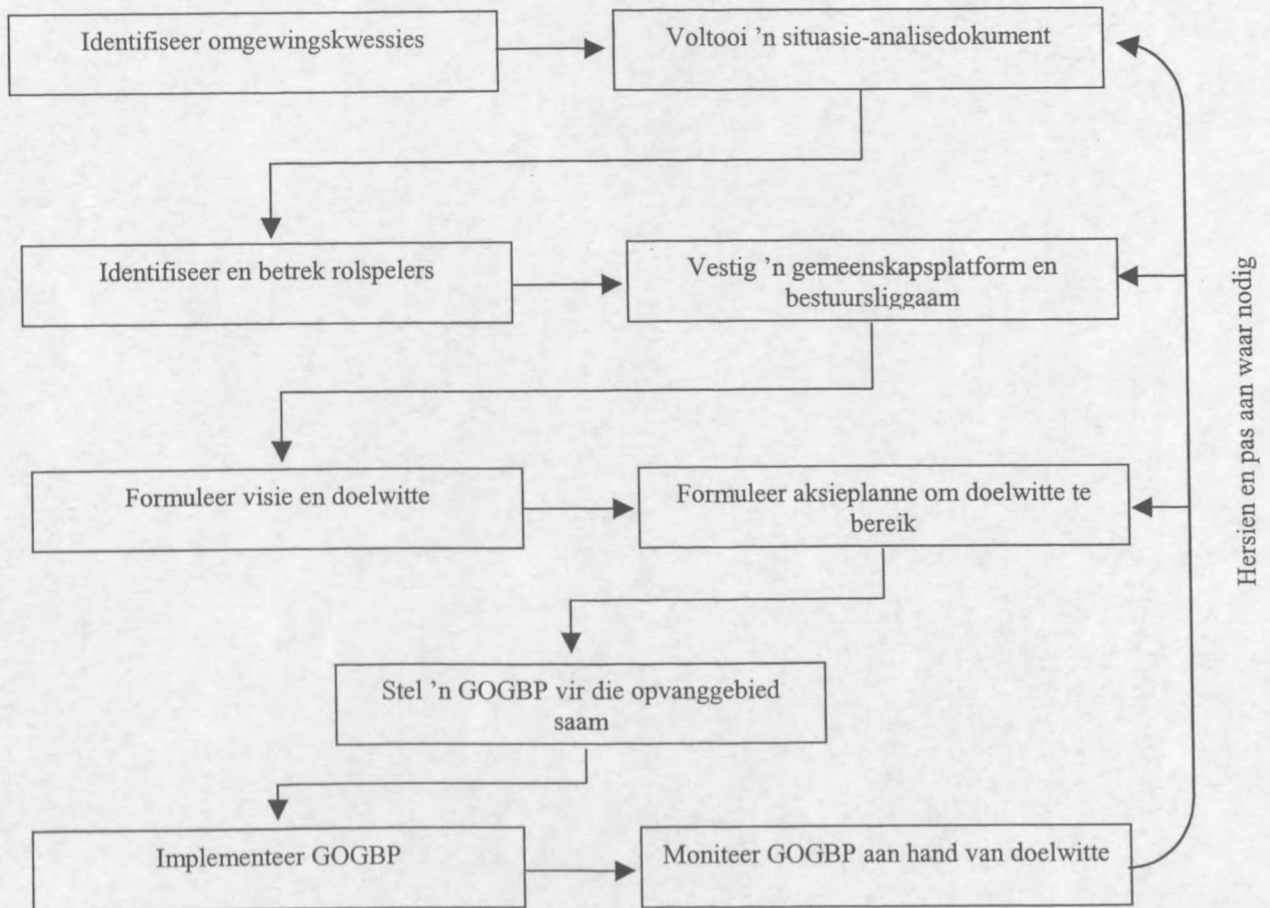
gemeenskapsvennootskap te bou en die gemeenskapsvennootskap gee weer hulle insette ten opsigte van die situasie-analise wat vir die betrokke opvanggebied opgestel word (die pyle verteenwoordig kommunikasie en/of insette na weerskante). Die situasie-analise word dan gebruik om interdisiplinêre en interinstitusionele samewerking te aktiveer, wat weer op hul beurt die situasie-analise kan verryk, sowel as om byvoorbeeld kommunikasie tussen die gemeenskap en byvoorbeeld plaaslike owerhede te verbeter. Die opbou van 'n situasie-analise en vestiging van 'n gemeenskapsvennootskap vir die opvanggebied, in samewerking met verskillende inligtingdisiplines, wat betrokke mag raak en institusies soos die plaaslike owerheid, is dus die essensiële elemente vir suksesvolle geïntegreerde opvanggebiedbestuur.

Gevolgtik sal grondeienaars, werkers, belanghebbende nie-regeringsorganisasies (NROs), plaaslike owerhede, provinsiale en nasionale departemente en wetenskaplikes 'n vennootskap vorm en die situasie-analise gebruik om hierdie gemeenskapsgedrewe bestuurs- en rehabilitasie-inisiatief te rig ten einde 'n volhoubare opvanggebied te verseker.

1.3.4 Die implementering van GOGB

Heelwat bronne wat gevallestudies vir die implementering van GOGB beskryf, is geraadpleeg in die soektog na 'n "resep" vir die ideale GOGB-proses (Edwards-Jones, 1997; Woolhouse, 1994; Van Zyl, 1995; Kapp, Fijen & Van Zyl, 1995; Van Veelen & Van Zyl, 1995 en Howard, Ligthelm & Turner, 1995). Daar kon egter nie een universeel aanvaarde metode vir die vestiging van GOGB in 'n opvanggebied uit hierdie bronne verkry word nie. Dit blyk dat die prosedure wat op die ou einde in kleiner opvanggebiede gevolg sou kon word, sal afhang van die individuele opvanggebied se kenmerke en benuttingsdinamika. Daar is wel sekere gemeenskaplike implementeringstappe wat uit die verskillende bronne hierbo geïdentifiseer kon word. Hierdie stappe is gekombineer in 'n generiese proses vir GOGB (kyk Figuur 1.4) vir toepassing op kleiner opvanggebiede en behels die uitvoer van vasgestelde prosedures in die voorgeskrewe volgorde:

- Identifiseer omgewingskwessies: Die omgewingskwessies in 'n opvanggebied word geïdentifiseer na aanleiding van die probleme of behoeftes in die spesifieke opvanggebied.
- Voltooi 'n situasie-analise: Nadat die omgewingskwessies geïdentifiseer is, word die omvang en erns daarvan formeel en skriftelik saamgevat/omskryf.
- Identifiseer en betrek rolspelers: Alle rolspelers uit die plaaslike gemeenskap en alle ander belanghebbendes word geïdentifiseer. Dis belangrik om deur die identifisering van

Figuur 1.4 Sekwensiële stappe in die implementering van GOGB

rolspelers, almal te betrek en nie 'n kerngroep uit te laat nie, omdat dit later die proses se verloop kan strem as gevolg van ongelukkigheid van die "uitgelate" groep.

- Vestig 'n gemeenskapsplatform en bestuursliggaam: Gedurende hierdie fase is hoofsaaklik daarop gekonsentreer om die deelname van die publiek te formaliseer deur byvoorbeeld 'n bestuursliggaam uit vrywilligers te kies of voor te stel na aanleiding van die behoeftes en probleme in die opvanggebied.
- Formuleer 'n visie en doelwitte: Hierdie bestuursliggaam moet as eerste taak 'n visie en doelwitte vir die bestuur van die opvanggebied formuleer. Dit moet verkieslik gedoen word om die kwessies in die voorlopige situasie-analise reg te stel.
- Formuleer aksieplanne: Die doelwitte uit die vorige fase moet deur aksieplanne aangespreek word, met verantwoordelike persone en tydgrense aan die uitvoer daarvan gekoppel.
- Stel 'n geïntegreerde opvanggebiedbestuursplan (GOGBP) saam: Gedurende hierdie fase word die aksieplanne gesorteer volgens prioriteit ten einde 'n GOGBP saam te stel. Hierdie plan sal ook die visie en doelwitte wat aan die begin van die proses geformuleer is, bevat.

- Implementeer die GOGBP: Die opvanggebiedbestuursplan word aksieplan vir aksieplan geïmplementeer soos in die GOGBP uiteengesit.
- Monitering en hersiening van die GOGBP: Die opvanggebiedbestuursplan is nooit finaal afgehandel nie. Soos wat aksieplanne afgehandel word, kan nuwe omgewingsprobleme geïdentifiseer word, doelwitte en aksieplanne geformuleer en in die GOGBP opgeneem word. Die GOGBP sal dus afhang van die dinamiek van die opvanggebied.

Uit die literatuur blyk dit dus dat GOGB as konsep begrond is, maar hoe word dit in die praktyk toegepas? Die sukses van praktiese implementering van GOGB word nou ondersoek.

1.3.5 Implementeringskaal van GOGB: groot teenoor klein opvanggebiede

Wat betref die implementering van GOGB-projekte is daar tot die laat 1990s op hoofsaaklik groter opvanggebiede, wat Newson (1992) "rivierbekkens" noem, gekonsentreer. Newson verduidelik die probleem aan die hand van die Nyl met 'n uitgestrekte geografiese rivierbekken, wat oor nege lande strek. Dit hou geweldige institusionele implikasies vir praktiese bestuur in. Volgens Shramm (Newson, 1992) bestaan daar 'n omgekeerde verwantskap tussen opvanggebiedgrootte en die omvang van werk wat deur beplanningsorganisasies onderneem word, met ander woorde, hoe groter die opvanggebied, hoe minder volledig en omvangryk is die werk wat op die opvanggebied gedoen kan word. Gevolglik is dit sinvoller om dieselfde bestuursdoelwitte vir kleiner opvanggebiede te stel as wat tradisioneel vir groot opvanggebiede gestel was. Uiteindelik sal resultate van GOGB wat op die kleiner sub-opvanggebiede en opvanggebiede bereik word, die hele hoofrivierbekken bevoordeel.

Ervaring het bewys dat GOGB alleenlik suksesvol kan wees indien alle rolspelers van die begin af betrek word en aktief deelneem. So vroeg as 1977 het die Meksikaanse afvaardiging na die Verenigde Nasies se Waterkonferensie in Mar del Plata, dié beginsel onderskryf: "*...the effective participation of the public is the key for success of programs of water management and that the lack of local participation has frequently resulted in ineffective programmes*" (Newson, 1992). Tog is gebrek aan publieke deelname steeds een van die grootste tekortkominge van onlangse implementerings van GOGB wêreldwyd en ook in Suid-Afrika. Van Zyl (1995) stel dit so: "*The majority of the projects ended after only completing the 'know and understand' phase, leaving 'participatory management' in the midst of nowhere and many actions incomplete*".

Newson (1992) skryf hierdie tendens daaraan toe dat gemeenskapsdeelname vir die tradisionele waterbestuurders, soos ingenieurs en wetenskaplikes, 'n onbekende veld is en as 'n onnodige sosiale beperking gesien word. Indien aspirant waterbestuurders dus aanvaar dat enige waterbestuursproses waarby die gemeenskap betrek word, 'n langsame proses sal wees, maar met 'n beter kans op sukses, sal hierdie negatiewe siening van gemeenskapsdeelname verander. Laasgenoemde word bevestig deur Bole (Focus, 1998): "...*development of local involvement was not an easy process [but] ...the effort was definitely worth it...*". Hoewel hierdie spesifieke projek toe reeds vir ses jaar aan die gang was sonder dat enige verbetering van waterkwaliteit waargeneem is, het die projekbestuurder verwag dat vordering in die volgende paar jaar verwag kon word.

Die volle deelname van die gemeenskap gedurende elke planfase van ontwerp tot monitering is een van die deurslaggewendste faktore wat programeffektiwiteit sal verseker (Cottingham, 1988). Howard, Lighthelm & Turner (1995) meen dat die bestuur van 'n waterhulpbron slegs suksesvol kan wees binne 'n raamwerk van deelname waar effektiewe kommunikasie met en tussen rolspelers gevestig is. Laasgenoemde bevorder 'n gees van samewerking en maak die oordrag van opvanggebiedkennis en -ervaring moontlik. Volle deelname kan waarskynlik slegs verseker word indien GOGB op 'n kleiner skaal geïmplementeer word. Die voordele van so 'n benadering is veelvuldig:

- Rolspelers kan makliker bereik word en saam vergader, veral in minder vooruitstrewende opvanggebiede waar vervoermiddels ontbreek om die afstand na 'n vergaderplek af te lê.
- 'n Kleiner, meer intieme gemeenskap kan makliker met hul opvanggebied assosieer (Keppy, 1996), of soos Newson (1992) die sukses van kleinskaal opvanggebiedbestuur in Amerika beskryf, "...*ownership rules OK...*".
- Die situasie-analise van die opvanggebied sal goedkoper wees en vinniger afgehandel kan word.
- Institusionele fragmentasie kan aangespreek word deurdat verteenwoordigers van tersake staatsdepartemente en plaaslike owerhede op die opvanggebiedforum dien. So kan interdisiplinêre besluite geneem word wat samewerking sal bevorder.
- By kleiner gemeenskappe is die moontlikheid van konflik kleiner en sal geskille waarskynlik vinniger opgelos kan word.
- Hoe kleiner die bekken, hoe vinniger sal reaksie op goeie bestuurspraktyke sigbaar word en as demonstrasie van sukses kan dien.

Hierdie studie behels die implementering van GOGB op so 'n kleiner opvanggebied. Die doelwitte van die studie word nou uiteengesit, waarna die afbakening van die studiegebied volg.

1.4 DOEL VAN DIE STUDIE

Hierdie studie het ten doel om die konsepsuele raamwerk van GOGB op 'n relatief klein opvanggebied toe te pas ten einde die effektiwiteit van gemeenskapsgedrewe opvanggebiedbestuur op kleiner skaal te demonstreer.

In die lig van voorgenoemde doel was spesifieke doelwitte dus om:

- 'n situasie-analise uit te voer om die huidige omgewingstoestand van 'n klein opvanggebied te bepaal;
- die gemeenskap aktief te betrek by die vestiging van 'n GOGB deur aksienavorsing wat kennis uitruiling, behoeftebepaling en begripsvorming van omgewingskwessies in die opvanggebied onder die gemeenskap behels; en
- die gemeenskap te motiveer tot gemeenskaplike optrede. Dit verteenwoordig die uitvoerende fase van GOGB en behels die formulering van 'n visie, doelwitte en aksieplanne deur middel van publieke forums en 'n plaaslike verteenwoordigende bestuurskomitee, wat verantwoordelikheid vir die koördinerende en monitering van die opvanggebiedbestuur aanvaar.

1.5 AFBAKENING VAN DIE STUDIEGEBIED

Die Veldwachtersrivier opvanggebied in die Bolandstreek van die Wes-Kaap Provinsie, is as studiegebied gekies. Figuur 1.5 dui die ligging van die opvanggebied met betrekking tot die land en Wes-Kaap aan. Die opvanggebied staan meer algemeen bekend as die Devonvallei, omdat dit herinner aan die Devongebied in Engeland, weens die intensbenutte, heuwelagtige en natuurskone aard daarvan. Dit val as geheel onder die administratiewe jurisdiksie van die Stellenbosch afdeling van die Boland Distriksmunisipaliteit. Die opvanggebied is geografies 'n subopvanggebied van die groter Eersterivier opvanggebied en beslaan 'n oppervlakte van 18,5 km².

Die opvanggebied val binne die Bergrivier Waterbestuursarea, een van 19 waterbestuursareas wat ingevolge die Nasionale Waterwet, 1998 (Wet 36 van 1998) ingestel is, waarbinne waterhulpbronne bestuur word deur DW&B. Hierdie waterbestuursareas word verder in primêre, sekondêre, tersiêre en kwaternêre dreineringsgebiede opgedeel. Die studiegebied se groter opvanggebied, naamlik die Eersterivier opvanggebied, val in sy geheel binne die G22 sekondêre dreineringsarea saam met die Kuilsrivier en Soutrivier opvanggebiede, terwyl die opvanggebied van die Veldwachtersrivier binne die G22H kwaternêre dreineringsarea val.

Soos later in Figuur 2.1 uitgebeeld, lê die opvanggebied wes van die dorp Stellenbosch, tussen breedtegrade $33^{\circ} 53' 30''$ S en $33^{\circ} 56' 45''$ S en lengtegrade $18^{\circ} 46' 15''$ O en $18^{\circ} 50' 25''$ O. Die oostelike grens sluit 'n gedeelte van die Onderpapegaaiberg residensiële gebied van Stellenbosch in, asook die westelike flank van Papegaaiberg self. Die noordelike grens volg die waterskeiding tot by die Bottelaryberg. Die westelike grens volg die waterskeiding op die suidoostelike uitlopers van die Bottelaryheuwels. Die suidelike grens is die hoofstroom van die Eersterivier, waarby die Veldwachtersrivier omtrent 800 meter suid van die R310 roete aansluit. Toegang na die gebied is deur middel van die R310 (Polkadraaipad), of die Devonvallei pad, suidwes van Onderpapegaaiberg. Daar is ook 'n serwituutpad van die Huis van J.C. le Roux wat aansluit by die Devon Vale pad aan die noordekant van die opvanggebied, maar dit is gesluit vir publieke deurgang.

1.6 DIE NAVORSINGSONTWERP

"On the verge of an era of heavier intervention in resource systems it will pay to consider the social, legal, political and institutional aspects as carefully as the knowledge base provided by science. The humans need to be consulted as well as the river. This, I submit, is a matter for Geography."

(Malcolm Newson, 1992, p.20)

Hierdie aanhaling van Newson plaas die probleem van geïntegreerde opvanggebiedbestuur reg in die kraal van die Geografie, omdat dit as dissipline juis die interaksie tussen mens en omgewing bestudeer. Die tweeledigheid van die GOGB-proses, naamlik die versoening van menslike en fisiese elemente in 'n opvanggebied, word duidelik in die aanhaling geïmpliseer. Die ideale navorsingsbenadering sou dus suksesvol inligting oor beide hierdie elemente moet verskaf en kan integreer om praktiese en positiewe gevolge vir die gemeenskap en hul omgewing te hê. Hiervoor moet die benadering die gemeenskap doeltreffend by die proses betrek en aktiveer om sodoende 'n eenstemmige visie en 'n verantwoordelikeheidsin jeens hul leefomgewing te

ontwikkel. Gemeenskapsgebaseerde aksienavorsing is as navorsingsbenadering vir hierdie studie gekies omdat dit aan bogenoemde vereistes voldoen en die verwagte resultate kan oplewer.

1.6.1 Gemeenskapsgebaseerde aksienavorsing as navorsingsbenadering

Gemeenskapsgebaseerde aksienavorsing het ten doel om 'n model vir plaaslike aksie-georiënteerde ondersoekbenaderings te voorsien om sodoende die tradisionele "objekte" van navorsing nou deelnemers in die navorsingsproses te maak (Stringer, 1996). Die eienskappe van hierdie benadering bevorder:

- demokrasie - deur geleentheid te skep vir deelname van alle inwoners van 'n gebied;
- onpartydigheid - deur mense se gelykheid as rolspelers in omgewingsbestuur te erken;
- bevryding - deur onderdrukkende sosio-ekonomiese lewensomstandighede te verlig; en
- selfwaardering - deur vrye meningsuitinge en die bereiking van volle menslike potensiaal aan te moedig.

Hierdie kwaliteite is die voorwaardes wat in die literatuur voorgehou word vir 'n suksesvolle publieke deelnemingsproses (Brown & Van Niekerk, 1995).

Die tradisionele rol van die navorser word in hierdie konteks meer fasiliterend en minder voorskrywend van aard. Hy lei die gemeenskap om probleme in hulle omgewing te identifiseer, te definieer en te analiseer, om dit te verstaan en uiteindelik strategieë vir die oplossing daarvan te ontwikkel. Dit is 'n gemeenskapsgedrewe benadering wat gemeenskappe bemagtig om hul eie probleme aan te pak en oplossings daarvoor te kry. Lomax in McNiff, Lomax en Whitehead (1996), som dit só op: *"...[it] ...starts small with a single committed person focusing on his/her practice. It gains momentum through the involvement of others as collaborators. It spreads as individuals reflect on the nature of their participation, and the principle of shared ownership of practice is established. It can result in the formation of a self-critical community: extended professionals in the best sense of the term."*

Die proses van gemeenskapsgebaseerde aksienavorsing word deur Stringer (1996) in Tabel 1.1 se drie vereenvoudigde hoof fases ingedeel, naamlik kyk, dink en doen. Hierdie fases behels telkens die uitvoer van spesifieke navorsingsprosedures. Die volgende afdeling toon hoe hierdie navorsingsbenadering en prosedures vir die onderhawige studie aangepas en gebruik kon word.

Tabel 1.1: Basiese proses van gemeenskapsgebaseerde aksienavorsing

Fase	Prosedure
1 KYK	<ul style="list-style-type: none"> • Insameling van relevante inligting • Vorm 'n beeld van die probleem/situasie
2 DINK	<ul style="list-style-type: none"> • Ondersoek en analiseer • Interpreteer en verduidelik
3 DOEN	<ul style="list-style-type: none"> • Beplan • Implementeer • Evalueer

(Bron: Aangepas uit Stringer, 1996. p.16)

1.6.2 Die navorsingsprosedures

Teoreties volg die fases van kyk, dink en doen in gemeenskapsgebaseerde aksienavorsing kronologies op mekaar, met die spesifieke navorsingsprosedures wat met elke fase geassosieer word. In hierdie studie behels die eerste fase die insameling van inligting en die omskrywing van die omgewingstatus van die opvanggebied in 'n *situasie-analise*. Die tweede fase ondersoek, interpreteer en evalueer laasgenoemde met behulp van die aktiewe betrekking van die gemeenskap om 'n *gemeenskapsvennootskap te vestig*. Die derde fase behels die motivering van die gemeenskap deur middel van visie- en doelwitstelling, en aksieplanformulering om die GOGB-proses tot *uitvoer* te bring.

1.6.2.1 Die situasie-analise

In hierdie studie behels fase een die saamstel van die situasie-analise en volg die tipiese stappe van data-insameling, -analise, -sintese en verslagdoening. Die proses van **sekondêre integrasie** is gebruik om bestaande inligting uit beskikbare navorsingstudies, amptelike rekords, notules van vergaderings en koerantartikels vir eie gebruik te herinterpreteer, ten einde nuwe inligting daaruit te distilleer om die opvanggebiedsituasie te omskryf.

Bestaande inligting is aangevul met grafiese inligting op 'n **geografiese inligtingstelsel**. Addisionele waterkwaliteitsdata is verkry deur 'n nuwe stel **watermonsters** te neem en te **analiseer** en die resultate te vergelyk met bestaande resultate. Ander bronne soos die 1:50000 topografiese kaart van die gebied (3318DD Stellenbosch), asook die 1:10000 ortofoto (3318DD17 Devon Valley) is gebruik om 'n volledige beeld van die opvanggebiedomgewing te vorm. Die situasie-analise is dus nie 'n informele en subjektief-partydige dokument nie, maar 'n

deeglike en wetenskaplik uitgevoerde analise en dokumentasie van die omgewingstatus van die opvanggebied.

1.6.2.2 Vestiging van 'n gemeenskapsvennootskap

Gedurende die tweede fase van die studie is die gemeenskap aktief betrek deur middel van persoonlike en gesamentlike publieke kontakssessies. **Inleidende onderhoude** is met sleutelpersone uit verskillende belangegroepes gevoer om te toets hoe so 'n gemeenskapsprojek in die opvanggebied ontvang sal word. **Korrespondensie** in die vorm van inligtingstukke wat die situasie-analise opsom en skriftelike uitnodigings is aanvanklik gebruik om die publiek na **fokusgroepbyeenkomste** en **publieke forums** te lok, waarvan die inhoud van laasgenoemde noukeurig **genotuleer** is. 'n **Formele bestuurskomitee** is gestig vir die bestuur, koördinerende en monitering van die projek. Hierdie prosedures het ten doel gehad om die wenslikheid van so 'n projek te bepaal en om 'n begrip vir die doel van die projek en die status van die opvanggebiedomgewing by die gemeenskap vas te lê, asook om 'n gevoel van mede-eienaarskap van die opvanggebied te ontwikkel.

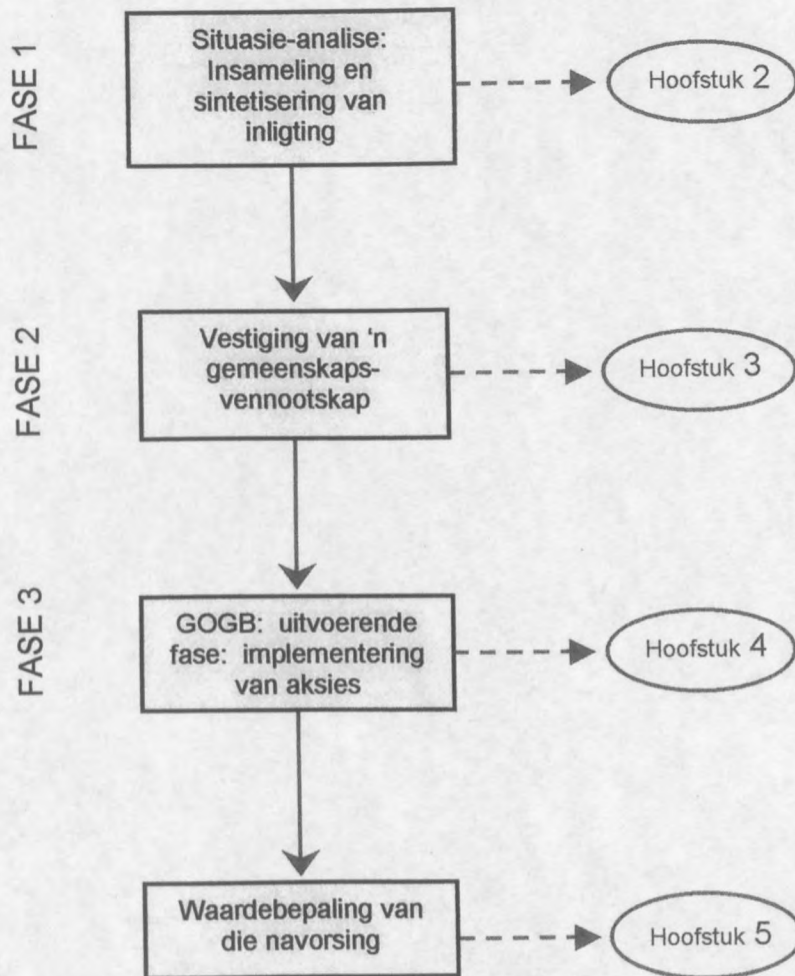
1.6.2.3 GOGB: uitvoerende fase

Gedurende die uitvoerende fase van GOGB is **strategiese beplanning** gebruik om oplossings vir geïdentifiseerde probleme in die opvanggebied te vind. Strategiese beplanning het prosedures soos die formulering van 'n **opvanggebiedvisie**, **prioritisering** van opvanggebiedkwessies, **bestuursdoelwitstelling** en die **formulering en implementering van aksieplanne** vir die bestuur van verskeie kwessies in die opvanggebied behels. Geïmplementeerde aksies is deurlopend **geëvalueer**. Ná prioritisering van kwessies wat aangespreek moet word, is **werkgroepe** of subkomitees gestig, elk met 'n spesifieke taak of verantwoordelikheid.

'n **Dagboek** is van die begin van die navorsingstudie tot en met die voltooiing daarvan bygehou, soos Lomax (in McNiff, Lomax & Whitehead, 1996) spesifiek vir die aksienavorsingsproses aanbeveel. Dit is gebruik om 'n kronologiese tydlyn van navorsingsgebeurtenisse te konstrueer, om kern-idees deur die loop van die studie neer te skryf en veral om suksesvolle en onsuksesvolle aksies, asook die lesse wat daaruit geleer is, te dokumenteer. Dit is 'n waardevolle dokument vir die finale opskryf van die navorsing, maar slegs indien dit so omvattend en nougeset as moontlik bygehou word.

1.6.3 Verslagstruktuur

Hoofstuk 1 skets die navorsingsprobleem, gee 'n oorsig van relevante literatuur, baken die studiegebied af, stel die navorsingsdoel en – doelwitte en sit die navorsingsontwerp uiteen. Die navorsingsprobleem rig die doelwitstelling en navorsingsbenadering. Die struktuur van die verslag is in Figuur 1.6 uiteengesit en behels kortliks die volgende:

Figuur 1.6 Verslagstruktuur

- Hoofstuk 2 omskryf die opvanggebied as geografiese bestuurseenheid, met al die elemente van die natuurlike ekosisteem, die menslike bevolking van die opvanggebied, asook hulle direkte en indirekte invloede op die opvanggebied en rivier.
- Hoofstuk 3 beskryf die aktiewe betrekking van die gemeenskap by die projek en die vestiging van 'n gemeenskapsvennootskap deur middel van verskillende publieke kontakssessies.

- Hoofstuk 4 skets maniere waarop die gemeenskap suksesvol geaktiveer is om eienaarskap van die projek en opvanggebied te aanvaar en deur middel van kollektiewe strategiese beplanning, oplossings vir geïdentifiseerde probleme in die opvanggebied te vind en so GOGB tot uitvoer te bring.
 - Hoofstuk 5 evalueer die suksesse en lesse te leer uit hierdie studie, asook die implementeerbaarheid van hierdie proses elders.
-

HOOFSTUK 2

DIE VELDWACHTERSRIVIER: SITUASIE-ANALISE

Burton (1995) beskryf die eerste fase van geïntegreerde rivierbekkenbestuur as die dokumentering en evaluering van relevante inligting om 'n geïntegreerde diagnose van die bekken te maak. Die situasie-analise as konsep is reeds volledig bespreek, maar waaruit behoort 'n situasie-analise te bestaan? Volgens Brown & Van Niekerk (1995, p. 58) is 'n "...*situation assessment, a comprehensive overview of the geophysical and hydrological properties, biotic life forms, land use practices, socio-economic and demographic aspects, institutional structures and water-related infrastructure...*".

Bogenoemde beskryf die oorhoofse elemente wat in 'n situasie-analise opgeneem behoort te word. Die vlak van detail sal egter van opvanggebied tot opvanggebied verskil. Ten einde 'n volledige situasie-analise van 'n opvanggebied saam te stel, is dit belangrik om te onthou dat dit fisiese elemente (die ekosisteem), sowel as menslike (sosio-ekonomiese) elemente en invloede integreer. Hierdie elemente is uniek met betrekking tot die spesifieke opvanggebied; dus sal verskillende opvanggebiede se situasie-analises as gevolg hiervan kenmerkend van mekaar verskil. Die doel van die situasie-analise is nie bloot net die dokumentasie van inligting nie, maar die interpretasie en analise daarvan om uiteindelik 'n gevolgtrekking te maak oor die omgewingstatus van die opvanggebied, sodat hierdie dokument as 'n werksdokument gebruik kan word in die beplanning en implementering van GOGB.

Hierdie hoofstuk behandel die hoofkenmerke van die studiegebied, waarna 'n bondige opsomming van die projekverloop, die omgewingskwessies in fyner besonderhede en die identifisering van leemtes volg. Die hoofstuk word afgesluit met 'n waardebeplanning van die situasie-analise van die Veldwachtersrivier opvanggebied.

2.1 FISIOGRAFIESE EN MENSLIKE KENMERKE VAN DIE STUDIEGEBIED

Die Veldwachtersrivier opvanggebied is ideaal as 'n gevallestudie vir die implementering van GOGB op kleiner skaal. Dit is 'n relatief klein opvanggebied in 'n omgewingsensitiewe area, waar hoë waarde geheg word aan die natuurskoon. Daar is gevolglik ook 'n toeloop van toeriste na die area. Dis egter hoofsaaklik 'n intensiefbewerkte landbougebied met 'n komplekse

grondgebruikpatroon wat indirek reeds 'n impak op die rivier impliseer. Die komplekse grondgebruikpatroon van die area, saam met die feit dat dit op die rand van 'n stedelike gebied geleë is en die afval- en suiweringsdienste van Stellenbosch huisves, verhoog die impak op die rivier. Om laasgenoemde impakte beter te verstaan, word die mees tersake omgewingsaspekte van die studiegebied hier ontleed.

2.1.1 Klimaatkenmerke

Die Veldwachtersrivier opvanggebied lê in die winterreënvalstreek. Die warm somerseisoen duur van September tot Februarie en die koel winterseisoen van Maart tot Augustus. Die klimaatdata in Tabel 2.1 verteenwoordig die langtermyn gemiddeldes vir die 33 jaar tot 1999.

Tabel 2.1: Gemiddelde klimaatwaardes van die opvanggebied

GEMIDDELDE WAARDES (1966 – 1999)	JAN	FEB	MRT	APR	MEI	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DES
Maksimum Daaglikse Temperatuur (°C)	27,7	28,1	26,6	23,0	20,1	17,6	17,1	18,0	20,0	22,9	25,2	26,6
Minimum Daaglikse temperatuur (°C)	10,6	10,6	9,3	6,7	5,1	3,8	3,1	3,3	4,6	6,1	8,1	9,7
Gemiddelde Daaglikse Temperatuur (°C)	21,5	21,7	20,4	17,5	15,2	13,1	12,4	13,1	14,7	17,2	19,1	20,6
Gemiddelde Reënval (mm)	19,1	21,1	30,5	76,5	106,5	126,2	116	86	57,4	43,6	27,3	24,5
Sonskynduur (uur)	10,4	9,9	8,4	6,8	5,5	5,1	5,4	6,1	6,9	8,4	9,6	10,1

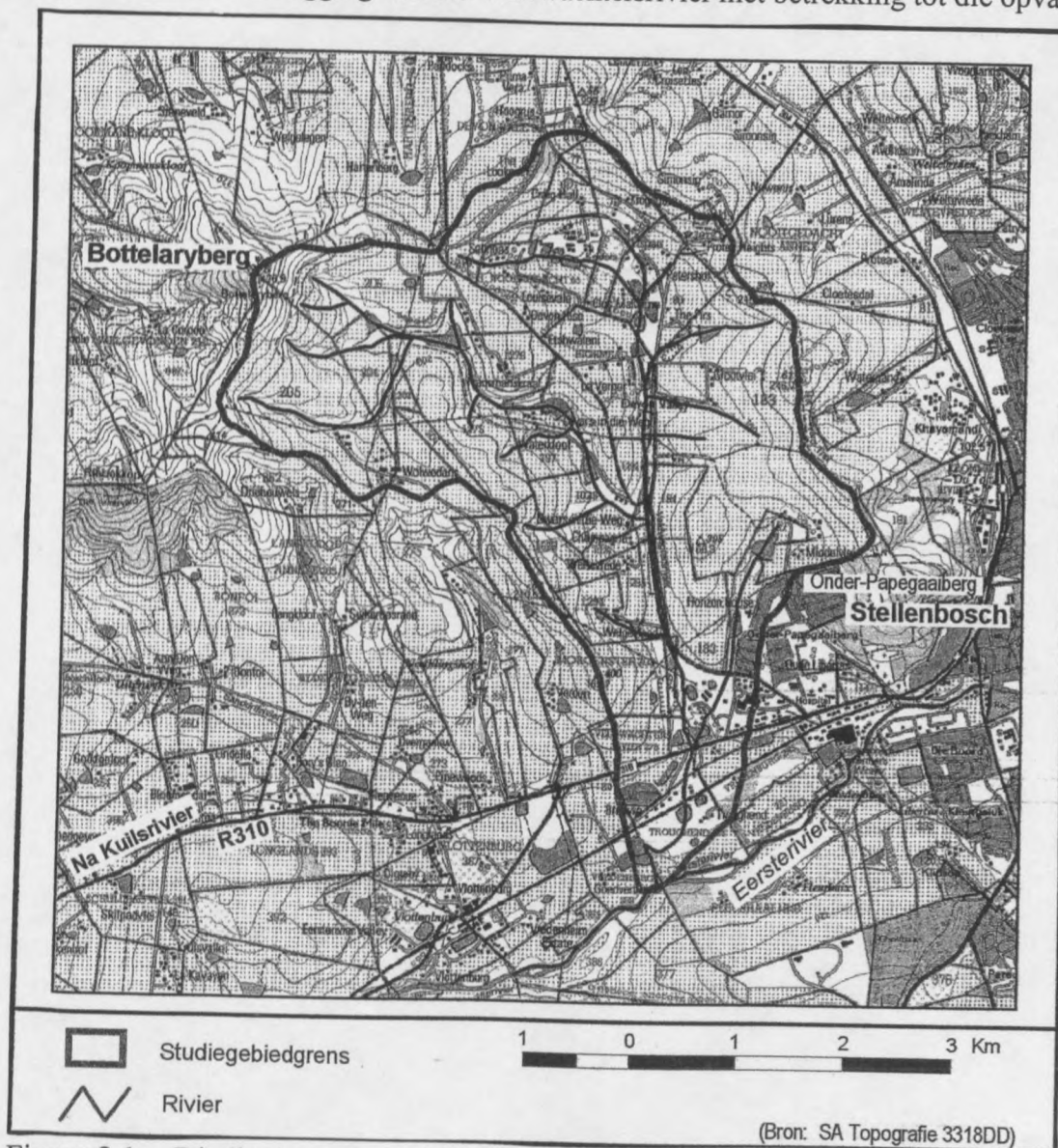
(Bron: Weather statistics, 2001)

Hierdie inligting is van die Nietvoorbij weerstasie verkry, omdat dit die naaste weerstasie (ongeveer 3 km noord-oos daarvan) aan die opvanggebied is. Die drie natste en koelste maande is Mei, Junie en Julie met 'n gemiddelde reënval van 116,2mm per maand, terwyl die drie droogste en warmste maande Desember, Januarie en Februarie is, met 'n gemiddelde reënval van 21,5mm per maand; toestande kenmerkend van die *sub-tropiese klimaat* van hierdie gebied. Die totale gemiddelde jaarlikse reënval beloop 734,7mm, met die totale somergemiddelde op 193mm en dié vir die winterseisoen 541,7mm. In vergelyke met die gemiddelde jaarlikse reënvalsyfer van Suid-Afrika, naamlik 500mm per jaar, en die wêreldgemiddelde van 860mm per jaar, ontvang hierdie gebied dus 'n betreklik hoë reënval. Dit is te danke aan die bergagtigheid van die area. Die waarde van berge as “waterhouers” is algemeen bekend.

Die gemiddelde maksimum dagtemperatuur is gedurende die somer ongeveer 7°C tot 10°C hoër as in die winter. Sonskynduur bereik 'n maksimum gedurende Desember tot Februarie, met 'n gemiddelde van 10,1 uur sonskyn per dag, terwyl dit van Junie tot Augustus tot slegs 5,3 uur afneem. Die kort winterure is te wyte aan die hoë voorkoms van wolkbedekking in die winter. Oktober tot Februarie, wanneer die bekende suidooster waai (ook die *Kaapse Dokter* genoem omdat dit die konsentrasie en dus ook impak van lugbesoedeling verdun), is die winderigste tydperk. Die gemiddelde windspoed gedurende die wintermaande is die hoogste, maar dan oorheers die noordwester wat die koue fronte en reën bring. Klimaatsverskynsels soos donderweer, hael en ryp kom selde voor.

2.1.2 Rivierkenmerke en die impak van wateronttrekkings

Figuur 2.1 skets die ligging van die Veldwachtersrivier met betrekking tot die opvanggebied wat

Figuur 2.1 Die ligging van die Veldwachtersrivier en sy dreineringsgebied

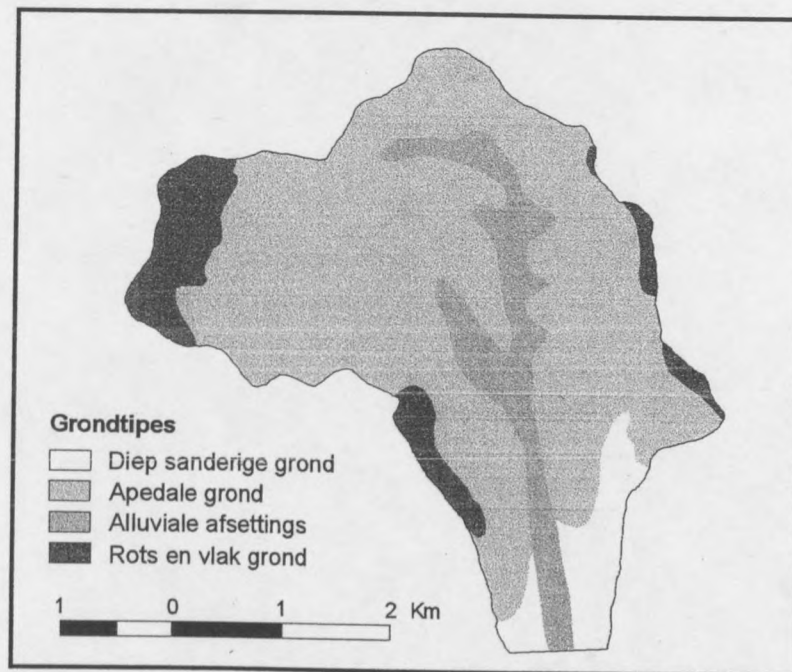
dit dreineer. Die hoofstroom is 8,5km lank, met vier kleiner sytakke; twee vanuit 'n westelike en twee vanuit 'n oostelike rigting. Die rivier ontspring in die Bottelaryheuwels op die noordwestelike grens van die opvanggebied, waarna dit vir ongeveer 4km in 'n suidoostelike rigting dreineer totdat die hoofsytak daarby aansluit. Daarna dreineer dit vir nog 4km in 'n suidelike rigting totdat dit by die hoofstroom van die Eersterivier aansluit.

Die Veldwachtersrivier is nie standhoudend nie. Natuurlike, konstante vloei is hoofsaaklik 'n winterskynsel, maar die intensiewe besproeiing van wingerde en boorde vanuit die damme in die Vallei en toevoeging van 2298400m³ skemawater (Brynard, 2001) uit die Theewaterskloof besproeiingskema gedurende somermaande, veroorsaak geringe voortdurende vloei in die rivier.

Tot 1950 is gewasse droëlands verbou totdat boere begin het om damme te bou vir die opgaar van water gedurende die winter (Steyl, 1994). Teen 1993 was daar 'n totaal van 34 damme in die opvanggebied, met 'n totale kapasiteit van 508870m³. Gedurende die somer van 1998/1999 is daar nog twee damme gebou met 'n gesamentlike kapasiteit van 55000m³, wat die totale getal damme in die opvanggebied op 36 te staan bring met 'n totale kapasiteit van 563870m³. Die natuurlike stroomvloei van die rivier is dus gedurende die laaste 50 jaar drasties verander. In die afwesigheid van enige meetstasie is riviervloei volumes nie kwantifiseerbaar nie. Hierdie riviervloei wysigings het 'n groot impak op die natuurlike plant- en dierelewe in die rivierstelsel gehad, waarvan die gevolge 'n groot aantal indringerplante langs die rivierloop is, met gevolglike afname in natuurlike dierelewe.

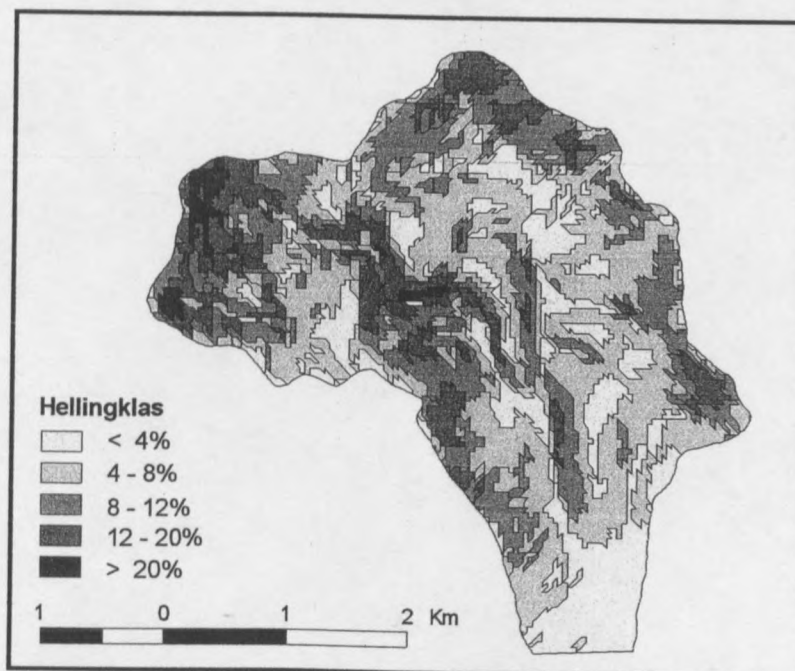
2.1.3 Topografie en grondtipes

Figuur 2.2 toon die ruimtelike verspreiding van die verskillende grondtipes van die opvanggebied. Die apedale grondtipe beslaan die grootste oppervlak van die opvanggebied en het goeie dreineringseienskappe met 'n relatief hoë infiltrasietempo (Steyl, 1994) wat dit goeie landbougrond maak en dus die intensiewe boerderybedrywighede in hierdie opvanggebied verklaar. Buiten dat grondtipes gebruik word om die gewenste boerderygewas vir 'n spesifieke area te bepaal, is dit waardevol om te oorweeg wanneer disponeringsmetodes van uitvloeisel geëvalueer word. So byvoorbeeld is gronde met 'n baie hoë infiltrasietempo nie geskik vir 'n syferrioolstelsel of puttoilette vir die wegdoen van huishoudelike of wynkelderuitvloeisel nie, omdat besoedelingstowwe te vinnig deur die grond sal dreineer voordat dit kan afbreek en deur middel van laterale vloei die rivierwater bereik. In gronde met

Figuur 2.2: Grondtipes van die Veldwachtersrivier opvanggebied (Bron: Steyl, 1994)

'n te hoë klei-inhoud, sal uitvloeisel wat deur bogenoemde metodes weggedoen word, byvoorbeeld opdam en 'n oorlas veroorsaak, omdat die infiltrasietempo baie laag is. Grondtipes is dus 'n noodsaaklike faktor om in ag te neem wanneer diffuse besoedeling ondersoek word. Die steilte van die helling speel eweneens 'n belangrike rol by hierdie oorwegings. Die topografie van die opvanggebied (kyk Figuur 2.3) is reeds in 1994 deur Steyl gekarteer,

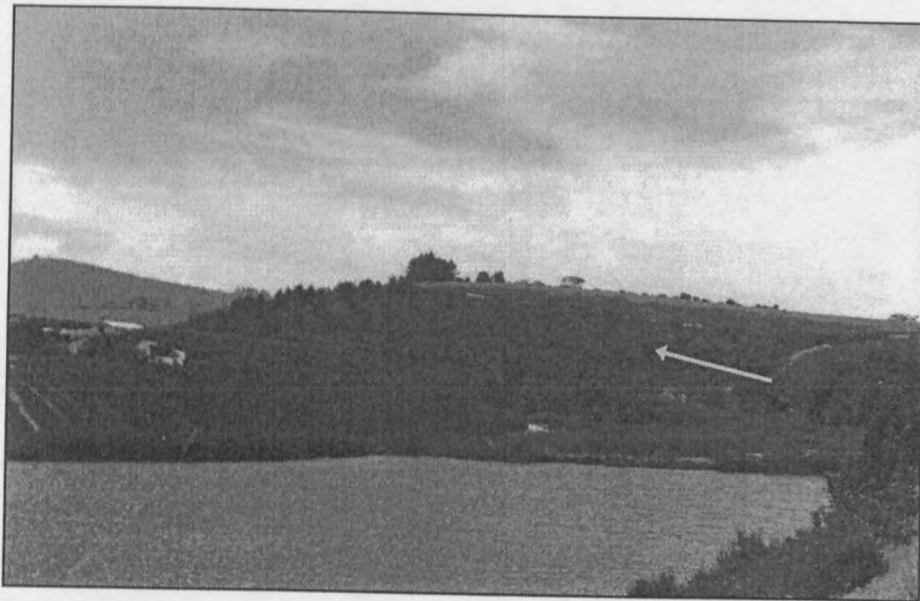
Figuur 2.3: Hellingklasse van die Veldwachtersrivier opvanggebied (Bron: Tait, 1994)

deur digitale hoogtepuntdata (50m intervalle) in die ARC/INFO TIN-module te gebruik om hellingwaardes uit die digitale terreinmodel te bereken. Hierdie figuur, saam met Figuur 2.1, verklaar verder die dreineringspatroon van die Veldwachtersrivier, terwyl die verwantskap tussen die verskillende grondtipes en steilte van die helling ook vanselfsprekend uit die figure blyk.

2.1.4 Dier- en plantlewe in die opvanggebied

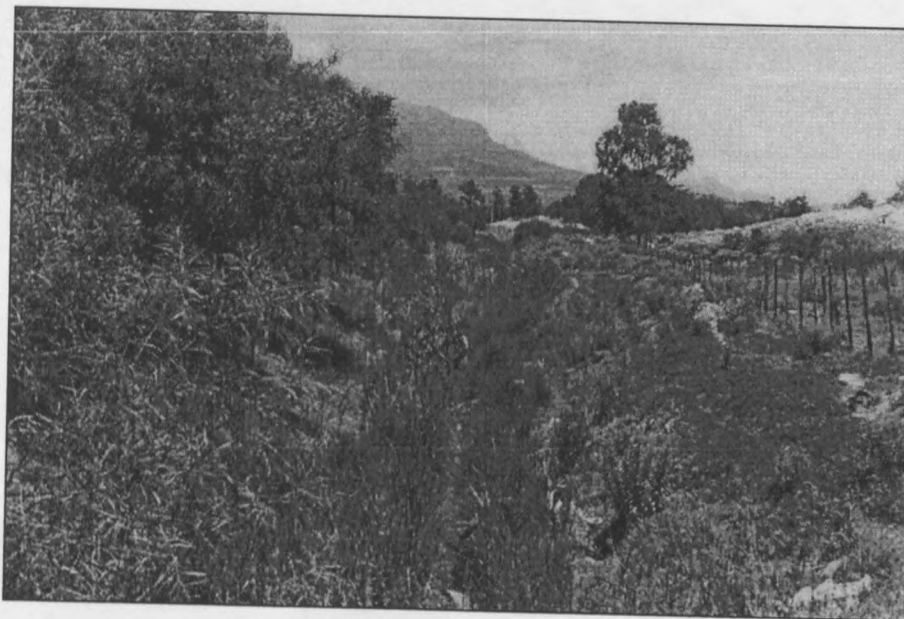
Die enigste opname oor dierelewe wat tans beskikbaar is, is 'n lys van voëlspesies (kyk Addendum A). 'n Studie op varswaterongewerweldes deur Van Aarde (1994) is gedoen met die hoofdoel om waterbesoedeling te ondersoek. Hierdie studie word later meer volledig behandel. Uit gesprekke met van die inwoners van die Vallei kan 'n mens gewerwelde diere soos ribbokke, grysbokke, rooikatte, muishonde, hase en klein gewerweldes soos veldmuis teëkom. As gevolg van die nabyheid aan die dorpsgebied asook die groot getal residensies in die Vallei, is huisdiere soos honde en katte ook 'n algemene verskynsel.

Die opvanggebied is só intens vir landboudoeleindes bewerk dat inheemse fynbos in 1994 slegs 12% van die hele Veldwachtersrivier opvanggebied beslaan het (Steyl, 1994). Sedertdien is daar weer ongeveer 1 ha fynbos uitgekapt om plek te maak vir landbougewasse. Figuur 2.4 toon die

Figuur 2.4: Grootste oorblywende fynbosgedeelte wat onlangs vir landboudoeleindes skoongemaak is.

grootste gedeelte fynbos voordat die 1ha skoongemaak is. Van die totale 1380ha van die Vallei, het slegs ongeveer 29ha fynbos oorgebly (Steyl, 1994). 'n Lys van natuurlike plantegroei van die Veldwachtersrivier opvanggebied is deur die Departement Botanie aan die Universiteit van Stellenbosch opgestel (kyk Addendum B) met die doel om inwoners te lei wanneer indringerspesies met inheemse spesies vervang sou word. Indringerplantegroei is reeds goed gevestig in die opvanggebied. Dis veral op versteurde oppervlakte in die rivierloop, langs damme en plaaspaaie, tussen geboue, asook rondom die munisipale rioolwerke en stortingsterrein (kyk Figuur 2.5) gekonsentreer. Die vernaamste indringerspesies sluit denne,

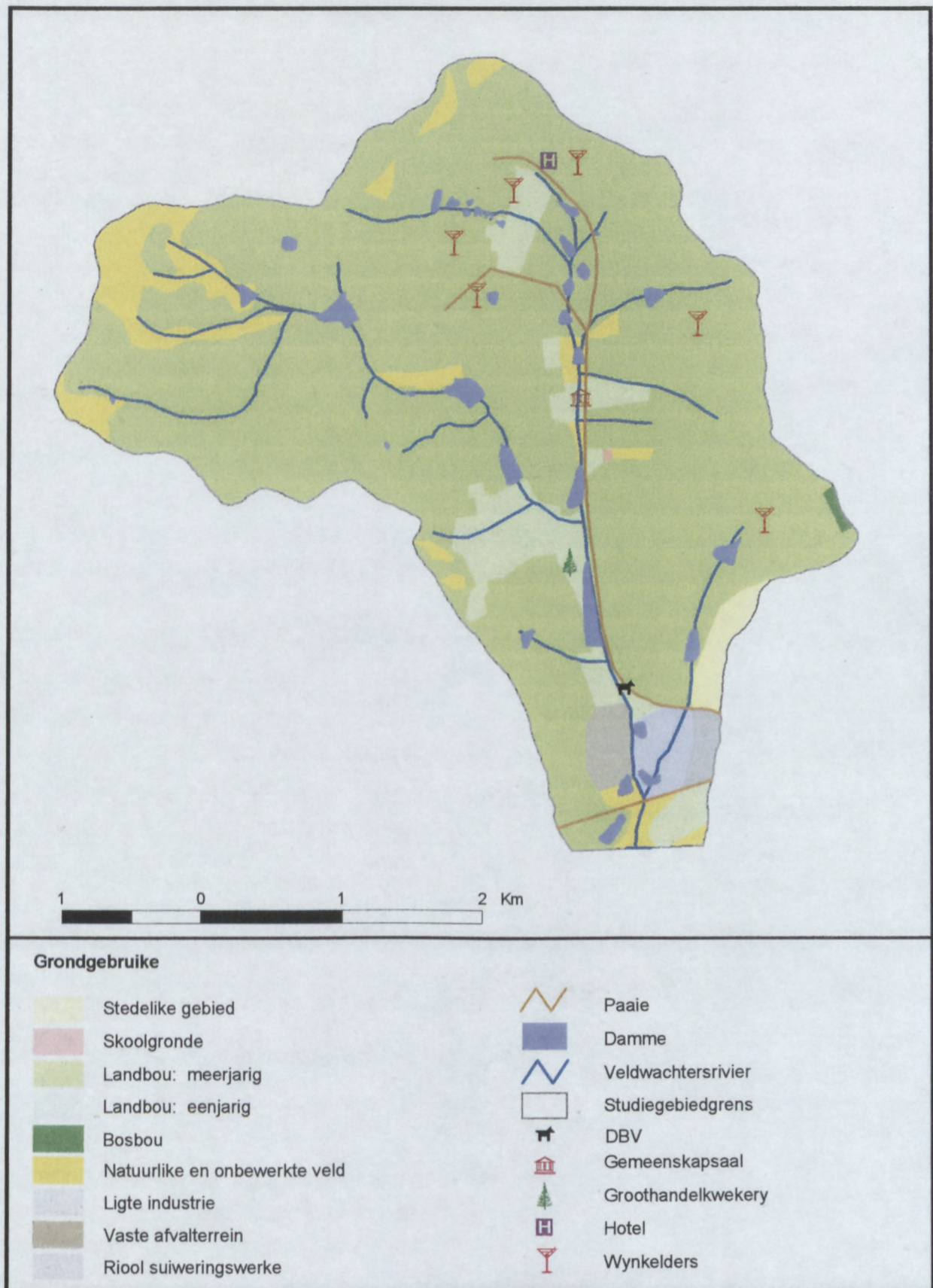

Figuur 2.5: Voorkoms van indringerplantegroei in die Veldwachtersrivier opvanggebied

populier, bloekom, Australiese akasia, kikoejoe-gras en die waterplant, *parrots feather* (Ehlers, 1995) in.

2.1.5 Grondgebruik

Figuur 2.6 is 'n ruimtelike voorstelling van die Vallei se grondgebruikpatroon. Soos reeds genoem, word die Vallei intensief bewerk met landbougewasse, met wingerdbou as die hoofboerderypraktijk. Tabel 2.2 is 'n opsomming van die oppervlakte wat die verskillende gewasse beslaan, terwyl Tabel 2.3 die verskeidenheid landbougewasse op die verskillende plase (Kleynhans & Van Rooyen, 1994) toon.

Figuur 2.6: Grondgebruik in die Veldwachtersrivier opvanggebied

Tabel 2.2: Oppervlakte onder verskillende landbougewasse

	Wingerd	Boord	Geboue	Onbewerk	Eenjarige Gewasse	Fynbos	Totaal
%	71,0	5,5	6,0	5,0	0,6	12,0	100
ha	1275	97	107,9	89,8	10,8	215,5	1796

(Bron: Ehlers, 1995)

Tabel 2.3: Landboubedrywe in die opvanggebied

Plaasnaam	Wingerd	Vrugte	Blomme	Melkbeeste	Groente	Kwekery
Champagne	.					.
Clos-Malvern	.					
Dwars in die weg	.	.				
Etswaleni	.		.			
Fransmanskraal	.				.	
Grootvlei	.					
Highmead	.	.			.	
Le Verger	.	.	.			
Louisvale	.	.				
Middelvlei	.			.		
Protea Heights			.			
The Firs	.					
Waterkloof	.	.				
Welgemoed						.
Weltevrede						.

(Bron: Ehlers, 1995)

Volgens hierdie inligting beslaan wingerde 1275ha (71%) van die totale opvanggebiedoppervlak van 1796ha, met vrugteboorde wat slegs 97ha (5,5%) beslaan. Ander landboubedrywe, soos proteaplantasies, melkbeeste en groenteverbouing word ook beoefen, maar is beperk tot 'n paar plase. Die omvang en intensiwiteit van die landboubedryf in hierdie vallei impliseer dat die natuurlike omgewing en ekosisteem van die Vallei reeds onomkeerbaar geïmpakteer is. Aktiwiteite kenmerkend aan die landboubedryf, onder andere bemesting wat eutrofie in riviere tot gevolg kan hê, onkruid- en plaagbeheer met gifstowwe en onoordeelkundige grondbewerking wat bogrondverliese veroorsaak, het ongetwyfeld 'n negatiewe impak op hierdie relatief klein opvanggebied se omgewing.

Ander grondgebruike soos in Figuur 2.6 aangedui, sluit 'n groothandelkwekery, vier private wynkelders, 'n kommersiële kelder met eie botteleringskelder en restaurant, 'n hotel, laerskool en gemeenskapsaal, 'n gedeelte van die residensiële gebied van Stellenbosch dorp, 'n ligte industriële area, die Dierebeskermingsvereniging se kantoor en hokke, asook die dorp se stortingsterrein en munisipale rioolwerke in. Hoewel die opvanggebied relatief klein in terme van oppervlakte is, is die grondgebruikpatroon dus ongewoon kompleks. Dit kan egter verwag word van 'n ontwikkelde opvanggebied wat ruimtelik so naby aan 'n stedelike gebied geleë is.

Die aard van hierdie uiteenlopende grondgebruike hou kumulatiewe risiko's vir die volhoubaarheid van die opvanggebied en rivier in. Kelders kan uitvloeisel genereer, wat grond- en waterbesoedeling veroorsaak indien dit nie korrek en verantwoordelik bestuur word nie. Onvoorsiene of gekontroleerde stortings van stowwe met 'n potensieel hoë besoedelingsrisiko kan uit die industriële area voorkom en in 'n stormwaterkanaal beland wat dit direk na die omgewing afvoer. Dit kan ook via die rioolstelsel die rioolwerke se funksionering belemmer en indirek die storting van substandaard uitvloeisel na die omgewing veroorsaak. Stormwaterafloop uit residensiële gebiede veroorsaak ook potensieel organiese besoedeling. Nutriëntverryking van stormwater vind plaas as gevolg van fosfaatryke waswater uit sekere industrië. Die kumulatiewe impak van beide die intensiewe landboubedrywigheide en die ander komplekse en soms gekonsentreerde grondgebruike in hierdie opvanggebied, hou dus potensieel hoë omgewingsrisiko's vir die gebied en rivier in.

2.1.6 Toerisme- en rekreasiewaarde van die opvanggebied

Hoewel die landelike karakter van die Vallei behoue gebly het, het die natuurskoon van die omgewing reeds heelwat toerisme-infrastruktuur na die Vallei gelok. Wynkelders wat kwaliteitwyne produseer en reeds heelwat toekennings ingepalm het, asook die Devonvallei Protea Hotel met sy landelike atmosfeer, is in die noorde van die Vallei geleë. Die bekende en gewilde Wingerdkruin staproete begin ook in die Vallei en volg 'n roete deur die wingerdplase van die Bottelary heuwels.

'n Studie oor kulturele hulpbronne in die Vallei wat in 1995 deur die Departement Argeologie van die Universiteit van Stellenbosch gedoen is, het 'n redelike digte voorkoms van Acheuliaanse steenartefakte soos tipiese handpikke en handbyle op die plaas Middelvlei gevind, terwyl die huise op Champagne en Middelvlei as nasionale gedenkwaardighede van groot historiese belang is. Die huis op Champagne is moontlik die oudste huis in die Vallei. Wurz, Harris & Goosen

(1995) stel voor dat hierdie historiese inligting ingesluit word by wyntoere en promosies by die kelder.

2.1.7 Sosio-ekonomiese status van die opvanggebied

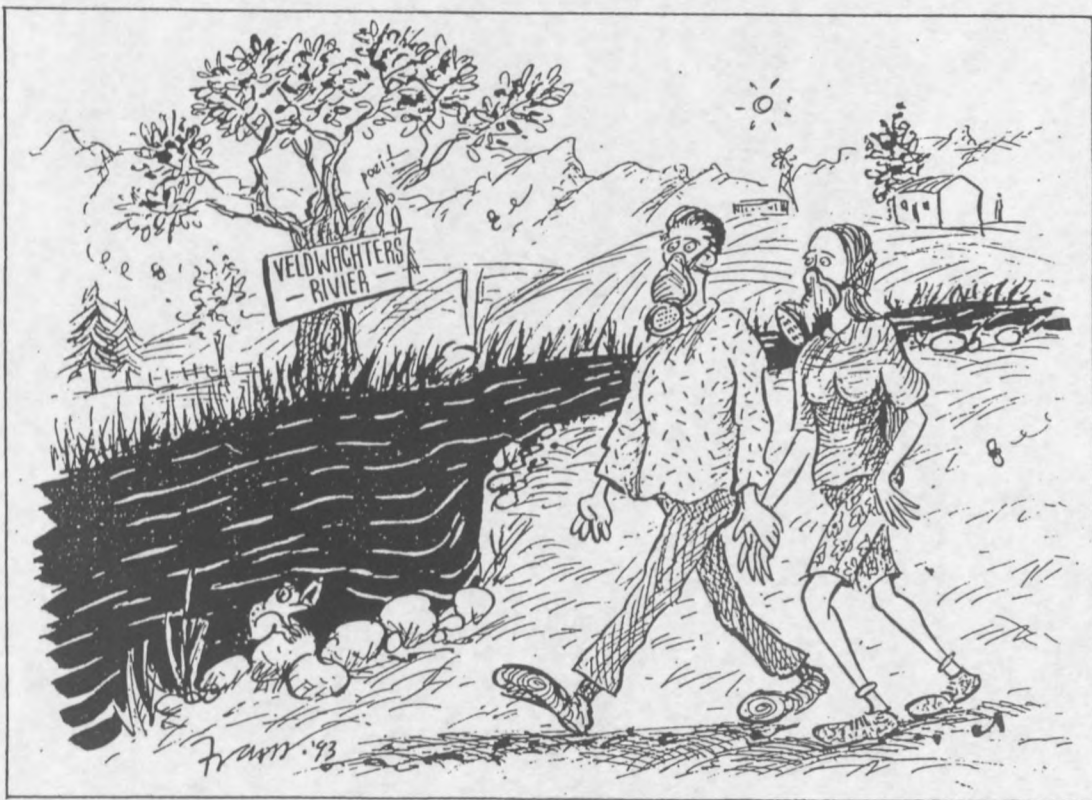
Sosio-ekonomiese inligting soos die totale bevolking, bevolkingsamestelling, geslagsamestelling, opvoedingspeil, inkomste per huishouding en werkloosheidsyfer sou ideaal potensiële sosio-ekonomiese probleemgebiede van die opvanggebied kon identifiseer. Die navorser het onderneem om sensusinligting met behulp van 'n geografiese inligtingstelsel (GIS), grafies, deur middel van “oorlegging” van die studiegebiedgrenslyn oor die sensusdatabasis te “knip”. Verskeie praktiese faktore het egter verhoed dat hierdie inligting vir die studiegebied onttrek kon word. Die vernaamste probleem was dat die studiegebiedgrense en sensuswykgrense nie ooreenstem nie. Die sensusinligting is verder reeds in 'n opgesomde formaat vir elke sensuswyk. Omdat die studiegebied gedeeltelik oor 'n paar sensuswyke strek, was dit gevolglik prakties onmoontlik om 'n verteenwoordigende onttrekking van sensusinligting vir die studiegebied te maak. 'n Oplossing kon wees om die onttrekking van rou sensusinligting te maak, maar hierdie opsie het ook verval omdat landelike sensusdistrikte se inligting slegs in opgesomde formaat beskikbaar is, terwyl die studiegebied se grens oor landelike en stedelike sensusdistrikte span.

Studente van die Departement Maatskaplike Werk aan die Universiteit van Stellenbosch, het in 1994 deursnitstudies van sosio-ekonomiese gegewens onder landbouers op sommige van die plase in die Vallei onderneem, maar kopieë van hierdie studies was ongelukkig nie beskikbaar nie. Maatskaplike Dienste van die Provinsiale Administrasie: Wes-Kaap, doen ook werk in hierdie area en is op 'n later stadium van die projek gekontak, maar hulle inligting is beperk tot spesifiek maatskaplike sake, byvoorbeeld molestering. Die enigste wyse waarop korrekte algemene sensusgegewens vir die studiegebied gekry kan word, sal wees om 'n onafhanklike sensusopname in die studiegebied uit te voer.

Hierdie afdeling het die kenmerke van die opvanggebied oorsigtelik saamgevat. Die aanloop tot die oorspronklike Veldwachtersrivier projek, die studies wat daaruit voortgevloei en omgewingskwessies geïdentifiseer het, kom nou aan die beurt.

2.2 DIE AANLOOP TOT DIE VELDWACHTERSRIVIER STUDIE

Navorsingstudies van die Veldwachtersrivier opvanggebied is in 1994 begin nadat inwoners wat langs die rivier woon, gekla het oor swak waterkwaliteit van die rivier en slegte reuke wat daarmee gepaard gaan. Die probleem was van só 'n omvang dat dit plaaslike koerante gehaal het. Figuur 2.7 toon 'n spotprent wat in die *Eikestadnuus* van 26 Maart 1993 verskyn het, na aanleiding van klagtes deur die publiek. Die Skole Waterprojek (SWAP) het hierna wateranalises op die Veldwachtersrivier uitgevoer, wat die inwoners se vermoedens bevestig en die rivier as 'n bron van besoedeling tot die Eersterivier se hoofstroom geïdentifiseer het. Die SWAP is in 1992 deur die Fakulteit Opvoedkunde tot stand gebring en het kurrikulumontwikkeling in formele opvoedkunde as hoofdoel. Aktiewe omgewingstudie vir leerders word deur die gebruik van eenvoudige, lae-koste wetenskaplike toetse vir waterkwaliteitmonitering deur hierdie projek moontlik gemaak (CENEDUS, 2002).

(Bron: *Eikestadnuus*, 26 Maart 1993)

Figuur 2.7: Die waterkwaliteit van die Veldwachtersrivier is hoofnuus

Die Veldwachtersrivierprojek het amptelik in 1994 onder leiding van Schreuder, De Lange (Opvoedkunde) en Boucher (Botanie) van die Universiteit van Stellenbosch op dreef gekom, met finansiële steun deur Gilbeys Distilleerders en Stellenbosch Munisipaliteit. Die breë doelwitte van die projek was die vermindering van besoedeling uit die Veldwachtersrivier na die

Eersterivier en die verbetering van die algemene ekosisteem van die rivier deur 'n proses van gemeenskapdeelname, sodat die opvanggebied as 'n volhoubare ekosisteem aan nageslagte oorgedra kan word (Rode, 1994). Aangesien omgewingsprobleme kompleks is, is besluit om hierdie projek vanuit 'n multi-dissiplinêre perspektief aan te pak.

Verskeie dissiplines binne die universiteit, naamlik Geografie (3), Soölogie (1), Mikrobiologie (1), Argeologie (1) en Natuurbewaring (2) is by die projek betrek. Agt studies op verskillende omgewings-, asook ontwikkelingselemente in die Veldwachtersrivier opvanggebied is uitgevoer. Die genoemde studies, geïntegreer met ander inligting wat tydens die verloop van hierdie studie ingesamel is, lewer die situasie-analise as produk.

2.3 DIE SAAMSTEL VAN DIE SITUASIE-ANALISE

Die Veldwachtersrivier opvanggebied se situasie-analise is saamgestel deur gebruik te maak van genoemde navorsingsverslae, die Stellenbosch Munisipaliteit se Beplanningsraamwerk en maandverslae van rivieranalises, Rode (1994) se samevattende verslag, onderhoude met inwoners en persoonlike gevolgtrekkings en waarnemings deur die navorser. Die evaluering van hierdie inligting met die betrokke studies het verskeie belangrike omgewingskwessies in die Veldwachtersrivier opvanggebied geïdentifiseer:

- swak waterkwaliteit (Jansen, Boot, Faul, Walther, Hector, Bücking & Duvenage, 1994; Deal, 1994; Van Aarde, 1994; Loos & Martin, 1995);
- vervuiling deur uitheemse plantegroei (Steyl, 1994; Kleynhans & Van Rooyen, 1994; Ehlers, 1995);
- erge erosie (Ehlers, 1995; Kleynhans & Van Rooyen, 1994)
- kunsmatige verandering in riviervloei (Steyl, 1994; Ehlers, 1995)
- aangetaste landskapestetika (Tait, 1994; Kleynhans & Van Rooyen, 1994; Ehlers, 1995)
- swak lewenskwaliteit van inwoners (Ehlers, 1995; eie interpretasie).

Die situasie-analise van die opvanggebied spreek hierdie kwessies in groter besonderhede aan.

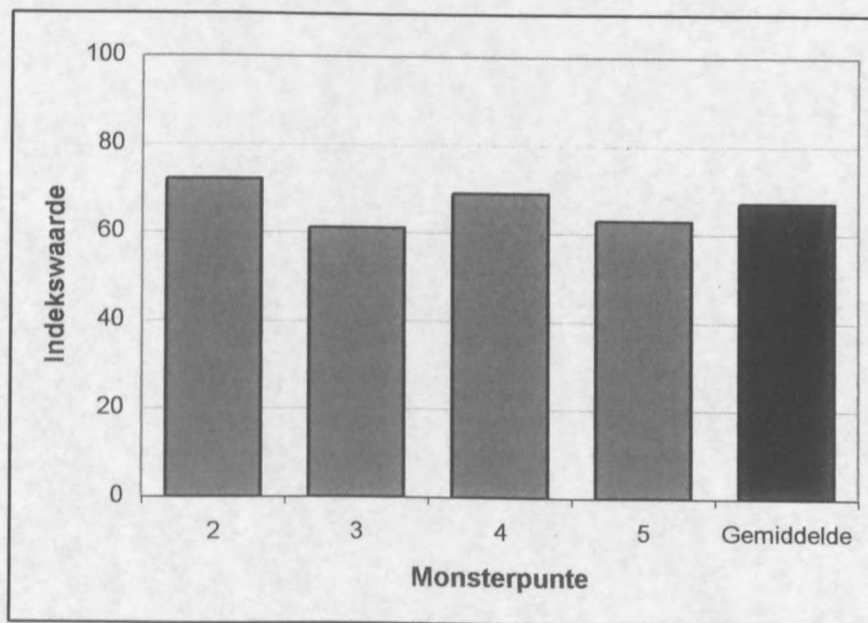
2.3.1 Swak waterkwaliteit

Vier van die beskikbare verslae (Jansen *et.al*, 1994; Van Aarde 1994; Deal 1994; Loos & Martin 1995) het op die monitering van die waterkwaliteit van die Veldwachtersrivier gekonsentreer, maar van verskillende analise metodes gebruik gemaak. Die resultate van elkeen

van hierdie studies is gedurende die saamstel van die situasie-analise ingespan, om te bepaal of daar waarheid steek in die beriggewing oor die sogenaamde besoedelde Veldwachtersrivier (*Eikestadmuus*, 1993).

2.3.1.1 Waterkwaliteitindeksing

Die 1993 HOD-studente van die Fakulteit Opvoedkunde aan die Universiteit van Stellenbosch het, as deel van hul vakdidaktiekmodule in Biologie, wateranalises met behulp van die SWAP analisemetodes op die Veldwachtersrivier uitgevoer. Vyf monsters is by drie verskillende geleenthede op vasgestelde punte in die rivier geneem. Die monsters is ontleed vir opgeloste suurstofinhoud, totale colivormetelling, suurgehaltevlakke, fosfaat- en nitraatinhoud. Daarna het die studente die wateranalises na 'n waterkwaliteitsindeks, om die mate van besoedeling aan te dui, verwerk. Figuur 2.8 toon die waardes van die waterkwaliteitsindeks by die verskillende

(Bron: Jansen *et.al.*, 1994)

Figuur 2.8 SWAP waterkwaliteitindeks van totale waterkwaliteit van die Veldwachtersrivier

monsterpunte, asook die gesamentlike waterkwaliteitsindeks. Die algemene gevolgtrekking van die studie was dat die waterkwaliteit van die rivier gemiddeld is en dat dit gevolglik in 'n weegskaalsituasie verkeer. Die studie beveel aan dat 'n bestuursplan, wat die gemeenskap sal betrek, vir die rivier opgestel word.

2.3.1.2 Waterkwaliteit volgens bio-aanwysers

Van Aarde (1994) het by ses vasgestelde punte in die rivierloop 'n inventaris van makro-invertebraatfauna (bv. eendagsvlieë, naaldekokers, muggies, slakke, steekvlieë) opgestel met behulp van die SASS metode as maatstaf van waterkwaliteit. Hierdie biologiese moniteringsmetode word gebruik om kort- en langtermyn veranderinge in die kwaliteit van water vas te stel. Die metode berus daarop dat daar 'n direkte verband tussen spesiediversiteit en waterkwaliteit bestaan, terwyl spesifieke indikatorspesies spesifieke tipes besoedeling merk. Elke invertebraatfamilie het 'n vasgestelde puntetelling. Hoe meer van 'n spesifieke familie by 'n sekere stasie getel word, hoe hoër sal die puntetelling dus wees, wat normaalweg op onbesoedelde toestande dui. Hoë tellings by sekere indikatorspesies, soos *Chironomidae* en *Annelida*, dui egter op organiese besoedeling.

Deur die invertebraatsamestelling van die verskillende monsterstasies (liggings), in Tabel 2.4 in

Tabel 2.4: Invertebraatklassifikasie in die Veldwachtersrivier

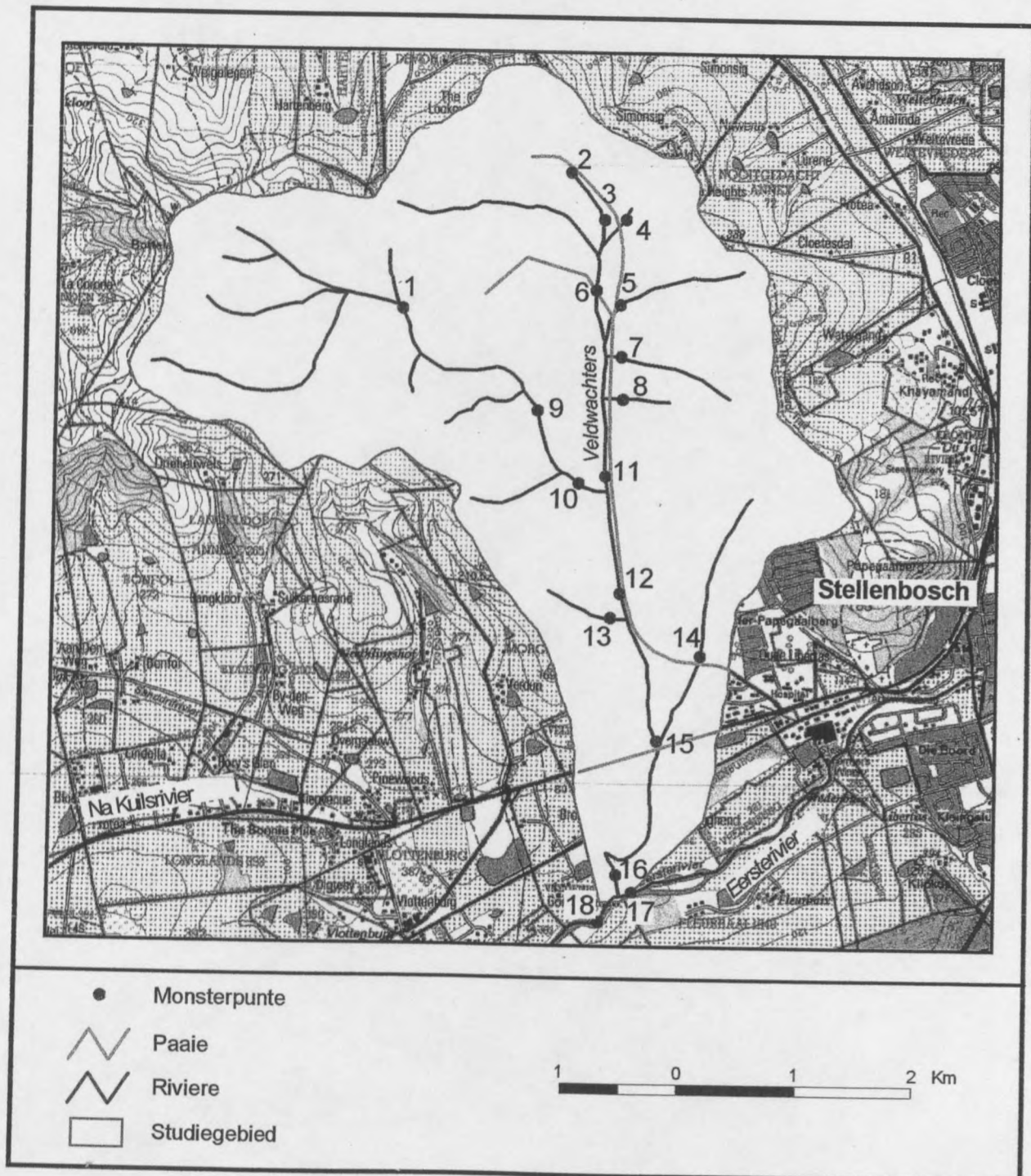
ORDE Familie	SASS-Stasies					
	1 Bo Fransmanskraal	2 Waterkloof	3 Onder Fransmanskraal	4 Onder kwekery	5 Stroomaf van rioolwerke	6 Gilbeys
DIPTERA						
<i>Simuliidae</i> (swart vlieë)	6,25	0,49	9,27	2,01	0,00	2,47
<i>Chironomidae</i> (muggie larwes)	0,00	0,00	0,66	0,00	70,59	74,19
CRUSTACEAE						
<i>Amphipoda</i> (scuds, sideswimmers)	78,13	61,27	7,28	0,00	0,00	0,00
ANNELIDA						
<i>Lumbricidae</i> (erdwurms)	1,25	0,00	0,00	10,07	20,59	5,65

(Bron: Van Aarde, 1994)

volgorde van bo- na benedeloop gerangskik, met mekaar te vergelyk, is die gevolgtrekking gemaak dat daar wel 'n mate van besoedeling langs die rivier plaasvind. Hoë spesietellings van *Simuliidae* en *Amphipoda* in die bopoe van die rivier, dui daarop dat die waterkwaliteit hier relatief hoog is, in vergelyking met laer spesiediversiteit en dus laer waterkwaliteit in die benedelope. Die twee indikatorspesies, naamlik muggie larwes (*Chironomidae*) en erdwurms (*Lumbricidae*), wat in besoedelde water met 'n lae suurstofinhoud kan oorleef, bevestig 'n laer waterkwaliteit in die benedelope, wat waarskynlik toegeskryf kan word aan organiese besoedeling, moontlik vanaf die rioolwerke en/of die vaste afvalterrein. Hoewel hierdie tipe metode nie die aard van chemiese verandering kan identifiseer nie, het die resultate van die studie die relatief swak waterkwaliteit in dele van die Veldwachtersrivier bevestig.

2.3.1.3 Landbou-chemiese impakte op rivierkwaliteit

Na aanleiding van die intensiewe landboubedrywighede in die Vallei, het Deal (1994) die moontlike impak van landbou-aktiwiteite tot chemiese besoedeling in die Veldwachtersrivier ondersoek. Die data is verkry uit 14 vraelyste aan plaaseienaars in die gebied en een stel watermonsters wat by 18 monsterpunte in die rivierloop geneem is (kyk Figuur 2.9). Die

(Aangepas uit Deal, 1994)

Figuur 2.9: Ruimtelike verspreiding van monsterpunte langs die Veldwachtersrivier

vraelyste het belangrike inligting verskaf oor die tipes en hoeveelheid bemesting- en spuitstowwe wat toegedien word. Die watermonsters is getoets vir spesifieke parameters soos suurgehaltevlakke, elektriese weerstand, totale opgeloste soute, anione (fosfate, nitrate, chloor en sulfate) en katione (kalsium, kalium, magnesium en natrium) om die impak wat bemesting van landbougrond op die rivierkwaliteit het, te bepaal.

In Tabel 2.5 word die resultate van die chemiese ontleding van anione uiteengesit. Hieruit word

Tabel 2.5: Resultate van die chemiese ontleding van watermonsters

Monster	Fosfate (mg/l)	Nitrate (mg/l)	Sulfate (mg/l)	Chloried (mg/l)
1		6,5	11,5	60
2		2,7	13,7	66,6
3		10,7	15,6	79,5
4		19,9	12,2	86,9
5		12,3	29,3	119,9
6		6	20,8	89,7
7		3,5	9,5	111,3
8		7	10,8	95
9		9,1	19,8	113,8
10	3,9	14,8	21,1	102,4
11		6,3	19,5	84,3
12		7,8	18,1	88,6
13		40,4	18	97,5
14		4,4	18,1	86,3
15	17	28	25,5	75,8
16	16,6	27,3	25,5	75,5
17	6,8	5,3	21,3	57,7
18	8	12,3	21,7	62,1

(Bron: Deal, 1994)

'n toename in sekere anione by sekere punte in die rivier gewaar, wat daarop dui dat landbou-chemiese stowwe waarskynlik bydra tot die besoedeling van die rivier. 'n Toename van anione in akwatiese stelsels veroorsaak eutrofiese toestande wat gunstig is vir algegroei. Hierdie toestand vererger gewoonlik in somermaande wanneer daar 'n verlaging in die watervlak en toename in temperatuur is. Die toename van chemiese stowwe stroomaf van die Veldwachtersrivier se aansluiting met die Eersterivier (vergelyk punte 17 en 18), bevestig dat die Veldwachtersrivier wél die waterkwaliteit van die Eersterivier verswak.

Dis noemenswaardig dat die anioon- en katioonvlakke van 1994 en 1997 binne die geen tot lae impak teiken-waterkwaliteitgrense van die Suid-Afrikaanse waterkwaliteitriglyne vir akwatiese ekosisteme, akwakultuur, besproeiing en huishoudelike gebruik (Department of Water Affairs and Forestry, 1996), val. Dit beteken dus dat, hoewel daar in sekere dele van die rivier chemiese besoedeling plaasvind, dit nog nie 'n negatiewe impak op bogenoemde watergebruike sal hê nie.

2.3.1.4 Fekale bakterieë in die Veldwachtersrivier

Die Departement Mikrobiologie aan die Universiteit van Stellenbosch (Loos & Martin, 1995) het die voorkoms van fekale bakterieë in die Veldwachtersrivier uit vier databronne getoets:

- Stellenbosch Munisipaliteit se maandelikse riviermonsteringsverslae, waarvoor ontledings tot Junie 1995 deur 'n kommersiële laboratorium gedoen is en vanaf Julie 1995 deur die munisipaliteit self;
- geselekteerde monsters wat na die WNNR gestuur is om vir *E.Coli* bakterieë te toets;
- vier monsters wat die Departement Mikrobiologie self geneem en vir bakteriële besoedeling ontleed het; en
- *E.Coli*-tellings van die Suid-Afrikaanse Mediese Navorsingsraad (MNR).

Die gevolgtrekkings van die studie was dat:

- *E.Coli*-tellings in die meeste van die toetsings stroomop van die riooluitlaat en die stortingsterrein hoër was as laer af;
- geen *E.Coli* teenwoordig was in die riooluitlaat op die meeste van die dae nie;
- die riooluitlaat die rivierwater stroomaf daarvan gedurende die tydperk van Julie 1994 tot November 1994 bevoordeel het, omdat die *E.Coli*-tellings daar laer was as stroomop daarvan. Die rede hiervoor is waarskynlik die verdunningseffek wat die gesuiwerde riooluitlaat op die rivierwater het; en
- sekere tellings van die Munisipaliteit foutief was, wat later reggestel is, omdat die tellings per 1ml, in plaas van per 100ml uitgedruk is.

Die resultate van hierdie studie het egter nie die implikasies van bakteriologiese besoedeling genoegsaam benadruk nie. Indien bakteriologiese besoedelde water deur 'n mens ingeneem word, kan dit siektes soos gastroenteritis, salmonellosis, disenterie, cholera en ingewandskoors veroorsaak. Die vlak van besoedeling verskil van dag tot dag, maar uit die resultate van die ontledings in hierdie studie, is dit klaarblyklik dat daar op enige gegewe dag 'n mate van bakteriologiese besoedeling in die Veldwachtersrivier sal wees.

2.3.1.5 Aanvullende waterkwaliteitsstudie

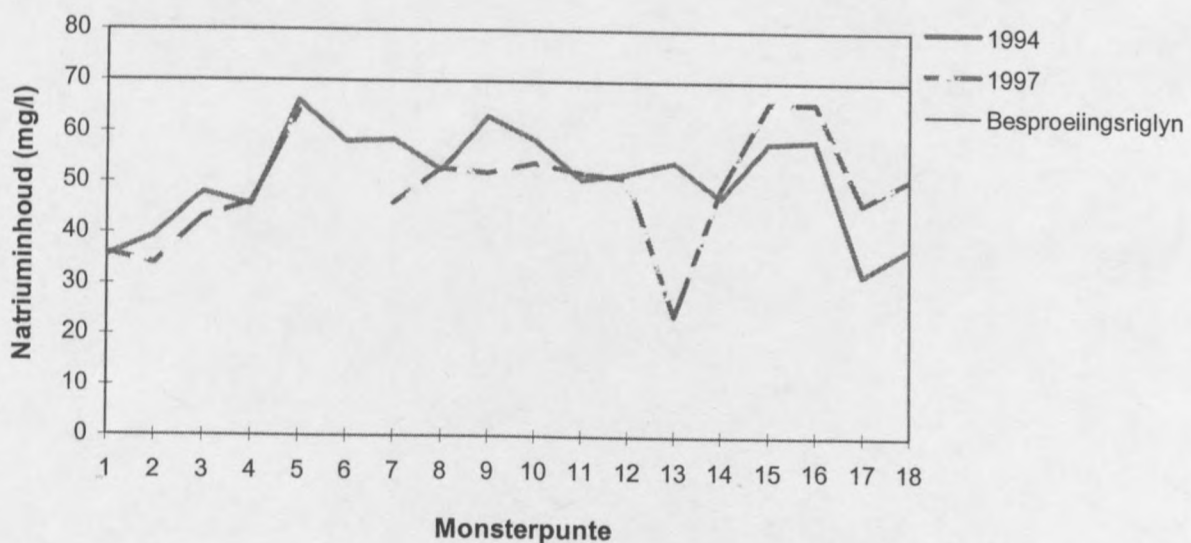
Hoewel die studies hierbo en inligting van die Paradyskloof Laboratorium besoedeling van die Veldwachtersrivier bevestig het, was dit moeilik om die verskillende studies se resultate te integreer en 'n sintese te maak oor die algehele waterkwaliteit van die rivier, omdat:

- die data van vyf verskillende bronne afkomstig was;
- verskillende analisemetodes vir ontleding gebruik is; en
- die monsters by verskillende liggings in die rivier en op verskillende seisoensmomente geneem is.

'n Tweede stel monsters is dus geneem as kontrole vir Deal (1994). Laasgenoemde studie is gekies omdat die 18 monsterpunte betekenisvol deur die rivierloop versprei is, wat 'n geheelbeeld van die waterkwaliteit deur die hele riviersisteem bied. Dieselfde laboratorium met dieselfde analisemetodes wat in Deal se studie gebruik is, is ook vir ontleding van hierdie kontroledata gekies. Om vergelykbaarheid van die twee stelle data te verseker, is die kontrolemonsters op dieselfde tyd van die jaar (Augustus) as Deal se monsters geneem, net ná 'n goeie reën bui wat goeie afloop verskaf het.

Die resultate van hierdie tweede stel ontledings is met Deal se resultate vergelyk en die volgende afleidings kon gemaak word:

- gemiddelde kation- en anioonvlakke was in 1997 laer as in 1994, wat daarop dui dat totale landbouchemiese besoedeling afgeneem het in hierdie tydperk (kyk Addendum C);
- die natriuminhoud van die rivierwater was net onder die minimum riglyn vir besproeiing volgens die Suid-Afrikaanse Waterkwaliteit riglyndokument (kyk Figuur 2.10(a))

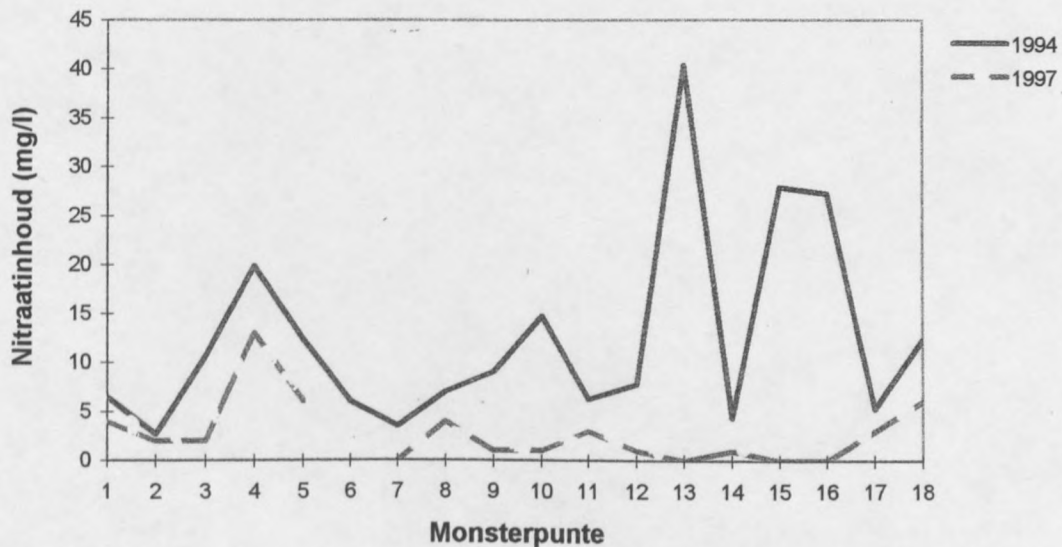

Figuur 2.10(a): Vergelyking van natriumvlakke in 1994 en 1997

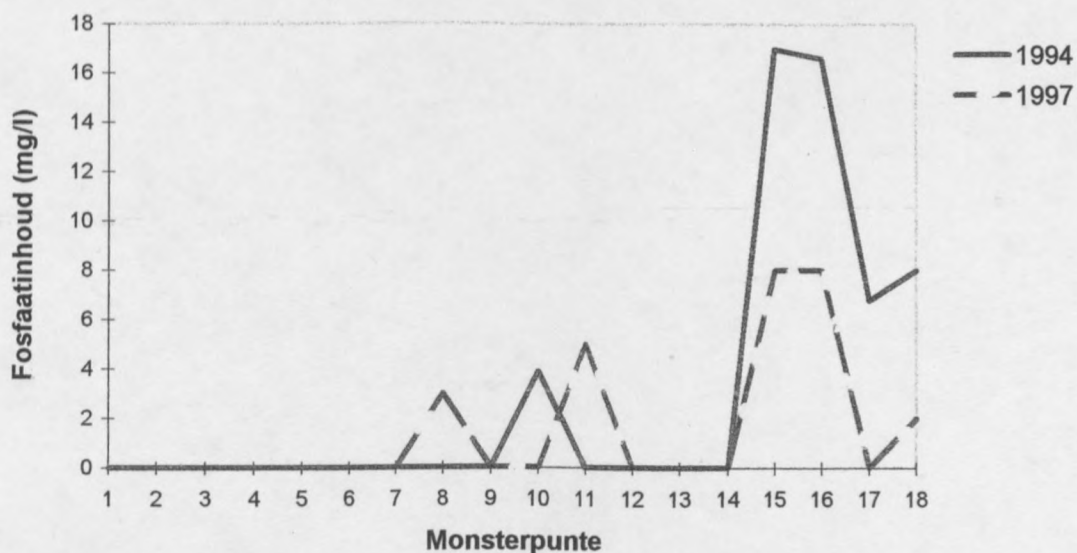
(Department of Water Affairs & Forestry, 1996). Vrugesoorse soos appelkose, sitrus en pruime loop die risiko vir blaarskade reeds wanneer besproeiingswater se natriumvlakke

laer as 115mg/l is, terwyl wingerd se grenswaardes vir blaarskade tussen 115mg/l en 230mg/l is. Natrium veroorsaak versouting van grond omdat dit in grond akkumuleer, veral wanneer besproeiingswater met 'n hoë natriuminhoud herhaaldelik tot die grond toegedien word. Vruchte- en wingerdboorde wat 76,5% van die Vallei se oppervlak beslaan, is besproeiingsintensief, maar terselfdertyd sensitief vir blaarskade as gevolg van hoë natriuminhoud van besproeiingswater; en

- In Figuur 2.10(b) & (c) kan gesien word dat nutriëntvlakke (fosfate en nitrate) oor die

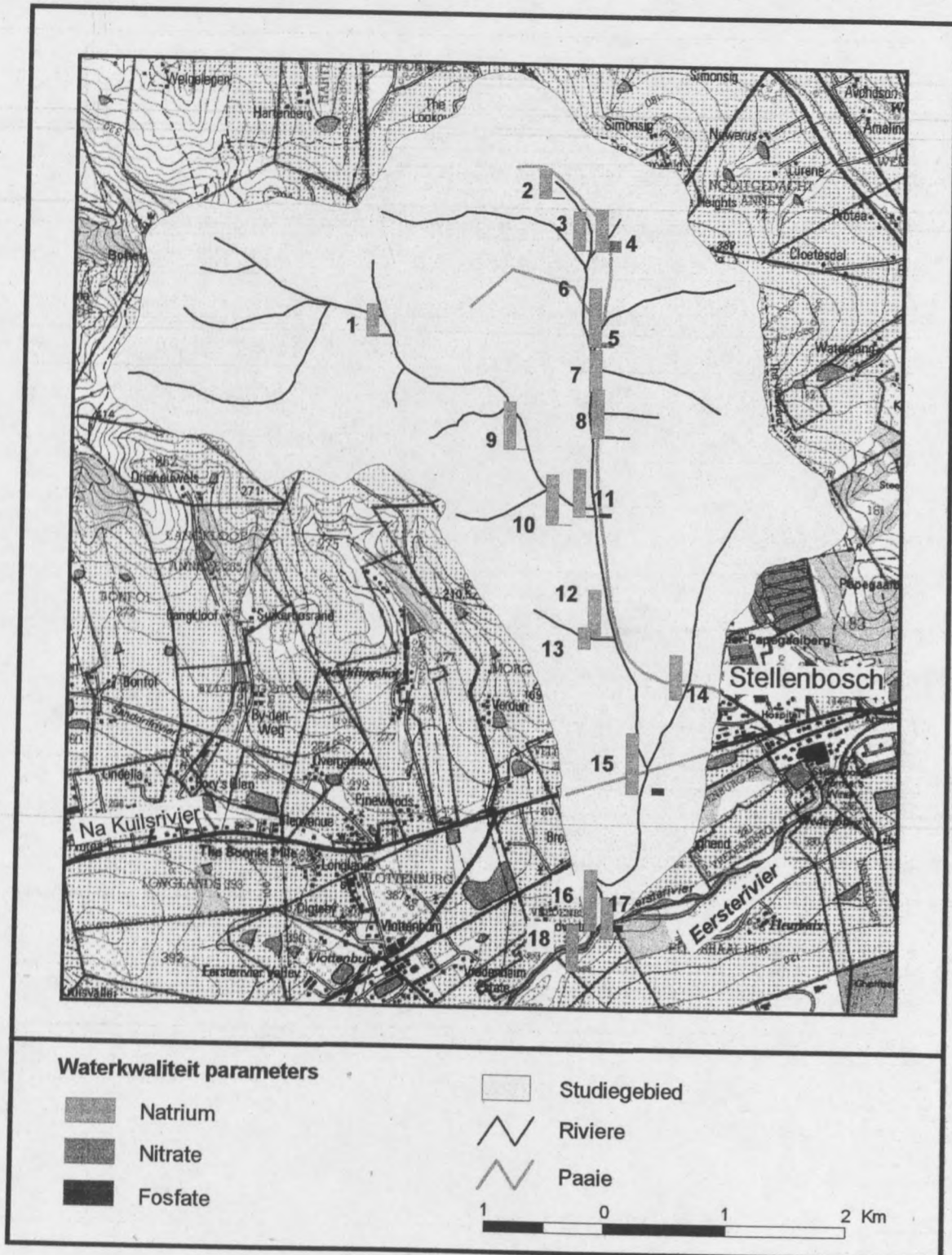
Figuur 2.10(b): Vergelyking van nitraatvlakke in 1994 en 1997

Figuur 2.10(c) Vergelyking van fosfaatvlakke in 1994 en 1997

algemeen vanaf 1994 tot 1997 afgeneem het, veral in die benedeloop (vergelyk punte 15 en 16), wat moontlik 'n gevolg van implementering van meer optimale bemestingmetodes is, asook meer effektiewe suiwing van rioolwater.

Figuur 2.11 toon die vlakke van drie chemiese elemente in die loop van die Veldwachtersrivier

Figuur 2.11: Ruimtelike voorkomsvlakke van chemiese elemente in 1997

aan, wat algemeen bekend is as indikatorelemente vir besoedeling vanaf landboubedrywe en is saamgestel deur die aanvullende waterkwaliteitstudie se resultate in 'n GIS databasis te voer en 'n kaart daarvan te maak. So kon aangetoon word dat die hoogste vlakke van hierdie elemente in die rivier in die gedeelte onmiddellik stroomop en deurlopend stroomaf van die riooluitloop voorkom. 'n Interessante verskynsel is dat die gedeelte van die rivier stroomop van die riooluitloop, se fosfaatinhoud hoër is as net laer af. Dit kan verklaar word deur die skielike toename in watervolume nadat die gesuiwerde riooluitlaat toegevoeg is, wat 'n vermengingseffek in en verdunning van besoedelingselemente in die rivierwater het.

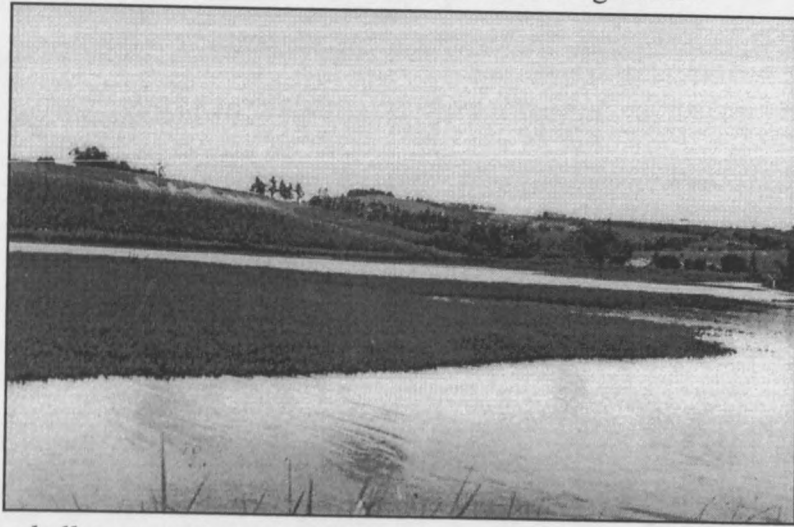
In teenstelling met wat verwag is, het die studies bewys dat gesuiwerde riooluitlaat normaalweg van 'n beter kwaliteit is as die rivierwater waarby dit aansluit. Dit kan toegeskryf word aan die streng daaglikse kontrole wat by die rioolsuiweringsaanleg oor uitlate gehou word. Waterkwaliteitanalises van Loos & Martin (1995) en die Paradyskloof Laboratorium het egter gewys dat daar wel op sekere tye storting van sub-kwaliteit water vanaf die rioolwerke was. By navraag het die bestuurder by die rioolwerke verduidelik dat dit toegeskryf kan word aan onvoorsiene meganiese probleme.

Hierdie vyf studies se resultate het die bekommerde inwoners se vermoede dat die waterkwaliteit van die Veldwachtersrivier onder verdenking is, inderdaad bevestig. Die studies lewer voldoende bewyse dat chemiese en bakteriologiese besoedeling van die rivierwater op verskeie plekke en in verskillende konsentrasies plaasvind. Daadwerklike aksies is nodig om die impakte wat die verskillende grondgebruike in die opvanggebied op die rivier het, te bekamp en te verminder.

2.3.2 Vervuiling van uitheemse plantegroei

Soos reeds hierbo genoem, is baie min van die oorspronklike inheemse plantegroei in die opvanggebied oor. Volgens Ehlers (1995) dien inheemse plantegroei as 'n natuurlike filter wat besoedelingstowwe neutraliseer en dus die waterkwaliteit van die rivier reguleer. Die verwydering van inheemse plantegroei het dus 'n afname in die regulerende effek tot gevolg wat lei tot 'n verlaging in waterkwaliteit. Verwydering van inheemse oewerplantegroei veroorsaak ook dat erosie van die rivierwalle toeneem, wat weer 'n toename in gesuspendeerde sedimentlading in die rivier tot gevolg het. Uitheemse pionierplante kry 'n kans om te vestig en omdat hulle vinniger groei en versprei as inheemse plante, verdring hulle die oorblywende inheemse plantegroei.

Uitheimse plante is reeds op vele maniere gemanifesteer in die Vallei, soos ook in Figuur 2.5 gesien is. In Figuur 2.12 kan gesien word hoe die uitheimse waterplant, *Myriophyllum aquaticum* (Parrot's feather) besproeiingsdamme toegroeï, wat waterverlies as gevolg van transpirasie verhoog. Inheimse waterdiere is afhanklik van die voedselinsette van die inheimse plantegroei en 'n afname in laasgenoemde sal dus ook 'n afname in die voorkoms van natuurlike inheimse waterdiere hê, wat die natuurlike ekosisteem verder degradeer.

Figuur 2.12: *Myriophyllum aquaticum* op 'n dam in die Veldwachtersrivier opvanggebied

Indien die gemeenskap op 'n beplande, selektiewe wyse die uitheimse plantegroei met verloop van tyd vervang met inheimse plantegroei, sal laasgenoemde mettertyd weer die funksie van reguleerder van besoedelingstowwe in die rivier oorneem en ook die nodige voedselinsette lewer vir waterlewe. Die rivieroewer sal stabiliseer en voëlspesies sal na die Vallei teruggelok word omdat daar weer 'n geskikte habitat vir hulle sal wees. Selektiewe rehabilitasie van die Vallei se plantegroei sal bydra tot 'n aantrekliker omgewing wat toeristepotensiaal sal verhoog, aangesien die Vallei reeds deel is van die gewilde groter Stellenbosch toeristestreek. Die landbou- en verwante bedrywe kan ekonomies net hierby baat.

2.3.3 Voorkoms van gronderosie

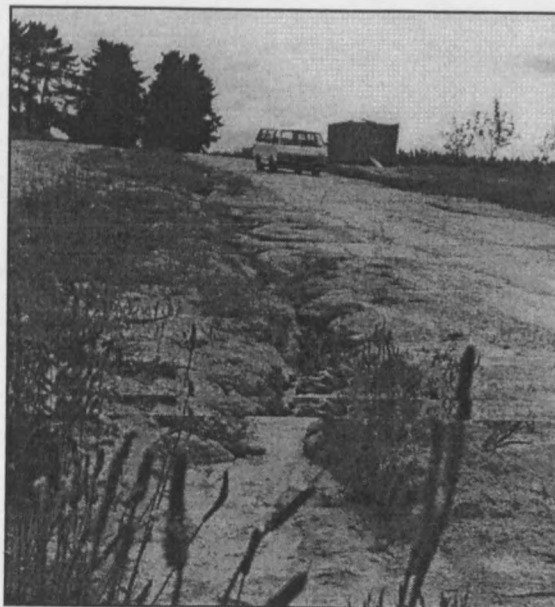
Die voorbereiding van landerye, veral gedurende die wintermaande, het tot gevolg dat groot volumes bogrond wegspoel. Bogrond bevat kosbare organiese materiaal en voedingstowwe, veral waar dit deur klipperige grond onderlê word. 'n Plaaswerker in die gebied het voorheen opgemerk: "*As die bogrond wegspoel, dan boer ons net met klippe!*" (Ehlers, 1995). Gedurende die verloop van hierdie navorsing, is oppervlakte teen 'n steil helling in die opvanggebied reg langs die rivier gedurende die wintermaande voorberei vir landboudoeleindes.

Volgens Kleynhans & Van Rooyen (1994) word die grond dikwels tot op die rivieroewer bewerk omdat individuele eiendomme in die opvanggebied relatief klein is. Die Wet op die Bewaring van Landbouhulpbronne (Wet 43 van 1963) verbied egter enige bewerking in 'n horisontale strook parallel aan en binne 10 meter van beide rivieroewers. Toepassing van hierdie riglyn sal voorkom dat rivieroewerplantegroei verwyder word, die stabiliteit van die rivieroewer versteur word en dat bogrond as sedimentlading in die rivier beland. Waar bewerking loodreg op die kontoer plaasvind om water vinniger te dreineer, moedig dit ook die afvoer van bogrond aan (Ehlers, 1995). Figuur 2.13 toon 'n voorbeeld hiervan in die Vallei.

Figuur 2.13: Swak boerderypraktyk: bewerking van landerye loodreg op die kontoer

Die netwerk van grondpaaie kanaliseer afloopwater ná reënbuie en omdat meeste van hierdie paaie teen hellings loop, versnel dit reënvalafloop en veroorsaak gevolglik ook slooterosie soos duidelik in Figuur 2.14 gesien kan word.

Figuur 2.14: Slooterosie langs paaie

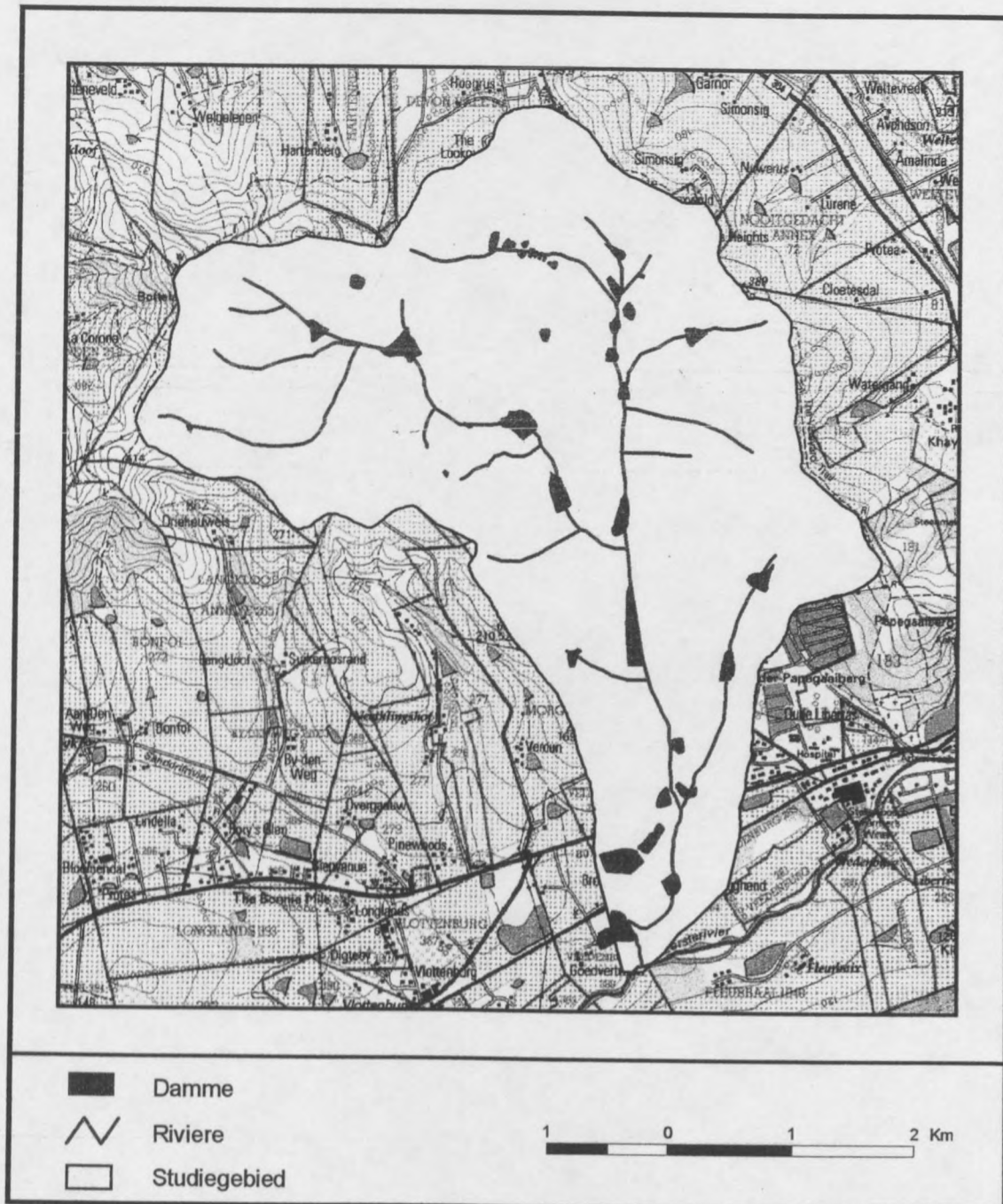
Al hierdie gronderosie het 'n toename in die sedimentlading in die rivier tot gevolg. Dit verlaag stoorkapasiteit van damme, verstop besproeiingspype of ander wateronttrekkingstoerusting en verstik sekere waterorganismes. Kleynhans & Van Rooyen (1994) merk op dat daar oor die algemeen baie min erosiebeheer in die Vallei toegepas word. Erosie is 'n werklikheid in die Vallei. Onmiddellike aandag sal aan hierdie omgewingskwessie geskenk moet word om verdere grondverliese te voorkom. Boerderypraktyke moet aangepas en pro-aktiewe erosiebeheer toegepas word.

2.3.4 Kunsmatige verandering in riviervloei

'n Afname in die vloei van Suid-Afrikaanse riviere as gevolg van wateronttrekking en opdamming en die degradasie van opvanggebiede het reeds enkele van die land se permanente riviere in seisoenale riviere verander (Fuggle & Rabie, 1992). In die Veldwachtersrivier is opdamming (kyk Figuur 2.15) en wateronttrekking vir besproeiing die belangrikste ingreep op natuurlike riviervloei.

Volgens Ehlers (1995) is die belangrikste gevolge van opdamming die verlaagde riviervloei wat die rivier se natuurlike verdunning- en reguleringseffek op besoedelingstowwe beïnvloed en dus die omgewing nadelig raak. Bemestingstowwe akkumuleer in damme wat lei tot eutrofikasie, inheemse waterdiervrektes, 'n toename in indringerplante en gevolglike waterverlies deur transpirasie. Die bou van nuwe damme veroorsaak 'n toename in sedimentlading, asook organiese lading as gevolg van plantverrotting in die rivierwater, wat die suurstofbehoefte van die water verhoog en dier- en plantvrektes tot gevolg kan hê. 'n Ander nadeel is dat die lewensnoodsaaklike natuurlike migrasiepatrone van inheemse waterdiere langs die rivierloop versteur word.

'n Verdere aspek wat die natuurlike hidrologie in die opvanggebied versteur, is die ingevoerde besproeiingswater uit die Theewaterskloofskema, veral gedurende die somermaande. Besproeiingswater vir 'n totaal van 574,6ha ingelyste grond is aan die Vallei toegeken (Brynard, 2001, Pers med), wat op 'n totale volume van 2298,4Ml te staan kom (4000Kl/ha). Die impak van hierdie ekstra volume water is nog nie bestudeer nie, maar dis 'n aansienlike ingreep op die natuurlike riviersisteem.

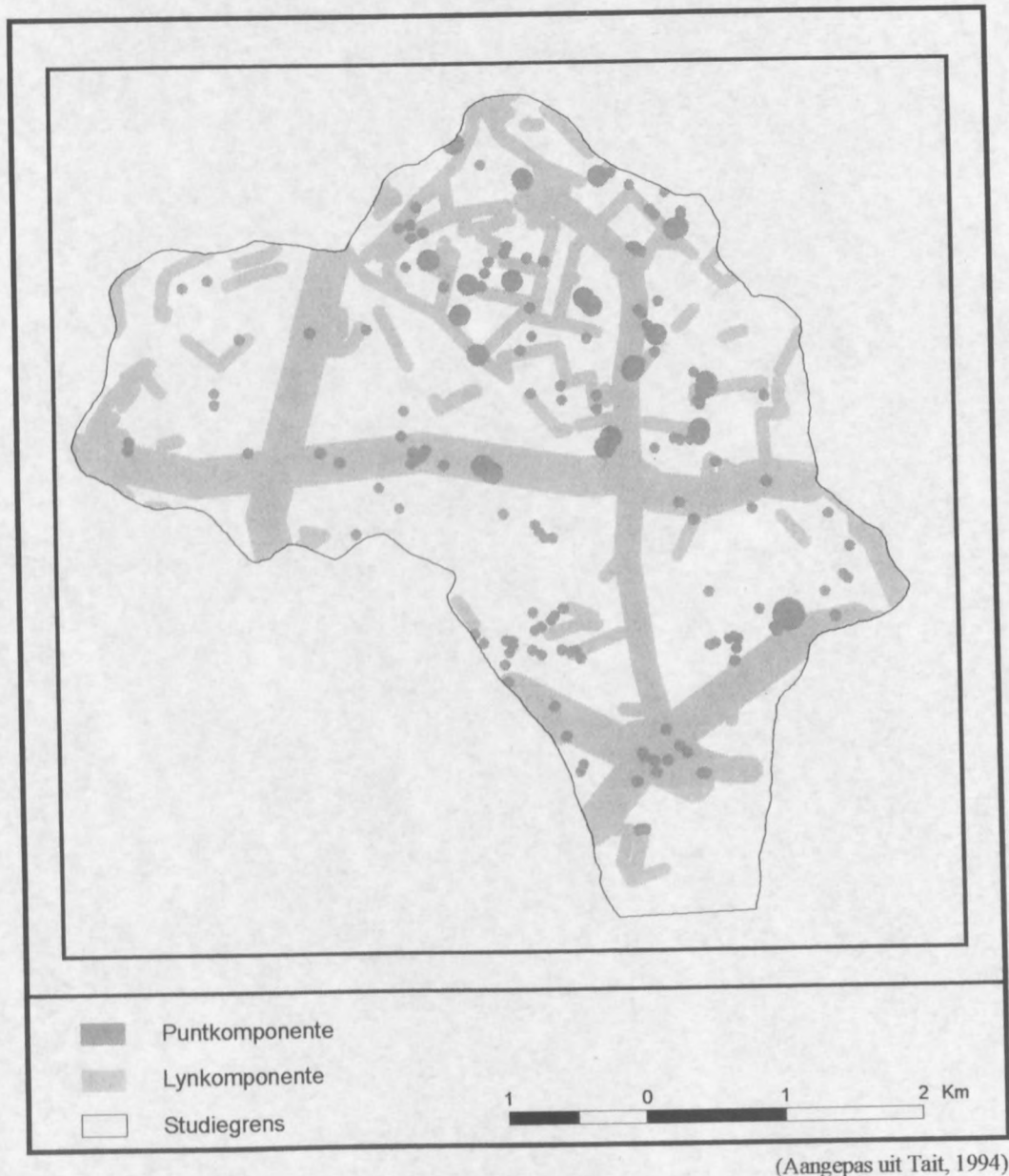
(Aangepas uit Steyl, 1994)

Figuur 2.15: Opdamming in die Veldwachtersrivier opvanggebied

DW&B vereis dat 'n waterreserwe in 'n rivier gelaat moet word om die voortbestaan van die rivier se ekosisteem te verseker (Fuggle & Rabie, 1992; Republiek van Suid-Afrika, 1998). Opdamming, oormatige onttrekkings en die oordrag van water vanaf 'n ander opvanggebied kan dus 'n verandering in die rivierekologie tot gevolg hê. Omdat die opvanggebied se afloop en riviervloei-regime reeds so intens geïmpakteer is, is deeglike beplanning en oorweging noodsaaklik voordat die verdere bou van damme of onttrekkings uit die Veldwachtersrivier toegelaat word.

2.3.5 Landskapestetika van die Vallei

Inwoners van die Vallei en van die Stellenbosch-dorp eis dikwels dat die estetiese agteruitgang van die Devonvallei aangespreek moet word. Tait (1994) het 'n databasis van alle visuele landskapskomponente in die Vallei op 'n Geografiese Inligtingstelsel (GIS) opgestel. Landskapselemente met 'n negatiewe visuele impak is geïdentifiseer en gebuffer, soos in Figuur 2.16 aangedui. Hierdie elemente is hoofsaaklik van menslike oorsprong en sluit onder andere

(Aangepas uit Tait, 1994)

Figuur 2.16: Landskapskomponente met visuele impak

paaie, uitheemse bome, vervalde geboue, oorhoofse kraglyne en pyplyne in. Dié studie kan in die GOGBP ingespan word by die identifisering van sodanige elemente in die Vallei vir die estetiese rehabilitasie van die omgewing.

Die argeologiese verslag van Wurz, Harris & Goosen (1995) beklemtoon die belangrikheid en bruikbaarheid van die kultuur-historiese hulpbronne wat in die Vallei gevind is. Hulle voer aan dat argeologiese toerisme ("*archaeo-tourism*") al meer gewild raak onder veral buitelandse toeriste en dat boere hierdie inligting aangaande die pre-historiese en koloniale bronne op hul plase deel moet maak van die promosieveldtog van die Vallei. Nóg aanbevelings is 'n uitstalling van die klipwerktuie wat gevind is en ook die gebruik van hierdie inligting en lokaliteite as opvoedkundige materiaal. Hierdie kultuurhulpbronne dra by tot die algehele waarde en belangrikheid van die opvanggebied. Die feit dat die Vallei 'n bewoningsrekord van ongeveer 500000 jaar het (Wurz, Harris & Goosen, 1995), maak dit soveel meer betekenisvol om die omgewing te rehabiliteer en te bewaar vir die nageslag.

2.3.6 Lewenskwaliteit van inwoners

Hoewel geen formele sosio-ekonomiese studies, om redes soos in Afdeling 2.1.7 hierbo bespreek, op die opvanggebied uitgevoer is om die sosio-ekonomiese status van inwoners te bepaal nie, sou dit onrealisties wees om die gevolgtrekking te maak dat daar geen sosio-ekonomiese probleme bestaan nie. Die hoofgrondgebruik in die Vallei, naamlik landbou, dui reeds aan dat daar 'n wanbalans tussen inkomste van inwoners in die Vallei sal wees. Dis algemeen aanvaar dat landbouers¹, wat die grootste gedeelte van die bevolking van die Vallei verteenwoordig, 'n lae-inkomste groep is. Daar kan dus verwag word dat hierdie mense se lewenskwaliteit in terme van materiële besittings byvoorbeeld, laer sal wees as grondeienaars en eienaars van kommersiële belange.

Al sou die sensusinligting beskikbaar wees, sou dit slegs 'n wetenskaplike gevolgtrekking kon maak van sosio-ekonomiese status. Lewenskwaliteit is 'n breër konsep as slegs materiële welvaart; dit word beïnvloed deur aspekte soos byvoorbeeld kultuur en is eerder 'n subjektiewe ervaring van lewensomstandighede. Om te illustreer: 'n welgestelde persoon, wat geen tekort aan materiële besittings het nie, maar gestremd is en sy lewe in 'n rolstoel moet deurbring en van ander mense afhanklik is, sal van opinie wees dat hy 'n laer lewenskwaliteit het as iemand wat dalk minder materiële besittings as hy het, maar nie gestremd is nie. Die afleiding wat dus op hierdie stadium van die studie gemaak is, is dat die werklike lewenskwaliteit van inwoners van die Vallei eerder in die volgende fases van die proses, wanneer die gemeenskap betrokke raak,

¹ Na die 1994 verkiesing word "landbouër" algemeen gebruik in plaas van plaaswerker of arbeider, na aanleiding van diskriminatiewe konnotasie met laasgenoemde naamwoorde

geïdentifiseer en geprioritiseer word. Wanneer hierdie inligting bekend word, kan dit by die bestaande situasie-analise van die Vallei bygewerk word.

2.4 LEEMTES IN DIE SITUASIE-ANALISE

Die bestaande inligting vir die saamstel van die situasie-analise was volledig genoeg om 'n goeie oorsig van omgewingsprobleme in die opvanggebied te gee. Die dokument kon dus as wegspringpunt gebruik word vir die inisiëring van 'n gemeenskapsvennootskap en die rehabilitering van die omgewing. Verskeie leemtes in hierdie situasie-analise behoort deur verdere navorsing aangevul te word en in opvolgtoepassings elders aandag te geniet. Enkele aspekte wat moontlik in die toekoms waarde by die situasie-analise van die opvanggebied sou kon voeg, sluit in:

- 'n Studie oor die voorkoms en impakte van swaarmetale in die rivierwater, veral rondom die riooluitlaat en die moontlike oordrag daarvan na die Eersterivier, sal betekenisvolle inligting genereer om die bestuur van watergebruike stroomaf, asook van die munisipale rioolwerke, te rig.
- 'n Sensusopname van die opvanggebied indien dit uit landelike sensuswyke bestaan en die studiegebiedgrens en sensuswykgrense stem nie ooreen nie, om belangrike sosio-ekonomiese gegewens soos beroepstatus, opvoedingspeil, inkomste en lewensomstandighede te bepaal.
- 'n Vis-inventaris om die status en voorkoms van visspesies in die rivier te bepaal kan waardevol wees indien daar 'n behoefte aan byvoorbeeld 'n vistelery of die aanhouding van 'n spesifieke soort vis, soos forel, vir ontspannings- en toerismedoeleindes bestaan.
- Verdere inligting oor die mikroklimaat kan byvoorbeeld met grondtipes op 'n GIS gekombineer word om te help met die bepaling van ander geskikte boerderygewasse vir die gebied.

Dit is belangrik om te onthou dat die individuele opvanggebied met sy unieke fisiese en menslike eienskappe en behoeftes, eendelik sal bepaal watter gegewens noodsaaklik is vir die saamstel van 'n situasie-analise.

2.5 GEVOLGTREKKING

Uit die voorafgaande bespreking is dit duidelik dat 'n situasie-analise heelwat meer omvattend en integrerend is as die sogenaamde bekkenstudies wat voorheen gedoen is. 'n Situasie-analise integreer en sintetiseer uiteenlopende inligting oor verskillende dissiplinegrense heen, met inbegrip van die menslike en gepaardgaande sosio-ekonomiese elemente in 'n opvanggebied. Sonder laasgenoemde is dit onvolledig en sal pogings om die opvanggebied daarsonder te probeer bestuur, vergeefs wees.

Die Waternavorsingskommissie se verslag (Republic of South Africa, 1996) bevestig dat GOGB in Suid-Afrika vroeër gefaai het, deels omdat die bekkenstudies op die rak bly staan het en geen aksies daaruit gevloei het nie. Die tweede belangrike onderskeid tussen 'n bekkenstudie en situasie-analise is dat die situasie-analise 'n werksdokument is vanwaar alle verdere aksies met betrekking tot die geïntegreerde bestuur van waterhulpbronne in 'n opvanggebied geformuleer moet word. Die dokument moet ná voltooiing aan die gemeenskap voorgelê word vir evaluasie sodat dit aangepas kan word na aanleiding van hulle prioriteite en behoeftes. Dit is 'n middel tot publieke deelname, spanbou en die opvoeding van watergebruikers. Dit verskaf ook aan bestuurders en beplanners 'n holistiese perspektief van die omgewingstatus van 'n opvanggebied.

Die opstel van 'n situasie-analise hoef ook nie altyd deur 'n professionele konsultant, wat meestal met hoë kostes gepaard gaan, gedoen te word nie. 'n Junior wetenskaplike of bewaringsbewuste persoon met analiserende en sintetiserende vermoëns, kan die aanvanklike samestelling van die situasie-analise behartig. Die opsteller moet verkieslik bekend met die omgewing en sensitief vir die ekosisteem en gemeenskap se behoeftes wees. Volgens Wood (1983) kan 'n junior wetenskaplike die opstel van 'n situasie-analise behartig en sodoende die geleentheid kry om by 'n interdisiplinêre projek betrokke te raak en ondervinding op te doen.

Hierdie situasie-analise is ná die sintetisering van al bogenoemde inligting verkort en vereenvoudig om as 'n inligtingsdokument aan die publiek voor te lê. Addendum D is 'n weergawe van hierdie dokument. Hoe hierdie situasie-analise as inligtingsdokument aan die gemeenskap voorgelê is om publieke deelname te vestig, is die volgende fase in die proses en word in Hoofstuk 3 behandel.

HOOFSTUK 3

DIE VESTIGING VAN 'N GEMEENSKAPSVENNOOTSAP

“Once open for discussion the project loses its Newtonian, mechanistic simplicity...”

(Newson, 1992, p.275)

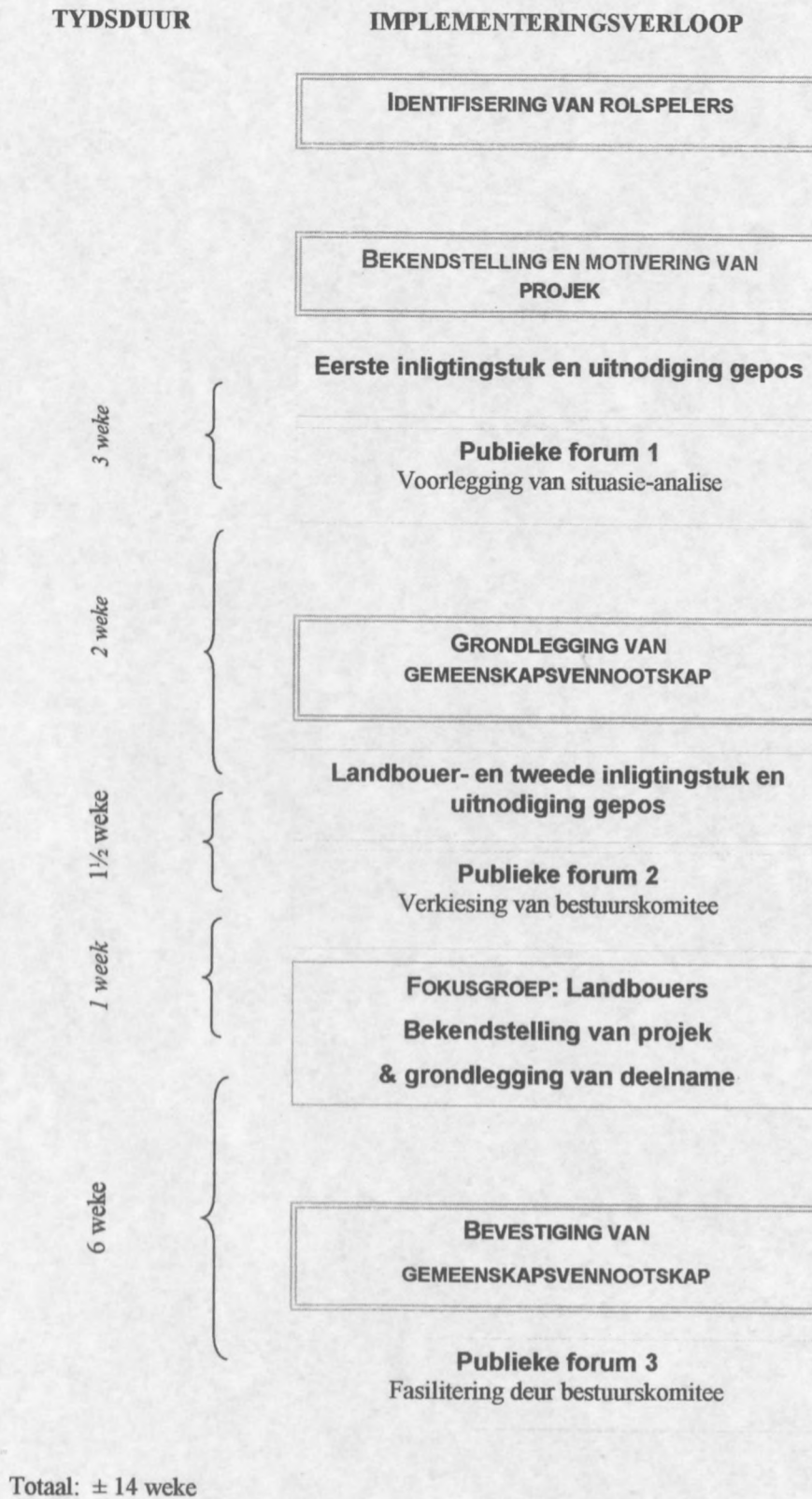
Die aanhaling hierbo beskryf die verwagte verandering van die meer tradisionele, kwantitatiewe wetenskaplike navorsingsmetodes wat in Hoofstuk 2 gebruik is, na die meer kwalitatiewe en interaktiewe navorsingsmetodes wat in hierdie hoofstuk volg. In hierdie hoofstuk word die tweede fase van die GOGB bespreek, naamlik die vestiging van 'n gemeenskapsvennootskap, waarin die navorser hoofsaaklik 'n aktiewe fasiliterende rol gespeel het. Die doel van die fase was om alle belanghebbende en geïnteresseerde rolspelers by die proses te betrek, omdat suksesvolle implementering van so 'n proses afhang van die mate van sukses met die vestiging van 'n gemeenskapsvennootskap.

Vervolgens word die raamwerk vir die vestiging van 'n gemeenskapsvennootskap bespreek, waarna die empiriese prosesverloop geskets en laastens 'n waardebeoordeling vir praktiese toepassing in die toekoms gegee word.

3.1 PROSES VAN VESTIGING

Figuur 3.1 sit die verloop van die vestiging van gemeenskapsdeelname in die Veldwachtersrivier opvanggebied uiteen. Eerstens is alle moontlike belanghebbende en geïnteresseerde rolspelers geïdentifiseer. Daarna is die eerste publieke forum gehou, met 'n geskrewe uitnodiging en inligtingstuk wat dit voorafgegaan het. Die tweede publieke forum het ongeveer twee weke later gevolg, wat ook deur 'n geskrewe uitnodiging en inligtingstuk voorafgegaan is. Die derde byeenkoms is 'n week later in die vorm van 'n fokusgroep met die plaaswerkers (hierna landbouers genoem) gehou, wat ook deur 'n geskrewe inligtingstuk en uitnodiging voorafgegaan is.

In hierdie eerste drie publieke kontakssessies het die navorser die rol as fasiliteerder vervul en alle inligting, koördinerende en fasiliterende van die sessies self behartig. Die vierde kontakssessie was in die vorm van 'n publieke forum en het twee weke ná die landbouersfokusgroepvergadering plaasgevind. Die gemeenskap het reeds by hierdie byeenkoms die rol van fasiliteerder begin oorneem omdat die forum deur hulle georganiseer is. Die forumverrigtinge is egter nog deur die

Figuur 3.1: Vestiging van 'n gemeenskapsvennootskap: empiriese prosesverloop

navorser behartig. Die proses van die identifisering van rolspeleers tot dat die gemeenskapsvennootskap gevestig is, het ongeveer drie maande geduur. Hierdie proses word vervolgens in verdere detail bespreek.

3.2 IDENTIFISERING VAN ROLSPELERS

Dit is noodsaaklik om van die begin af alle rolspeleers te identifiseer en te betrek. Keppy (1996) waarsku dat daar later probleme kan ontstaan as 'n sleutelrolspeler dalk aan die begin van 'n proses uitgelaat word. 'n Voordeel by die identifisering van die rolspeleers in hierdie opvanggebied was dat dit oppervlaksig 'n relatief klein area is en dit dus heelwat makliker was om 'n volledige lys van rolspeleers op te stel, anders as in die geval van 'n groter opvanggebied.

3.2.1 Grondeienaars

'n Bestaande naam- en adreslys wat van die oorspronklike projekbestuur (vergelyk Afdeling 2.2) geërf is, is as vertrekpunt gebruik om soveel moontlik van die belanghebbendes op te spoor. Hierdie was 'n lys met name en adresse van grondeienaars in die Vallei, asook persone verbonde aan verskeie ander instansies soos die Universiteit van Stellenbosch, die Departement van Natuurbewaring, Devonvallei Mannekrag Assosiasie (DVMA), owerhede en die skool wat reeds voorheen by die projek betrokke was.

3.2.2 Landbouers

Bogenoemde lys is aangevul met die name van verteenwoordigers van elke plaas se werkerskorps met behulp van die DVMA, waarvan die Landbouersvereniging (vereniging vir plaaswerkers) 'n onderafdeling is. Die name van landbouerverteenwoordigers van plase wat nie lede van die DVMA was nie, is deur die ander lede van die landbouersvereniging geïdentifiseer, omdat hierdie mense op 'n gereelde basis met mekaar kontak het.

3.2.3 Ander

Die oorblywende name en adresse van rolspeleers is geïdentifiseer deur met 'n voertuig deur die Vallei te ry en te kontroleer of elke plaas op die adreslys verskyn. Die wat nie op die adreslys verskyn het nie, is bygevoeg saam met die grondeienaar se naam. Die telefoonnommers van

hierdie persone is in die plaaslike telefoongids nageslaan en geskakel om posadresse te bekom. Addisionele werknemers van die verskillende nasionale, distriks- en munisipale owerhede is ook geïdentifiseer en bygevoeg.

3.3 PUBLIEKE FORUM 1: BEKENDSTELLING EN MOTIVERING VAN PROJEK

Die eerste publieke kontakssessie was in die vorm van 'n publieke forum en is op Donderdag 25 September 1997 gehou. Die Landbougenootskap se saal, wat buite die opvanggebied geleë is, is as neutrale vergaderplek gekies. Die doel met hierdie forum was om die beoogde GOGB projek en dryfveer daaragter, die geïdentifiseerde omgewingskwessies in die Vallei, aan alle geïnteresseerde of belanghebbende persone bekend te stel. Die oogmerk was om soveel moontlik van hierdie rolspelers by die eerste forum te betrek, om die sukses van verdere publieke deelname te verseker. Watter prosedures is hiervoor gevolg?

3.3.1 Vooraf disseminasie van inligting

Die situasie-analise in 'n vereenvoudigde en verkorte weergawe, saam met 'n geskrewe uitnodiging (kyk Addendum E) is aan die rolspelers geos. Op aanbeveling van die sekretaris van die DVMA, wat nou saamwerk met die meeste grondeienaars in die Vallei, het die forum net ná middagete plaasgevind, omdat hierdie tyd die meeste grondeienaars sou pas. Ten spyte van die waarskuwing dat geskrewe korrespondensie maklik deur die meeste grondeienaars geïgnoreer word, is nietemin besluit om die inligtingstuk en uitnodiging uit te pos en uit die reaksie daarop te oordeel of dit 'n effektiewe metode is om rolspelers te bereik. Plase waarvoor geen adres beskikbaar was nie, se uitnodigings is per hand afgelewer. Bywoning is 'n dag voor die tyd met elkeen wat 'n geskrewe uitnodiging ontvang het, telefonies bevestig. Die reaksie op hierdie oproepe was baie swak en die uitstel van die geleentheid tot na wyer advertensie is eers oorweeg. Daar is egter besluit om voort te gaan met die aanvanklike reëlins, omdat dit 'n aanduiding sou wees van die werklike belangstelling in die projek.

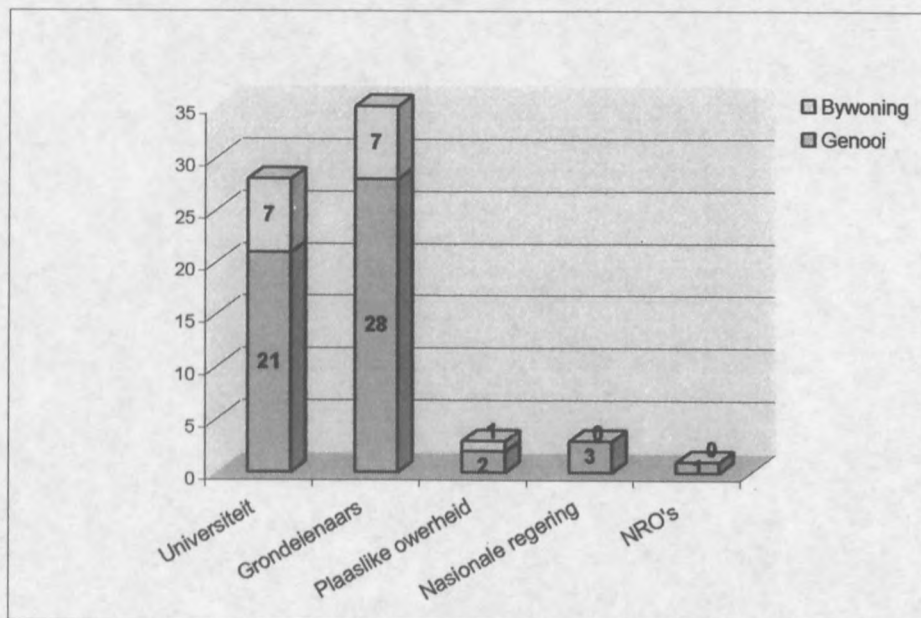
3.3.2 Rol van die fasiliteerder

Die navorser het op hierdie stadium in die projek die rol van fasiliteerder en leier van verrigtinge vertolk en het alle korrespondensie, reëlins, koördinerings en fasilitering van die forum behartig. Om die projek te lanseer, is die projekfasiliteerder en ander deelnemers aan die forum bekendgestel, waarna die geskiedenis en agtergrond van die projek tot op daardie stadium

kortliks geskets is. Die noodsaaklikheid van die volhoubare bestuur van Suid-Afrika, en meer spesifiek die Wes-Kaap, se skaars varswaterhulpbronne deur middel van GOGB, is verduidelik. Hierna is die situasie-analise van die Veldwachtersrivier opvanggebied aan die aanwesiges voorgelê en aanskoulik toegelig met skyfies en transparante. Aan die einde van die aanbieding was daar geleentheid vir vroeë en 'n bespreking, waarvan die kwessies in die afdeling hieronder ter sprake kom.

3.3.3 Graad van publieke deelname

Bywoning van hierdie eerste forum was ietwat teleurstellend toe slegs 15 persone uit 55 uitnodigings na 6 verskillende rolspelergroepe opgedaag het. Figuur 3.2 toon die verhouding tussen uitgenooide en bywoners. Die helfte van die bywoning was van die Universiteit, wat tot

Figuur 3.2: Bywoning van die eerste publieke forum

op daardie stadium nog die organiseerders van die projek was, afkomstig. 'n Uitnodiging is aan elke Universiteitsdepartement wat voorheen by die projek betrokke was, gestuur. Wat die figuur verberg, is dat die sewe grondeienaars slegs vier eiendomseenhede verteenwoordig het, omdat drie van die sewe grondeienaars van een onderneming afkomstig was.

As gevolg van dié bywoning was deelname deur die gemeenskap beperk. Derhalwe het die fasiliteerder ná die aanbieding verneem na die belangstelling van die gemeenskap se kant in die projek. Ná positiewe bevestiging hiervan uit die gehoor is die redes vir beperkte bywoning en maniere hoe die gemeenskap suksesvol by die projek betrek kon word, bespreek. Een

prominente grondeienaar het aangebied om persoonlik die gemeenskap na die volgende forum te nooi. 'n Ander het sy plaas as vergaderplek vir die geleentheid aangebied. As motivering is betoog dat 'n vergaderplek in die Vallei self die forum meer toeganklik vir die gemeenskap sou maak. Dit bevestig Stringer (1996) se aanbeveling dat die gemeenskap in hulle eie omgewing meer op hulle gemak en geneë sal wees om vryelik en openlik deel te neem. Die betekenis hiervan is dat die gemeenskap aan die projek as 'n "vallei-projek" (gemeenskapsgedrewe) sal begin dink eerder as 'n buite-projek (afgedwonge) en dus meer bereid sal wees om daaraan deel te neem. 'n Meer geskikte vergadertyd in die namiddag is ook bespreek en voorgestel.

3.3.4 Waardebepaling van die bekendstelling van die projek

Die oorspronklike doel met die eerste forum, naamlik om soveel as moontlik van die rolspelers te betrek, het gedeeltelik gefaal, maar die uitkoms daarvan is positief geïnterpreteer. Die hoeksteen is immers gelê deurdat die "regte" mense waardeur so 'n projek aangespoor kon word, bereik is. Reeds in hierdie heel vroeë stadium is daar 'n saadjie van "eienaarskap" gesaai, soos blyk uit lede van die gemeenskap se betrokkenheid by die projek en hul voornemens om die res van die gemeenskap by die projek te betrek.

3.4 PUBLIEKE FORUM 2: GRONDLEGGING VAN DIE GEMEENSKAPSVENNOOTSKAP

Die tweede publieke kontakssessie was ook in die vorm van 'n publieke forum en is twee weke ná die eerste forum gehou. Omdat daar 'n groter opkoms van rolspelers by hierdie forum verwag is, is beplan om die oorsig van die geïdentifiseerde omgewingskwessies te herhaal. Die hoofdoel van hierdie forum was egter om 'n bestuurskomitee verkies te kry wat geleidelik die fasiliteringsrol van die projek moes oorneem. Die geleentheid kon ook gebruik word om voorstelle vir moontlike aksieplanne aan die hand te doen.

3.4.1 Vooraf disseminasie van inligting

Hoewel een van die grondeienaars onderneem het om die gemeenskap in te lig oor hierdie forum, is 'n geskrewe uitnodiging en inligtingsdokument (kyk Addendum F) ter voorbereiding van die forum nogtans aan die rolspelers gepos. Hierdie forum het op die grondeienaars gekonsentreer om hulle belangstelling en deelname in die projek te vestig, aangesien meeste van die

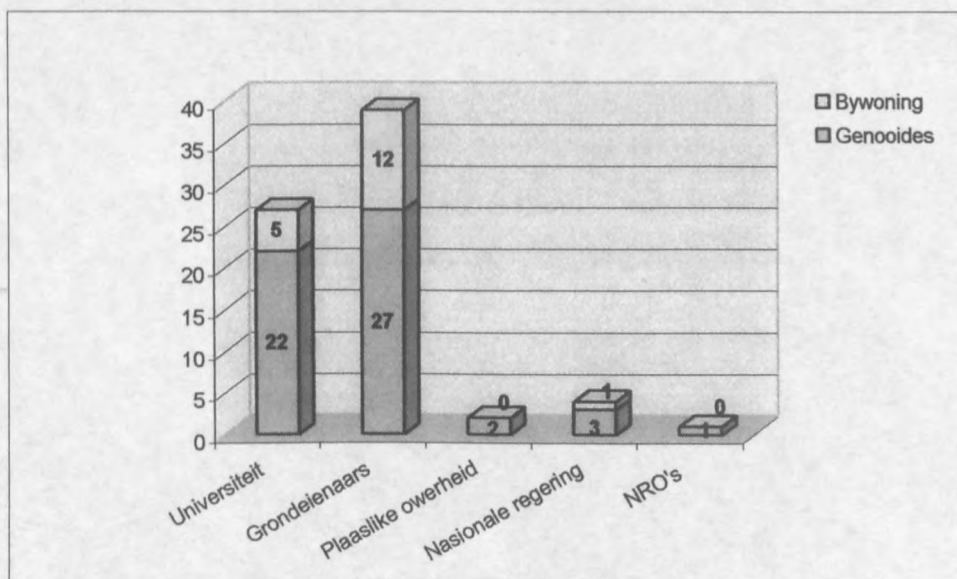
omgewingskwessies hulle direk raak. Hulle ondersteuning van die projek sou deurslaggewend vir die sukses daarvan wees. Die landbouers sou met 'n volgende geleentheid bymekaar gebring word om redes wat hieronder volledig bespreek word. Bywoning is weer eens 'n dag voor die tyd met elkeen wat 'n geskrewe uitnodiging ontvang het, telefonies bevestig. Die reaksie op hierdie oproepe was heelwat beter as met die eerste forum en van die rolspelers het bevestig dat hulle persoonlik deur een van die grondeienaars van die forum in kennis gestel is. Laasgenoemde is dus 'n doeltreffende manier om die gemeenskap vir so 'n forum byeen te bring.

3.4.2 Rol van die fasiliteerder

Die fasiliteerder het die verrigtinge begin deur weer die noodsaak van opvanggebiedbestuur aan die grondeienaars te verduidelik. Met behulp van transparante is 'n oorsig gegee van die konsep van 'n bestuurskomitee en die funksies wat so 'n komitee moontlik sou vervul. 'n Bespreking oor die geïdentifiseerde omgewingskwessies en moontlike aksieplanne vir die rehabilitering daarvan is geïnisieer, sodat die grondeienaars die kwessies en onderliggende verband tussen die verskillende elemente in die opvanggebied beter kon verstaan. Die navorser het in hierdie forum wel nog die rol van fasiliteerder vertolk, maar die verantwoordelikheid vir organisasie en koördinering is reeds op hierdie vroeë stadium met lede van die gemeenskap gedeel.

3.4.3 Graad van publieke deelname

Bywoning van die tweede forum was opmerklik beter soos Figuur 3.3 aantoon in die vergelyking

Figuur 3.3: Bywoning van die tweede publieke forum

van uitgenooïdes en bywoners. Daar was nou 'n beter balans in bywoning uit die verskillende rolspelergroepe met twaalf grondeienaars van twaalf verskillende eiendomseenhede.

Die grondeienaars was baie meer op hulle gemak gedurende hierdie forum en het 'n meer interaktiewe rol gespeel as by die eerste forum. Hulle het deur middel van vrae en 'n oop bespreking die toestand in die Vallei probeer konseptualiseer en duidelike belangstelling in die projek getoon, veral rakende die uitwerking wat uitheemse plantegroei op die rivier het. Na motivering deur die fasiliteerder waarom 'n bestuurskomitee vir die projek nodig was, is die voorlopige komitee uit eie geledere deur die teenwoordiges verkies. Die verkose lede het self op 'n datum en plek vir die eerste bestuurskomiteevergadering besluit en ook vrywilliglik die funksie vir die reëlins vir die volgende publieke forum as hulle plig aanvaar. 'n Gesprek oor 'n moontlike navorsingsprojek rakende waterbesparende besproeiingspraktyk is deur die rolspelers aangevoer. Die grondeienaars het dus in hierdie forum 'n baie meer aktiewe rol in projekvorming en deelname as tydens die vorige forum gespeel.

3.4.4 Waardebepaling van die grondlegging van die gemeenskapsvennootskap

Die tweede forumgeleentheid was suksesvol in die sin dat die voorafgestelde doel daarmee bereik is. Daar was 'n groter opkoms met verteenwoordigers van meer grondbelange in die opvanggebied. Die feit dat die bestuurskomitee vrywilliglik verkies is, was 'n mylpaal vir die projek, omdat entoesiasme vir die projek bevestig is. Die reël van die volgende forum deur die bestuurskomitee self was 'n positiewe stap, omdat die komitee hierdeur die fasilitering en verantwoordelikheid vir die projek oorgeneem het. Dit het die verwagtinge van 'n tweede forum oortref, in die sin dat die vlak van vrywillige deelname deur rolspelers, nie in hierdie vroeë stadium van die projek verwag is nie, veral nie na die swakker bywoning van die vorige forum nie.

Hierdie entoesiasme en vordering kan aan enkele faktore, of kombinasies daarvan, toegeskryf word:

- die gemaklike atmosfeer waarin die forum in 'n bekende omgewing gehou is;
- sterk leierskap onder die grondeienaars, wat volgens Keppy (1996) 'n vereiste vir die vestiging van 'n suksesvolle opvanggebiedvennootskap is; en
- dat die meeste mense teenwoordig grondeienaars met 'n gemeenskaplike agtergrond en belange was.

Stringer (1996) beklemtoon die belangrikheid van laasgenoemde faktor vir die vestiging van gemeenskapsdeelname, sodat die gemeenskaplike groep hulle funksie in die groter projek kan identifiseer en verstaan. 'n Verdere deurbraak was dat die grondeienaars veral op die gebied van omgewingsbewaring bewus geraak het van die funksionele skakels tussen die natuurlike elemente van die opvanggebied: die grond, die rivier en plantegroei. Hulle het erken dat hulle elke dag by die rivier verbyry, maar nooit besef het dat daar soveel dinge is wat 'n invloed daarop het nie.

3.5 BEKENDSTELLING EN GRONDLEGGING VAN DEELNAME: LANDBOUERS

'n Week na die tweede publiek forum is die derde kontakssessie in die gemeenskapsaal op 'n plaas in die Vallei gehou. Dit was in die vorm van 'n fokusgroepbyeenkoms en uitsluitlik op die landbouers en ander werkers in die Vallei gerig, om die volgende redes:

- in die literatuur (Stringer, 1996) word beklemtoon dat 'n fokusgroepbyeenkoms 'n goeie manier is om 'n projek aan afsonderlike gemeenskaplike groepe voor te stel, sodat hulle die geleentheid kry om in 'n gemaklike omgewing hulle eie menings en agendas te bespreek en te verstaan, sonder dat daar konflik tussen aanwesiges ontstaan as gevolg van botsende belange of behoeftes;
- in 'n inleidende onderhoud met die voorsitter van die landbouersvereniging, het die navorser voorsien dat die werkers aanvanklik meer openlik sou praat in 'n afsonderlike byeenkoms as saam met hul werkgewers; en
- dit was ook prakties moeilik om grondeienaars en bestuurders gelyktydig van die plaas weg te neem, omdat landbou-aktiwiteite konstante toesig vereis.

Die doel van hierdie kontakssessie was om die landbouers in te lig oor die projek, asook om die situasie-analise voor te lê en met skyfies en transparante toe te lig om deelname te stimuleer.

3.5.1 Vooraf disseminasie van inligting

Een geskrewe uitnodiging en dieselfde inligtingstuk (kyk Addendum G) wat na die grondeienaars voor die tweede publieke forum uitgestuur is, is aan elke plaas se arbeiderskorps geadresseer en per hand afgegee. Die Devonvallei Landbouersvereniging bestaan uit 'n verteenwoordiger van elke plaas wat lid is van die DVMA en het 'n geskeduleerde maandelikse byeenkoms. Dit het dus sin gemaak om van hierdie organisasie gebruik te maak om die landbouers te bereik. Die reëlins vir die vergadering is met die voorsitter van die

landbouersvereniging getref. Ander industrieë en plase wat nie aan die landbouersvereniging behoort nie, is geïdentifiseer en telefonies gekontak en van die vergadering in kennis gestel.

3.5.2 Rol van die fasiliteerder

Die projek is aan elke landbouer bekend gestel deur kopieë van die eerste inligtingstuk ('n opsomming van die situasie-analise) uit te deel. Hierna is die situasie-analise toegelig met 'n skyfievertoning, terwyl 'n interaktiewe bespreking gehou is oor elkeen van die kwessies. Die navorser het deurentyd vrae gevra en spontane deelname aangemoedig deur eie opinies oor die kwessies te vra. Moontlike aksieplanne om die omgewingskwessies aan te spreek is voorgelê en die landbouers is weer eens aangemoedig om hulle opinie daaroor te gee of alternatiewe aksieplanne voor te stel. Die navorser het gedurende hierdie fokusgroep heelwat meer fasiliteringswerk gedoen as by die eerste twee publieke forums, deels omdat die landbouers nie voorheen by die oorspronklike projek betrokke was nie en dus eers versigtig was voordat hulle met oorgawe begin deelneem het.

3.5.3 Graad van publieke deelname

Nege eenhede uit 27 grondbelange wat uitgenooi was, was by die fokusgroep verteenwoordig. Die landbouers se deelname aan die projek is belangrik, omdat hulle die mense is wat daaglik in die Vallei werk. Indien daar in die toekoms aksieplanne in die opvanggebied geïmplementeer sou word, sou dit waarskynlik op basis van die individuele plaas moes plaasvind en sou die landbouers 'n integrale rol in die proses speel. Dit was dus belangrik dat hulle die projek en die motivering daaragter vestaan en ook hulle eie opinie daaroor vorm. Die landbouers was aanvanklik skugter om aktief aan die gesprek deel te neem, maar het, gestimuleer deur die skyfievertoning en vrae van die fasiliteerder, aktief aan die gesprek begin deelneem. Sommige van die skyfies het voorbeelde van omgewingskwessies op spesifieke plase in die opvanggebied uitgewys en dit het lewendige reaksie uitgelok, omdat die landbouers van die betrokke eiendom onmiddellik met die situasie kon identifiseer. Die landbouers kon met hierdie praktiese voorbeelde assosieer en die projek is dus op so 'n manier vir hulle toeganklik gemaak. Vrywilligers is ook gevra om die landbouerskorps op verdere publieke forums te verteenwoordig.

3.5.4 Waardebepaling van landbouerdeelname

Die meeste van die plase wat lede is van die DVMA se landbouerverteenwoordigers was teenwoordig, omdat dit een van hulle amptelike vergaderings was. Die ander plase en instansies wat nie lede van hierdie vereniging was nie se verteenwoordigers het nie opgedaag nie, ten spyte van persoonlike telefoniese uitnodigings. Die rede hiervoor kan moontlik wees dat die boodskap die verteenwoordigers nie bereik het nie, of dat die verteenwoordigers nie van hul pligte verskoon kon word nie. Indien die praktiese struikelblokke om landbouers en algemene werkers in die opvanggebied te betrek en op een slag bymekaar te kry, vroeër begryp was, kon die gebrek aan deelname opgelos gewees het met meerdere fokusgroepbyeenkomste. Dit is 'n waardevolle les vir soortgelyke projekimplementering. Die algemene gevolgtrekking ná hierdie kontakssessie was dat dit in sy doel geslaag het om die belangstelling van die landbouers in die projek te vestig. Dit is toe te skryf aan die aanbieding van skyfies van identifiseerbare plekke in die opvanggebied wat aan die landbouers bekend was. Dit het die vreemdheid van die projek-idee laat vervaag en landbouers kon met die projek assosieer.

3.6 PUBLIEKE FORUM 3: BEVESTIGING VAN GEMEENSKAPSVENNOOTSAP

Die derde publieke forum is net meer as ses weke later as die tweede publieke forum by die kommersiële winkelder in die Vallei gehou. Die hoofdoel van hierdie byeenkoms was om die gemeenskapsvennootskap te finaliseer deur middel van fasilitering van hierdie forum deur die bestuurskomitee self. 'n Beskrywing van die projek, bekendstelling van die bestuurskomitee, projekraamwerk en doelwitte van en voorgestelde aksieplanne was op die agenda wat deur die komitee self vir die forum voorberei is.

Op hierdie stadium is dit van belang om kennis te neem daarvan dat die bestuurskomitee sedert die stigting daarvan tydens die tweede publieke forum, toe reeds twee keer vergader het, om hulle funksie in die proses te definieer en die bestuur van die projek te bespreek. Hierdie byeenkomste word egter in die volgende hoofstuk behandel, omdat dit in hierdie projek as deel van die oorvleuelende uitvoerende fase beskou word.

3.6.1 Vooraf disseminasie van inligting

Die reëlins vir hierdie forum is deur die bestuurskomitee behartig en geen formele uitnodigings of inligtingstukke is uitgestuur nie. Die bestuurskomitee het uitnodigings deur middel van persoonlike kommunikasie gerig.

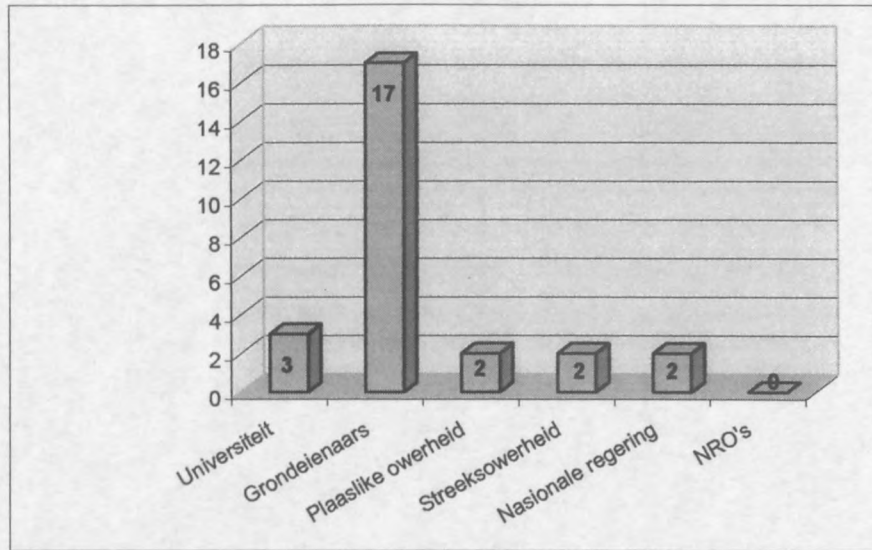
3.6.2 Rol van die fasiliteerder

Die voorsitter van die bestuurskomitee het op hierdie stadium die rol van fasiliteerder van die forums oorgeneem. Die forum is begin met 'n opsommende projekbekendstelling en weer eens 'n oorsig van die situasie-analise, ter wille van die groot getal nuwe rolspelers uit die gemeenskap en ander instansies wat toe vir die eerste keer 'n forum bygewoon het. Verskeie inligtingstukke (kyk Addendum H) waaronder 'n agenda, 'n adreslys van die rolspelers, 'n voorlopige visie vir die opvanggebied wat deur die bestuurskomitee geformuleer is, 'n voorbeeld van 'n aksieplanraamwerk en 'n raamwerk van die voorgestelde projekverloop is uitgedeel. Die bestuurskomitee is aan die rolspelers voorgestel en hul funksie in die proses is kortliks verduidelik.

Die voorsitter het die projekverloop aan die hand van die visie vir die Vallei, doelwitstelling en aksieplanformulering aan die rolspelers voorgelê, sodat daar begin kon word met aksieplanformulering om die omgewingskwessies in die opvanggebied aan te spreek. Op hierdie stadium is egter besef dat hierdie bestuursterme en -konsepte vir die meeste van die rolspelers nuut en vreemd was. Die voorsitter het die rolspelers dus opdrag gegee om tuis oor die omgewingskwessies en moontlike aksieplanne om dit aan te spreek, na te dink en hul insette by die volgende forum te lewer.

3.6.3 Graad van publieke deelname

Die verteenwoordiging van die verskillende rolspelers was by hierdie forum die beste nog soos in Figuur 3.4 gesien kan word. Daar was baie goeie verteenwoordiging van die gemeenskap van die opvanggebied, asook van die plaaslike, streeks- en nasionale owerhede. Laasgenoemde verteenwoordiging het 'n lewendige bespreking onder die rolspelers uitgelok, omdat die munisipale stortingsterrein en rioolwerke aan die onderpunt van die Vallei volgens hulle die grootste omgewings- en estetiese probleem in die opvanggebied is. Hulle bekommernisse en klagtes hieroor is aan die verteenwoordigers van die plaaslike en streeksowerhede oorgedra.

Figuur 3.4: Bywoning van die derde publieke forum

Hierdie gesprek het die grootste gedeelte van die vergadertyd in beslag geneem. Die gemeenskap was nou duidelik gemotiveer en baie entoesiasties om die omgewingskwessies onmiddellik te begin aanspreek.

3.6.4 Waardebepaling van die bevestiging van 'n gemeenskapsvennootskap

Die doelwit met hierdie forum is bereik, naamlik om die gemeenskap, verteenwoordig deur die bestuurskomitee, die proses te laat oorneem. Die groot opkoms uit die gemeenskap en die gebalanseerde verteenwoordiging van alle rolspelers was nog 'n positiewe uitkoms van hierdie forum. Dit het impetus aan die lewendige bespreking gegee en was 'n aanduiding van werklike belangstelling van die gemeenskap se kant af. Die teenwoordigheid van verteenwoordigers van die belanghebbende partye het aan elkeen 'n regverdige kans gegee om sy saak te stel of te verdedig. Ná hierdie forum kon daar met redelike sekerheid aanvaar word dat 'n gemeenskapsvennootskap om die proses van GOGB in die Veldwachtersrivier opvanggebied te bestuur, gevestig was.

Die volgende waarskuwingstekens het egter op hierdie stadium in die projekverloop begin flikker:

- Deur die loop van die bespreking het dit duidelik geword dat 'n groot getal van die rolspelers by hierdie forum nie by die vorige forums betrokke was nie en dus nog nie dieselfde vlak van agtergrond en ingeligtheid gehad het as dié rolspelers wat wel die vorige forums bygewoon het nie. Hierdie verskynsel kan een van twee gevolge inhou: óf hierdie rolspelers moet by 'n

afsonderlike geleentheid op hoogte van die vordering van die proses gebring word, wat die projek in terme van tydsverloop kan kortwiek, óf indien laasgenoemde nie gebeur nie, kan dit die projek in 'n ander rigting stuur as hierdie rolspelers sterk verteenwoordig is, en die proses vir hul eie agenda wil gebruik.

- Dit was duidelik dat die gemeenskap vinnig resultate wou sien. Die entoesiasme van die gemeenskap om die kwessies in die Vallei so gou moontlik te begin aanspreek, was 'n positiewe uitkoms van die forum, maar kommer het ontstaan dat aksieplanne oorhaastig en ondeurdag aangepak sou word. Sonder die nodige spesialisinsette, wat met die aanspreek van sekere van die omgewingskwessies noodsaaklik is, kon die omgewingsprobleme uiteindelik net vererger.

Die navorser kon egter op hierdie stadium nie meer te voorskriftelik wees nie, omdat die gemeenskap voortaan self besluite moes neem en verantwoordelikheid vir die proses aanvaar. Die idee agter die projeklanisering is juis om 'n 'burokratiese proses te omskep in 'n gemeenskapsgedrewe een – die gemeenskap moet bemagtig word om self 'n GOGB-proses te bestuur.

3.7 WAARDEBEPALING VAN DIE VESTIGING VAN 'N GEMEENSKAPS- VENNOOTSKAP

Die vestiging van hierdie gemeenskapsvennootskap het met enkele uitsonderings verloop soos beplan is, ten spyte van bywoningsprobleme tydens die eerste publieke forum. Hieruit kan die gevolgtrekking gemaak word dat die sukses van 'n GOGB projek nie deur die bywoning van die eerste publieke kontakssessie bepaal word nie. Kontakte wat wel met hierdie sessie opgebou word, moet gebruik word om die res van die gemeenskap en rolspelers te betrek.

Hoewel hierdie fase relatief suksesvol geïmplementeer is, is dit van uiterste belang om die tydsverloop van die projek realisties te beplan. Aan die begin van so 'n projek moet voorsiening gemaak word daarvoor dat publieke deelname stremming op die verloopontwerp kan plaas (Newson, 1992), wat die tydsverloop van die projek kan verleng.

By nabetragting sou die navorser die rol van fasiliteerder eerder tot ná die vestiging van 'n gemeenskapsvennootskap moes behou het, totdat bywoning van die vergaderings gestabiliseer het en die meeste rolspelers die doel van die projek begryp het. Rolspelers wat by kontakssessies afwesig is, moet geïdentifiseer word, sodat die notule van die betrokke sessie aan hulle gestuur

kan word om hulle op hoogte van die proses te hou. Op hierdie manier sal die fasiliteerder kan verseker dat die projek op koers bly en nie deur privaat agendas gekelder of van koers gebring word nie.

Hierdie betrokke vestiging van 'n gemeenskapsvennootskap het makliker en vinniger verloop as wat verwag is. Hierdie ervaring sal moontlik opvanggebiedspesifiek wees, as gevolg van veranderlikes soos die fisiese grootte van die opvanggebied, die getal eiendomseenhede en die spesifieke samestelling van die gemeenskap. Afhangend van die tipe gemeenskap, word aanbeveel dat hierdie fase nie vir langer as ses maande beplan word nie, sodat die gemeenskap se belangstelling behou word.

Met die gemeenskapsvennootskap gevestig, kon daar voortgegaan word met die aktivering van die gemeenskap om hierdie proses van GOGB verder te bestuur – die uitvoerende fase wat in Hoofstuk 4 aan bod kom.

HOOFSTUK 4:

GOGB: UITVOERENDE FASE

"You need to give the project away..."

(Consultant in a British water project in Newson, 1992, 275)

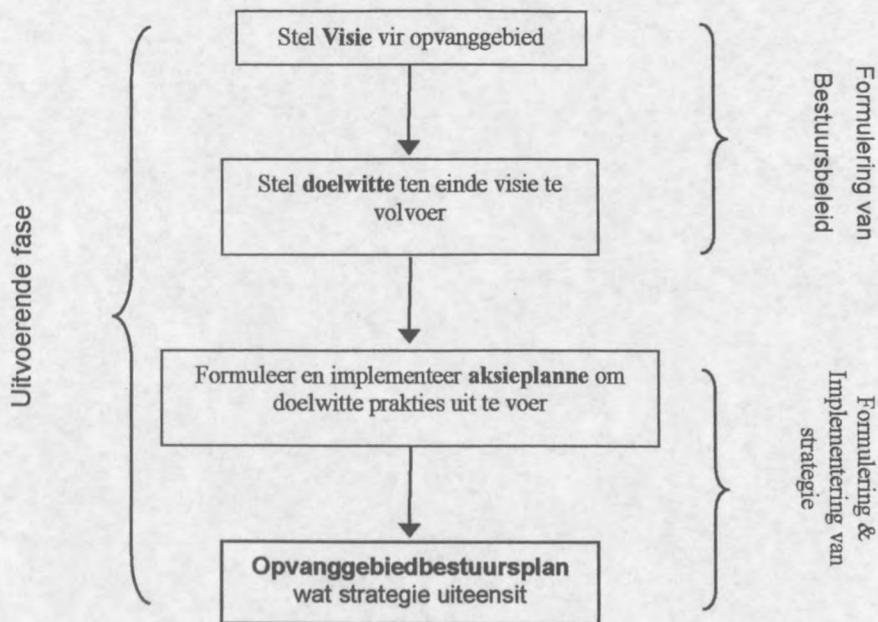
Bogenoemde bepeinsing vat die inhoud van hierdie hoofstuk in 'n neutedop saam. Hierdie derde en laaste fase van die vestiging van 'n gemeenskapsgedrewe GOGB behels die aktivering van die gemeenskap deur visie- en doelwitstelling, waaruit aksieplanne geformuleer word om die omgewingskwessies in die opvanggebied aan te spreek – die uitvoerende fase. Dit verteenwoordig daardie stadium in die GOGB-proses (kyk Afdeling 1.3.4) waar die gemeenskap "eienaarskap" van die opvanggebied, sowel as die projek oorneem en die uitvoerende rol aanvaar. Die rol van die navorser het van fasiliteerder in die vorige fase na hoofsaaklik 'n betrokke waarnemer in hierdie fase verander. Die navorser moes nou evalueer of die vestiging van 'n gemeenskapsvennootskap suksesvol was en of die gemeenskap in staat was om die proses op hulle eie verder te dryf, deur byeenkomste en uitkomst in hierdie fase vir 'n tydperk te volg.

Die raamwerk van die verwagte generiese uitvoerende fase word hiernaas geskets, waarna die empiriese ervaring van hierdie proses gerapporteer word en laastens word die lesse wat uit hierdie fase vir toepassing op soortgelyke projekte elders te leer is, uitgewys.

4.1 GENERIESE VERLOOP VAN DIE UITVOERENDE FASE

Met die gemeenskapsvennootskap doeltreffend gevestig, moes hierdie gemeenskapsplatform geaktiveer word om 'n plan saam te stel vir die aanspreek van die omgewingskwessies uit die situasie-analise. Die verloop van 'n vereenvoudigde generiese fase word in breë trekke in Figuur 4.1 opgesom.

In 'n tipiese proses sal die gemeenskap 'n gesamentlike omgewingsvisie vir die opvanggebied formuleer. Aan die hand hiervan word doelwitte gestel na aanleiding van die omgewingskwessies wat in die situasie-analise geïdentifiseer is. Hierdie doelwitte word geprioritiseer in orde van belangrikheid. Hierna word aksieplanne om elke doelwit te bereik

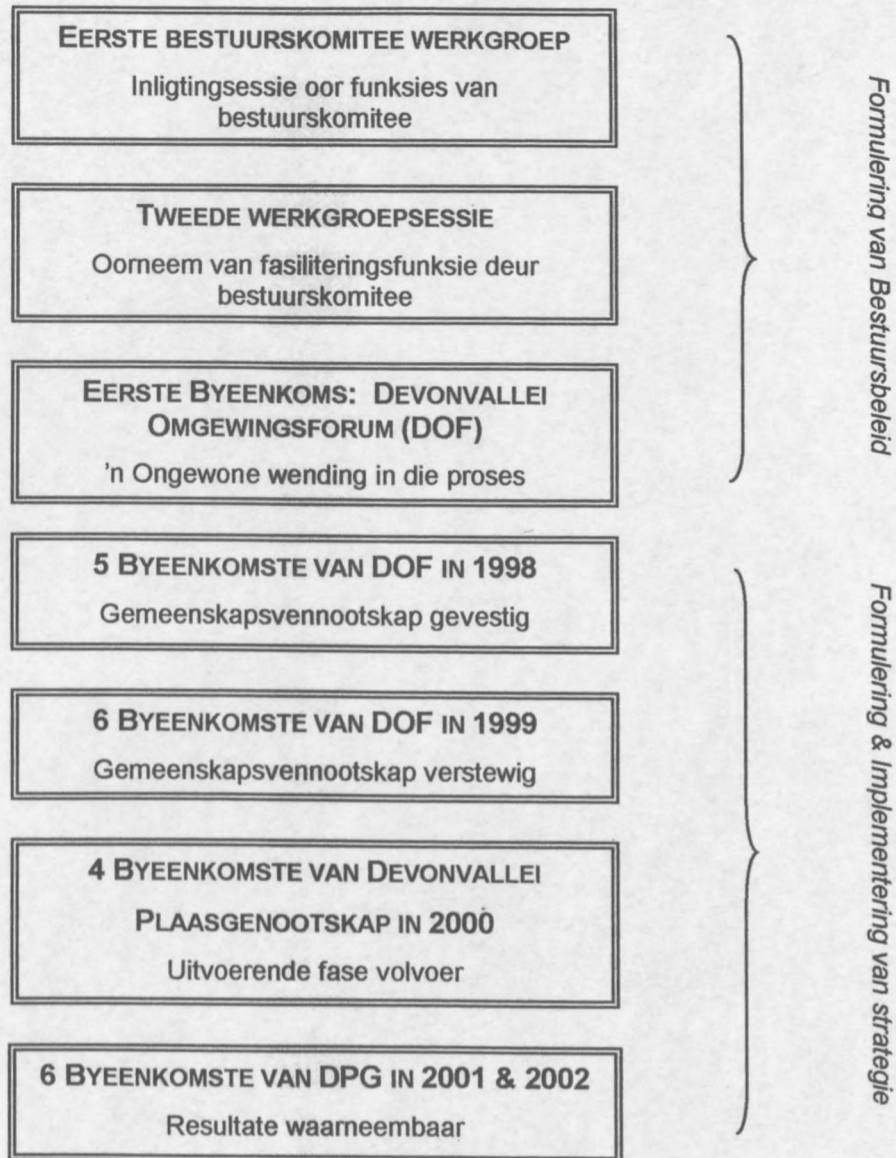

Figuur 4.1: GOGB: uitvoerende fase – generiese prosesverloop

geformuleer en uiteindelik saamgevat in 'n geïntegreerde opvanggebiedbestuursplan (GOGBP). Omdat 'n opvanggebied egter 'n dinamiese omgewing is, is dit nie 'n finale, afgehandelde dokument nie. Aksieplanne word geformuleer en geïmplementeer soos nuwe probleme opduik en die GOGBP moet dus daarvolgens aangepas word. Evaluering van geïmplementeerde planne vind deurlopend plaas. Omgewingsindikatore sal die sukses van die implementering van aksieplanne meet. Hierdie is 'n iteratiewe proses.

4.2 EMPIRIESE VERLOOP VAN DIE UITVOERENDE FASE

Figuur 4.2 bied 'n chronologies-skematiese uiteensetting van die verloop van hierdie fase. Die onderskeie afdelings is in terme van betekenisvolle uitkoms vir die implementering van GOGB ingedeel. Die eerste twee kontakssessies in hierdie fase was in die vorm van werkgroepsessies (kyk Afdeling 1.6.2.3) met die bestuurskomitee, en is deur die navorser gelei, hoofsaaklik om lede te oriënteer ten opsigte van die GOGB-proses en hulle funksies daarin. Die inhoudelike aksies en funksie van hierdie sessies was van soveel belang vir die studie, dat aan elk 'n aparte afdeling afgestaan word. Die vierde publieke kontakssessie het verreikende gevolge vir die projek gehad, wat dus ook 'n eie afdeling regverdig. Die laaste afdelings verhaal aktiwiteite uit die publieke forums in die volwasse stadium van die GOGB proses-implementering. Die belangrikste verrigtinge en uitkomste van elke forum word in detail bespreek. Hierdie hoofstuk

Figuur 4.2: GOGB: uitvoerende fase – empiriese prosesverloop

bied 'n oorsig van wat in hierdie fase van geïntegreerde opvanggebiedbestuur verwag kan word en waarna opgelet moet word in toepassings elders.

4.3 EERSTE BESTUURSKOMITEEVERGADERING: FUNKSIE VAN KOMITEE

Die eerste bestuurskomiteevergadering, in die vorm van 'n werkgroepsessie, is twee weke na die tweede publieke forum tuis by een van die grondeienaars en lid van die bestuurskomitee gehou. Agt van die elf vrywillig verkose lede was teenwoordig. Slegs amptenare van nasionale, streeks- en plaaslike owerhede, wat *in absentia* tydens die tweede publieke forum tot die bestuurskomitee benoem is, was afwesig. Die doel van die vergadering was om die funksies van die komitee en individuele lede te spesifiseer, asook om 'n visie vir die vallei-omgewing en beginsels vir bestuurstrategieë te formuleer. Van Zyl (1995) waarsku dat 'n gebrek aan beleid en struktuur die GOGB-proses in gevaar kan stel, daarom is dit noodsaaklik dat die bestuurskomitee, vóór die oorneem van die projek, toegerus word met die nodige kundigheid en tegnieke vir die uitvoer van hulle funksies.

4.3.1 Inligtingvoorbereiding

Die navorser het 'n noodsaaklike reeks inligtingstukke (kyk Addendum I) oor alle tersaaklike bestuurskonsepte uit die literatuur (Stringer, 1996; Brown & Van Niekerk, 1995; Howard, Ligthelm & Turner, 1995; Kapp, Fijen & Van Zyl, 1995) geïdentifiseer en vir die oriëntasie van die komiteelede voorberei. Veral van belang was:

- samestelling en funksie van 'n bestuurskomitee in konsep;
- voorbeelde van visie-stelling;
- beginsels vir 'n bestuurstrategie;
- 'n generiese raamwerk vir 'n aksieplan; en
- 'n diagrammatiese voorstelling van 'n tipiese GOGB-proses, maar doelgemaak vir toepassing op die Veldwachtersrivier opvanggebied.

Hierdie inligtingstukke is nie vooraf aan komiteelede verskaf nie, maar is by die aanvang van die werkgroepsessie voorgelê. Dit was as opleidings- en latere naslaanbronne vir die bestuurskomitee bedoel, wat die fasiliteringstaak van die projek moes oorneem. Opleiding van komiteelede is van uiterste belang, omdat so 'n komitee meesal uit mense bestaan met onvoldoende bestuursagtergrond en vir wie GOGB 'n vreemde raamwerk en werkswyse is.

4.3.2 Werkgroepaktiwiteite

Die navorser het gedurende hierdie werkgroepsessie elke inligtingstuk deeglik met die komiteelede behandel, totdat hulle hierdie konsepte en hul funksie in die proses verstaan het.

Hoewel die navorser in hierdie werkgroep die leiding geneem het, was dit in die vorm van 'n informele en oop besprekingsessie. Komiteelede kon vrae vra wanneer nodig en het oor die algemeen aktief deelgeneem aan die bespreking oor die inligtingstukke. Die lede het ná die aanbieding van die inligtingstukke aangedui dat die nuutheid en kompleksiteit daarvan vereis het dat dit eers weer tuis deurgewerk sou moes word voordat hulle kon begin om byvoorbeeld die visie of doelwitte te formuleer. Hulle het dus vir hulself tuiswerk gegee om elkeen 'n afsonderlike, eie visie te formuleer en dit by die volgende bestuurskomiteewerkgroep voor te lê. Hierdeur het die komitee 'n volwasse en sinvolle aanpak van hul taak getoon.

4.3.3 Waardebepaling van die werksgroepsessie

Die demonstreerbare belangstelling en toewyding van komiteelede was 'n positiewe refleksie op die werksgroepsessie. 'n Behoeftes aan en die noodsaak vir opleiding om die komitee te help funksioneer vir die toekoms, is egter gedurende hierdie sessie onderstreep. Die agtergrond van die verloop van so 'n projek, die fases en stappe wat gevolg moet word en die omgewingskwessies wat aangespreek moet word, was alles splinternuwe konsepte waarmee hierdie mense gekonfronteer is. Dit is op hierdie stadium noodsaaklik om te benadruk dat die publiek waarmee gewerk word, eerstens meestal 'n ander permanente werk het en tweedens, dat hulle vrywilligers is. Die fasiliteerder van so 'n projek moet dus geduld en deursettingsvermoë aan die dag lê vir die projek om te slaag. Dit is as't ware 'n leerproses aan beide kante - die publiek word gekonfronteer met die wetenskaplike feite waarmee die fasiliteerder werk, terwyl laasgenoemde blootgestel word aan plaaslike kennis en insig. Daniels & Walker (1996) noem dit 'n samewerkende leerervaring (*collaborative learning*) – 'n verrykende ervaring vir al die betrokke partye.

4.4 TWEDE BESTUURSKOMITEE VERGADERING: OORNEEM VAN FASILITERINGSFUNKSIE

Die tweede werksgroepsessie is twee weke ná die eerste in die kantoor van een van die komiteelede gehou. Dit is bygewoon deur dieselfde agt lede wat by die vorige werkgroep teenwoordig was, asook 'n amptenaar van die Nasionale Departement van Landbou. Telefoniese uitnodigings is aan die amptenare van die verskillende owerhede gerig, maar dit was moeilik om die owerhede by hierdie projek betrokke te kry, óf vanweë 'n besige program óf weens 'n gebrek aan belangstelling.

4.4.1 Inligtingvoorbereiding

Riglyne vir die saamstel van 'n visie, asook inligting wat die onderskeid tussen teikens, doelwitte en beleid tref (kyk Addendum J) is by hierdie geleentheid verskaf. Die riglyne is uit die tersake literatuur (Stringer, 1996; Brown & Van Niekerk, 1995; Howard, Ligthelm & Turner, 1995; Kapp, Fijen & Van Zyl 1995) saamgestel en verteenwoordig dus erkende praktyk. Die riglyne dien as opleidingsmateriaal om die taak van die bestuurskomitee te rig en te vergemaklik.

4.4.2 Werkgroepaktiwiteite

Die werkgroep het ten aanvang elke lid se weergawe van 'n visie vir die Vallei en die bestuursprojek individueel voorgelê vir oorweging. Dit het egter prakties geblyk om twee lede al die visiestellings te laat integreer in 'n gesamentlike visie vir die opvanggebied, met die doel om dit by die derde publieke forum voor te lê. Die benaming van die komitee het ook ter sprake gekom. Hoewel die projek oor rivieropvanggebiedbestuur handel, het meeste van die lede gevoel dat min mense die naam van die betrokke rivier (Veldwachtersrivier) ken en hulle eerder die meer bekende "Devonvallei" benaming wou gebruik. Die bestuurskomitee sou dus voortaan bekendstaan as die Devonvallei Aksiekomitee (DAK) en die groter projek as die Devonvallei-omgewingsforum (DOF). Die komitee het ook 'n derde publieke byeenkoms by hierdie vergadering belê, waar aksieplanformulering kon begin. 'n Vergaderdatum en -tyd vir die eerste byeenkoms, van die nou amptelike DOF, is afgespreek en onderling reëlins daarvoor getref. Die bestuurskomitee het dus reeds by hierdie geleentheid die positiewe stap geneem om die rol van fasiliteerder van die projek oor te neem. Hierdie sessie het ongeveer 'n anderhalfuur geduur.

4.4.3 Waardebepaling van die werkgroepsessie

Na afloop van die tweede bestuurskomiteevergadering is die gevaar oorweeg dat die oorname van die projek deur die gemeenskap dalk te vroeg in die proses plaasgevind het. Enersyds was die betrokkenes se entoesiasme vir die projek verblydend, maar andersyds het voldoende agtergrond en kennis van hierdie tipe projek en onderwerp nog ontbreek. Van Zyl (1995) waarsku dat die opbou van bekwame bestuurspanne baie tyd en energie verg. Die navorser het nietemin besluit om die proses sy natuurlike gang te laat gaan met die gemeenskap op daardie stadium in beheer van die projek. Indien die navorser die rol van fasiliteerder sou terugneem, kon dit dalk die gemeenskap se vertroue in hulself en belangstelling in die projek in gevaar stel.

4.5 EERSTE DOF BYEENKOMS: 'N ONGEWONE WENDING IN DIE PROSES

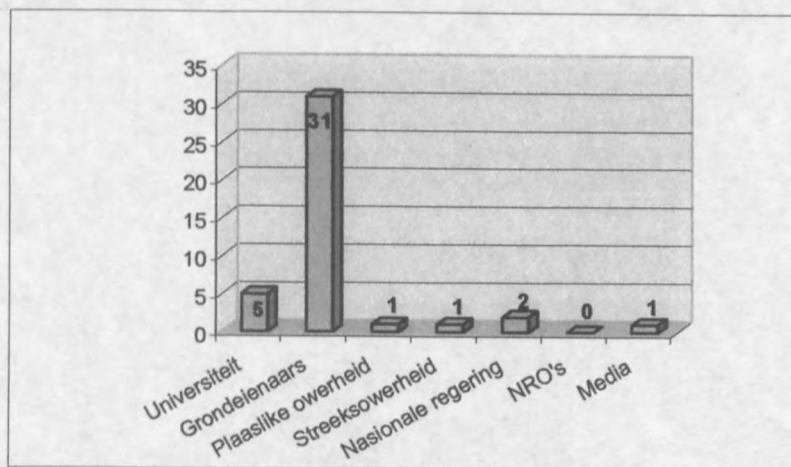
Meer as ses maande het verloop voordat die volgende publieke byeenkoms by die hotel in die Vallei gehou is, weens die aktiwiteitskonjunktuur van die dominante wingerdboerdery. Van Desember tot Maart/April is geheel die gemeenskap dringend besig met pars, wynmaak, en bottelering, waartydens geen tyd vir ander aktiwiteite beskikbaar is nie. Die volgende byeenkoms kon dus eers ná die parsseisoen gehou word.

4.5.1 Rol van die fasiliteerder

Op hierdie stadium was die bestuursproses volledig gemeenskapsgedrewe en is die reëlins en agenda vir die forum deur die DAK behartig. Die voorsitter van die DAK het ook die voorsitterskap van die forum waargeneem en die verrigtinge gelei. Die navorser was wel teenwoordig, maar nou bloot (deelnemende) waarnemer.

4.5.2 Graad van publieke deelname

'n Volle 45 gemeenskapslede het hierdie byeenkoms bygewoon. Dit dui op voortgesette en groeiende belangstelling in die projek. Figuur 4.3 toon die samestelling van die teenwoordiges.

Figuur 4.3: Bywoning van die eerste DOF byeenkoms

Verteenwoordiging van die verskillende owerhede was vir die eerste keer goed, ten spyte daarvan dat dit tot op daardie stadium moeilik was om hulle by hierdie tipe forum te betrek. Op die agenda van hierdie byeenkoms was weer eens 'n bondige aanbieding van die situasie-analise met behulp van skyfies ter oriëntering van die gemeenskap wat vir die eerste keer 'n byeenkoms bygewoon het. Na aanleiding van 'n dam wat intussen in die opvanggebied vergroot is sonder

die nodige toestemming van die betrokke owerhede, het 'n amptenaar van Kaapse Natuurbewaring nuwe regulasies uit die Wet op Omgewingsbewaring, 1989 (Wet 73 van 1989) rakende die bewaring van vleilande aan die gemeenskap verduidelik. 'n Kopie van die omgewingsregulasies ter sprake is aan elkeen uitgedeel.

Die agenda het hierna geswaai na kwessies soos plaasnaamveranderings, die struktuurplan van die tóe nog Stellenbosch Distriksraad en kommer oor die munisipale vaste-afvalterrein en rioolwerke. Die amptenaar van die Distriksraad het voorgestel dat die gemeenskap 'n persoon afvaardig wat hulle op die gespreksforum oor die struktuurplan kon verteenwoordig.

Op hierdie stadium het een van die mees insiggewende rigtingveranderings in die prosedure met algemene implikasies vir OGB-implementering elders aan die orde gekom. 'n Gewapende rooftog op 'n Vallei-inwoner se huis die vorige week het haar die verrigtinge laat onderbreek met die uitroep: *"How can we even worry about the natural environment, when we ourselves aren't sure of our lives anymore?"*. Onmiddellik het die aanwesiges die sekuriteitskwessie geprioritiseer as eerste omgewingsdoelwit wat aangespreek moes word deur middel van 'n aksieplan. Dit het tasbaar gedemonstreer dat die kwessie van lewenskwaliteit altyd voorrang bo natuurlike omgewingskwessies sal geniet in hierdie tipe forum. Dit het verdere positiewe gevolge gehad, deurdat besluit is op die vaspen van 'n vaste datum vir maandelikse byeenkomste op die eerste Dinsdag van elke maand, asook 'n tweemaandelikse nuusblad met nuus van die Vallei en sy gemeenskap, wat voortaan deur 'n inwoner saamgestel en na elkeen op die DOF adreslys uitgestuur sou word. Die DOF het sodoende 'n eie mondstuk en formele begronding verkry.

4.5.3 Waardebepaling

Die uitkoms van hierdie byeenkoms het die vermoede uit die vorige fase bevestig dat publieke deelname die beplande projekverloop in onverwagse rigtings kan stuur. In ooreenstemming met Van Zyl (1995) wat juis meen dat GOGB meer “mens-gesentreer” moet word, en die doel met hierdie proses dat dit gemeenskapsgedrewe moet word en dat die gemeenskap die proses self moet toeëien om vrywillige opvanggebiedbestuur te vestig, is dit 'n gesonde verwikkeling. Dit is op stuk van sake hulle omgewing. Auerbach (1997, p.14) voer aan: *"For ICM to become a constructive reality, it will have to be practised by thousands of farmers and resource managers because they believe that it is the right thing to do"* en hierdie gebeure toon aan hoe so 'n proses “oop” bestuur moet word.

Hierdie prioritisering van 'n sosio-ekonomiese kwessie bo dié van natuurlike omgewingskwessies moet dus nie negatief vertolk word nie. Dit moet aanvaar word dat sosio-ekonomiese kwessies omgewingskwessies in hierdie spesifieke gemeenskap sal oorheers, heel waarskynlik omdat hulle daaglikse bestaan eerder deur onmiddellike sosio-ekonomiese kwessies bedreig word, as deur die relatief bedreiginglose toestand van die natuurlike omgewing. Hierdie emotiewe gemeenskap-spesifieke kwessie moet dan positief aangewend word as 'n instrument om die gemeenskap verder te aktiveer en so GOGB vas te begrond. Hierdie kwessie het immers 'n vasgeskeduleerde maandelikse byeenkoms en 'n formele nuusblad (kyk Addendum K vir enkele voorbeelde daarvan), wat so noodsaaklik is om 'n opvanggebiedidentiteit te ontwikkel, tot gevolg gehad. Die gemeenskap het dus die geleentheid gekry om 'n sosio-ekonomiese kwessie te ondersoek en aksieplanne om dit reg te stel, te implementeer – 'n oefenlopie om die uitvoerende fase te vestig.

4.6 BYEENKOMSTE VAN DIE DOF IN 1998: GEMEENSKAPSVENNOOTSAP SUKSESVOL GEVESTIG

Ná afloop van die vierde publieke byeenkoms het die klem by die byeenkomste oorwegend verskuif na sosio-ekonomiese kwessies. Tabel 4.1 som die DOF verrigtinge van middel-1998 tot einde van 1998 op. Om herhaling te voorkom, word die belangrikste gebeurtenisse op hierdie byeenkomste nou onder generiese hofies bespreek. Addendum L bevat al die notules van die byeenkomste wat oor die vier jaar van 1998 tot 2001 gehou is.

4.6.1 Aksies van die projek gedurende 1998

Gedurende die res van 1998 is nog vyf maandelikse DOF byeenkomste gehou, wat weer eens die suksesvolle vestiging van 'n gemeenskapsplatform illustreer. Drie tweemaandelikse nuusblaai, gepas *Die Veldwagter* genoem, het ook in hierdie tyd die lig gesien. Die nuusblad het interessante artikels, waaronder besluite uit die byeenkomste en ander gemeenskapsinligting, bevat. Dit was 'n baie suksesvolle manier om inligting deur die opvanggebied te versprei, asook om 'n opvanggebied-identiteit te ontwikkel. 'n Groep van 45 graad ses en sewe leerders van die Devon Vallei Primêre skool in die Vallei (kyk Figuur 4.4), is in November deur die navorser as 'n aktiveringsinisiatief van die projek op 'n ekskursie na die *Two Oceans* akwarium in die Waterfront in Kaapstad geneem in samewerking met die DAK. Hulle het inligtingsessies bygewoon oor onder meer die waarde van

Tabel 4.1: DOF byeenkomst: 1998

Datum	Vergaderplek	Verteenwoordiging		Agendatemas	Belangrikste uitkomst
		Getal	Belangegroep		
7 Julie	Hotel	34	26 gemeenskaplede 1 Stellenbosch Buurtweg 1 SAPD 6 sekuriteitsfirma	<ul style="list-style-type: none">Vallei-sekuriteit (90%)Fisiese omgewing (5%)Ander (5%)	<ul style="list-style-type: none">Sekuriteitsaksieplan steeds ondersoek → subkomitee vir sekuriteit gestigAandrag op vervanging van uitheemse deur inheemse plantegroei ter sprake
Julie	NUUSBRIEF: Die Veldwagter				
4 Augustus	Hotel	39	33 gemeenskaplede 1 Stellenbosch Buurtweg 1 SAPD 4 kontrakteurs (3 veiligheidsheining, 1 Distillers pyp)	<ul style="list-style-type: none">Vallei-sekuriteit (50%)Fisiese omgewing (5%)Ander (45%)	<ul style="list-style-type: none">Sekuriteitsaksieplan steeds ondersoekAandrag op vervanging van uitheemse deur inheemse plantegroei vir die verfraaiing van die padreserweAd hoc sake, soos Distillers uitvoeisepyplyn na dorpioolwerke, hek aan noordekant van vallei, bemaking van Vallei, bespreek
September	NUUSBRIEF: Die Veldwagter				
8 September	Hotel	32	26 gemeenskaplede 1 Stellenbosch Buurtweg 1 SAPD 2 sekuriteitsfirma 2 plaaslike skool	<ul style="list-style-type: none">Vallei-sekuriteit (50%)Sosio-ekon. probleme (10%)Skool (30%)Ander (10%)Fisiese omgewing (0%)	<ul style="list-style-type: none">Sekuriteitsaksieplan steeds ondersoekSosio-ekonomiese probleme soos alkoholisme en dwelingebruik bespreek en gesamentlik na oplossings uit die gemeenskap gesoek → weer eens betekenisvol in dié opsig dat kwessies van die hele gemeenskap ingesluit wordSkoolhoof genooi om die skool se probleme aan die gemeenskap voor te lê → Betekenisvol vir insluiting van die hele gemeenskap
13 Oktober	Kommersiële kelder	52	39 gemeenskaplede 1 Stellenbosch Buurtweg 2 plaaslike skool 2 streeksowerheid 8 landbouvoormanne	<ul style="list-style-type: none">Vallei-sekuriteit (25%)Stellenb. Wine Marketing Plan(25%)Sosio-ekonomiese probleme (20%)Fisiese omgewing (15%)Skool (10%)Ander (5%)	<ul style="list-style-type: none">Sekuriteitsaksieplan steeds ondersoekStellenbosch Wine Marketing Plan wat koördinerende van wynroetes en wyngelentelede gaan oorneem, bekendgestelLandbouvoormanne woon forum by → voorstel dat grondeienaars voorts landbouvoormanne saambring na forums → geleentheid om hulle probleme aan die gemeenskap voor te lêGrondelenaar lê plan vir 2 ekstra damme aan forum voor vir evaluering
November	NUUSBRIEF: Die Veldwagter				
10 November	Hotel	38	28 gemeenskaplede 1 Stellenbosch Buurtweg 3 sekuriteitsfirma 1 skool 3 landbouvoormanne 2 universiteit	<ul style="list-style-type: none">Vallei-sekuriteit (75%)Sosio-ekonomiese probleme (10%)Fisiese omgewing (10%)Ander (5%)	<ul style="list-style-type: none">Finale sekuriteitsaksieplan aan die gemeenskap voorgelê (6 maande nadat dit as 'n prioriteitskwessie geïdentifiseer is)Die skool stel 'n lokaal beskikbaar vir 'n gesondheidskliniek vir plaaslike inwoners ('n teken dat die gemeenskap besig is om saam oplossings vir probleme te kry en dat die konsep van "eienaarskap" gevestig is)'n Plan om uitheemse met inheemse plantegroei te vervang deur 'n botanis aan die Universiteit aan die gemeenskap voorgelêSub-komitees vir verskillende belange in die Vallei gestig (Kwessies in die Vallei raak te veel vir die doeltreffende aanspreek daarvan. Fokusgroepe nodig om hierdie kwessies namens die forum te hanteer en daaroor verslag te doen by algemene forum.)
13 Desember	Hotel	SPITBRAAI OM JAAR MEE AF TE SLUIT EN SAMEHORGIGHEID TE BOU			

Figuur 4.4: Leerders van Devonvallei Primêr tydens ekskursie na die akwarium

water in die mens se alledaagse bestaan, en aktief deelgeneem tydens die demonstrasie van praktiese voorbeelde van waterbesparingsmetodes. Die seelewe in die akwarium het vir groot opwinding gesorg, omdat sommige van hierdie leerders nog nooit self by die see was nie. Só is die kinders se ervaringshorison verbreed en die skool aktief by die GOGB-proses betrek. Teen die jaareinde is 'n spitbraai as afsluitingsfunksie vir die jaar se verrigtinge gehou, maar ook sodat die gemeenskap mekaar op 'n meer informele en persoonlike vlak kon leer ken; weer eens 'n geleentheid wat die opvanggebied-identiteit bevorder het.

4.6.2 Vergaderplek

Die hotel in die noorde van-die Vallei is as vergaderplek vir die byeenkoms gekies, omdat daar genoegsame ruimte vir 'n groot opkoms uit die gemeenskap en toerusting vir aanbiedings was en die fasiliteit vroeg reeds deur die eienaar beskikbaar gestel is. Daar is ook soms ná byeenkomste verder sosiaal verkeer, wat weer eens die Vallei-identiteit versterk het. Een byeenkoms is by 'n kommersiële kelder gehou, hoofsaaklik sodat die nuwe eienaars die nuwe kelder en hul toekomsplanne daarmee aan die gemeenskap kon bekendstel.

4.6.3 Bywoning en verteenwoordiging

Gedurende 1998 het die navorser steeds die rol van deelnemende waarnemer vertolk deur meeste van die byeenkomste by te woon, asook om die notules van byeenkomste vanaf die sekretaresse van die DOF te verkry om op datum te bly met besluite en vordering. Die byeenkomste is oor die algemeen baie goed bygewoon deur gemiddeld 39 persone per geleentheid. Die byeenkoms wat by die kommersiële kelder gehou is, het ongewoon baie mense getrek, óf weens die landbouers wat vir die eerste keer so 'n byeenkoms bygewoon het, óf weens die vonkelwyn en voedsel wat agterna bedien is. Die aanbod van eet- en drinkgoed tydens byeenkomste het deurgaans 'n suksesvolle manier geblyk om mense se forumervaring te veraangenaam.

Tabel 4.2 som bywoninggetalle en verteenwoordiging op deur die getal byeenkomste wat elke

Tabel 4.2: Belangegroepverteenvoording by DOF byeenkomste in 1998

Instansie	Getal DOF byeenkomste bygewoon (uit 5)
Stellenbosch Buurtwagkommando	5
Suid-Afrikaanse Polisie	3
Verskillende sekuriteitsfirmas	3
Die plaaslike laerskool	3
Landbouervoormanne	2
Die streeksowerheid	1
Kontrakteurs (sekuriteitsheining)	1

belangegroep, uitsluitend die gemeenskap, bygewoon het. Soos verwag kan word, was die eerste drie groepe, met 'n belang by die sekuriteitsaksieplan, gedurende hierdie tydperk die beste verteenwoordig. Die bywoning van die latere byeenkomste deur verteenwoordigers van die plaaslike laerskool en landbouervoormanne (voorheen plaasvoormanne genoem), weerspieël die poging van die DAK om die hele gemeenskap by die proses te betrek.

4.6.4 Agendatemas

Die sekuriteitskwessie in die Vallei het by al vyf die byeenkomste verreweg die meeste tyd in beslag geneem. In vier van die gevalle was dit meer as die helfte van die tyd. Dit was egter te wagte, omdat sekuriteit reeds by die vierde byeenkoms as die belangrikste kwessie geprioritiseer is. Die meeste tyd en energie van die gemeenskap sou dus tot die implementering van 'n sekuriteitsaksieplan daaraan spandeer word. Die fisiese omgewing het in hierdie tyd min aandag

getrek; by vier van die byeenkomste 15% of minder, terwyl daar by een byeenkoms selfs nie eers daarvan melding gemaak is nie. Dit dui daarop dat die gemeenskap nie die fisiese omgewing op daardie stadium as 'n "probleemkwessie" van oorheersende belang beskou het nie. Wat wel verblydend was, was dat die skool en sosio-ekonomiese kwessies by die laaste drie byeenkomste goeie blootstelling gekry het. Dit illustreer dat daar na oplossings vir die hele gemeenskap se probleme gesoek is en die opvoedingstaak by die skool 'n saak van erns by die gemeenskap was.

4.6.5 Belangrikste uitkomst van DOF byeenkomste gedurende 1998

Dit het vyf maande geneem om die sekuriteitsaksieplan vir die Vallei te ondersoek en te formuleer. Die finale aksieplan is op 10 November 1998 aan die gemeenskap voorgelê vir evaluering en goedkeuring. Dit is 'n realistiese aanduiding van hoe lank 'n meer komplekse aksieplan kan neem om geformuleer te word.

In terme van die verteenwoordiging van alle rolspelers in 'n opvanggebied was die uitnodiging van die skoolhoof van die plaaslike laerskool, asook die landbouervoormanne na die laaste byeenkomste van 1998, 'n aanduiding dat die DAK alle rolspelers se belange oorweeg en almal in die proses wil insluit. Die byeenkomste het aan die begin hoofsaaklik uit grondeienaars bestaan, hoewel daar in die eerste en tweede fase wel reeds met van die ander rolspelergroepe kontak gemaak is. Die praktyk dat hoofsaaklik een groep leiding neem in publieke deelname om die proses gevestig te kry, terwyl ander rolspelergroepe later betrek word, is in ooreenstemming met wat Stringer (1996) aanbeveel.

Die bykans sinonieme konsepte, "opvanggebied-identiteit" en "eienaarskap" beteken eenvoudig dat die gemeenskap 'n gemeenskaplike verantwoordelikheid jeens die opvanggebied en die res van die gemeenskapslede het. In hierdie DOF byeenkomste is dit geïllustreer deur:

- die gemeenskap wat die skool met finansiële en ander behoeftes wou bystaan;
- die gemeenskap wat die sosio-ekonomiese probleme in die opvanggebied wou help verlig;
- die skool wat 'n lokaal beskikbaar gestel het vir gebruik as gesondheidskliniek;
- 'n grondeienaar wat die beplanning van twee nuwe damme aan die gemeenskap voorgelê het vir evaluering voordat hy voortgegaan het met die konstruksie daarvan; en
- die hou van die gesamentlike sosiale funksie (spitbraai) om die jaar mee af te sluit.

In terme van fisiese opvanggebiedbestuur was daar nie veel aksies nie, behalwe die voorlegging van die twee nuwe damme vir evaluering deur die gemeenskap. Daar is by die eerste twee byeenkomste wel aangedring daarop dat grondeienaars die vervanging van uitheemse met inheemse plantegroei moet oorweeg, veral langs die riviergedeeltes op plase. Die voorlegging van 'n botanis oor hierdie kwessie het ook heelwat belangstelling ontlok, maar daar is weer eens nie baie aandag hieraan geggee nie omdat dit nie op daardie stadium vir die grootste gedeelte van die gemeenskap 'n prioriteit was nie.

'n Baie belangrike uitkoms van die byeenkomste van 1998 was dat daar op die laaste byeenkoms in November vier subkomitees verkies is vir spesifieke kwessies, omdat die kwessies wat in die Vallei aandag moes kry, te veel geraak het om doeltreffend op die groter DOF byeenkomste te hanteer. Die vier subkomitees was vir sekuriteit, die natuurlike omgewing, arbeid en bemarking en vermaak. Die komitees se funksie was om die betrokke kwessies op subkomiteevergaderings te bespreek, aksieplanne daarvoor te formuleer, en hulle bevindings aan die DOF terug te rapporteer. Hierdie is 'n doeltreffende metode om aksies geïmplementeer te kry, anders kan belangrike kwessies op 'n byeenkoms weggelaat word of die byeenkomste begin te lank duur en die gemeenskap verloor belangstelling. Hierna was die funksie van die DOF byeenkomste die terugrapportering deur subkomitees en bespreking en evaluering van hulle bevindings en aanbevelings. Van Veelen & Van Zyl (1995) se gevallestudie het ook twee subkomitees (opleiding en waterkwaliteit) geïdentifiseer na aanleiding van sekere behoeftes wat in die proses ontstaan het. Die tipe subkomitees wat gedurende die verloop van die proses gevorm word, sal dus afhang van die unieke opvanggebied en sy gemeenskap.

4.6.6 Waardebepaling van DOF byeenkomste gedurende 1998

Met 'n terugblik op hierdie tydperk en die gebeure ten opsigte van opvanggebiedbestuur en gemeenskapsdeelname daaraan, kon die navorser nie voorsien dat die proses eerstens so lank sou neem voordat 'n aksieplan geformuleer word nie en tweedens dat sosiale kwessies prioriteit bo omgewingskwessies sou verwerf nie. Die redes vir hierdie persepsies was dat die situasie-analise aan die begin van die projek nie hierdie sosiale kwessies uit bestaande studies kon identifiseer nie, en daar toe nog nie publieke deelname was om die gemeenskap se kwessies te identifiseer nie. Hierdie gebeure staaf dus die stelling in Hoofstuk 2 dat die situasie-analise aanvanklik eers aan die hele gemeenskap voorgelê moet word vir hulle evaluering en aanpassing volgens hulle behoeftes. Dit is waar die "geïntegreerdheid" van opvanggebiedbestuur ter sprake kom. Dit kan nie ten volle geïntegreerd wees indien alle kwessies nie oorweeg en aangespreek

word nie, insluitend die sosiale kwessies. Die interafhanklikheid van die twee is onmiskenbaar. Die navorser verwag dat omgewingskwessies hoër prioriteit sal geniet namate die sosiale kwessies aangespreek en opgelos word.

Sedert die heel eerste byeenkoms in September 1997, het bykans 'n anderhalf jaar verloop waarin die gemeenskap gereeld byengekom het. Die gevolgtrekking kan dus nou onomwonde gemaak word dat die tweede fase, naamlik die vestiging van 'n gemeenskapsvennootskap, heeltemal suksesvol was.

4.7 BYEENKOMSTE VAN DIE DOF IN 1999: GEMEENSKAPSVENNOOTSAP VERSTEWIG

Gedurende 1999 is vyf DOF byeenkomste en twee geleenthede waar subkomitees vergader het gehou, terwyl een *Veldwagter* verskyn het. Die klem van die DOF agendas was steeds oorwegend op sosio-ekonomiese kwessies, hoewel meer aandag aan die fisiese omgewing gegee is. Tabel 4.3 som die DOF verrigtinge gedurende 1999 op en die belangrikste gebeurtenisse in hierdie tydperk vorm die onderwerp in hierdie afdeling.

4.7.1 Aksies van die projek gedurende 1999

Die voortgaande gereelde publieke kontakssessies bevestig steeds die suksesvolle vestiging van die gemeenskapsplatform in die opvanggebied. Die DOF byeenkomste en subkomiteevergaderings is al om die ander maand gehou. Dit het voorkom dat die byeenkomste langdradig en vervelend raak en verseker dat die spesifieke kwessies doeltreffend in 'n kleiner groep hanteer kon word, waarna daar slegs tydens die algemene DOF byeenkoms daarvoor aan die gemeenskap gerapporteer is. Daar was weer aan die einde van die jaar 'n sosiale afsluiting van die verrigtinge. Gedurende 1999 is die hotel steeds as vergaderplek gebruik om dieselfde redes as voorheen.

4.7.2 Bywoning en verteenwoordiging van DOF byeenkomste gedurende 1999

Die byeenkomste is swakker bygewoon as die vorige jaar, maar steeds met 'n goeie gemiddelde bywoningsyfer van 28. Redes vir die afname kan gesoek word by verveling, die afhandeling van

Tabel 4.3: DOF byeenkomst: 1999

Datum	Vergaderplek	Verteenwoordiging		Agendatemas	Belangrikste uitkomst
		Getal	Belangegroep		
12 Januarie	Hotel	39	35 gemeenskaplede 1 universiteit 1 Stellenbosch Buurtweg 1 sekuriteitsfirma 1 streeksowerheid	<ul style="list-style-type: none"> Vallei-sekuriteit (50%) Sosio-ekonomiese probleme (15%) Struktuurplan vir ontw./fisiese omg (5%) Vallei grondwet (20%) Ander (10%) 	<ul style="list-style-type: none"> Sekuriteitsaksieplan: koste van implementering bespreek Probleem van wynkelderuitvoelisel ge-opper: besluit om by sub-komitee vergadering te bespreek Konsepsgrondwet uitgedeel: gemeenskap moet evalueer en enige veranderings of kommentaar na sekretarisse stuur Amptelike benaming van forum: Van Devonvallei Omgewingsforum na DevonVallei Plaasgenootskap (DPG)
8 Februarie	Sub-komitee vergaderings				
9 Maart	Hotel	35	24 gemeenskaplede 1 S/B universiteit 2 streeksowerheid 1 gesondheidsinstansie 1 plaaslike skool 6 Devonvallei plaaswag	<ul style="list-style-type: none"> Vallei-sekuriteit (40%) Struktuurplan vir ontwikkeling (45%) Vallei grondwet (15%) 	<ul style="list-style-type: none"> Sekuriteitsaksieplan geïmplementeer en plaaswagiede aan gemeenskap voorgestel Inloed van voorgestelde stedelike ontwikkeling in naburige areas op omgewingskwaliteit van Vallei bespreek. Grondwet is aanvaar
13 April Mei	Sub-komitee vergaderings NUUSBRIEF: Die Veldwagter				
11 Mei	Hotel	17	13 gemeenskaplede 1 Devonvallei plaaswag 1 streeksowerheid 2 buur plaasgenootskap	<ul style="list-style-type: none"> Vallei-sekuriteit (30%) Sosio-ekon. probleme (15%) Struktuurplan vir ontw./fisies omg. (50%) Ander (5%) 	<ul style="list-style-type: none"> Sekuriteitsaksieplan: deurlopende evaluering Fisiese omgewing: Inheemse bome langs die pad by vaste-afvalterrein geplant Omgewingsubkomitee moet negatiewe omgewingskwessies langs padreserwe uithwys
27 Julie	Hotel	31	26 gemeenskaplede 1 S/B Universiteit 1 landelike gesondheid 1 streeksowerheid 1 Devonvallei plaaswag 1 sekuriteitsfirma	<ul style="list-style-type: none"> Vallei-sekuriteit (35%) Struktuurplan vir ontw./fisiese omg. (35%) Sosio-ekonomiese probleme (10%) Verkiesing van bestuurskomitee (10%) Ander (10%) 	<ul style="list-style-type: none"> Sekuriteitsaksieplan: deurlopende evaluering Fisiese omgewing: <ul style="list-style-type: none"> komiteevoorsitter gee oorsig oor funksie van subkomitee grondeienaars aanbeveel om erosie van kosbare bo-grond gedurende winter te bekamp (minimaliseer bewerking van grond, saai wintergras, kompakteer paale, verseker doeltreffende dreinerings) grondeienaars moet vuilgoedblikke op plase aanbring moet inheemse plante plant - kwekery met inheemse plante in Vallei "Birds of the Devon Valley"-lys deur Vallei-inwoners opgestel
12 Oktober	Hotel	20	18 gemeenskaplede 1 skool 1 buur plaasgenootskap	<ul style="list-style-type: none"> Vallei-sekuriteit (30%) Struktuurplan vir ontw./fisiese omg. (50%) Sosio-ekonomiese probleme (10%) Ander (10%) 	<ul style="list-style-type: none"> Sekuriteitsaksieplan: deurlopende evaluering Fisiese omgewing: <ul style="list-style-type: none"> Subkomitee neem verwydering van uitheemse plantegroei langs rivier met plaaslike owerheid op, maar lg geen fondse daarvoor nie (grondeienaars moet dus uitheemse plante langs rivierloop op hul plase self verwyder) Inwoner stel skool as herwiningsdepot, waarheen inwoners papier, glas en bv. plastiek neem (So genereer skool fondse en omgewing bly skoon. Inwoner bied aan om te help om entrepreneursplan vir skool op te stel om fondse te genereer.) Waarskuwing aan inwoners om uit te kyk vir voëlstrikke Struktuurplan: eenparige besluit dat gemeenskap die Vallei hoofsaaklik as landbou-area behou en gedeelteelik toerisme toelaat om die landelike atmosfeer te behou - nie ten gunste van ontwikkeling nie
28 November	Hotel	MIDDAGETE OM JAAR MEE AF TE SLUIT EN SAMEHORIGHEID TE BOU			

die belangrikste prioriteit, naamlik sekuriteit, óf omdat die nuusbrief effektief gerapporteer het oor DOF aangeleenthede.

Tabel 4.4 som die bywoningsgetalle en -verteenwoordiging van belangegroepe by DPG byeen-

Tabel 4.4: Belangegroepverteenwoordiging by DOF byeenkomste in 1999

Instansie	DOF byeenkomste bygewoon (uit 5)
Die streeksowerheid	4
Devonvallei plaaswag	3
Verskillende sekuriteitsfirmas	2
Die plaaslike laerskool	2
Naburige plaasgenootskap	2
Landelike gesondheid	2
Stellenbosch Buurtwagkommando	1
Suid-Afrikaanse Polisie	0

komste in 1999 op. Dit is interessant dat die bywoning van sekuriteitsinstansies merkbaar afgeneem het, kennelik weens die finalisering en implementering van die sekuriteitsaksieplan. Die Devonvallei plaaswag, wat indertyd verantwoordelik was vir die sekuriteit in die Vallei, het die byeenkomste redelik goed bygewoon. Bywoning van die streeksowerheid (toe die Wynland Distriksraad) het skerp verbeter – slegs een byeenkoms gedurende die laaste gedeelte van 1998, tot vier uit die vyf byeenkomste gedurende 1999. Die rede hiervoor is dat die gesondheidsbeampte van die streeksowerheid aktief in die opvanggebied by die verligting van sosio-ekonomiese probleme betrokke geraak het. Die getroue bywoning van die byeenkomste dui op 'n doelgerigte belangstelling in die gemeenskap en die feit dat die DOF 'n uitstekende platform bied om hierdie tipe inligting aan die gemeenskap oor te dra en só samewerking te kry. 'n Verteenwoordiger van 'n landelike gesondheidsinstansie het ook betrokke geraak in die opvanggebied, terwyl 'n naburige plaasgenootskap, soortgelyk aan hierdie gemeenskapsforum, ingesit het op van die byeenkomste, omdat van hulle lede verkies het om liever hierdie forum se byeenkomste by te woon.

4.7.3 Agendatemas

Tabel 4.5 som die tydsbesteding aan die verskillende agendatemas in 1999 op, met 'n gemiddelde vir elke tema volgens tydsduur in dalende volgorde. Gedurende 1999 het tydsbesteding aan die

Tabel 4.5: Gemiddelde proporsie tyd spandeer aan verskillende agendatemas in 1999

	12 Jan 99	9 Mrt 99	11 Mei 99	27 Jul 99	12 Okt 99	Gemiddelde agendatytd
Vallei-sekuriteit	50%	40%	30%	35%	30%	37%
Struktuurplan vir ontwikkeling / fisiese omgewing	5%	45%	50%	35%	50%	37%
Sosio-ekonomiese kwessies	15%	0%	15%	10%	10%	10%
Valleigrondwet	20%	15%	0%	0%	0%	7%
Ander	10%	0%	5%	10%	10%	7%
Verkiesing van bestuurskomitee	0%	0%	0%	10%	0%	2%

Vallei-sekuriteitskwessie skerp afgeneem, tot benede 50% by al vyf byeenkomste, met 'n gemiddelde van 37%. Dit is as gevolg van die finalisering van die sekuriteitsplan en die implementering daarvan. Die meeste werk en energie in terme van hierdie kwessie was dus nou afgehandel. Die fisiese omgewing se belangrikheid het in hierdie tydperk verstewig in die vorm van die oorweging van 'n struktuurplan van die gebied, omdat industriële ontwikkeling in die gebied noord van die Vallei beplan is en die gemeenskap gevrees het dat dit afbreuk aan die Vallei-estetika en die waarde van hul eiendom sou doen. Dit het toegeneem van slegs 5% tydsbesteding daaraan in die eerste byeenkoms tot 50% in die laaste byeenkoms, met 'n gemiddelde tydsbesteding van 37%; dieselfde dus as vir Vallei-sekuriteit.

Minder byeenkomstyd is gedurende hierdie tydperk aan sosio-ekonomiese probleme afgestaan, omdat die gesondheidsbeampte bloot oor kwessies gerapporteer het. Dis egter nie 'n refleksie op die gebrek aan belangstelling daaraan op die DOF agenda nie, omdat sy tussen byeenkomste baie werkstyd in die Vallei spandeer het met die aanspreek van geïdentifiseerde sosio-ekonomiese kwessies.

4.7.4 Belangrikste uitkomst van DOF byeenkomste gedurende 1999

Die belangrikste uitkomst vir die projek was dat die sekuriteitsaksieplan gedurende hierdie tyd geïmplementeer is, agt maande na die identifisering van die kwessie as prioriteit. 'n Konsepgrondwet vir die DOF het in hierdie tyd op die tafel gekom en is deur lede van die gemeenskap opgestel en hanteer. By die eerste byeenkoms van die jaar is die grondwet bekend gemaak, en by die tweede byeenkoms deur die gemeenskap aanvaar. Dit is 'n betekenisvolle resultaat, omdat hierdie publieke platform nou as 'n formele instansie met regsbevoegdheid by

die streeksowerheid geregistreer is. Die DOF het ook 'n naamverandering ondergaan, naamlik van Devonvallei-omgewingsforum (DOF), na Devonvallei Plaasgenootskap (DPG) of in Engels, *Devon Valley Farms Association*.

Beduidende vordering is gemaak met fisiese omgewingskwessies, waarskynlik omdat die voorgestelde industriële ontwikkeling waarna hierbo verwys is, die omgewingsensitiwiteit van die Vallei uitgelig het. Inheemse bome is langs die plaaslike afvalterrein vir verfraaiing aangeplant. Die subkomitee vir die omgewing het die opdrag gekry om omgewingsprobleme langs die padreserwe deur die Vallei uit te wys. Gedurende die terugrapportering van een van die subkomitees se vergaderings, het die voorsitter daarvan die boere aangemoedig om erosie van kosbare bogrond te bekamp deur middel van beter boerderypraktyke. Grondeienaars is weer eens aangemoedig om inheemse bome op hul grond aan te plant. 'n Eie inisiatief van een van die inwoners was die opstel van 'n voël-spesielys vir die Vallei. Die groter bewuswording van die gemeenskap van die natuurlike omgewing rondom hulle, het ook gelei tot 'n waarskuwing dat inwoners op die uitkyk moes wees vir voëlstrikke in die Vallei. 'n Projek om van die skool die plaaslike afval-herwinningsdepot te maak, is voorgestel en in werking gestel, sodat die skool addisionele fondse kon genereer. Elkeen van hierdie aksies sal die integriteit van die Vallei-omgewing en dus ook indirek dié van die Veldwachtersrivier, verseker.

4.7.5 Waardebepaling van DOF byeenkomste gedurende 1999

Die formalisering van die plaasgenootskap deur aanvaarding van 'n grondwet en registrasie by die streeksowerheid was een van die belangrikste uitkomstes in hierdie tydperk en van die projek as geheel. Die liggaam het dus nou 'n oorhoofse visie, doelwitte en beleid gehad. Dit verteenwoordig belangrike vordering met die uitvoerende fase, omdat dit struktuur aan so 'n forum verleen. Daar was ook 'n groter bewuswording by die gemeenskap van die natuurlike omgewing rondom hulle – veral deur die prominensie van die struktuurplan. Die vaste afvalterrein is by die derde publieke byeenkoms deur die gemeenskap as 'n seer oog wat om aksie gevra het, uitgelig. Die verfraaiing daarvan met inheemse bome in 1999 deur die plaaslike owerheid is dus indirek die gevolg van implementering van 'n aksieplan wat deur die gemeenskap gedryf is. Die etlike omgewingskwessies wat in Afdeling 4.7.4 hierbo geïdentifiseer en aksies wat daaruit onderneem is, toon dat hier waardevolle vordering gemaak is ten opsigte van die aanspreek van fisiese omgewingskwessies. Die navorser se verwagting dat omgewingskwessies prioriteitsgewys belangriker sal word namate sosio-ekonomiese kwessies aangespreek word, is dus gedurende 1999 bevestig.

4.8 BYEENKOMSTE VAN DIE DPG IN 2000: UITVOERENDE FASE SUKSESVOL

Vier DPG byeenkomste is gedurende 2000 gehou en een *Veldwagter* het die lig gesien. DPG agendas is steeds oorwegend deur sosio-ekonomiese kwessies en kwessies rondom die struktuurplan in beslag geneem. Geen buitengewone of nuwe opvanggebiedkwessies is in 2000 geïdentifiseer nie. Verrigtinge van die DPG is hoofsaaklik gekenmerk deur evaluering van aksieplanne wat reeds geïmplementeer is. Tabel 4.6 toon 'n opsomming van hierdie verrigtinge, wat voorts in groter besonderhede bespreek word.

4.8.1 Aksies van DPG byeenkomste gedurende 2000

Gedurende 2000 is vier DPG byeenkomste gehou (kwartaalliks). Die vergaderplek het gedurende 2000 alternatiewelik tussen die hotel, die kommersiële kelder en 'n privaat kelder gewissel, waarskynlik ter wille van afwisseling van die gewone roetine en om belangstelling in die byeenkomste te behou.

4.8.2 Bywoning en verteenwoordiging

Die individuele bywoning van DPG byeenkomste in 2000 het verbeter ten opsigte van dié van 1999, met 'n gemiddelde van 32. Tabel 4.7 som die bywoning en verteenwoordiging deur die verskillende rolspelergroepe gedurende 2000 op. Die skoolhoof het gereeld die forums bygewoon, waarskynlik omdat hierdie forum 'n doeltreffende platform was om die skool se behoeftes aan die gemeenskap oor te dra, en omdat daar deurlopende aksies van die gemeenskap se kant was om die skool se probleme te probeer aanspreek. Bywoning deur die verskillende sekuriteitsinstansies is gestaak, omdat die sekuriteitsaksieplan nou volkome geïmplementeer is en suksesvol geloop het. Die sekuriteitsplan is deurlopend by elke byeenkoms geëvalueer en indien daar enige kwessies was wat aangespreek moes word, het die subkomitee vir sekuriteit dit direk met die Devonvallei plaaswag uitgeklaar.

4.8.3 Agendatemas

Tabel 4.8 som die tydsduur op wat gesamentlik aan die verskillende agendatemas in 2000 gewy is met 'n gemiddelde vir elke tema, gesorteer in die dalende orde volgens tydsduur. Die meeste tyd is steeds aan die sekuriteitskwessie afgestaan met 'n gemiddelde van 36% van die tyd. Die

Tabel 4.6: DPG byeenkomst: 2000

Datum	Vergaderplek	Verteenwoordiging		Agendatemas	Belangrikste uitkomst
		Getal	Belangegroep		
8 Februarie	Privaat kelder	35	33 gemeenskappe 1 plaaslike gholfklub 1 skool	<ul style="list-style-type: none">Vallei-sekuriiteit (45%)Struktuurplan vir ontwikkeling (25%)Arbeidskwessies (20%)Ander (10%)	<ul style="list-style-type: none">Sekuriteitsaksieplan: deurtlopende evalueringArbeidswet: 'n oorsig is gegee van die inwerkingstelling van maandelike regulasiesStad- en streeksbeplanner het afbakening van plaaslike owerhede verduidelik
31 Mei	Kommersiële kelder	22	22 gemeenskappe	<ul style="list-style-type: none">Vallei-sekuriiteit (35%)Struktuurplan vir ontwikkeling (60%)Arbeidskwessies (5%)	<ul style="list-style-type: none">Sekuriteitsaksieplan: deurtlopende evalueringWynkelder: uitvalseleksie by kelder aangespreek en opgelos
Mei	NUUSBRIEF: Die Veldwagter <ul style="list-style-type: none">Ope dag deur Besighedsag gehou ten bate van die plaaslike laerskool om sporttoerusting vir die skool te koop				
21 Augustus	Hotel	32	28 gemeenskappe 1 skool 1 maatskaplike werker 1 streeksowerheid 1 Devonvallei plaaswag	<ul style="list-style-type: none">Vallei-sekuriiteit (30%)Struktuurplan vir ontw./ fisiese omg (25%)Sosio-ekon. probleme (15%)Ander (25%)Arbeidskwessies (5%)	<ul style="list-style-type: none">Sekuriteitsaksieplan: deurtlopende evalueringFisiese omgewing: Kommer is uitgespreek omdat daar niks aan omgewingskwessies gedoen word nie - grondeienaars is aangemoedig om een keer per maand langs die rivier rommel te verwyderDevon Valley Vintners Association (DVVA) is gestig om wyn van die Devonvallei omgewing te bemark
14 November	Kommersiële kelder	38	35 gemeenskappe 1 maatskaplike werker 1 streeksowerheid 1 buurplaasgenootskap	<ul style="list-style-type: none">Vallei-sekuriiteit (35%)Struktuurplan vir ontw./ fisiese omg (15%)Sosio-ekonomiese probleme (30%)DVVA (10%)Ander (10%)	<ul style="list-style-type: none">Sekuriteitsaksieplan: deurtlopende evalueringGrondeienaars is weer aangemoedig om hulle landbouers na hierdie forums saam te bring sodat daar gesamentlike oplossings vir die sosio-ekonomiese probleme gekry kan word
17 Desember	Hotel	SONDAGETE OM JAAR MEE AF TE SLUIT EN SAMEHORIGHEID TE BOU			

Tabel 4.7: Belangegroepvertenwoordiging van DPG byeenkomst in 2000

Instansie	Getal DPG byeenkomste bygewoon (uit 4)
Die plaaslike laerskool	2
Die streeksowerheid	2
Maatskaplike werker	2
Devonvallei plaaswag	1
Naburige plaasgenootskap	1
Naburige sportklub	1
Verskillende sekuriteitsfirmas	0

Tabel 4.8: Gemiddelde proporsie tyd spandeer aan verskillende agendatemas in 2000

	08 Feb 00	31 Mei 00	21 Aug 00	14 Nov 00	Gemiddelde agendatyd
Vallei-sekuriteit	45%	35%	30%	35%	36%
Struktuurplan vir ontwikkeling/ fisiese omgewing	25%	60%	25%	25%	34%
Ander	10%	0%	25%	15%	13%
Sosio-ekonomiese probleme	0%	0%	15%	25%	10%
Arbeidskwessies	20%	5%	5%	0%	8%

tweede meeste tyd is aan die bespreking van 'n struktuurplan vir die omgewing spandeer, met 'n gemiddelde van 34% van die tyd, wat toon dat die fisiese omgewing konstante prioriteit sedert 1999 ontvang het. Die 10% byeenkomstyd aan sosio-ekonomiese kwessies afgestaan is, is slegs aan terugrapportering van aksies afgestaan en nie die werklike tyd aan sosio-ekonomiese kwessies in die Vallei nie. Die maatskaplike werker en klinieksuster het weekliks werkswinkels en klinieke oor verskeie gesondheids- en maatskaplike probleme gehou, waarby die landbouers gratis kon inskakel.

4.8.4 Belangrikste uitkomst van DPG byeenkomste gedurende 2000

Gedurende 2000 was daar nie uitsonderlike gebeure in terme van nuwe opvanggebiedkwessies wat geïdentifiseer is, of aksieplanne wat geïmplementeer is nie. Die vernaamste resultaat van die byeenkomste is waarskynlik die vordering wat met die vestiging van gesondheids- en maatskaplike programme in die Vallei gemaak is. Dit is tekenend daarvan dat hierdie proses voldoen aan die geïntegreerdheid van GOGB, naamlik dat alle kwessies in die Vallei op een liggaam, hier die DPG, aangespreek word. Op die laaste byeenkoms van 2000 is die ontwikkeling van 'n struktuurplan vir die omgewing geformaliseer, met die verkiesing van 'n subkomitee, wie se funksie dit sal wees om 'n formele struktuurplan vir die Vallei-omgewing op te stel.

4.8.5 Waardebepaling van DPG byeenkomste gedurende 2000

Die konstante bywoning van byeenkomste in 2000 toon 'n toegewyde gemeenskap en belangstelling in die proses. Sedert die begin van die uitvoerende fase in 1998, het reeds een-en-'n-halwe jaar verloop waarin byeenkomste gevestig, kommunikasie deur middel van 'n nuusbrieff geformaliseer, 'n grondwet uitgebring en aksies geïmplementeer is om opvanggebiedkwessies in orde van prioriteit aan te spreek. Die betekenisvolste gevolgtrekking wat dus na hierdie tydperk

gemaak kon word, is dat die derde doelwit van die studie, naamlik die vestiging van die uitvoerende fase van GOGB, nou bereik was.

Hierdie gemeenskapsforum het dus die stadium bereik waar enigiemand met 'n legitieme probleem met die omgewing, remediëring kon voorstel en onderneem om aksies in verband daarmee te dryf.

4.9 BYEENKOMSTE VAN DIE DPG IN 2001 EN 2002: RESULTATE WAARNEEMBAAR

Hierdie tydperk in die proses is gekenmerk deur positiewe resultate van aksieplanne, waarvan sommige reeds so vroeg as 1998 geïmplementeer is. Tabel 4.9 bied 'n opsomming van die DPG verrigtinge gedurende 2001 en 2002, waarvan die betekenisvolste gebeurtenisse in die volgende afdelings uitgelig word.

4.9.1 Aksies van DPG byeenkomste gedurende 2001 en 2002

Daar was drie DPG byeenkomste in beide 2001 en 2002. Een uitgawe van *Die Veldwagter* het in Februarie 2002 verskyn. Die byeenkomste is nou na aanleiding van 'n geïdentifiseerde aktuele kwessie gehou, eerder as op 'n gereelde grondslag. Die vergaderplek het tussen die hotel, die kommersiële kelder, 'n privaat kelder en plaashuise gewissel, wat die hoë mate van “eienaarskap” ten opsigte van die GOGB-proses in hierdie stadium bevestig.

4.9.2 Bywoning en verteenwoordiging van DPG byeenkomste gedurende 2001 en 2002

Die byeenkomste is steeds goed bygewoon met 'n gemiddeld van 25. Die tweede byeenkoms in Maart 2001 is baie swak bygewoon deur slegs 7 gemeenskapslede, wat (soos vroeër in die proses) toegeskryf word aan die aktiwiteitskonjunktuur van die dominante wynbedryf in die opvanggebied. Die gemeenskap was bykans voltyds besig met pars- en wynmaakbedrywighede. Die daaropvolgende byeenkoms in Desember is deur 29 persone bygewoon, wat die volgehoue belangstelling in die proses weer eens bevestig. Tabel 4.10 som die bywoningsgetalle en -verteenwoordiging van belangegroepes by DPG byeenkomste in 2001 en 2002 op. Byeenkomste gedurende hierdie tydperk is hoofsaaklik deur lede van die gemeenskap bygewoon en minder deur belangegroepes. Dit skakel met die gebruik dat die DPG byeenkomste in hierdie stadium

Tabel 4.9: DPG byeenkomst: 2001 en 2002

2001	Verteenwoordiging		Vergaderplek	Agendatemas	Belangrikste uitkomst
Datum	Getal	Belangegroep			
8 Februarie	35	33 gemeenskapslede 1 plaaslike ghoifklub 1 skool	Privaat kelder	<ul style="list-style-type: none">Vallei-sekuriiteit (55%)Geïntegreerde Ontwikkelingsraamwerk (GOR) vir ontwikkeling (15%)Skool (10%)Arbeidskwessies (5%)Ander (15%)	<ul style="list-style-type: none">Sekuriteitsaksieplan: deurlopende evalueringOmgewingskwessies in Geïntegreerde Ontwikkelingsraamwerk (GOR) geïntegreerAanmoediging vir waterregistrasies in terme van die Nasionale Waterwet, 1988 (Wet 36 van 1988)Skool: moontlikheid van busskullings vir skoolkinders ondersoekgemeenskap aangemoedig om afvalpapier by skool af te laai vir hersirkulering
22 Maart	7	7 gemeenskapslede	Hotel	<ul style="list-style-type: none">Vallei-sekuriiteit (40%)GOR vir die omgewing (45%)Ander (5%)	<ul style="list-style-type: none">Sekuriteitsaksieplan: deurlopende evalueringFisiese omgewing: Grondelenaars weer eens aangemoedig om die groot hoeveelheid Port Jacksons langs hulle riviergedeeltes uit te haal.
6 Desember	29	27 gemeenskapslede 2 Vallei-sekuriiteit	Plaashuis	<ul style="list-style-type: none">Vallei-sekuriiteit (25%)GOR vir die omgewing (60%)Ander (15%)	<ul style="list-style-type: none">Sekuriteitsaksieplan: baie doeltreffend ten opsigte van voorkoming en optredeFinale dokument wat deur sub-komitee vir beplanning en omgewing saamgestel is, t.o.v. beleid en strategie vir ontwikkeling van die Vallei-omgewing, is na almal gesirkuleer.Uitvoelselfprobleme by een van die kelders is aangespreek – 'n goeie voorbeeld van volgehoue aksies t.o.v. omgewingsbestuur.
2002	Verteenwoordiging		Vergaderplek	Agendatemas	Belangrikste uitkomst
Datum	Getal	Belangegroep			
21 Februarie	26	25 gemeenskapslede 1 skool	Plaashuis	<ul style="list-style-type: none">Vallei-sekuriiteit (20%)GOR vir die omgewing (45%)Ander (25%)	<ul style="list-style-type: none">Sedert sekuriteitsaksieplan geïmplementeer is in Vallei, het plaaswag van 6 lede in hierdie Vallei, tot 'n mag van 104 in 'n totaal van 7 areas gegroei. Die plaaswag het buurareas soos Cloeteville, Kayamandi & Idasvallei gemoniteer oor die feesseisoen – inwoners van hierdie areas het gesê die afgelope Kersseisoen was vreedzaamste ooit a.g.v. teenwoordigheid van plaaswag!GOR: baie goeie samewerking, harde werk – lede van die subkomitee vir beplanning/omgewing gaan vergadering reël met nuwe prov. minister van Omgewing oor ontwikkelings wat Vallei negatief mag beïnvloed.
16 Mei	26	21 gemeenskapslede 4 Plaaswag 1 SAPD	Kommersiële kelder	<ul style="list-style-type: none">Vallei-sekuriiteit (30%)GOR (45%)Ander (25%)	<ul style="list-style-type: none">Positiewe resultate van sekuriteitsaksieplan gerapporteer – beduidende daling in misdaad in die omgewing as gevolg hiervanPositiewe resultaat van insette in die GORDie Devonvallei Vintners vereniging, wat ook 'n produk van die Forum is, het 'n bemerkingsveldtog geloods ten tyde van <i>Cape Wine 2002</i> en goeie verslag van joernaliste gekry.
14 Augustus	32	31 gemeenskapslede 1 ontwikkelingskonsultant	Hotel	<ul style="list-style-type: none">Vallei-sekuriiteit (15%)Sosio-ekonomiese kwessies (25%)Nuwe kwessie: tariewelbelasting vir plase (60%)	<ul style="list-style-type: none">Positiewe rapportering oor plaaswag wat goed werk'n Organisasionele ontwikkelings- en spesialis leierskap konsultant het tydens een van die byeenkomste 'n voorlegging aan grondeienaars gedoen oor hoe om hulle werksmag te bemagtig in terme van selfverwesenliking en om kinders in projekte betrokke te kry om te voorkom dat hulle na misdaad wend om te oorleef.Bespreking oor nuwe belasting op plase wat voorheen buite die munisipale areas geval het: grondeienaars is bekommerd dat die tariewelbelasting negatief op Stellenbosch omgewing se grootste ekonomiese bate, nl. die wynindustrie sal inwerk en dat hulle niks voordeel daaruit sal terugkry nie.

Tabel 4.10: Belangegroepverteenwoordiging by DOF byeenkomste in 2001 en 2002

Instansie	Getal DPG byeenkomste bygewoon (uit 6)
Die plaaslike laerskool	2
Devonvallei plaaswag	2
Naburige sportklub	1
Die streeksowerheid	0
Maatskaplike werker	0

van die proses rondom 'n spesifieke kwessie gereël word, wat dan slegs die relevante belangstellendes na die byeenkoms lok.

4.9.3 Agendatemas

Tabel 4.11 som die tydsduur op wat gesamentlik aan die verskillende agendatemas in 2001 en

Tabel 4.11: Gemiddelde proporsie tyd spandeer aan verskillende agendatemas in 2001 & 2002

	08 Feb 01	22 Mrt 01	6 Des 01	21 Feb 02	16 Mei 02	14 Aug 02	Gemiddelde agendatydsduur
Vallei-sekuriteit	55%	45%	35%	25%	30%	15%	34%
GOR vir die omgewing	15%	45%	45%	25%	45%	0%	29%
Ander	15%	10%	20%	25%	25%	0%	16%
Nuwe plaasbelasting	0%	0%	0%	20%	0%	60%	13%
Skool	10%	0%	0%	5%	0%	0%	3%
Sosio-ekonomiese kwessies	0%	0%	0%	0%	0%	25%	4%
Arbeidskwessies	5%	0%	0%	0%	0%	0%	1%

2002 gewy is met 'n gemiddelde vir elke tema in dalende orde volgens tydsduur. Daar is gedurende hierdie twee jaar gemiddeld bykans 'n derde van byeenkomstyd aan onderskeidelik Vallei-sekuriteit en GOR vir die omgewing afgestaan. Die notules van die byeenkomste toon dat gebeure in die Vallei wat die byeenkoms voorafgaan, die agenda tydens byeenkomste bepaal. So byvoorbeeld het die berig oor die nuwe landboubelasting wat in die plaaslike media verskyn het en die implikasies wat dit vir die landbougemeenskap in die Vallei inhou, lewendige gesprekke by die byeenkomste ontlok. Dit het soveel as 60% van die Augustus 2002 byeenkomstsduur in beslag geneem. Die oorheersing deur nuwe opvanggebiedkwessies wat geïdentifiseer en geprioritiseer is, is kenmerkend van byeenkomste, omdat ander kwessies en aksieplanne dan reeds goed op dreef was. Meer tyd word gevolglik aan nuwe kwessies gewy totdat aksieplanne daarvoor geformuleer en geïmplementeer is.

4.9.4 Belangrikste uitkomst van DPG byeenkomste gedurende 2001 en 2002

Hierdie tydperk in die uitvoerende fase van die GOGB-proses, het die meeste resultate van al die reeds geïmplementeerde aksieplanne opgelewer. Vroeg in 2001 is die struktuurplan vir die ontwikkeling van die omgewing in die Geïntegreerde Ontwikkelingsraamwerk (GOR) opgeneem. Die subkomitee wat einde 2000 gestig is om hierdie proses te bestuur, het weekliks bymekaargekom om deur die GOR dokument te werk en insette ten opsigte van die Vallei-omgewing te gee. Die komitee het die hele gemeenskap genooi om hul insette hierin te gee, om die Vallei 'n beter woon- en werkplek vir almal te maak. 'n Finale dokument wat die beleid en strategieë vir die Vallei uiteensit, ooreenkomstig die insette van die gemeenskap, is aan die einde van 2001 aan die DPG voorgelê. Die DPG is ook as platform gebruik om wetlike vereistes by die registrasie van watergebruik in terme van die Nasionale Waterwet, 1998 (Wet 36 van 1998) uit te spel. 'n Belangrike kommunikasiekwessie is deur een van die grondeienaars geïdentifiseer. Landbouers is hoofsaaklik Afrikaanssprekend, wil die verrigtinge bywoon, maar vind die voertaal van die byeenkomste in Engels onverstaanbaar. Meer insette moes dus in Afrikaans gelewer word. Die sterk nuwe opvanggebied-identiteit is gereflekteer deur 'n voorstel om ingangsmure met benaming op langs die ingangstroete na die vallei op te rig.

Aan die begin van 2002 is gerapporteer dat die Plaasweg sedert begin 1999 van 6 lede in Devonvallei alleen, tot 104 lede in 7 verskillende omliggende areas gegroei het. Die voorkoms van inbrake in die Vallei het van 175 in 1999 tot 75 in 2001 gedaal. Onder die suksesse met die ontwikkeling van 'n GOR vir die Vallei tel die afkeur van die industriële ontwikkeling van 'n area aangrensend aan die opvanggebied, asook “...folk from all different walks of life and cultures coming together and working as one”, soos in een van die byeenkomste se notules genotuleer staan. Bewusmaking van die verantwoordelikheid wat grondeienaars in terme van sosiale opheffing van landbouers het, is op meer as een byeenkoms beklemtoon. Die grondeienaars het hierdie geleentheid vir opheffing met soveel erns beskou dat daar by die byeenkoms van 14 Augustus 2002 'n komitee van vrywilligers saamgestel is om jeuggeoriënteerde projekte wat in die Vallei ontplooi kon word, te ondersoek.

4.9.5 Waardebepaling van DPG byeenkomste gedurende 2001 en 2002

Die positiewe uitkomst wat in die afdeling hierbo genoem is, bevestig die belangrikste gevolgtrekking van gebeure gedurende 2001 en 2002, naamlik dat die uitvoerende fase van GOGB suksesvol ontplooi en gevestig is. Die voortgaande byeenkomste, goeie bywoningsyfer

van die gemeenskap en die identifisering van nuwe kwessies gedurende 2001 en 2002, bevestig die sukses van die implementering van die uitvoerende fase. Die vernaamste gevolgtrekkings wat met betrekking tot die implementering van laasgenoemde fase gemaak is, kom nou aan die beurt.

4.10 GEVOLGTREKKING

"It has more to do with people and motivation and less to do with physical management than one would think.....[but].....is not implying that the physical side.....should be ignored."

(Van Zyl, 1995, 35)

Hierdie aanhaling van Van Zyl is 'n akkurate opsomming van wat in hierdie fase van GOGB kan gebeur. Hy waarsku in effek hier dat 'n navorser maklik in die slagkat kan trap om slegs die fisiese omgewing te wil bestuur en van die gemeenskap se direkte behoeftes te vergeet. Die definisie van GOGB uit die verslag van die Waternavorsingskommissie (Republic of South Africa, 1996, 20) beklemtoon hierdie integrasie van alle omgewings-, ekonomiese en sosiale kwessies binne 'n opvanggebied. Dit is met ander woorde nie 'n ten volle geïntegreerde proses voordat al hierdie kwessies nie gesamentlik aangespreek is nie. Met die vestiging van 'n gemeenskapsplatform in hierdie studie het sosio-ekonomiese kwessies dikwels eerste prioriteit geniet. Dié uitkoms blyk 'n algemene verskynsel te wees en word in die *UNEP/UNESCO* aanbevelings vir "groot waterprojekte" as volg gestaat: *"It has been recognised that water resources projects have a dual objective nature, namely, to serve both socio-economic development and ecological-environmental development"* (Newson, 1992).

Daar is grootliks aan hierdie fase se doelwit voldoen, naamlik die formulering van 'n bestuursbeleid vir die opvanggebied, deur middel van visie- en doelwitstelling en implementering van 'n GOGB deur formulering van aksieplanne en die implementering daarvan. Die gemeenskap het in hul eie grondwet hierdie visie en doelwitte vir die forum gestel. Verskeie kwessies is geïdentifiseer waarvoor formele of informele aksieplanne geïmplementeer is. Die sekuriteitskwessie is formeel as eerste prioriteit gelys, waarna 'n formele ondersoek na en die formulering van 'n aksieplan gevolg en dit geïmplementeer is. Sosio-ekonomiese kwessies is meer informeel geïdentifiseer en aangespreek deur middel van gesondheidsbeamptes en 'n maatskaplike werker wat gereeld in die Vallei gewerk het. Dus is die een omgewingskwessie wat in die situasie-analise geïdentifiseer is, naamlik lae lewenskwaliteit, in hierdie studie baie

volledig aangespreek. 'n Rede vir die relatief lae prioriteit van suiwer omgewingskwessies, en meer spesifiek die opgradering van die rivier, vir die gemeenskap, was in hierdie stadium dat water vir huislike en boerderybedrywigheide genoegsaam is. Daar is dus nie 'n onmiddellike behoefte aan beter waterkwaliteit of die aanspreek van kwessies wat dit beïnvloed nie. Die rede waarom hierdie gemeenskap die fisiese omgewing wil verfraai, is hoofsaaklik vir estetiese en toerismedoeleindes, wat in die GOR vir die Vallei openbaar is. Die fisiese omgewing op sigself, is nie so belangrik nie. Die waarde van die ondervinding uit hierdie studie, lê juis in die bewys dat sosio-ekonomiese kwessies die gemeenskap gemobiliseer en die gemeenskapsvennootskap suksesvol gevestig het. Met die gemeenskapsvennootskap gevestig, is dit soveel makliker om fisiese omgewingskwessies en aksieplanne te inisieer.

Die navorser lei af dat 'n GOGB waarskynlik meer doeltreffend en gouer in 'n opvanggebied waar min water beskikbaar is en 'n tekort aan drinkbare water ondervind word, geïmplementeer sal kan word. Alvorens 'n gemeenskap nie die waarde van water eerstehands ervaar nie, sal inisiatief om waterhulpbronne te probeer bewaar, ontbreek. In 'n eerstewêreldse opvanggebied waar geen waterskaarste of waterkwaliteitprobleme bestaan nie, kan 'n GOGB deur middel van die Nasionale Waterwet, 1998 (Wet 36 van 1998), rondom die vestiging van 'n opvanggebiedbestuursagentskap, gepromoveer word.

Hierdie bespreking van die derde fase van GOGB, naamlik die uitvoerende fase van die gevallestudie, skets wat 'n fasiliteerder van geïntegreerde opvanggebiedbestuur te wagte kan wees. Uit hierdie studie is heelwat lesse geleer wat nou in Hoofstuk 5 saamgevat en voortaan as riglyne gebruik kan word vir soortgelyke studies elders.

HOOFSTUK 5

GOGB: TERUGSKOUING EN VOORUITSKOUING

5.1 SAMEVATTING

Hierdie studie het ten **doel** gehad om die konsepsuele raamwerk van GOGB op 'n relatief klein opvanggebied toe te pas, ten einde die effektiwiteit van gemeenskapsgedrewe opvanggebiedbestuur op kleiner skaal te demonstreer.

Die studie het drie **hoofdoelwitte** gehad, naamlik om:

- 'n situasie-analise uit te voer om die huidige omgewingstoestand van 'n klein opvanggebied te bepaal;
- 'n gemeenskapsvennootskap in die opvanggebied te vestig wat eienaarskap van die GOGB-proses kan neem; en
- die gemeenskap te motiveer om GOGB tot uitvoer te bring, wat die formulering van 'n visie, doelwitte en aksieplanne deur middel van publieke forums en 'n plaaslike verteenwoordigende bestuurskomitee, wat verantwoordelikheid vir die koördinerende en monitering van die opvanggebiedbestuur aanvaar, behels.

Die geheelbenadering van die GOGB-proses, waarin menslike en fisiese elemente in 'n opvanggebied versoen word, vereis 'n navorsingsbenadering wat inligting oor beide hierdie elemente suksesvol kan versamel en integreer, en wat die gemeenskap doeltreffend by die proses betrek. *Gemeenskapsgebaseerde aksienavorsing* is as navorsingsbenadering vir hierdie studie gekies omdat dit aan bogenoemde vereistes voldoen en die verwagte resultate kan oplewer. Hierdie benadering is uit Stringer (1996) aangepas vir die doel van hierdie studie en behels in die eerste fase die insameling van inligting en die omskrywing van die omgewingstatus van die opvanggebied in 'n *situasie-analise*. Die tweede fase ondersoek, interpreteer en evalueer laasgenoemde met behulp van die aktiewe betrekking van die gemeenskap by 'n *gemeenskapsvennootskap*. Die derde en *uitvoerende fase* implementeer *strategiese beplanningsprosedures*, soos die formulering van 'n opvanggebiedvisie, prioritisering van opvanggebiedkwessies, bestuursdoelwitstelling en die formulering en implementering van aksieplanne vir die bestuur van kwessies in die opvanggebied.

5.2 WAARDEBEPALING: DOEL VAN DIE STUDIE

Gedurende die eerste fase van die GOGB-proses, is die *situasie-analise* deur die proses van *sekondêre integrasie* van inligting uit agt bestaande studies oor verskillende omgewings-, asook ontwikkelingselemente in die Veldwachtersrivier opvanggebied, asook uit amptelike rekords, notules van vergaderings en koerantartikels, saamgestel. 'n Nuwe stel watermonsters is geneem, geanaliseer en die resultate is met 'n bestaande stel resultate vergelyk. Die sintetisering van al hierdie inligting het verskeie belangrike omgewingskwessies in die Veldwachtersrivier opvanggebied geïdentifiseer, naamlik:

- swak waterkwaliteit as gevolg van chemiese en bakteriologiese besoedeling (Jansen, Boot, Faul, Walther, Hector, Bücking & Duvenage, 1994; Deal, 1994; Van Aarde, 1994; Loos & Martin, 1995);
- vervuiling deur uitheemse plantegroei, veral langs versteurde oppervlaktes in die rivierloop, langs damme, tussen geboue en langs plaaspaaie, asook rondom die munisipale rioolwerke en stortingsterrein (Steyl, 1994; Kleynhans & Van Rooyen, 1994 en Ehlers, 1995);
- erge erosie as gevolg van swak boerderypraktyke en ongekompakteerde plaaspaaie (Ehlers, 1995; Kleynhans & Van Rooyen, 1994)
- kunsmatige verandering in riviervloei veroorsaak deur die vele damme in die rivierloop, asook as gevolg van watroordragte van ander rivierstelsels (Steyl, 1994; Ehlers, 1995)
- aangetaste landskapestetika deur onder andere paaie, uitheemse plantegroei, vervalle geboue, oorhoofse kraglyne en pyplyne wat negatief kan impakteer op die toerismekarakter van die Vallei (Tait, 1994; Kleynhans & Van Rooyen, 1994; Ehlers, 1995)
- swak lewenskwaliteit van inwoners weens byvoorbeeld werkloosheid, lae opvoedingspeil en lae inkomste per huishouding onder veral die landbouers in die Vallei (Ehlers, 1995).

Ander tegnieke wat gebruik is om substansie aan die situasie-analise te gee is waterbesoedelingsdata wat in 'n **geografiese inligtingstelsel** gevoer en grafies voorgestel is. **Foto's** is gebruik om uitheemse plantegroei en erosie aan te toon. Die situasie-analise is dus 'n deeglike en wetenskaplik uitgevoerde analise en dokumentasie van die omgewingstatus van die opvanggebied en het dus grootliks aan die eerste doelwit van die studie voldoen.

Die tweede fase van GOGB, naamlik die *vestiging van 'n gemeenskapsvennootskap*, is onderneem deur eerstens al die rolspelers in die Vallei te identifiseer. Die navorser het in daardie stadium van die proses die rol van fasiliteerder gespeel. Die projek is aan die gemeenskap bekendgestel deur 'n inligtingstuk met 'n verkorte situasie-analise aan rolspelers te

pos, saam met 'n uitnodiging na die eerste publieke byeenkoms, waartydens die doel van die projek aan die gemeenskap voorgelê en hul gevoel jeens die projek getoets is. Twee weke ná hierdie byeenkoms is 'n tweede inligtingstuk, wat aksieplanne vir die oplos van opvanggebiedkwessies voorgestel het, saam met 'n uitnodiging na 'n tweede publieke byeenkoms, aan rolspelers gepos. Terselfdertyd is 'n inligtingstuk wat die verkorte situasie-analise en die voorgestelde aksieplanne bevat het, saam met 'n uitnodiging na 'n fokusgroepbyeenkoms vir die landbouers, per hand by die landbouervoorman van elke grondbelang in die Vallei afgelewer. Die Devonvallei Aksiekomitee ('n bestuurskomitee) wat die proses verder gefasiliteer het, is tydens die tweede publieke byeenkoms uit vrywilligers verkies, terwyl die landbouerfokusgroep addisionele opvanggebiedkwessies uitgelig het. Die gemeenskapsvennootskap is bevestig deurdat die bestuurskomitee die derde publieke forum in sy geheel gereël en gefasiliteer het. Die navorser het op hierdie stadium die rol van fasiliteerder aan die bestuurskomitee afgegee en grootliks 'n waarnemer in die proses geword, wat die tweede doelwit van die studie suksesvol bereik het.

Gedurende die derde en *uitvoerende fase* van die studie is twee DAK fokusgroepbyeenkomste gehou, waartydens die rol en funksie van hierdie komitee behandel is. Ná hierdie twee fokusgroepbyeenkomste het die DAK die proses en byeenkomste van die groter forumbyeenkomste verder gefasiliteer en bestuur. Hierdie uitvoerende fase is vir ongeveer vier jaar deur die navorser gemoniteer om te bepaal of die vestiging van die gemeenskapsvennootskap suksesvol was, onder andere deur middel van waarneming tydens byeenkomste, die bestudering van notules van byeenkomste, asook onderhoude met lede van die gemeenskap. Van 1998 tot 2002 is 21 byeenkomste van die Devonvallei Plaasgenootskap (DPG) gehou, met 'n goeie gemiddelde bywoningsyfer van 31 lede. Die vernaamste opvanggebiedkwessies wat die gemeenskap geïdentifiseer en geprioritiseer het en waarvoor aksieplanne deur die loop van die vier jaar geformuleer en geïmplementeer is, was: Vallei-sekuriteit, die fisiese omgewing geïntegreer in die GOP van die Vallei, sosio-ekonomiese kwessies soos die verbetering van onderwys en die opheffing van die landbouergemeenskap en die formulering van 'n vallei-grondwet.

'n Deurslaggewende waarneming wat die navorser in hierdie fase gemaak het, is dat sosio-ekonomiese kwessies telkens hoër prioriteit geniet het as fisiese omgewingskwessies. Die gevolgtrekking is dat die fisiese omgewing eers prioriteit sal geniet wanneer sosio-ekonomiese kwessies bevredigend aangespreek en opgelos is. 'n Uitroep deur 'n lid van die gemeenskap in hierdie Vallei, "*How can we even worry about the natural environment, when we ourselves*

aren't sure of our lives anymore?", demonstreer dat die kwessie van lewenskwaliteit altyd voorrang bo natuurlike omgewingskwessies sal geniet. Die sterk sosio-ekonomiese kwessie van eiendom en lewensekerheid het egter die dryfveer geword vir die formulering van 'n grondwet vir die DPG, die vaspen van 'n vaste datum vir maandelikse byeenkomste, asook die verskyning van 'n gereelde Vallei-nuusbrief. Dit was betekenisvolle invloede wat bygedra het tot die sterk Vallei-identiteit wat gedurende hierdie fase ontwikkel het en wat tydens een van die laaste byeenkomste gereflekteer is in 'n voorstel om twee identiteitsmure aan weerskante van die Devonvalleipad by die ingang van die Vallei op te rig. Tydens die eerste DPG byeenkoms van 2002 het die voorsitter die opmerking gemaak dat hy nooit gedink het hy sou ooit hierdie vlak van gemeenskapsdeelname in sy leeftyd sien nie. In soverre dit dus die derde doelwit aangaan, naamlik om GOGB tot uitvoer te bring, is hierdie gemeenskapsaksie uiters suksesvol voltrek. 'n Bekwame bestuur dryf al vir vier jaar lank die proses onafhanklik, verskeie opvanggebiedkwessies is geïdentifiseer, suksesvol aangespreek en word deurlopend gemoniteer, terwyl bo-verwagte belangstelling in die proses gehandhaaf word.

5.3 GEVOLGTREKKING: GEMEENSKAPSGEDREWE GOGB IS BEREIKBAAR

Die gevolgtrekking uit hierdie studie bewys die teendeel van die slotsom waartoe Van Zyl (1995) gekom het na sy evaluering van 'n aantal geïntegreerde opvanggebiedbestuurstudies wat vroeg in die negentigerjare onderneem is, naamlik dat geïntegreerde opvanggebiedbestuur in Suid-Afrika onmoontlik blyk te wees. Die sukses van hierdie studie, in vergelyking met mislukkings van vroeëre studies (vergelyk Afdelings 1.3.2 en 1.3.3), kan toegeskryf word aan die volgende faktore:

- die **fisiese omvang van die opvanggebied** was (oppervlaksgewys) klein genoeg sodat al die rolspelers maklik bereik en betrek kon word by die proses en 'n Vallei-identiteit en gevoel van "eienaarskap" onder die gemeenskap kon ontwikkel;
- die proses was reeds na ongeveer drie maande **gemeenskapsgedrewe**, terwyl vroeëre studies deur 'n "waterbestuurder" bestuur is. Gemeenskapsdeelname is dus nie genoeg om rolspelers se belangstelling in geïntegreerde opvanggebiedbestuur te behou nie; gemeenskapsgedrewenheid is die bepalende faktor wat belangstelling handhaaf en suksesvolle GOGB verseker;
- vorige toepassings het te veel waarde aan ervare en geskoolde spesialiste geheg, terwyl die gemeenskap in 'n gemeenskapsgedrewe proses hulself sal bemagtig op gebiede waar deurdagte besluitneming en bestuur noodsaaklik is, soos uit hierdie studie geblyk het;

- vroeëre projekte het onrealistiese verwagtings gestel deur hoofsaaklik op die verbetering van waterkwessies te konsentreer, in plaas daarvan om éers die sosio-ekonomiese omgewing op te gradeer, 'n vereiste wat baie duidelik uit die uitvoerende fase van hierdie studie gekristalliseer het;
- die kompleksiteit en geskiedenis van die Suid-Afrikaanse samelewing verseker dat sosio-ekonomiese kwessies aanvanklik aandag bó die natuurlike omgewing sal geniet, maar dat hierdie kwessies gebruik moet word om die proses te vestig, waarna die natuurlike omgewing vanselfsprekend hoër prioriteit sal geniet. Van Zyl (1995) vat die insig saam in die stelling: *“the care of human life, health and dignity and the creation of wealth and well-being, thus ensuring sustained quality of life, (gives) the natural environment, recreation and aesthetics improved status”*; en
- in die uitvoerende fase van hierdie studie het die gemeenskap die fisiese omgewingskwessies in die opvanggebied met die GOP van die plaaslike owerheid geïntegreer, 'n geleentheid om hul visie vir hul leef- en werkomgewing te formaliseer, maar belangriker nog, dit was 'n strategiese stap na volhoubare bestuur van die gebied.

Hierdie studie het dus bewys dat GOGB wel suksesvol in Suid-Afrika toegepas kan word, mits dit grotendeels aan die kenmerke wat hierbo uiteengesit is, voldoen.

5.4 AANBEVELINGS VIR TOEKOMSTIGE TOEPASSING

Die navorsingsbenadering en -tegnieke wat in hierdie studie gebruik is, was grootliks geskik om die verlangde uitkomste in terme van die doelstellings te bereik. Gedurende die uitvoerende fase is egter besef dat die implementering van die proses vlotter sou verloop het indien spesifieke inligting tydens die eerste fase van die studie beskikbaar was, toe 'n situasie-analise vir die opvanggebied saamgestel is. Inligting, wat verdere diepte aan die studie sou kon gee, is:

- 'n volledige demografiese profiel van die bevolking van die opvanggebied wat veranderlikes soos die totale bevolking, geslagsamestelling, opvoedingspeil, inkomste per huishouding en werkloosheidsyfer sou insluit. Terwyl meeste van die bestaande studies wat met die saamstel van die situasie-analise gebruik is, gekonsentreer het op die status van die fisiese omgewing, sou hierdie demografiese inligting die navorser attent kon maak op sosio-ekonomiese kwessies in die Vallei en hoe dit die proses kon beïnvloed;

- 'n opvolgstudie op Tait (1994) se meting, kwantifisering en kwalifisering van die visuele landskap, om die invloed van en verandering in geïdentifiseerde impakte op die estetika van die Vallei in terme van grondwaardes en toerisme-inkomste te bespreek; en
- 'n chronologiese ondersoek na die gevolge van monokultuur op die biodiversiteit binne so 'n begrensde gebied en voorstelle vir moontlike rehabilitasie van geïdentifiseerde habitatte binne die opvanggebied om die ekologiese integriteit van die omgewing so ver moontlik te herstel.

Hoewel hierdie inligting moontlik spesifieke aksies en positiewe resultate in terme van fisiese opheffing van die omgewing vir hierdie gebied tot gevolg kon hê, kan dit steeds onderneem en in die bestaande situasie-analise van die projek opgeneem word, sodat verdere aksies vir die aanspreek van geïdentifiseerde kwessies daaruit geformuleer kan word. Die situasie-analise is nooit 'n afgehandelde dokument nie, maar word voortdurend geëvalueer en aangepas soos wat die proses van opvanggebiedbestuur in die Vallei ontwikkel.

Ondervinding wat gedurende hierdie studie opgedoen is, regverdig 'n verskeidenheid aanbevelings vir toepassings van gemeenskapsgedrewe GOGB op kleiner opvanggebiede elders. Hierdie aanbevelings is meer algemeen van aard en behels grootliks oplossings in terme van potensieële bestuurs- en implementeringsprobleme:

- Alle rolspelers in die opvanggebied moet reg aan die begin geïdentifiseer en betrek word om aktief deel te neem aan die proses.
- Reeds bestaande organisasies of aksies, byvoorbeeld boere- en landbouers-assosiasies moet benut word om die projek van die grond te kry en 'n volledige adreslys op te bou.
- Rolspelers moet die proses reg ten aanvang volledig verstaan en 'n gevoel van eienaarskap moet vroeg geskep word. Om dit te bereik, moet byeenkomste binne die opvanggebied gehou word en nie daarbuite nie, wat tot die ontwikkeling van 'n opvanggebiedidentiteit sal bydra.
- Die skryfstyl van die situasie-analise moet so eenvoudig moontlik gehou word deur nie-tegniese terme en begrippe te gebruik, om dit verstaanbaar vir almal te maak.
- Die situasie-analise moet die sosio-ekonomiese aspekte van die opvanggebied gebalanseer met die fisiese elemente integreer, anders sal dit nie deur die gemeenskap aanvaar word nie.
- Rolspelers se insette in addisionele opvanggebiedkwessies moet voortdurend verkry word voordat enige aksieplan geformuleer kan word. Praktiese opvanggebiedkennis is net so belangrik in die samestelling van die situasie-analise as empiriese navorsing.

- 'n Situasië-analise vir 'n klein opvanggebied hoef nie deur 'n professionele konsultant gedoen te word nie, soos hier gedemonstreer is, maar 'n mate van spesialiskennis van die dissipline is nietemin nodig op 'n verskeidenheid terreine.
- GOGB word makliker aanvaar as die gemeenskap op 'n vroeë stadium ingelig word dat die proses hulle direk oor die medium- en langtermyn sal bevoordeel.
- Die inisiëring van die projek eis hoë energie-insette van die fasiliteerder, maar betrokkenheid neem af namate die bestuurskomitee die koördineringsrol oorneem.
- Die konsep van GOGB is kompleks en bemagtiging van die bestuurskomitee wat die bestuur van die projek gaan oorneem, moet voortgaan totdat die lede van die komitee gemaklik voel om die funksie oor te neem.
- Die voorsitter wat die leiding van die projek neem, moet verkieslik 'n lid van die gemeenskap wees en 'n positiewe, diplomatieuse en energieke persoonlikheid hê.
- 'n Vaste datumskeedule moet vir byeenkomste gestel word om behoorlike opkoms te verseker. In die gevallestudie is die eerste Dinsdag van elke maand byvoorbeeld as 'n vergaderdatum vasgestel.
- Dis deurslaggewend vir die sukses van GOGB dat die gemeenskap 'n opvanggebied-identiteit ontwikkel en "eienaarskap" van die proses aanvaar.
- GOGB sal 'n groter kans op sukses hê indien daar 'n wesenlike waterprobleem met kwaliteit of kwantiteit in die opvanggebied bestaan en die gemeenskap die voordeel van so 'n proses sal insien.

Navorsers of inwoners van opvanggebiede wat GOGB as 'n gemeenskapsgedrewe proses wil implementeer moet besef dat dit 'n waterbestuurstechniek vir die langtermyn is, hoewel daar op die korttermyn ook vordering verwag kan word. Soos hierbo in Hoofstuk 4 gerapporteer, het dit in hierdie toepassing bykans drie jaar geduur voordat die positiewe invloed van nuwe, verbeterde bestuurspraktyke op die opvanggebiedomgewing waargeneem kon word. Dit is 'n iteratiewe en buigsame proses, juis omdat vorige stappe evalueer word en nuwe aksies hieruit spruit. Van Zyl (1995) stel voor dat GOGB 'n leefstyl moet word, eerder as bloot 'n taakgedrewe projek.

5.5 TEN SLOTTE

Die proses wat in hierdie studie beskryf is, bied nie 'n rigiede voorskriftelike resep vir GOGB nie, maar eerder 'n empiriese voorbeeld wat as riglyn vir toekomstige implementering gebruik kan word, veral die sukses wat met die vestiging van 'n volhoubare gemeenskapsvennootskap

bereik is. Geïntegreerde opvanggebiedbestuur is onder geen omstandighede 'n kitsoplossing vir waterbestuur en -bewaring nie, maar dat dit die enigste verstandige opsie is (Van Zyl, 1995), word sterk deur die navorsing ondersteun. Hierdie gevallestudie beklemtoon dat elke toepassing van GOGB uniek sal wees omdat dit van die mate van gemeenskapsdeelname en die prioriteite van die gemeenskap vir die spesifieke opvanggebied, sal afhang. Die enigste seker feit is dat die implementering en toepassing van hierdie tipe GOGB net suksesvol sal wees indien begin word om dit op groot skaal in opvanggebiede oral in Suid-Afrika te implementeer. Op hierdie manier kan suksesse en struikelblokke uit die verskillende gevallestudies met mekaar vergelyk word en die beste metodes vir probleme spesifiek aan Suid-Afrika daaruit gedistilleer word. Die suksesse wat oorsee met hierdie kleiner tipe vrywillige, gemeenskapsgedrewe opvanggebiedforums bereik word (CTIC, 1998), bevorder die instelling daarvan in Suid-Afrika.

Die spreekwoordelike "*think globally, act locally*" (Newson, 1992, p.320) is 'n raakvat-beskrywing van hierdie gemeenskapsgedrewe benadering van GOGB en is die enigste benadering wat doeltreffende geïntegreerde opvanggebiedbestuur sal verseker.

VERWYSINGS

- Auerbach, R 1997. People and South African integrated catchment management (WRC Report No 684/1/97). Pretoria: Watervorsingskommissie.
- Blackmore, DJ 1995. Murray-Darling Basin Commission: A case study in integrated catchment management. *Water Science and Technology* 32, 5 – 6, 15–25.
- Brown, SAP, Van Niekerk, AM 1995. Strategic approaches to the development and implementation of water quality management plans. *Water Science and Technology* 32, 5 – 6, 55-61.
- Bruton, M 1997. Water Conservation: Water shortages predicted for the Cape Metropolitan Area. *Earthyear* June:68.
- Burgers, CJ, Marais, C & Bekker, SJ 1993. The importance of mountain catchments for maintaining the water resources of the Western Cape Province and the need for optimal management. In Boucher, C & Marais, C (reds.) *Managing fynbos catchments for water*, 99-123.
- Burton, J 1995. A framework for integrated river basin management. *Water Science and Technology* 32, 5-6 139-144.
- Camp, WG & Donahue, RL 1994. *Environmental science for agriculture and the life sciences*. New York: Delmar Publishers Inc.
- Cloete, G 1997. Die feite van 'n waterarm land. *Finansies & Tegniek* 4 April: 27.
- Cottingham, R 1988. Dry-season gardening projects. In Conroy, C & Litvinoff, M (reds.) *The greening of aid: Sustainable livelihoods in practice*. Londen: Earthscan Publications.
- CTIC (Conservation Technology Information Center). Know your Watershed. [Online]. Available: <http://www.ctic.purdue.edu/KYW/> [5.5.1998].
- Daniels, SE & Walker, GB 1996. Collaborative learning: Improving public deliberation in ecosystem-based management. *Environmental Impact Assessment Review* 16, 1, 71–102.
- Deal, D 1994. Landbou-chemiese besoedeling in die Veldwachtersrivier opvanggebied. Honneurs navorsingsverslag. Stellenbosch, Departement Geografie, Universiteit van Stellenbosch.
- Department of Water Affairs and Forestry 1996. *South African water quality guidelines. Volume 4: Agricultural use: Irrigation*. 2nd ed. Pretoria: Staatsdrukker.
- Edwards-Jones, ES 1997. The River Valleys Project: A participatory approach to integrated catchment planning and management in Scotland. *Journal of Environmental Planning and Management* 40, 1, 125–141.

- Ehlers, R 1995. Bewaringsplan vir die Veldwachtersrivier opvanggebied. Navorsingsverslag. Stellenbosch, Departement Natuurbewaring, Universiteit van Stellenbosch.
- Eikestadnuus* 1993. 26 Maart: 6.
- Focus* 1998. 20 February: 5-6.
- Forster, SF 1992. Integrated Catchment Management: Justification, feasibility and limitations. *Water Sewage and Effluent* 12, 2, 30-34.
- Fuggle, RF, & Rabie, MA (reds.) 1992. *Environmental management in South Africa*. Kaapstad: Juta.
- Hoofdirekteur Kartering en Opmeting, 1987. *Suid-Afrika 1: 50 000, 3318DD Stellenbosch*. Topografiese kaart. Pretoria: Staatsdrukker.
- Hoofdirekteur Kartering en Opmeting, 1987. *Suid-Afrika 1:10 000, 3318DD 17 Devon Valley*. Ortofotokaart. Pretoria: Staatsdrukker.
- Howard, JR, Ligthelm, ME & Turner, A 1995. The development of a water quality management plan for the Mgeni River catchment. *Water Science and Technology* 32, 5 - 6, 217-226.
- Jansen, E, Boot, T, Faul, A, Walther, S, Hector, C, Bücking, F & Duvenage, A 1994. Skole Waterprojek: Veldwachtersrivier. Navorsingsverslag. Stellenbosch, Fakulteit van Opvoedkunde, Universiteit van Stellenbosch.
- Kapp, JF, Fijen, APM & Van Zyl, F 1995. Towards a water management strategy for an environmentally sensitive and popular tourist region. *Water Science and Technology* 32, 5 - 6, 245-254.
- Keppy, C 1996. Making an impact: Top ten hints for successful watershed management. *SA Waterbulletin* January/February: 22.
- Kleynhans, M & Van Rooyen, N 1994. Bewaringsplan vir die Veldwachtersrivier opvanggebied. Navorsingsverslag. Stellenbosch, Departement Natuurbewaring, Universiteit van Stellenbosch.
- Loos, MA & Martin, KG 1995. Faecal bacteria in the water of the lower Veldwachters and Middelvlei River systems. Paper presented at the Veldwachters River Forum 1995, Stellenbosch.
- McNiff, J, Lomax, P & Whitehead, J 1996. *You and your action research project*. Londen: Routledge.
- Newson, M 1992. *Land, water and development: River basin systems and their sustainable management*. London: Routledge.

- Oelofse, M-L 1997. Geïntegreerde bekkenbestuur en die Buffeljagsrivier as varswaterhulpbron. MA-tesis. Stellenbosch, Departement Geografie en Omgewingstudie, Universiteit van Stellenbosch.
- Republic of South Africa 1996. *Water law review process: the philosophy and practice of integrated catchment management: implications for water resource management in South Africa*. (WRC Report No. TT81/96). Pretoria: Water Research Commission.
- Republic of South Africa 2001. Integrated water resource management series, Sub-Series No. MS 6.1, Draft report, Version 2.3. *Guidelines on the Establishment and Management of Catchment Forums: in support of integrated water resource management*. Pretoria: Departement van Waterwese en Bosbou.
- Republiek van Suid-Afrika 1983. Wet op die Bewaring van Landbouhulpbronne, Wet 43 van 1983.
- Republiek van Suid-Afrika 1989. Wet op Omgewingsbewaring, Wet 73 van 1989.
- Republiek van Suid-Afrika 1998. Nasionale Waterwet, Wet 36 van 1998.
- Rode, E 1994. Veldwachtersrivierprojek: Opsomming van verslae. Navorsingsverslag, Departement Botanie. Stellenbosch: Universiteit van Stellenbosch.
- Stellenbosch Municipality 1993. Stellenbosch Municipality Planning Framework – Eerste River / Papegaaiberg and open space system. Preliminary report No. 2 (Ref. no. M2081/030). Stellenbosch: Dennis Moss Partnership.
- Steyl, I 1994. Modelling van die tyd-ruimtelike verandering in die oppervlak-hidrologie van die Veldwachtersrivier opvanggebied: 'n GIS toepassing. Honneurs navorsingsverslag. Stellenbosch, Departement Geografie, Universiteit van Stellenbosch.
- Stofberg, FA, Van Zyl, FC & Middleton, BJ 1994. The role of integrated catchment studies in the management of water resources in South Africa. In Kirby, C & White, WR (eds.) *Integrated river basin development*, 455–462. Chichester: John Wiley & Sons.
- Stringer, ET 1996. *Action research: A handbook for practitioners*. California: Sage Publications, Inc.
- Tait, G 1994. Meting, kwantifisering en kwalifisering van visuele landskappe: 'n toepassing van die Veldwachtersrivier-vallei. Honneurs navorsingsverslag. Stellenbosch, Departement Geografie, Universiteit van Stellenbosch.
- Tyson, JM 1995. Quo vadis - sustainability? *Water Science and Technology* 32, 5 – 6, 1–5.
- UN (United Nations) 1992. Agenda 21. [Online]. Available: <http://www.un.org/esa/sustdev/agenda21chapter18.htm>. [16.4.99].

- Van Aarde, M 1994. Inventaris van die makro-invertebraat fauna van die Veldwachtersrivier, Stellenbosch en bepaling van waterkwaliteit. Honneurs navorsingsverslag, Departement Soölogie. Stellenbosch: Universiteit van Stellenbosch.
- Van Veelen, M & Van Zyl, FC 1995. Integrated water quality management: Getting people involved in the Jukskei River. *Water Science and Technology* 32, 5 – 6, 153 – 159.
- Van Zyl, FC 1995. Integrated catchment management: Is it wishful thinking or can it succeed? *Water Science and Technology* 32, 5 – 6, 27 – 35.
- Versfeld, DB, Oettle, N & Kruger, E 1997. The role of catchment regeneration in community development. *In Focus Forum* 4, 4, 63 – 65.
- Weather statistics 2001. Long term summary for 33 years ending 1999. Stellenbosch, Nietvoorbij Weerstasie.
- WISA (Water Institute of Southern Africa) 2000. Catchment management in South Africa: Turning policy into practice. Report on the outcome of a symposium and workshops by the divisions of River Basin Management and Management and Institutional Affairs in Pretoria. Halfway House: Water Institute of Southern Africa.
- Wood, JB 1983. *Management plans*. In Warren, A & Goldsmith, FB (eds.) *Conservation in Perspective*. Chichester: John Wiley & Sons.
- Woolhouse, C 1994. Catchment management plans: current successes and future opportunities. Chishester: John Wiley & Sons Ltd.
- Würz, SJD, Harris, T & Goosen, RJ 1995. Kultuurbronbestuur: Veldwachtersrivier area. Navorsingsverslag, Departement Argeologie. Stellenbosch: Universiteit van Stellenbosch.

Persoonlike mededelings:

- Brynard Q 2001. Skemabestuurder: Stellenbosch & Helderberg Besproeiingsrade.

ADDENDA

Addendum A	Lys van voëlspecies in die Veldwachtersrivier opvanggebied
Addendum B	Lys van inheemse plantegroespecies waarmee uitheemse plantegroei vervang kan word
Addendum C	Anioon- en katioonvlakke van 1994 en 1997
Addendum D	Vereenvoudigde situasie-analise van die Veldwachtersrivier opvanggebied
Addendum E	Uitnodiging na eerste publieke forum
Addendum F	Uitnodiging na die tweede publieke forum
Addendum G	Uitnodiging na die landbouerfokusgroepbyeenkoms
Addendum H	Inligtingstukke wat by die derde publieke forum uitgedeel is
Addendum I	Eerste bestuurskomiteevergadering: inligtingstukke
Addendum J	Tweede bestuurskomiteevergadering: inligtingstukke
Addendum K	Nuusbladberigte
K1	Die Veldwachter: Julie 1998
K2	Die Veldwachter: September 1998
K3	Die Veldwachter: November 1998
K4	Die Veldwachter: Mei 1999
K5	Die Veldwachter: Mei 2000
K6	Die Veldwachter: Somer 2002
Addendum L	Notules van publieke byeenkomste: 1998 – 2002
L1	Notule van publieke byeenkoms: 7 Julie 1998
L2	Notule van publieke byeenkoms: 4 Augustus 1998
L3	Notule van publieke byeenkoms: 8 September 1998
L4	Notule van publieke byeenkoms: 13 Oktober 1998
L5	Notule van publieke byeenkoms: 10 November 1998
L6	Notule van publieke byeenkoms: 12 Januarie 1999
L7	Notule van publieke byeenkoms: 9 Maart 1999
L8	Notule van publieke byeenkoms: 11 Mei 1999
L9	Notule van publieke byeenkoms: 27 Julie 1999
L10	Notule van publieke byeenkoms: 12 Oktober 1999

- L11 Notule van publieke byeenkoms: 8 Februarie 2000
- L12 Notule van publieke byeenkoms: 31 Mei 2000
- L13 Notule van publieke byeenkoms: 21 Augustus 2000
- L14 Notule van publieke byeenkoms: 14 November 2000
- L15 Notule van publieke byeenkoms: 8 Februarie 2000
- L16 Notule van publieke byeenkoms: 22 Maart 2001
- L17 Notule van publieke byeenkoms: 6 Desember 2001
- L18 Notule van publieke byeenkoms: 21 Februarie 2002
- L19 Notule van publieke byeenkoms: 16 Mei 2002
- L20 Notule van publieke byeenkoms: 14 Augustus 2002

Addendum A

Lys van voëlspesies in die Veldwachtersrivier opvanggebied

Kuifkopdobberrjie	<i>Podiceps cristatus</i>	Rooipoelste	<i>Himantopus himantopus</i>	Gewone Bontrokkie	<i>Saxicola torquata</i>
Kleindobberrjie	<i>Tachybaptus ruficollis</i>	Dikkop	<i>Burhinus capensis</i>	Gewone Janfrederik	<i>Cossypha callra</i>
Witborsduiker	<i>Phalacrocorax carbo</i>	Witbaardsterretjie	<i>Chlidonias hybridus</i>	Slangverklipper	<i>Erythropygia coryphaeus</i>
Rietduiker	<i>P. africanus</i>	Witvelksterretjie	<i>C. leucopterus</i>	Kleinrietsanger	<i>Acrocephalus baeticatus</i>
Slanghalsvoël	<i>Anhinga melanogaster</i>	Kransduif	<i>Columba guinea</i>	Kaapse Rietsanger	<i>A. gracilirostris</i>
Bloureier	<i>Ardea cinerea</i>	Grootringduif	<i>Sireptopelia semitorquata</i>	Kaapse Vleisanger	<i>Bradypterus baboecala</i>
Swartkopreier	<i>A. melanoccephala</i>	Gewone Tortelduif	<i>S. capicola</i>	Bandkeelkleinanjie	<i>Apalis flavida</i>
Kleinwitreier	<i>Egretta garzetta</i>	Rooiborsduifie	<i>S. senegalensis</i>	Landerykloppie	<i>Cisticola juncidis</i>
Geelbekreier	<i>E. intermedia</i>	Meltjie	<i>Chrysococcyx klaas</i>	Gysruglinkinkie	<i>C. subulcapilla</i>
Bosluisvoël	<i>Bubulcus ibis</i>	Gevlekte Ooruil	<i>Bubo africanus</i>	Vietlinkinkie	<i>C. tinensis</i>
Gewone Nagreier	<i>Nycticorax nycticorax</i>	Afrikaanse Naguil	<i>Caprimulgus pectoralis</i>	Karoolangstertjie	<i>Prinia maculosa</i>
Hamerkop	<i>Scopus umbretta</i>	Witkruis windswaai	<i>Apus caffer</i>	Dontervleëvanger	<i>Muscicapa adusta</i>
Skoorsteenveër	<i>Threskiornis aegyptiacus</i>	Kleinwindswaai	<i>A. affinis</i>	Fiskaalvleëvanger	<i>Sigelus silens</i>
Hadedad	<i>Bostrychia hagedash</i>	Witpenswindswaai	<i>A. melba</i>	Kaapse Bontrokkie	<i>Batis capensis</i>
Lepelaar	<i>Platalea alba</i>	Swartwindswaai	<i>A. barbatus</i>	Gewone Kwikkie	<i>Motacilla capensis</i>
Kolgans	<i>Alopochen aegypticus</i>	Palmswindswaai	<i>Cypsiurus parvus</i>	Gewone Koester	<i>Anthus chinamomeus</i>
Geelbekeend	<i>A. erythrorhyncha</i>	Gevlekte Muisvoël	<i>Colius striatus</i>	Oranjekeelalkoentjie	<i>Macronyx capensis</i>
Rooibekeend	<i>A. erythrorhyncha</i>	Witkruismuisvoël	<i>C. colius</i>	Fiskaalaksman	<i>Lanius collari</i>
Kaapse Slopeend	<i>A. smithii</i>	Rooiwangmuisvoël	<i>C. indicus</i>	Bokmakierie	<i>Telophorus zeylonus</i>
Bruineend	<i>Netta erythrophthalma</i>	Bontvisvanger	<i>Ceryle rudis</i>	Europese Spreeu	<i>Sturnus vulgaris</i>
Blouvalk	<i>Ealvus caeruleus</i>	Reusevisvanger	<i>C. maxima</i>	Rooivlerkspreu	<i>Onychognathus morio</i>
Bruinjakalsvoël	<i>Buteo buteo</i>	Blouvisvanger	<i>Alcedo semitorquata</i>	Jangroenjie	<i>Neclania fumosa</i>
Rooiborsjakkalsvoël	<i>B. rufolus</i>	Kuifkopvisvanger	<i>A. cristata</i>	Klein-rooiborssuikerbekkie	<i>N. chalybea</i>
Rooiborsspenwer	<i>Accipiter rufiventris</i>	Hoephoep	<i>Upupa epops</i>	Kaapse Glasogie	<i>Zosterops pallidus</i>
Afrikaanse Sperwer	<i>A. tachiro</i>	Rooikoplewernik	<i>Calandrella cinerea</i>	Huismossie	<i>Passer domesticus</i>
Bergpatrys	<i>Francolinus africanus</i>	Europese Swaai	<i>Hirundo rustica</i>	Gewone Mossie	<i>P. melanurus</i>
Kaapse fisant	<i>F. capensis</i>	Witkeelswaai	<i>H. albicularis</i>	Kaapse Wever	<i>Ploceus capensis</i>
Afrikaanse Kwartel	<i>Coturnix coturnix</i>	Pereiborsswaai	<i>H. dimidiata</i>	Swartkeelgeelvink	<i>P. velatus</i>
Gewone Tarentaal	<i>Numida meleagris</i>	Grootstreepswaai	<i>H. cucullata</i>	Rooivink	<i>Euplectus orix</i>
Swartriethaan	<i>Amaurornis flavirostris</i>	Kransswaai	<i>Delichon urbica</i>	Kaapse Flap	<i>E. capensis</i>
Bleshoender	<i>Fulica cristata</i>	Europese Oewerswaai	<i>Piparia riparia</i>	Rooibeksyste	<i>Estrilda astrild</i>
Kroonkiewiet	<i>Vanellus coronatus</i>	Swartsaagvlerswaai	<i>Psilodoprocne homomela</i>	Koningrooibekkie	<i>Vidua macroura</i>
Bontkiewiet	<i>V. armatus</i>	Witborskraai	<i>Corvus albus</i>	Kaapse Kanarie	<i>Serinus caecollis</i>
Afrikaanse Sniip	<i>Gallinago nigripennis</i>	Kaapse Tiplol	<i>Pycnonotus capensis</i>	Dikbekkanarie	<i>S. sulphuratus</i>
		Olylyster	<i>Turdus olivaceus</i>		
		Gewone Spekreijer	<i>Cercornis familiaris</i>		

Addendum B

Lys van inheemse plantegroeispesies waarmee uitheemse plantegroei vervang kan word

VELDWACHTERS RIVER /- RIVIER

- Commitment from the whole community is essential.
- Decision on distance from river for rehabilitation
- Habitat restoration – sloping and erosion and river shape
Change from a channel to a riverbed with pools and dams
- Approval for creation of dams
- Principles for developments influencing the environment
- Water extraction policy
- Target dates and revision
- Structure of monitoring of process
- Concepts about plants
- Involvement of local nursery / nurseries
- Devon Valley will start to develop a unique garden look with indigenous plants from a selected area eg. Stellenbosch (granite/shale flora only)—Kuilrivier; Mountain flora?, Somerset West flora??.
- This will be a process of removal and replacement of plants – not all at once but over a period of 5 years will change the look of the area.

MODUS OPERANDI WITH VEGETATION RESTORATION

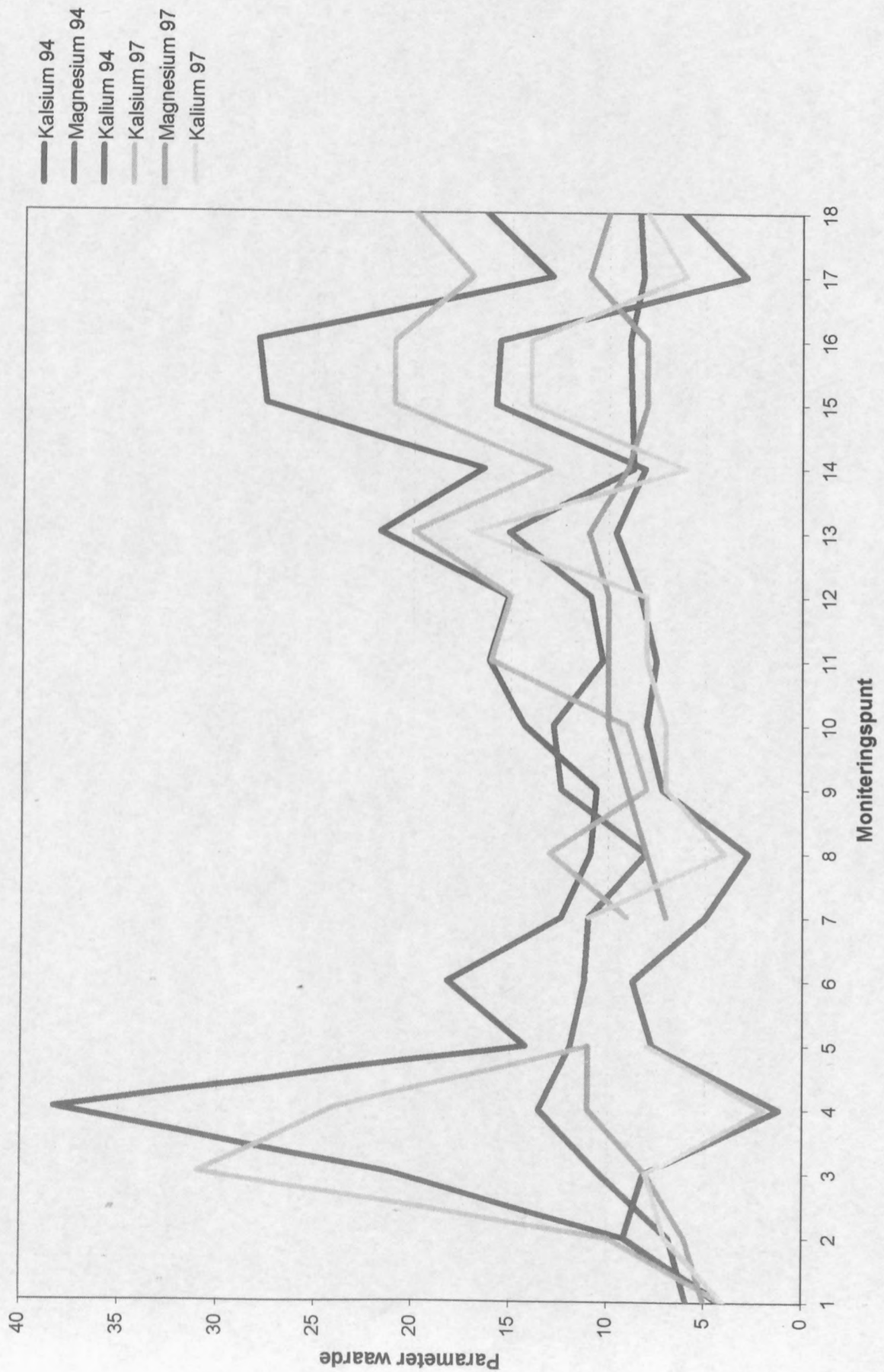
- Work Teams – Manager and worker training
 - Operational programme (teams?)
- Techniques (Strategies for eradication)
 - Chop (saw, axe, panga, bush picks)
 - Poison (spray, stump paint)
- Identification workshop to explain problems & to learn to identify the plants;
- Marking of plants
- Handling product of clearing
- Toilets & First Aid
- Finances / budgetting

LIST OF REPLACEMENT PLANTS	
<i>Olea europaea</i> subsp. <i>africana</i>	Wild olive, wilde olyf
<i>Kiggelaria africana</i>	Wild peach, wildeperske
<i>Maytenus oleoides</i>	Rock candlewood, klipkershout
<i>Protea nitida</i>	Waboom
<i>Ilex mites</i>	Cape holly, without
<i>Rhus glauca</i>	Korentebessie
<i>Maytenus acuminata</i>	Silky bark, sybas
<i>Salix mucronata</i>	Cape willow, Kaapse wilg
<i>Leucadendron argenteum</i> ?	Silver tree, silwerboom
<i>Podocarpus elongatus</i> ?	Breërivier yellowwood, -geelhout

LIST OF TARGET PLANTS TO BE REMOVED	
<i>Acacia cyclops</i>	rooikrans
<i>Acacia decurrens</i>	Green wattle, groenbaswattel
<i>Acacia longifolia</i>	Long-leafed wattle, langblaar wattel
<i>Acacia mearnsii</i>	Black wattle, swartwattel
<i>Acacia melanoxylon</i>	Blackwood, swarthout
<i>Acacia pycnatha</i>	Golden wattle, goue wattel
<i>Acacia saligna</i>	Port jackson willow, port jackson-boom
<i>Eucalyptus camaldulensis</i>	River eucalypt, rivier bloekomboom
<i>Eucalyptus</i> spp.	Various gums, verskeie bloekombome
<i>Pinus</i> spp.	Various pines, verskeie dennebome
<i>Rhus pendulinum</i> ?	False / valse karee
<i>Salix babylonica</i>	Willow, treurwilg
<i>Sesbania punicea</i>	Sesbania

Addendum C

Anioon- en kationvlakke van 1994 en 1997

Addendum D

Vereenvoudigde situasie-analise van die Veldwachtersrivier opvanggebied

SITUASIE-ANALISE - STATUS VAN DIE VELDWACHTERSRIVERVALLEI

INLEIDING

Voordat enige besluite oor die bestuur van 'n rivierbekken geneem kan word, is dit noodsaaklik om 'n oorsig te kry oor die omgewingstatus van so 'n bekken. Die verskillende studies wat vanaf 1994 gedoen is, het juis dit probeer vasstel. Hier volg 'n kort situasie-analise wat saamgestel is na aanleiding van hierdie studies (Deal, 1994; Ehlers, 1995; Kleythans & Van Rooyen, 1994; Loos & Martin, 1995; Steyl, 1994; SWAP, 1994; Tal, 1994; Van Aarde, 1994), vir agtergrond aangevul uit Fuggle en Rabie (1992) en persoonlike waarneming. 'n Geïntegreerde toelating van hierdie analise sal by die forum gegee word.

Verskillende omgewingskwessies is geïdentifiseer met die saamstel van die situasie-analise, soos die lae waterkwaliteit van die rivier, die status van rivieroewerplantegroei, erosie, wysigings in rivierloop, die estetiese beeld van die vallei en die lewenskwaliteit wat inwoners ervaar. Elkeen van hierdie kwessies word nou kortliks bespreek.

1. WATERKwalITEIT

Verskeie waterkwaliteitsstudies en -analises wat van die Veldwachtersrivier gedoen is, het bewys dat daar sonder twyfel 'n waterkwaliteit probleem bestaan. Tot dusver is vier studies uitgevoer: SWAP het in 1994 wateranalises gedoen; Van Aarde (1994) se studie het waterkwaliteit getoets aan die voorkoms van makro-invertebraatfauna as aanduiders van besoedeling. Deal (1994) het chemiese waterontledings gedoen om die voorkoms van landbou-chemiese besoedeling vas te stel; en Loos & Martin (1995) het 'n studie gedoen op die voorkoms van lokale bakterieë in die rivier. Buiten hierdie studies, toets die munisipaliteit op 'n maandelikse basis watermonsters wat in die rivierloop tussen die munisipale stortingssterren en die Eerslerivier geneem word. Dit is egter om verskeie redes moeilik om die verskillende waterkwaliteit datastelle met mekaar te vergelyk en gevolgtrekkings te maak, onder andere omdat:

- dat data van 5 verskillende organisasies is;
- verskillende analitiese metodes vir ontleding gebruik is, en;
- monsters by verskillende punte en op verskillende seisoensmomente geneem is.

Om hierdie rede is Deal (1994) se resultate gekies as kontrole vir 'n tweede stel monsters by dieselfde liggings en wat met dieselfde analitiese metodes ontleed is. Die stel monsters is gekies omdat die 10 monsterpunte 'n verteenwoordigende beeld gee van die waterkwaliteit deur die hele rivierloop, asook op grond van akkuraatheid en betroubaarheid van die analitiese metodes. Hierdie tweede stel monsters is op dieselfde tyd van die jaar as die kontrole studie geneem, naamlik in Augustus net ná 'n goeie reënval, wat vlooi verskaf het.

Hoewel gemiddelde kation- en anioonvlakke in 1997 laer as in 1994 is, is natriumvlakke byvoorbeeld nog bo die nlyin wat deur Departement Waterwese en Bosbou voorgeskryf word. Daarbenewens is daar 'n konnerwekkende hoë vlakke van 1. Coli organismes in die rivier (SWAP, 1994; Loos & Martin, 1995).

Volgens Kleythans en Van Rooyen (1994) word dikwels tot op die rivieroewer bewerk, omdat individuele eiendomme in die Veldwachtersrivier relatief klein is. Die wet op die bewaring van landbouulspoorbronne (wet 43 van 1983) verbied egter enige bewerking in 'n horisontale strook parallel aan en binne 10 meter van beide rivieroewers. Toepassing van hierdie nlyin sal voorkom dat rivieroewerplantegroei verwyder, die stabiliteit van die rivieroewer versterk word en dat bo-grond in die rivier betrand as sedimentlading.

Waar bewerking doodreg op die kontoor plaasvind om water vinniger te dreineer, moedig dit die afvoer van bo-grond aan (Ehlers, 1995), soos voorbeelde in die vallei getuig. Die netwerk van grondstate kanaliseer afloopwater na reënpute en omdat meeste van hierdie paak teen hellings loop, versnel dit reënvalafloop en erosie.

Al hierdie gronderosie het 'n toename in die sedimentlading in die rivier tot gevolg. Dit veroorsaak verlaagde stroomkapasiteit van damme, dat besproeiingspype of ander wateronttrekkings-toerusting verstopt en sekere waterorganismos versik. Kleythans en Van Rooyen (1994) merk op dat daar oor die algemeen baie min erosiebeheer in die vallei toegepas word.

Erosie is 'n werklikheid in die vallei. Onmiddellike aandag sal aan hierdie probleem geskenk moet word om verdere gronderosie te voorkom. Boerderypraktiese moet aangepas en pro-aktiewe erosiebeheer ingestel word.

4. VERANDERING IN RIVIERLOOP

'n Afname in die vlooi van Suid-Afrikaanse riviere as gevolg van wateronttrekkings en opdamming, het rivierbekke degradasie vererger en 'n paar van die land se permanente riviere in seisoenale riviere verander (Fuggle en Rabie, 1992). In die Veldwachtersrivier is opklimming en onttrekking die belangrikste wysigings in natuurlike rivierloop. In die rivierloop van sowat 8,5 kilometer is daar reeds 34 damme gebou.

Volgens Ehlers (1995) is die belangrikste gevolge van opdamming verminderde rivierloop wat die rivier se natuurlike verdunning en reguleringseffek op besoedelingsstowwe en dus die omgewing nadelig raak. Kunsmisstowwe akkumuleer in damme wat lei tot eutrofikasie, inheemse waterfauna vrektes, toename in indringerspesies en waterverlies deur transpirasie. Die bou van nuwe damme veroorsaak ook 'n toename in organiese lading in die rivier, soos sedimentlading en verrotte plante. 'n Ander nadeel is dat die natuurlike waterfauna nie meer langs die rivierloop kan migreer nie, soos wat noodsaaklik is vir hul voortbestaan.

Departement Waterwese en Bosbou gee erkenning vir die noodsaak van waterbeskikbaarheid in bekkens en die voortbestaan van die rivier se ekosistiem te verseker (Fuggle en Rabie, 1992). Opdamming en oormatige onttrekkings kan veroorsaak dat die rivier seisoenale of permanent kan opdroog. Dieptelike beplanning en owerweging is dus noodsaaklik voor die verdere bou van damme of onttrekkings uit die Veldwachtersrivier.

Paradyskloof laboratorium, 1995-1997). Hierdie wateranalises se resultate bevestig dus die vermoede dat daar 'n waterkwaliteitsprobleem in die Veldwachtersrivier bestaan.

2. DIE STATUS VAN RIVEROEWERPLANTEGROEI

Inheemse plantegroei het in 1995 slegs 12% van die hele Veldwachtersrivier-opvanggebied beslaan (Steyl, 1994). Sedoriden is daar weer geteeltes fynbos uitgekap om plek te maak vir landbougewasse. Indringersplantegroei is reeds goed gevestig in die vallei - dit verskyn in die rivierloop, langs damme, tussen geboue en langs plaaspaale gekonsentreer, asook rondom die munisipale rioolwerke en stortingssterren. Die vernaamste indringerspesies sluit in: denne, populier, bloekom, akasia, kikoeje-gras en waterplante (Kleythans en Van Rooyen, 1995).

Volgens Ehlers (1995) dien inheemse plantegroei as 'n natuurlike filter wat besoedelingsstowwe neutraliseer en dus waterkwaliteit in die rivier reguleer. Wanneer hierdie plantegroei verwyder word, neem die regulerende effek af en verlaag die waterkwaliteit. Verwydering van ewerplantegroei veroorsaak ook dat erosie van die rivierwalte toeneem, wat weer 'n toename in gesuspendeerde sedimentlading in die rivier tot gevolg het. Uitheemse plante kry 'n kans om te vestig en omdat hulle vinniger groei en versprei, verdring hulle die oorblywende inheemse plantegroei. Toegroei van damme deur uitheemse waterplante vind plaas, wat waterverlies deur transpirasie verhoog. Inheemse waterfauna is afhanklik van die voedselinsette van inheemse plantegroei en 'n afname in laasgenoemde sal dus ook 'n afname in die natuurlike waterfauna tot gevolg hê.

Indien die gemeenskap op 'n beplande, selektiewe wyse uitheemse plantegroei met verloop van tyd vervang met inheemse plantegroei, sal laasgenoemde mettertyd die funksie van reguleerder van besoedelingsstowwe in die rivier opneem en ook die nodige voedselinsette lewer vir waterfauna; die rivieroewer sal gestabiliseer en voetspesies teruggehoel word na die vallei omdat daar weer 'n geskikte habitat vir hulle sal wons. Die vallei maak ook deel uit van die groter gewilde Stilletoetsbos toeristestreek. Selektiewe rehabilitasie van die vallei se plantegroei sal bydra tot 'n aantrekliker omgewing wat toeristepotensiaal sal verhoog. Die landbou en verwarde bedrywe kan net ekonomies hierby baat.

3. EROSIE

Die voorbereiding van landerye, veral gedurende die wintermaande, het tot gevolg dat bo-grond wegspeel. Bo-grond bevat organiese materiaal en voedingsstowwe en is dus kosbaar, veral waar dit deur klipperige grond onder word. 'n Plaaswerker in die gebied het voorheen opgemerk: "As die bo-grond wegspeel, dan boer ons net met klippe" (Ehlers, 1995). Onlangs is oppervlakes teen 'n steil helling reg langs die rivier gedurende die wintermaande voorberei. Op hierdie oppervlakes is daar reeds bewys van bo-grond verlies wat as sedimentlading in die rivier betrand.

5. ESTETIKA

Inwoners van die vallei self (Eikestadnuus, 26 Maart 1993) en van Stilletoetsboscorp laat blyk dikwels dat die estetiese agteruitgang van die Devontalvallei aangespreek moet word. In 1994 het Tal 'n studie gedoen waarin 'n databasis op 'n Geografiese Inligtingsstelsel (GIS) opgestel is van alle visuele landskapskomponente in die vallei. Landskapskomponente met 'n negatiewe visuele impak is geïdentifiseer en op 'n kaart aangedui. Hierdie elemente sluit onder andere paale, spesifieke tipes plantegroei, vervalle geboue, oorhoofse kraglyne en pyllyne in. Die studie kan ingespan word by die identifisering van sodanige elemente vir rehabilitasie.

Rivier is steeds pikswart

(Bron: Eikestadnuus, 26 Maart 1993)

6. LEWENSKWALITEIT

Die lewenskwaliteit van mense hang in 'n groot mate af van omgewingskwaliteit. Die teenoorgestelde is egter ook waar, naamlik dat omgewingskwaliteit deur lewenskwaliteit beïnvloed word; veral waar daar 'n gebrek aan goeieplande basiese dienste soos sanitêre- en wasgeriewe bestaan. Op sommige plekke in die Veldwachtersriviervallei word die rivier as basis vir hierdie behoeftes gebruik. 'n Gebrek aan omgewingsbewustheid en -opvoeding kan ook 'n rol speel in die manier waarop mense hulle verbyl- en/of verkomgewing sal ervaar. Omgewingsopvoeding, saam met die beskikbaarheid van basiese geriewe, kan hierdie probleme die hoof bied.

'It is recommended that the effective participation of the public is the key for success of programs of water management and that the lack of local participation has frequently resulted in ineffective programs.'
(Elmendorf)

PROBLEEM	MOONTLIKE AKSIEPLAN (Voorbeelde)
1. Gebrek aan organisasie	Stig Veldwagtersrivier Aksiekomitee (VAK).
2. Rommelstrooiing/ waterbesoedeling	Organiseer skoolkinders vir 'n skoonmaak-veldtog in die vallei.
3. Rivierplantegroei	Vervang uitheemse plantegroei met inheemse plantegroei binne X jaar.
4. Veranderings in die rivierloop	Win inligting in oor die effek wat 'n nuwe dam op die rivierstelsel kan hê, voordat daar met die bou van die dam begin word.

<p>5. Erosie</p>	<p><i>Sorg dat landerye wat voorberei is, veral gedurende die winter, met weiding of wintergras beplant is.</i></p>
<p>6. Estetika</p>	<p><i>Idees oor hoe die vallei se beeld visueel verbeter kan word.</i></p>
<p>7. Lewenskwaliteit</p>	<p><i>Omgewingsopvoeding.</i></p>

[illegible]

Telefoon: 808-3101
Faks: 808-2405
Epos: mmku@maties.sun.ac.za

$\frac{1}{x^2} = x^{-2}$

Addendum E

Uitnodiging na eerste publieke forum

17 September 1997

UNIVERSITEIT VAN STELLENBOSCH
UNIVERSITY OF STELLENBOSCH

Aan : Alle betrokkenes
Veldwachtersrivier-opvanggebied

Geagte betrokkenes

DIE VELDWACHTERSRIVIERPROJEK

Soos u weet het bogenoemde projek in 1994 met die steun van Stellenbosch Munisipaliteit en Gilbeys Distilleerders deur die Universiteit van Stellenbosch op dreef gekom. Nege studies is uit die hoek van verskillende dissiplines op die opvanggebied uitgevoer, resultate is gepubliseer en tydens verskeie terugvoergeleenthede gerapporteer. Opsommende projekevaluering lei ons tot die volgende gevolgtrekkings:

- resultate is tans dissiplinêr gefragmenteerd en 'n opsommende, geïntegreerde gevolgtrekking van die opvangsgebied se omgewingstatus is nodig;
- die resultate bly tot op hede steeds net studieverslae waaruit nog weinig of geen noemenswaardige aksie en verbetering van die situasie voortgespruit het nie;
- die nasionaal aanvaarde praktyk van geïntegreerde bekkenbestuur, wat grootliks gemeenskapsgedrewe is, behoort toegepas te word ten einde omgewingsbeheer te vestig;

Met hierdie doel voor oë is projekbeheer vir koördinering aan die Departement Geografie en Omgewingstudie oorgedra. Me Marlé Kunneke, 'n meestersgraadstudent in die departement, tree voortaan as fasiliteerder van so 'n geïntegreerde aksieprogram op. Haar taak is om die voorafgaande studieresultate te interpreteer en saam te vat en die aksieprogram van gemeenskapsdeelname op dreef te bring, sodat die gemeenskap volledig eienaarskap, en voortgesette uitvoering daarvan, kan oorneem. Sy beoog vir hierdie doel die byeenbring van 'n openbare forum waartydens sy:

- 'n situasie-analise van die Vallei skets en die voortsetting van die projek bekendstel;
- menings en insette van die plaaslike gemeenskap oor omgewingsake in die vallei verkry;
- die stigting van 'n verteenwoordigende Veldwachtersrivier Aksiekomitee (VRAK) inisieer;
- 'n program vir voortgesette omgewingsbeheer, -monitering en rehabilitasie bespreek.

U word dus hiermee formeel uitgenooi om die Veldwachtersrivier forum by te woon:

Plek: Groot saal, Landbougenootskap (Langs Doornbosch Restaurant, Strandweg)

Datum: Donderdag 25 September 1997

Tyd en duur : 14:00 - 16:00

RSVP so gou as moontlik by me. Marlé Kunneke [Tel: Werk: 808-3101; Huis: 903-3965]

U samewerking om langs hierdie weg die behoud en verdere verbetering van die ekonomiese en lewenskwaliteit in u vallei te help verseker, word hoog op prys gestel. Skakel gerus met enige van die ondergetekendes vir verdere inligting.

Dankie en groete

Dr JH van der Merwe
(Studieleier) [Tel 8083103]

Me Marlé Kunneke
[Tel: Werk: 808-3101; Huis: 903-3965]

DEPARTEMENT GEOGRAFIE EN OMGEWINGSTUDIE
DEPARTMENT OF GEOGRAPHY AND ENVIRONMENTAL STUDIES

Privaatsak X1, 7602 Matieland, Suid-Afrika
Private Bag X1, 7602 Matieland, South Africa
Tel 021-808 3218, Faks/Fax 021-808 2405

Addendum F

Uitnodiging na die tweede publieke forum

6 Oktober 1997

UNIVERSITEIT VAN STELLENBOSCH
UNIVERSITY OF STELLENBOSCH

Aan: Alle betrokkenes
Veldwachtersrivier-opvanggebied

Geagte betrokke

DIE VELDWACHTERSRIVIERPROJEK

Formele uitnodiging na die tweede Veldwachtersrivier forum:

Champagne
Plek: Plaas ~~Waterloof~~, Devon Vallei (Mnr. P. Carinus)

Datum: Donderdag, 16 Oktober 1997

Tyd en duur: 14:00 - 16:00 (maksimum)

RSVP asseblief voor Dinsdag 14 Oktober, om 20:00 by Marlé Kunneke [☎ werk: 808-3101; huis: 903-3965]

Soos u weet is 'n eerste forum vir die stigting van 'n Veldwachtersrivier gemeenskapsprojek op Donderdag 25 September gehou. By hierdie byeenkoms is die projek bekend gestel en die beplande verloop daarvan bespreek. Die wenslikheid van geïntegreerde rivierbekkenbestuur as konsep vir die Veldwachtersriviervallei is bespreek, waarna 'n situasie-analise met beeldmateriaal toegelig is. Die konsep van geïntegreerde bekkenbestuur behels 'n voortgaande proses van konsultasie, besluitneming, implementering van bestuursplanne en die monitoring daarvan deur die gemeenskap van Devonvallei self, onder leiding en verteenwoordiging van 'n plaaslik verkose aksiegroep. Die stigting van 'n Veldwachtersrivier Aksiekomitee (VRAK) om die proses te dryf, is voorgestel. Dié liggaam wat gebalanseerd uit die Vallei verteenwoordig moet wees, moet verkies word tydens die komende tweede forum.

By hierdie tweede byeenkoms sal daar ook voorstelle gedoen word vir moontlike aksieplanne wat die Aksiekomitee kan inspan om die omgewingskwessies wat deur die situasie-analise geïdentifiseer is, aan te spreek. Deelnemers sal geleentheid kry om voorstelle aan die hand te doen vir alternatiewe moontlikhede en/of die wenslikheid van gegewe voorstelle te bespreek. Riglyne om u te help met voorbereiding vir sinvolle bydraes tydens hierdie forum is hierby aangeheg. Die voortgesette aksieprogram verskyn hieronder.

Dr JH van der Merwe
(Studieleier): [Tel 808-3103]

Me Marlé Kunneke
[Tel: Werk: 808-3101; Huis: 903-3965]

Programskedule vir die deelnemingsproses deur Vallei-inwoners:

DATUM	BETROKKENES	AKSIE	DOEL
17/09/97	Alle Vallei-bewoners	EERSTE INLIGTINGSTUK VERSPREI	Opsommende situasie-analise saamgestel Uitnodiging na eerste forum
25/09/97	Alle Vallei-bewoners	EERSTE FORUM GEHOU	Geïntegreerde rivierbekkenbestuur as konsep Voorlegging van situasie-analise Uitnodiging na tweede forum
06/10/97	Alle Vallei-bewoners	TWEEDE INLIGTINGSTUK VERSPREI	Voorstelle vir aksieplanne Uitnodiging na tweede forum
16/10/97	Alle Vallei-bewoners	TWEEDE FORUM GEHOU	Stigting van Veldwachtersrivier Aksiekomitee (VRAK) Bespreking van voorgestelde / alternatiewe aksieplanne
30/10/97	Alle Vallei-bewoners	DERDE INLIGTINGSTUK VERSPREI	Opsies vir bestuursplan vir Vallei
13/11/97	VRAK	VRAK VERGADERING	Finalisering van bestuursplan vir Vallei

Addendum G

Uitnodiging na die landbouerfokusgroepbyeenkoms

UNIVERSITEIT VAN STELLENBOSCH
UNIVERSITY OF STELLENBOSCH

17 September 1997

Aan : Alle betrokkenes
Veldwachtersrivier-opvanggebied

Geagte betrokkenes

DIE VELDWACHTERSRIVIERPROJEK

Soos u weet het bogenoemde projek in 1994 met die steun van Stellenbosch Munisipaliteit en Gilbeys Distilleerders deur die Universiteit van Stellenbosch op dreef gekom. Soos tydens verskeie terugvoergeleenthede gerapporteer, is nege studies uit die hoek van verskillende dissiplines op die opvanggebied uitgevoer en resultate gepubliseer. Opsommende projekevaluering lei ons tot die volgende gevolgtrekkings:

- resultate is tans dissiplinêr gefragmenteerd en 'n opsommende, geïntegreerde gevolgtrekking van die opvanggebied se omgewingsstatus is nodig;
- die resultate bly tot op hede steeds net studieverlae waaruit nog weinig of geen noemenswaardige aksie en verbetering van die situasie voortgespruit het nie;
- die nasionaal aanvaarde praktyk van geïntegreerde bekkenbestuur, wat grootliks gemeenskapsgedrewe is, behoort gevestig te word ten einde omgewingsbeheer te vestig;

Met hierdie doel voor oë is projekbeheer vir koördinerings aan die Departement Geografie en Omgewingsstudie oorgedra. Me Marlé Kunneke, 'n meestersgraadstudent in die departement, tree voortaan as fasiliteerder van so 'n geïntegreerde aksieprogram op. Haar taak is om die voorafgaande studieresultate te interpreteer en saam te vat en die aksieprogram van gemeenskapsdeelname op dreef te bring, sodat die gemeenskap volledig eienaarskap, en voortgesette uitvoering daarvan, kan oorneem. Sy beoog vir hierdie doel die byeenbring van 'n forum waartydens sy:

- 'n situasie-analise van die Vallei skets en die voortsetting van die projek bekendstel;
- menings en insette van die plaaslike gemeenskap oor omgewingsake in die vallei verkry;
- die stigting van 'n verteenwoordigende Veldwachtersrivier Aksiekomitee (VRAK) inisieer;
- 'n program vir voortgesette omgewingsbeheer, -monitering en rehabilitasie bespreek.

U word dus hiermee formeel uitgenooi om die Veldwachtersrivier forum by te woon:

Plek:

Datum:

Tyd en duur:

U samewerking om langs hierdie weg die behoud en verdere verbetering van die ekonomiese en lewenskwaliteit in u vallei te help verseker, word hoog op prys gestel. Skakel gerus met enige van die ondergetekendes vir verdere inligting.

Dankie en groete

Dr JH van der Merwe
(Studieleier): [Tel 8083103]

Me Marlé Kunneke
[Tel: Werk: 808-3101; Huis: 903-3965]

DEPARTEMENT GEOGRAFIE EN OMGEWINGSTUDIE
DEPARTMENT OF GEOGRAPHY AND ENVIRONMENTAL STUDIES

Privaatsak X1, 7602 Matieland, Suid-Afrika
Private Bag X1, 7602 Matieland, South Africa
Tel 021-808 3218, Faks/Fax 021-808 2405
E-mail: gk2@matieland.co.za

Addendum H

Inligtingstukke wat by die derde publieke byeenkoms uitgedeel is

VELDWACHERSRIVIER - VERGADERING - 25-11-1997

AGENDA

1. VERWELKOMING
2. PROJEKTBESKRYWING
3. BEHENDIGING VAN AKSIEKOMITEE
4. PROJEKTRAAMWERK
5. DOELWITTE EN AKSIEPLAN
6. ALGEMEEN

VISIE VIR DIE VELDWACHERSRIVIERBEKKEN

OM D.M.V. DIE OPTIMUM BENUTTING VAN BESKIKBARE HULPBRONNE, DIE FISIES- EN FISILOGIESE OMGEWING VAN DIE VELDWACHERSRIVIERBEKKEN DEUR 'N VOLHOUBARE BESTUURSTELSE AS 'N UNIEKE EKOSISTEEM TOT SY OORSPRONKLIKE STATUS TE REHABILITEER, TOT VOORDEEL VAN SY MENSE EN SY OMGEWING.

Doelwit en Mispunt Aksieplan

Doelwit en mispunt(e) wat aangespreek word:

Datum: _____ Ligging: _____

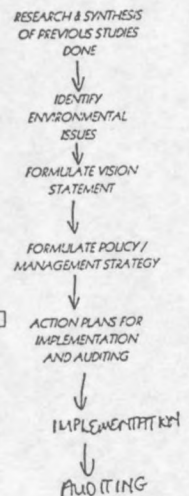
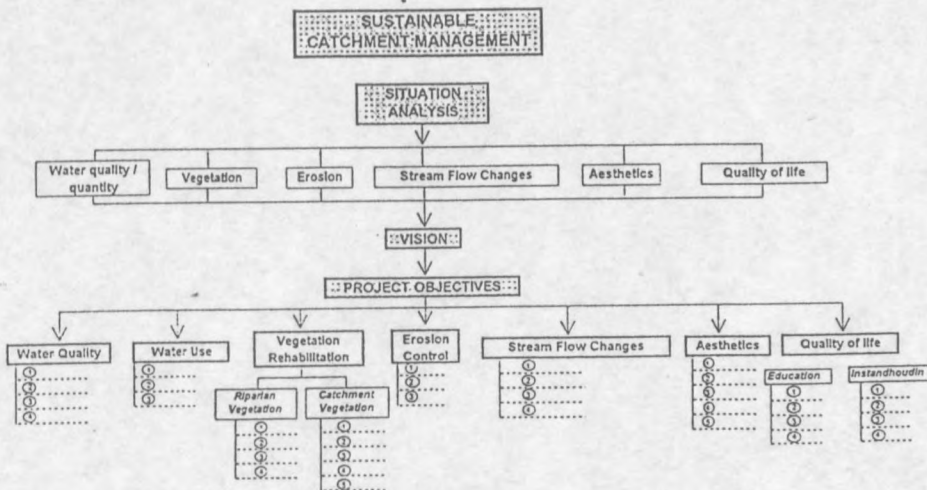
Verantwoordelike persoon(e): _____

Spesifieke aksie/projek	Deur wie	Voorgestelde aanvangsdatum	Voorgestelde afhandelingsdatum
1			
2			
3			
4			
5			
6			
7			
8			
9			
10			
11			
12			
13			
14			
15			

PHASE 1
DESCRIPTION

PHASE 2
PLANNING

PHASE 3
IMPLEMENTATION

Addendum I

Eerste bestuurskomiteevergadering: inligtingstukke

AKSIEKOMITEE

Funksies:

- Koördinerings
- Beplanning
- Implementering
- Kontroliering
- Monitoring / ouditering
- Finansiering

Doel:

- Komitee moet toesien dat bestuur van Vallei geïntegreerd plaasvind, terwyl daar verseker word dat die visie en aangenome beleid vir die Vallei ten alle tye nagestreef sal word.
- M.a.w. Die Komitee sal die Bewaarder/Voog van die Bekkenbestuur Beleid wees

Werkings:

- Alle ontwikkelings, besluite of aksies wat 'n Impak kan hê op enige van die vallei se natuurlike hulpbronne, moet na die Komitee verwys word vir bespreking.
- Indien hierdie impakte in konflik is met die gees en doelwitte van die Bekkenbestuur Beleid, moet die Komitee die gesag hê om sulke ontwikkelings te onderwerp aan onpartydige omgewingsimpakstudies.
- In effek sal die Komitee dus 'n Een-Stop Raadpleegbare liggaam wees wat aspekte van hulpbronbestuur in die Vallei betref.
- Dit beteken dus ook dat enige persone/organisasies/instansies wat enige besware het wat die bestuur van die bekken betref, dit aan die Komitee moet rig vir verdere ondersoek.
- Die komitee moet op gereelde basis ontmoet om die implementering en vordering van aksieplanne in die Vallei te bespreek en van tyd tot tyd, indien dit verwag word van die groter gemeenskap, gemeenskaps'rooms hou wat die hele gemeenskap kan bywoon om ingelig te word oor die bestuursplan, aksieplanne en vordering: asook om weer insette van die breër gemeenskap te kry.
- Die komitee is ook verantwoordelik vir publieke bewusmaking van die sensitiwe rivier-ekosisteam en hoekom die bewaring daarvan noodsaaklik is.

Moontlike finansiering:

- Borge vir spesifieke aksieplanne/projekte
- Voorstel by 'n ander belanghebbende: Subsidie van beide die sentrale en plaaslike regering, asook van waterheffings van al die watergebruikers (industrieë, landbou, huishoudelik, toerisme, ens.)

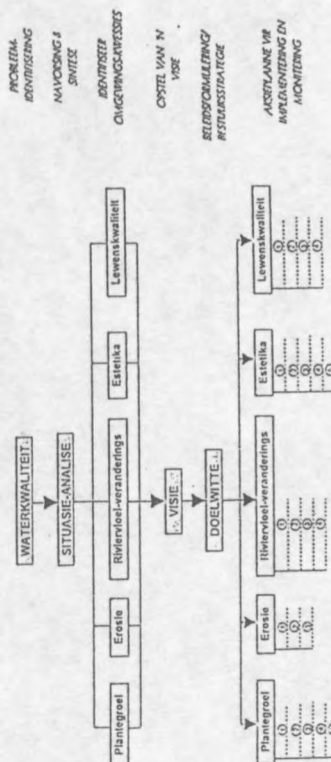
MOONTLIKE BEGINSELS VIR 'N BESTUURSSTRATEGIE

- Die Devon Vallei is 'n mooi landelike area met toerisme-moontlikhede wat dit waardig maak om te bewaar vir toekomstige generasies.
- Die klem moet op bewaring wees wat die verantwoordelike gebruik van water en ander hulpbronne, maar ook die rehabilitering van sekere geselekteerde areas, vereis.
- Bestuur moet geïntegreerd wees; m.a.w. dit sluit die hele bekken in en nie net die rivierloop nie.
- Ontwikkeling in die bekken moet gegrond wees op aanvaarbare riglyne/beleidsstelsel wat deur alle rolspelers saam ontwikkel en aanvaar is.
- Alle rolspelers moet saamwerk tot voordeel van die hele vallei; daar is nie ruimte vir selfsugtige houdings en gedrag nie.

VOORBEELD VAN 'N VISIE VIR DIE VELDWACHTERSRIVER (Samevatting van riglyne)

Om die Vallei volhoubaar te bestuur, is dit noodsaaklik dat die komponente in die ekosisteam, so ver dit moontlik is herstel word, sodat dit weer as 'n geheel kan funksioneer. Aangesien die Devon Vallei 'n unieke landelike baie vir die Stellenbosch streek is, is dit nodig om spesifieke riglyne vir 'n toekomstige omgewings-bestuursbeleid te ontwikkel. Hierin moet die belange van al die rolspelers in die gebied geskied word. Om effektiewe langtermyn implementering van so 'n beleid te verseker, moet 'n bestuursliggaam gestig word, wat al die belanghebbendes in die vallei sal verteenwoordig. Hierdie liggaam sal verantwoordelik wees vir die bestuur van die bekken tot optimale voordeel van al die rolspelers in die Vallei, asook die streek in geheel.

Doelwit en Mispunt Aksieplan			
Doelwit en mispunt(e) wat aangespreek word:			
<hr/> <hr/> <hr/>			
Datum:		Ligging:	
<hr/>		<hr/>	
Verantwoordelike persoon(e):			
<hr/>			
Spesifieke aksie/projek	Deur wie	Voorgestelde aanvangsdatum	Voorgestelde afhandelingsdatum
1			
2			
3			
4			
5			
6			
7			
8			
9			
10			
11			
12			
13			
14			
15			

Addendum J

Tweede bestuurskomiteevergadering: inligtingstukke

BESTUURSPLAN

VISIE VIR DIE VELDWACHTERSRIVERVALLEI

KIES VAN 'N SCENARIO VIR DIE BESTUUR VAN DIE VALLEI

Byvoorbeeld:

- Herstel die rivierbekken tot sy oorspronklike natuurlik toestand
- Maak 'n kunsmatige kanaal van die rivierloop
- Herstel die natuurlike ekosisteem so ver moontlik om die natuurlike balans daarvan te stabiliseer en verseker volhoubare ontwikkeling in die Vallei.

AKSIEPLAN VIR DIE VELDWACHTERSRIVIERVALLEI

Die opstel van 'n aksieplan behels eerstens die stel van spesifieke doelwitte wat bereik wil word (wat elkeen van die geïdentifiseerde omgewingskwessies behels) en daarna volg die aksies/projekte wat uit hierdie doelwitte geformuleer moet word.

Voorbeeld 1: RIVERLOOP

Doelwit: Om volgehoue rivierloop reg deur die jaar te verseker, selfs gedurende droë somermaande

Aksie: Die uillating van 'n klein, volgehoue vloei uit plaasdamme in die bekken.

VOORBEELD 2: EROSIE

Doelwit: Om erosie so ver moontlik in die hele vallei ten sterkste te bekamp

Aksie 1: Elke grondeienaar kompakteer sy eie paaie en voorsien 'n afvoersloot langs

grondpaai

Begin datum: April 1997

Voltooi datum: Mei 1997

Aksie 2: Moenie gedurende die reënmaande grond skoonmaak nie.

Beplant kaal landerye voor die winter
Plant wintergrasse tussen wingerde

Begin datum: Maart 1997

Voltooi datum: Junie 1997

DIE VOLGENDE ONDERSKEID KAN GETREF WORD TUSSEN DIE KONSEPTE:

BELEID, DOELWITTE EN TEIKENS.

- 'n Beleid is: 'n algemene, hoër vlak verbindende en kan byvoorbeeld breë verklaringe soos vir omgewingsbewaring insluit.
- 'n Doelwit is: 'n breë plan wat sal help om die beleid te bereik.
- 'n Teiken is: gewoonlik 'n kwantifiseerbare mikpunt wat die sukses van doelwitte bepaal, bv. 1km rehabilitasie van die rivier binne 1 jaar. Hierdie meetbare mikpunte word gebruik as werkverrigtheitskriteria (m.a.w. wat al bereik is).

VEREISTES VIR DIE FORMULERING VAN 'N BELEIDSVERKLARING (VISIE)

1. Dis 'n algemene verklaring wat al die hoof omgewingskwesties sal omvat.
2. Kwesties hoef nie spesifiek genoem word nie, maar moet ook nie in konsep uitgesluit word nie.
3. Afhangend van die omgewingsprobleme wat 'n organisasie moet hanteer, kan daar spesifieke beleidsverklarings opgestel word, wat sub-beleidsverklarings genoem word; byvoorbeeld 'n sub-beleidsverklaring vir elke omgewingskwestie wat aangespreek moet word.
4. Die organisasie se naam moet bo-aan verskyn.
5. Organisasie-spesifieke elemente moet bygevoeg word om die visie meer betekenisvol te maak.
6. Handtekeninge van die organisasie se bestuur moet onderaan verskyn.
7. Almal wat betrokke is by die proses (rolspeleters) MOET konsensus oor die visie hê, dit aanneem en hulle ondersteuning verseker.
8. Die inhoud van die visie kan byvoorbeeld as volg wees:
 - Breë idaal waarna daar ten alle tye gestreef gaan word
 - verbeter algehele omgewingskwaliteit van die Vallei, ens.
 - Hoe sal die idaal bereik word?
 - samewerking, volgehoue konsultasie, inwinn van kennis
 - Wat sal hiermee bereik word?
 - bydra tot ekologiese herstel van die riviervallei; algemene verbetering van die estetiese van die Stienbosch toeristestreek, voorbeeld wees vir die res van die land wat rivierbekkenbestuur betref.
9. Omdat die natuurlike omgewing en 'n organisasie oor tyd verander is dit moontlik om die visie oor tyd aan te pas, maar die visie se belangrikste funksie is om stabiliteit aan die proses te verleen omdat meeste van die ander elemente in 'n beslunsplan dikwels aangepas moet word.

VEREISTES VIR ORGANISASIE DOELWITTE EN TEIKENS

1. Doelwille en teikens moet konseskwent wees en in die organisasie se strategiese plan geïnkorporeer word.
2. Dit moet verenigbaar (compatibie) wees met die strategiese plan van die organisasie as geheel, anders kan konflik ontwikkel.
3. Doelwille moet gerugsteun word deur wettlike aspekte.
4. Doelwille moet die sienings van geïnteresseerde partye ondersteun.
5. Doelwille en teikens (aksieplanne) moet geformuleer word saam met 'n werkooster om dit te bereik.
6. Nadat doelwille en teikens duidelik en presies geformuleer is, moet die voorgestelde effek wal dit op die omgewing, organisasie en publiek sal he, beskryf word.

Addendum K
Nuusbladberigte

DIE VELDWAGTER

JULY 1998

Volume 1 Issue 1

WELCOME TO OUR FIRST NEWLETTER

W
for WHO?

WHEN IS IT HAPPENING?

WHERE IS IT?

WHY?

WHAT IS IT?

WHAT DO YOU EXPECT FROM YOUR NEWLETTER?

NEWS

WHY DOES THE NEWS ALWAYS SAY SO MUCH MORE ABOUT WHO'S DEAD THAN ABOUT WHO'S BEEN BORN?
(ASHLEIGH BRILLIANT)

NEIGHBOR SAYS STATISTICS SHOW THAT MOST OF US CRATE NEIGHBORS! SO PLEASE RELAX! THIS COUNTRY IS NOT THE SAME ANYMORE! WE'VE GOT THE NEW EDITION

ALIEN, EXOTIC, INDIGENOUS OR "SOMMER" A WEED??? THE BOTTOM LINE IS "IF IT PAYS IT STAYS"

WELCOME TO OUR WORLD
BABY KATE NATHAN-
MEISTER

C

CONGRATULATIONS TO LEE - ANN AND DAVID OF THE DEVON VALLEY HOTEL ON THE ARRIVAL OF THEIR FIRST LITTLE BUNDLE OF JOY. DEPENDING ON HOW QUICKLY SHE GETS TO SLEEPING THRU THE NIGHT

ALSO, THANKS TO THE NATHAN- MEISTERS FOR LETTING US USE THE HOTEL AS A VENUE FOR OUR VALLEYVALE MEETINGS.

SO LETS "TALK TO THE TREES" IF WE ARE TO DO THE ECOLOGICALLY CORRECT THING TO IMPROVE OUR ENVIRONMENT .. WHAT GOES.....? WHAT STAYS....? AND WHO DECIDES ? OAKS AND VINES ARE NOT INDIGENOUS ARE THEY ?

PLEASE NOTE OUR NEXT MEETING IS ON TUESDAY 4 AUGUST 5:30 DEVON VALLEY HOTEL

ANYTHING ON YOUR MIND ?

Winter 1998

WHAT'S HAPPENING:

LEANINGS MOSTLY FROM THE HORSES MOUTH!
THESE DEVON HILLS ARE NO LONGER ALIVE WITH THE SOUNDS OF ... THE SWISS. THEY HAVE GIVEN UP. GUY WEBBER AND HIS CREW HAVE BEEN "DISPATCHED" THE LAND TAKEN OVER BY JOHN CARLINS AND THE WINERY BY SONOP WINERY

LIFE IS FULL OF CACTI BUT WE DON'T HAVE TO SIT ON THEM

DISTILLERS CONT: I HAVE BEEN ASSURED THAT ALL UNDESIRABLE ELEMENTS HAVE BEEN REMOVED FROM THE AREA COMMONLY KNOWN AS "DIE GAT"

AREA OF EXPERTISE AND IS PROBABLY LIVING ON A FARM QUITE UNBEKNOWN TO THE OWNERS SURELY EVEN "DEAR DEREK" CAN'T OBJECT TO EVICTING PEOPLE WITH "TAKING WAYS"

WHATEVER OUR POLITICS OR PAST AFFILIATIONS HAVE BEEN ,MAY I, AS A NEWCOMER TO THIS AREA RESPECTFULLY SUGGEST THAT THE TIME HAS COME FOR US AS A COMMUNITY , TO CONSIDER HOW BEST WE CAN TACKLE THE PROBLEM OF THE GROWING NUMBERS OF IDLE TEENAGERS LIVING AROUND US, WHO HAVE NOTHING TO DO FOR KICKS OTHER THAN "BREAK & ENTER"

S
SECURITY & ATTY

A CONCERN TO ALL OF US / READING THROUGH THE FORMS THAT HAVE BEEN RETURNED (NAG NAG WHINGE WHINGE) IT IS THE GENERAL OPINION OF THOSE WHO HAVE BEEN SUBJECTED TO AFFIRMATIVE SHOPPING, THAT THE PERPETRATOR ARE MOSTLY LOCAL... ONE UNDER-AGE PERSON WHO GOES BY THE NAME OF "KWAKKIE "

WOULD IT NOT BE POSSIBLE TO MAKE THE PROBLEM PART OF THE SOLUTION ?

TEACH THEM HOW TO BUILD THEMSELVES A COMMUNITY HALL/YOUTH CLUB.

FIND ROOM SOMEWHERE FOR A SPORTS FIELD.

ANY IDEAS ?

ANYTHING FOR SALE ? ANY HELP NEEDED ? SPEAK TO ME !!!!!!!

Page 2

QUO VADIS ? WHERE DO WE GO FROM HERE ?

GETTING AWAY FROM IT ALL HELPS GET ONE'S LIFE BACK INTO PROSPECTIVE...SITTING IN THE

GROUPS OF GLASTONBURY ARBEE LISTENING TO THE LONDON PHILHARMONIC PLAYING "A LAST NIGHT AT THE PROMS CONCERT" COMPLETE WITH MUSICAL FOUNTAINS AND FIREWORKS (NOT TO MENTION THE CHAMPAGNE AND SMOXED SALMON)

ALAS POOR DAVID HAS COME A CRUTTER AND DONE HIS FOOT IN GOOD AND PROPER. GOOD WISHES FOR A SPEEDY RECOVERY !!

So, David isn't the only one ...Susie from Stonehill was involved in a car accident in Devon Valley Road and has a broken arm and leg, Marsha from Clos Malvern did a nasty near the Dump and wrote her car off, and one of the Hotel's chefs nearly "cooked her own goose" when she skidded outside "Le Verger" What's going ON ?

CONTINUING UNABATED. (p10)

SECURITY UPDATE WHO HAS BEEN DISMISSED.

KWAKKIE HAS BEEN GIVEN AN ULTIMATUM IN THE STRONGEST OF TERMS AND SINCE THEN HAS KEPT A VERY LOW PROFILE. LONG MAY IT LAST !!.

THE FOLLOWING MEN WERE DISMISSED BY JC LE ROUX:

RONALD KLEIN
HENDRIK BLAUW
ABRAHAM JACOBS
JONNIE DE MINO
FROM DEVON VALLEY HOTEL:
JOSEPH GUGUSHE

THIS IS ANOTHER WAY TO HELP OURSELVES AND EACH OTHER BY COMMUNICATING THIS SORT OF INFORMATION WE SHOULD BE ABLE TO RID THE AREA OF UNDESIRABLES.

ARE YOU VARYING YOUR ROUTINE ? OR DO YOU GO OUT AT THE SAME TIME EVERY DAY ? HOW MANY WOMEN WHO ARE "HOME ALONE" HAVE PANTIC BUTTONS ?

WHEN DID YOU LAST TEST YOUR ALARM ? ARE YOUR CHILDREN AWARE OF WHAT IS GOING ON AROUND THEM?

TAKE CARE BE AWARE !

WHISKY AND BOULLE

What a wonderful weekend was had by all who attended the "Whisky Evening" and the Winemaker's Boule League both hosted by the charming Maister family at our Valley Hotel.

Devon Crest is steadily moving up the Winemakers Boule League and is currently lying in fifth place. The last game will be played at the Huguenot Memorial in Franschoek. Hopefully we will finish in the top three.

On behalf of Lorna Roos, Martin Meinert, and the John family I would like to thank David & Lee-Anne for all their great hospitality.

Sara John
There are always young people looking for accommodation. If you have an empty cottage, Granny flat or room you would like to let please let me know.

IT WE DO NOT HELP OURSELVES WE ARE IN DANGER OF BECOMING YET ANOTHER STATISTIC...WE HAVE 36 RESIDENTS WHO HAVE JOINED THE SECURIMED DEDICATED VEHICLE SCHEME SO, WE ONLY NEED FOUR MORE TO MAKE IT VIABLE !! PLEASE JOIN !!

NEWS PLEASE I CAN TYPE IN AFRICAANS (0822339)

NEWS FROM THE "VALE"

The Allemen family who have bought "HOOGRUS" will not be moving down as soon as they had hoped.

There are plans afoot to build a new Koelenhof Reservoir to upgrade the bulk water supply scheme Plans may be viewed at the office of ENTECH Specialist Engineering Consultants (0839260)

HAITE YOU READ "HOW TO ESCAPE YOUR COMFORT ZONES" BY LEE JOHNSON ?

Dogie tip: if you have a four legged "treasure" that pulls your arm out of its socket on a conventional lead try the HALTI even the dog from hell doesn't mind it !!

GARDEN bit : Try perennial Petunias this year.

Gillian has fennel for Africa, so come and help your selves. If you're planning on doing the West Coast Flowers remember Postburg

TRAVEL TIPS
DO YOU KNOW
THAT NOW THERE
IS A
FAST RAIL LINK
BETWEEN
PADDINGTON
STATION AND
HEATHROW
AIRPORT

IT DEPARTS EVERY
15 MINUTES AND
TAKES ONLY 15
MINUTES AND
COSTS TEN
POUNDS EACH WAY
IF YOU NEED TO
KNOW MORE
:PHONE
08456001515
OR VISIT WEBSITE
www.heathrowexpress.co.uk

ANDREW LLOYD
WEBBER'S NEW
MUSICAL "WHISTLE
DOWN THE WIND "IS
WELL WORTH
SEEING.

ANDREW LLOYD
WEBBER'S NEW
MUSICAL "WHISTLE
DOWN THE WIND "IS
WELL WORTH
SEEING.

THIS & THAT

CONT/ROU/FI

RESERVISTS, WHO ARE THEN PAID FOR BY THE COMMUNITY WHICH IS USING THEM (RENT-A-COP) THE OFFICE AND MONITORING SYSTEM, IN EKESTAD

MALL, HAS BEEN BY FINANCED BY REMBRANDT. OPT CRONJE IS VERY ENTHUSIASTIC ABOUT SETTING UP A DEDICATED VEHICLE SYSTEM IN THE RURAL AREAS AND MORE THAN WILLING TO START HERE IN DEVON VALLEYVALE.

IT WOULD COST R10800:00 PER MONTH, ALL WE WOULD HAVE TO INVEST IN IS A VEHICLE, AND THE MONTHLY COST WOULD BE LOWER THAN ANY OF THE PREVIOUS OPERATIONS, AND IN FACT ONLY MAGNALLY HIGHER THAN MOST OF US ARE PAYING FOR ARMED RESPONSE. AT THE MOMENT.

ALL THOSE WHO HAVE NO ALARM SYSTEM WOULD NEED TO GET A PANIC BUTTON (ROUGHLY R750:00 + R500:00 DEPOSIT ON A RADIO) OR PHONE/CELL PHONE CONNECTION TO BEGIN WITH. WE DO HOPE THAT ALL OF YOU WHO INITIALLY WERE INTERESTED IN JOINING THE SCHEME HAVEN'T LOST INTEREST. ...WITH THE NUMBER OF FARM MURDERS STILL ON THE INCREASE, CAN WE AFFORD TO DO NOTHING ??

XMAS GIFTS
WHAT TO BUY FOR THE MEN: THE ZETLER'S FARM STALLS ARE STOCKING 375ml BOTTLES OF "PURIKI" LIQUEUR. THERE'S EVEN ONE MADE WITH OSTRICH EGG!

THANK YOU FROM LORNA

AS MOST OF YOU KNOW BY NOW I TOO HAD AN ACCIDENT WHILE GARDENING AND BROKE A BONE IN MY FOOT. I WOULD LIKE TO THANK ALL AND SUNDRY FOR HELP AND OFFERS OF HELP, ESPECIALLY SARA JOHN, WHO SEEMS TO BE A FLO NIGHTINGALE. RE- INCARNATION, THANKS, ALSO, TO ALL MY CLIENTS FOR ALL THEIR PATIENCE. I SEEM TO BE SURROUNDED BY ALL THE BEST PEOPLE IN THE WORLD

SOME SMILES
QUOTES FROM 11 YR OLDS SCIENCE EXAMS:
#TO KEEP MILK FROM GOING SOUR: KEEP IT IN THE COW
#WATER IS COMPOSED OF TWO GINS, OXYGIN & HYDROGIN. OXYGIN IS PURE GIN AND HYDROGIN IS GIN & WATER
#GERMINATE: TO BECOME A NATURAL GERMAN

BIG BIRDING DAY
ANY 24 HOUR PERIOD BETWEEN 7 - 13 NOV
PLEASE BE TOLERANT OF TWITCHERS

PERHAPS THOSE OF YOU WHO WERE RELUCTANT TO JOIN ORIGINALLY WILL SEE YOUR WAY CLEAR TO SUPPORT THIS COMMUNITY EFFORT TO IMPROVE OUR SECURITY

#####

N.B.

DOWNNEY MILDEW IS

BOOKSHELF

ENDURING LOVE
BY IAN MATHAN

ON THE RAMPAGE AGAIN ...IT GETS WORSE IN HUMID WEATHER AND IT DOESN'T JUST HIT THE GRAPES!
IF YOU SEE LIGHTS IN THE VINEYARDS AT NIGHT IT ISN'T U.F.O.s its just extra spraying going on AND WATCH OUT FOR TRACTORS CHUGGING ALONG THE ROADS AT NIGHT TOO!!

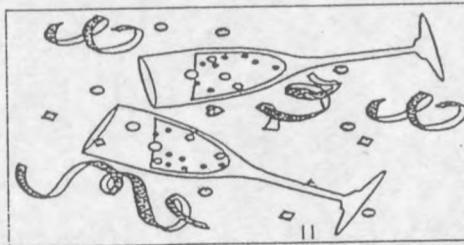
DIE VELDWAGTER

Volume 1 Issue 3

NOVEMBER 1998

WHERE HAVE WE GOT TO NOW?

IT SEEMS INCREDIBLE THAT WE HAVE BEEN TRYING TO SET UP A SECURITY SYSTEM IN THE VALLEY FOR SIX MONTHS NOW AND WERE BACK TO SQUARE ONE. SECURIMED, BBR & GREY SECURITY WILL ONLY GIVE US A DEDICATED VEHICLE IF WE CAN PAY R25,000:00 PER MONTH (R675 * IF THERE ARE ONLY 37 PARTICIPANTS) EKESTAD SECURITY THOUGH WILLING TO PROVIDE A SERVICE (FOR R350:00 A MONTH) DON'T SEEM TO BE QUITE WHAT WE ARE LOOKING FOR. IT APPEARED THAT THE ONLY WAY WE WERE GOING TO GET EXACTLY WHAT WE NEED FOR THE PRICE WE ARE PREPARED TO PAY IS BY EMPLOYING OUR OWN SECURITY GUARDS AND SETTING UP OUR OWN SYSTEM. HOWEVER, SEYMOUR PRITCHARD THEN INVESTIGATED HOW THE STELLENBOSCH BUSINESS WATCH WORKS, WHICH IS RUN BY THE POLICE USING INSP. CRONJE AS THE CO-ORDINATOR, WHO IS PAID BY THE S.A.P AND HE RECRUTES

SEASONS
GREETINGS

VREDE
EN

WEL WILLENDHEID

SECURITY UPDATE
WHO HAS BEEN DISMISSED.

IT REALLY HAS BECOME ESSENTIAL TO GET A REFERENCE AND FOLLOW IT UP WHEN EMPLOYING ANYONE IN THE FOLLOWING PERSON WAS DISMISSED:
ATTIE JACOBS BY LORNA ROOS

TAKE CARE BE AWARE!

SOME GOOD NEWS
KOOS de WET HAS HAD AN ASSURANCE THAT THE DUMP ENTRANCE IS ON THE AGENDA FOR THE NEXT COUNCIL MEETING!!

THERE IS TO BE A JOUBERT SHUFFLE AROUND AT "THE FIRS" GOODBYE NICKY AND FAMILY BUT WELCOME TO DEON & FAMILY

DIE VELDWAGTER

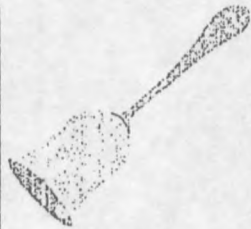
Volume 2 Issue 2

WDC. TRC. IDF.

BOTTLERY UPDATE

If you prefer the frikaans:

IDR. VOR. GOR meeting was held at the Devon Valley Hotel April by the Winelands District Council Stellenbosch Rural areas transitional representative Council to begin the process for the Integrated Development Framework!!

NEXT GENERAL DEVON VALLEY FARMS MEETING TUES 11 MAY SAME TIME/PLAAS

IF YOU WANT TO DRINK THE SUPPLY COMMITTEE REPORTS TO THIS MEETING

ARE YOU UP TO DATE WITH THE FARM WATCH PAYMENTS??

Please let me know if you don't get a notice for the next WDC Meeting in June.

You snooze, you lose!!

Thank you to all of you who come to the open day. As you saw, the issues are difficult and complex.

Your comments and support are absolutely essential to the process.

Mr. Cupri, the owner of the brickfield, said at the 11th meeting a week later that he will consider setting aside his application until the 11th process has been completed.

HOWEVER, at a subsequent meeting, he was not sure that he wanted to withdraw it. If he does, we are hoping to persuade him to consider a more sensitive and appropriate development. If he decides to continue with the application, we have until 28th May to make our comments and objections. At our meeting on 11 May I will provide a fact sheet.

Deon de Wet "Grootvlei"

16:01:79-10:04:99

To lose a child under any circumstances is unbearable and all our hearts go out to the whole de Wet family at their tragic loss. To watch a loved one die from a terminal illness is harrowing enough, but to watch a teenager with terminal depression is something few of us will have had experience of. So all we can do as a community is to be beside the family in their grief and to help them with our love and compassion.

Psalm 121:7-8

"The Lord will protect you from all danger; He will keep you safe. He will protect you as you come and go now and for ever."

Perhaps now would be a good time to mention a few aspects of bereavement:

- There are many facets to grief; it is a process which takes time, patience and understanding.
- No one knows how anyone else actually feels, we can only empathize.
- Anger, guilt, denial, bitter sadness are all normal feelings which can gradually change to acceptance, peace and a new beginning.

FROM THE GRAPE VINE (latest vintage)

"PETERSHOF" has been sold to a retired couple The Ridleys, who will be moving in 14 June

Sadly we must say Farewell to John & Gill who will be settling in Welgemoed (Durbanville)

CAT AND

.....after quite a drawn out process David has managed to acquire a 70yr old Moose's head for the Hotel Bar.

It has quite a history which includes Carmen Miranda & the old Winelands Hotel. But David will tell you all, at the time "Moose Head Weighing" Ceremony at the Hotel on Friday 28 May RSVP

You better believe it

Dane Cobbold is making good progress after two very painful ops. We send him Best Regards for a speedy return to the Valley, so that we may drink to his health with a bottle of "Pongrac"!!

Page 2

FARM WATCH UPDATE

Welcome to Ben, Tracy Benjamin & "Tiea" Cronje, who have moved into "Tiea's Cottage" on "Le Verger".

Living here has already given Insp. Cronje a better insight into some of our problems! BUT it hasn't stopped our very own local crook from carrying on with his taking ways.

I have sent a fax to Dullah Omar asking him to seriously review the law which obliges the police to release these "undesignated" criminals within 48hrs of arrest.....

Remember that our "cops" are Policemen and do have to take statements and collect evidence etc. They are not just animal response!

**Amrita Mammal has been dismissed from the Hotel.

"A good man gone wrong is usually a bad man found out"

The Valley as seen by Charlie Allen: "I should mention that I came here more by accident than by design, having been fortunate enough to find a position during the grape harvest with Martin Metner at "Devon Crest", and a bed with the Swails at "Le Verger". Four months on, the harvest is over, the winter has arrived and I am still here!

Bring a good country girl I was looking forward to the peace and tranquillity of what I suspected would be something of a provincial backwater. I had certainly not anticipated becoming part of such a

cosmopolitan community, sodate games of boules in small French market towns had not prepared me for the boisterous and highly competitive evenings at the hotel, nor had I bargained for the cosmopolitan flavour of the inhabitants as a Brit I feel heavily outnumbered by the Teutonic contingent.

As for the beauty of the valley, well, it is there for us to savour every day - surely one cannot but be inspired by the views afforded from all points of the area. On a recent visit an English friend told me a number of times how fortunate I was to find myself in this corner of the world. He might well have a point!

EDUCATION IS OUR STRONGEST WEAPON

Even Valley Primary School had an Open Day last term, organized by the Business Watch Police, (OUR COPS) which raised money for sports equipment for the school, the children loved the rides in the Casper, and had great fun being doused with foam by the Fire Brigade and then rinsed off with the high power hose. In September there will be a Bazaar at which there will be a Jumble Stall, so when you come to sort out your cupboards please collect your cast-offs and deliver them to "Le Verger". Bricks, a-brac and old books will also be most welcome. If any one has other ideas for Stalls let us know please.

Mr King is very grateful to all those farmers who have contributed towards the Salary for the extra teacher.

#####

Sara John is offering Aromatherapy & Reflexology at "Boucheron", so spoil yourselves, Phone 8822172

On a more cheerful notes
WELCOME to :
Urs, Amelia & Andrea
Allerman at "Jfoogrus"
Living in the cottage and
Sebastian & Carmelina
Dayar living in the main
house at Jfoogrus.
The von Stein family at
vfiat was "Cloud Nine"
and is now called
"Buelaf"
And at last the Maxwells
are here for good !!

Still on the subject of Education:
At a DOPSTOP meeting last week we were given the results of the Quantitative baseline survey of Health & Social Indicators which began at the end of '98. 53 Farms in the Stellenbosch area were chosen at random, 666 households & 3014 individuals were surveyed.

The bottom line being that of the 56% of adults who "Drinking makes such fools of people, & people are such fools to begin with that it's compounding the felony" Robert Benchley

reported being current drinkers 83% were considered to be alcohol dependent!!

*Alcohol consumption during pregnancy was reported by 41.6% of mothers, Foetal Alcohol Syndrome (FAS) prevalence was identified in 5.7% of children between the ages of 5 & 8"

The report concludes that there is a need for intensive intervention in the area of alcohol abuse, as it had been shown that there was a con-

DIE VELDWAGTER

MAY 2000

June 3 Issue 1

CRIME IS ALIVE AND WELL IN THE VALLEY

So sad but true!
It is two years today
10 May that we had the
armed robbery at "Le
Verger" which gave rise to
the start of a security sys-
tem for the whole valley.

The Farm Watch started
in December that year,
though it is by no means a
perfect system, statistics
show that the crime in the
area was down by 76% by
last Christmas.

I told that thought!
Once our Bakkie gave up the
ghost and there was no
longer "our" patrol vehicle in
the area, only a Police /
Business Watch patrol
shared with town, to my
knowledge we have had over
21 break-ins and attempted
break-ins, several to the
same farm. Small comfort to
those on the receiving end

The Sandmaster.
The DVP
24 hour Patrol Vehicle

BUT it does prove that a
constant Police presence in
the Valley was working.
It is unfortunate to say the
least that the "Sandmaster"
firstly, took so long to be
built, and secondly once it
arrived was found to have
some negative aspects to
the design and construction.
As I write these problems
are being sorted out.
We will be back in business
this week!!
On behalf of the Security
Committee I apologise for
testing your patience and
thank you for your continued
support!!

THE GATE AT J C le ROUX

READY STEADY, GO
FOR IT!!
IF YOU'VE PAID YOUR FIVE
HUNDRED BUCKS, YOU CAN
GO FROM DUMP TO GOLF
CLUB ANY TIME, ANY DAY
PROVIDING YOU HAVE COL-
LECTED YOUR DISC FROM
GILLIAN.

REMEMBER YOU GET ONE
FREE DISC, BUT YOU HAVE
TO PAY R50 FOR EACH
ADDITIONAL ONE.

THANKS TO FERGIE RYAN
FOR HIS PERSEVERING,
AGAINST ALL ODDS, TO
GET THIS DONE FOR US
.....NO EXCUSE NOW WE
REALLY CAN BE ONE COM-
MUNITY.

OUR NEXT MEETING
WILL BE ON

31 May 18H30 (6:30 p.m.)

at
The House of J C le Roux

PLEASE try to attend

NEWS FROM YOUR REPS ON THE FORUM

AGRICULTURAL TAX
Eikestad Nuus 15 Feb-
PLEASE READ THE
NOTICE REGARDING
THIS IMPORTANT
MATTER ON PAGE 29
"PROPOSED BY-LAW"
also the article on P5
give this your urgent
attention as there are
only 21 days to com-
ment

I D P

For those of you who are
not au fait with the new
process of Municipal Man-
agement and how the Fo-

*Democracy is when you
can say what you think
even if you don't think i.*

rum operates.....

It consists of :

18 representatives two
from each of the nine new
Areas.

12 members of the Council
23 Reps. from so called
Area Wide Associations
There are two Chairmen ,

TASK GROUPS

Alderman Dr EP S Toljard
and one from the Reps:

Derrick Hendrickse

Zolia : Area 1 Keolenhof

Gillian: Area 2 Vlotenberg

The main purpose of the
Forum is to get input from
the nine Areas and assess
democratically what their
various financial priorities
are , in order to allocate
the Budget for the

Stellenbosch Municipality
(see map attached)

The task Groups chaired
by the appropriate Sector
Heads , consist of:

- * Agriculture,
- * Housing & Land, Health
- * Economic Development,
- * Infrastructure,
- * Natural & Built Environ-
ment
- * Social Development

In addition to this there

have been meetings to :

- formulate the BY-
LAWS to 'legalize '
- community participa-
tion

look at the Densifica-
tion Document

- discuss the implication
of **tax levies for all
of us who previously
lived outside the Mu-
nicipal boundaries

see column 3 for more info

*We all know who is soon
ported from their money!!!*

GOINGS & COMINGS ?

SADLY THERE ARE A FEW
FAREWELLS TO SAY TO FOLK
WHO HAVE LEFT THE VALLEY:
HANS & LEON FROM LOUIS-
VALE WHO ARE MOVING TO A
LITTLE PAD IN POLKADRAAI

SUE & IAN OF PROTEA
HEIGHTS TO SOMERSET
WEST AND THE RIDLEYS OF
PETERSHOF OFF TO HER-
MANUS AT THE END OF FEB.
*WE WISH YOU HEALTH
& GOOD FORTUNE*

*Make new friends, but keep the
old, the one is silver, the other
gold.*

WELCOME to the Valley to
the Johnsons at 'Louisvale'
the Fonteinmazz at
Petershof and the Frosts
to Protea Heights

Tony Frost has taken over
as Chief Executive of WWF

We hope that those coming
as well as those going will
join us for this meeting.

Last but not least we have
a couple of baby faces to
greet Baby Zurnamer at
Prima Vera who was born
last year and Baby Joubert
at The Firs who joined us
last month

Congratulations to the first-
time parents and may you
all sleep well!!!

Devon Valley is featured
in the March issue of
WIEL/DRIVE Magazine
so buy one and read all
about us

We have again committed
ourselves to sponsoring
the extra teacher at the
School your account for
the pro-rata payment for
the children living on the
farms (cross off the
names of those who are
no longer on YOUR farm
and inform Mr King) is
enclosed

The Farm Watch account
(for those who still do not
pay by stop order) is also
enclosed.

Crime stats are down
dramatically at present
and the presence of the
Boys in Blue really seems
to be paying off!!

**PROPERTY TAX LEVY

There will be a property
tax levy, that is non-
negotiable .BUT what is
still negotiable is the %
rate per million rand on
the value of your
property.We need to
think of the implications
and formulate a strategy

Addendum L

Notules van publieke byeenkomste: 1998 – 2002

1

DEVON VALLEY DWELLERS ASSOCIATION

MINUTES OF A MEETING HELD ON 07/07/98

AT DEVON VALLEY HOTEL

THOSE PRESENT:

DEON CARINUS (CHAIRMAN) GILLIAN SWART (SECRETARY)
 DAVID NATHAN-MEISTER (HOST) ANDRE SWART (LE VERGER) KOBUS
 v d MERWE (SIBOSCH.COMM) HANSIE WENTZEL (SEATON) TANYA & ADRE
 VOLSCHENK (CLOVELLY) GERALD KNIGHT (DEVONVALE) PAUL ROOS &
 SUSIE WALTERS (STONEHILL) SEYMOUR PRITCHARD (CLOS
 MALVERNE) LORNA ROOS (OLIVE YARD) MADALEEN CARINUS (HIGHMEADE)
 PIERRE MARAIS (DISTILLERS) MICHAEL & ROUXNA JAMES (SHIRAZ) DAVE
 COBBALD (J C le ROUX) RIAS van WYK (HOVELEA) VICTOR & MARGARET
 HILLS (CHIMANIMANI) KOBUS STEENKAMP (PROTEA HEIGHTS) EUGENE
 MORI (NOOTGEDAGHT) LEON STEMMET (LOUISVALE) COLLEEN
 SIMPSON, CEDRIC PINAAR & S HARVEY (SECURIMED) I du PLESSIS (BON
 ESPERANCE) CHARLES SCOTT (DEVONVALE) B PRINS (SAPD SIBOSCH)
 JOHN DALY (PETERSHOF) KEN van VUUREN (PEACE FORCE) 2 PEOPLE
 (ANANDALE FARM WATCH)

1. CHAIRMAN WELCOMED THOSE PRESENT AND THANKED EVERYONE FOR ATTENDING
2. APOLOGIES: BREUGEM, WEBBS, WEBBER, MEYER & JOHNS
3. PREVIOUS MINUTES: NOT AVAILABLE
4. MATTERS ARISING:
 - VELDWAGTERS RIVER: THOSE CONCERNED WITH L INQUIRY TRYING TO IMPROVE THE QUALITY.
 - DUMP: THE MUNICIPALITY REPS. AWAY ON HOLIDAY WILL REPORT AT FOLLOWING MEETING.
 - DISTILLERS PIPELINE: NOT IN USE YET.
 - ENVIRONMENTAL CONTROL: INVADER TREES MUST BE REMOVED AND REPLACED WITH INDIGENOUS FOLIAGE TO ENHANCE THE ROADSIDES.
 - THROUGH ROAD J.C. le ROUX: THIS ROAD WILL REMAIN CLOSED UNTIL COMPLETION (6 SEPT) APPLICATION FORMS WILL BE SENT TO RESIDENTS WISHING TO USE THIS ROAD DURING OFFICE HOURS, WHO MUST WRITE A MOTIVATION AND SIGN A CONTRACT WITH DISTILLERS, RENEW ANNUALLY.

3

RESPONSE PROVIDERS, AS THE POLICE WERE NOT ABLE TO GUARANTEE PROMPT ACTION.

ASKED WHETHER THERE WAS ANY INDICATION THAT THE INCREASE IN CRIME & VIOLENCE AGAINST THE FARMING COMMUNITY WAS POLITICAL. CPT PRINS REPLIED THAT IT WAS JUST PURE CRIMINALITY AND THERE WAS NOTHING TO INDICATE ANY POLITICAL MOTIVE.

KEN van VUUREN OF PEACE FORCE! THEN SPOKE ABOUT HIS ORGANIZATION, WHICH HAD BEEN RUNNING NATIONALLY FOR 20 YRS. AND HAD OPERATED VERY SUCCESSFULLY IN NORTHERN NATAL, WHERE HE HAD BEEN BASED, CLAIMING THAT THE HIGHER THE COST, THE BETTER THE SERVICE MR v v COULD OFFER US 5 (SADF TRAINED) SECURITY OFFICERS, 2 HORSES AND A BACK-UP VEHICLE. THERE WOULD BE A ONCE OFF PAYMENT OF R56,230.00 TO SET UP AN OPS ROOM WITH SLEEPING FACILITIES, STABLES ETC.

A HIGH VISIBILITY 1 PATROL ON HORSEBACK ARMED WITH SMGs WOULD TRAVERSE THE AREA AT ALL TIMES, FOR WHICH WE WOULD HAVE TO PAY R39,430.00 PER MONTH IN DIE VELDWAGTERS OWN AWB PATROL NOGAL ?)

5. GENERAL: THE CHAIRMAN INVITED QUESTIONS OR COMMENTS FROM THOSE PRESENT
 - i. Q. HOW MANY WOULD BE PREPARED TO SIGN UP FOR A SCHEME COSTING MAX OF R400.00 PER MONTH?
 - A. A SHOW OF HANDS INDICATED THAT THIS WAS GENERALLY ACCEPTABLE
 - ii. Q. WOULD AN OBVIOUS SECURITY PRESENCE IN THE VALLEY DETER TOURISTS.
 - A. IT WAS FELT NOT
 - iii. C. IT WAS AGREED THAT AWARENESS WOULD BE A BIG DETERRENT.
 - iv. C. IT WAS SUGGESTED THAT THE LABOURERS BE INCLUDED IN ANY FURTHER PLANS AND THAT A REWARD SHOULD BE OFFERED FOR ANY INFORMATION WHICH LED TO THE PREVENTION OR DETECTION OF CRIME IN THE AREA. IT WAS DECIDED THAT A MEETING OF ALL THE FOREMEN SHOULD BE ARRANGED.
 - v. Q. WHY DIDN'T THE POLICE ARREST THE JUVENILES WHO HAVE BEEN IMPLICATED IN BREAK-INS?
 - A. BECAUSE THEY CAN ONLY HOLD THEM FOR 24HRS THEN RELEASE THEM INTO THEIR 'GUARDIANS' CARE, UNTIL TRIAL. THEY USUALLY GET SENT TO REFORM SCHOOL, SENT HOME FOR HOLIDAYS, SO THAT THEY CAN TOUCH UP THEIR AFFIRMATIVE SHOPPING SKILLS!
 - vi. C. IT WAS SUGGESTED THAT SOME INITIATIVE BE TAKEN AND THIS SCHEME PUT INTO ACTION. THOSE WHO ARE NOT INTERESTED IN COMMITTING THEMSELVES, BE CHARGED SEPARATELY IF THEY HAVE TO USE THE SERVICE.

2

SECURITY: IT WAS REQUESTED THAT EVERYONE COMPLETE AND HAND IN THEIR FORMS AS SOON AS POSSIBLE AND TO SUPPLY PLOT NUMBER.

COLLEEN SIMPSON FROM SECURIMED 911 EXPLAINED THE WORKINGS OF ABOVE. A DEDICATED SERVICE TO THE VALLEY FROM THE DUMP TO THE GOLF COURSE WOULD REQUIRE TWO MEN WORKING A 12 HOUR SHIFT, ONE PATROL CAR, ONE BACKUP VEHICLE & MANAGERIAL INPUT. THIS WOULD COST R25,000.00 PER MONTH AND WOULD PROVIDE A 24 HOUR PATROL SERVICE AND QUICK RESPONSE TO ALL LINKED ALARMS. SHE POINTED OUT THAT THERE WAS A WIDE RANGE OF ALARM SYSTEMS ON THE MARKET, AND AS THE SAP ARE LOW ON MANPOWER BEING LINKED TO ARMED RESPONSE WAS THE ONLY SURE WAY OF GETTING HELP QUICKLY, BUT NEVERTHELESS ONE HAS TO BE RESPONSIBLE FOR SECURING ONES OWN HOME AND BEING AWARE ALL THE TIME OF WHAT IS HAPPENING AROUND YOU!!!

COL KOBUS v d MERWE REPRESENTING THE STELLENBOSCH COMMANDO DREW OUR ATTENTION TO THE SIBOSCH RURAL SAFETY COMMITTEE'S GUIDE LINES AND THE INITIATION AND IMPLICATION OF A FARM WATCH/PROTECTION PLAN, IDEAL REQUIREMENT LIST ATTACHED TO MINUTES (ORIGINAL DOCUMENTS AVAILABLE ON REQUEST) HE ALSO POINTED OUT THAT THE COMMANDOS WERE ALL VOLUNTEERS AND COULDN'T BE MUSTERED SPEEDILY. (34 MEN IN PLATOON TOOK 4 HRS) THAT THEY WOULD NEED TO HAVE FULL DETAILS ETC HE ALSO ADVISED THAT EVERYONE MUST HAVE GREATER AWARENESS, TO VARY ROUTINE, USE DIFFERENT DOORS, LEAVE AT DIFFERENT TIMES ETC!!! HOW MANY OF THE LADIES KNEW HOW TO USE A FIRE ARM AND WERE COMFORTABLE CARRYING ONE? TRAINING WAS ESSENTIAL AND COULD BE DONE BY VOLUNTEERS, IF A SUITABLE RANGE WAS AVAILABLE. HE ALSO POINTED OUT THAT ANY PROTECTION PLAN COULD ONLY WORK EFFECTIVELY WITH THE FULL CO-OPERATION OF ALL PLAYERS. THE NATIONAL SAFETY PLAN WHICH WAS IN THE PROCESS OF IMPLEMENTATION INVOLVED SAP, COMMANDOS, SADF, SECURITY OPERATIVES ETC.

CPT PRINS SAP AGREED WITH ALL THAT HAD BEEN SAID REGARDING SAFETY AND SECURITY. HE EMPHASIZED THAT THE SAP WAS INDEED SHORT OF MANPOWER, AND HAD ONLY ONE CALL-OUT VEHICLE IN SIBOSCH. HE CONFIRMED THAT THE INCIDENTS OF CRIME IN THE VALLEY WAS VERY HIGH. WHEN ASKED UNDER WHAT CIRCUMSTANCES ONE COULD SHOOT, CPT PRINS MADE IT QUITE CLEAR THAT UNLESS ONE COULD PROVE THAT YOUR LIFE WAS THREATENED, I.E. THAT THE ALLEGED ATTACKER MUST BE ARMED (SCREW DRIVER, KNIFE, GUN ETC) AS IT WAS EVEN ILLEGAL TO POINT A FIRE ARM AT ANY ONE. HE DID CONCEDE THAT IF A FEMALE THOUGHT THAT A MALE ATTACKER COULD OVERPOWER HER PHYSICALLY SOME DEFENSIVE ACTION COULD BE JUSTIFIED HE WAS ASKED ABOUT THE WISDOM OF A SILENT PANIC BUTTON, HIS OPINION WAS THAT A NOISY ONE WAS MORE EFFECTIVE! HE ALSO AGREED THAT IT WAS UP TO THE INDIVIDUAL TO TAKE AS MANY PRECAUTIONS AS POSSIBLE, AND HAVE ALARMS LINKED TO ARMED

4

- vii. C. THE NEWSLETTER COULD BE USED AS A TOOL TO LET PEOPLE KNOW WHEN RESIDENTS ARE GOING AWAY, WHEN PART-TIME RESIDENTS ARE HERE, IF SOMEONE ELSE IS IF FARM-SITTING ETC (CONTACT GILLIAN 8822339)

- viii. C. A SECURITY SUB-COMMITTEE WAS SUGGESTED VARIOUS NAMES PUT FORWARD FOR APPROVAL

- ix. C. COLLEEN SIMPSON WAS ASKED TO GIVE US IN WRITING A QUOTE, FOR THEIR SERVICE, WHICH COULD BE COVERED BY WHAT PEOPLE WERE WILLING TO PAY, AND ONE IF THE VEHICLES WERE PROVIDED AS SUGGESTED.

PROF van WYK THANKED THE CHAIRMAN FOR ORGANIZING THIS INITIATIVE

6. NEXT MEETING 4 AUG 17/1998 AT THE DEVON VALLEY HOTEL

2

DEVON VALLEY DWELLERS ASSOCIATION

MINUTES OF A MEETING HELD ON 04/06/98

AT DEVON VALLEY HOTEL

THOSE PRESENT :

DEON CARINUS (CHAIRMAN) GILLIAN SWART (SECRETARY)
 DAVID NATHAN-MAISTER (HOST) ANDRE SWART (LE VERGER) KOBUS
 v d MERWE (SIBOSCH.COMM) HANSIE WENTZEL (SEATON) SEYMOUR
 PRITCHARD (CLOS MALVERNE) LORNA ROOS (OLIVE YARD) JAMMIE UYS,
 (DISTILLERS) MICHAEL & ROUXNA JAMES (SHIRAZ) WILLEM LOUBSCHER &
 DAVE COBBALD (J C le ROUX) DON MAXWELL & EUGENE MORI
 (NOOTGEDACHT) HANS FROEHLING (LOUISVALE) B PRINS (SAPD
 SIDOSCH) GILL WILLIAMS & JOHN DALY (PETERSHOF) LETTIE & JOHAN
 VISSER (UITSPAN) MAGDA van RENSBURG & JOHAN (VADERSGAWE) NICKY
 JOUBERT (THE FIRS) KOOS de WET (GROOTVLEI) MARTIN MEINERT
 (DEVON CREST) SARA JOHN (BOUCHERON) MIKE & JANET WEBB (LA
 CLARTE) URSULA & KEITH McIVER (CABRIS) YVETTE van der WESTHUIZEN
 (TUNDBURY) PIETER van RENSBURG (ETSWALENI)
 JOHAN GOOSEN, JAP NORTIER & GAVIN ARMSTRONG (BASTION FENCING)
 BART SENEKAL ('PIPELINE') KOOS du TOIT (BOUWLAND)

1. CHAIRMAN WELCOMED THOSE PRESENT AND THANKED EVERYONE
 FOR ATTENDING

2. APOLOGIES: P BREUGEM, J CARINUS, P CARINUS & VICTOR &

MARGARET HILLS (CHIMANIMANI)

3. PREVIOUS MINUTES : ACCEPTED

4. MATTERS ARISING : DISTILLERS PIPELINE : BART SENEKAL (B.S INC
 CIVIL ENGINEERS) EXPLAINED THAT THE PIPELINE WAS NOW READY FOR
 USE AND THAT THOSE WHOSE PROPERTY IT RUNS THROUGH COULD
 NOW BE 'LINKED-UP' BY THE FOLLOWING PROCEDURE:

i> APPLY FORMALLY TO W D C

ii> ENTER INTO AN AGREEMENT WITH W D C

iii> CONTACT BART SENEKAL (8836710) TO FIND OUT ROUGH ESTIMATE
 OF COSTS INVOLVED

iv> MR van TAAK (8872900) MONTHLY LEVY FOR TREATMENT
 CHARGE THIS WOULD BE THE ONLY CHARGE FOR THOSE WITH
 PIPELINE ON THEIR PROPERTY OTHERS (COMMERCIAL CONCERNS
 WINERIES) WILL HAVE TO PAY A LEVY PER KILOLITER.

v> THOSE LIVING ON THE OTHER SIDE OF THE ROAD COULD LINK UP
 BUT IT WOULD BE COSTLY, BECAUSE OF THE DISTANCES INVOLVED.
 CHAIRMAN THANKED MR SENEKAL FOR ATTENDING THE MEETING.

VELDWAGTERS RIVER : THIS SUB-COMMITTEE WILL REPORT TO US AND
 LET US KNOW WHAT HAS TO BE DONE

DJME. THE MUNICIPALITY REPS. NEW MAN NOT PRESENT. ATTENTION
 WAS DRAWN TO THE SQUATTERS WHO HAD MOVED IN NEAR TO THE
 ANIMAL WELFARE. MUNICIPALITY MUST BE APPROACHED S.A.P TO LOOK
 INTO MATTER.

ENVIRONMENTAL CONTROL : INVADER TREES MUST BE REMOVED AND
 REPLACED WITH INDIGENOUS FOLIAGE TO ENHANCE THE ROADSIDES.

THROUGH ROAD J C le ROUX: THIS ROAD WILL REMAIN CLOSED UNTIL
 COMPLETION (6 SEPT) APPLICATION FORMS WILL BE SENT TO
 RESIDENTS WISHING TO USE THIS ROAD DURING OFFICE HOURS. WHO
 MUST WRITE A MOTIVATION AND SIGN A CONTRACT WITH DISTILLERS
 RENEW ANNUALLY. 2 VEHICLES PER FAMILY. NO TRACTORS. SIGN AN
 INDEMNITY FORM.

APPLY TO IAN SCHIETEKAT P.O BOX 84.

MRS WEBB ASKED IF THE GATE WOULD BE OPENED FOR MEDICAL
 EMERGENCIES, FIRE & SECURITY ACCESS. AND WAS INFORMED THAT
 THESE PROBLEMS WOULD BE LOOKED INTO.

SECURITY: i> BASTION FENCING GAVE A SHORT TALK ON BEKAERT
 FENCING SYSTEMS. WHICH CAN'T BE BLOWN UP, CAN'T GET FINGERS OR
 TOES THRU IT. AND IS USED IN HIGH SECURITY SITUATIONS (PRISONS
 ETC) WHICH COULD BE USED AROUND HOMESTEADS. PLEASE ASK FOR A
 BROCHURE IF INTERESTED.

ii> NOT MANY PEOPLE HAD COMPLETED THEIR FORMS. SO ATTENDANCE
 REGISTER WAS RE-CIRCULATED FOR PEOPLE TO INDICATE THEIR
 INTEREST. A DEADLINE FOR FRIDAY WAS SUGGESTED. AND THERE WAS
 MUCH DISCUSSION AS TO THE PRO & CONS OF THE SYSTEM THE MAIN
 CONCERN FOR THE FOLK ON THE DEVONVALE SIDE OF THE VALLEY WAS
 THE GATE ACROSS J C le ROUX.

iii> THE QUESTION OF THE BOOM SYSTEM AT EITHER END OF THE ROAD WAS AGAIN
 SUGGESTED.

iv> CPT PRINS S A P REITERATED THAT THEY HAD ONLY ONE CALL-OUT
 VEHICLE. THEY WERE SHORT STAFFED AND BASICALLY UNABLE TO COPE
 THEREFORE WE WOULD BE WELL ADVISED TO TAKE AS MANY STEPS AS
 POSSIBLE TO LOOK AFTER OUR OWN SECURITY. AND THE DEDICATED
 VEHICLE ON PATROL WAS. A GOOD WAY TO DO THIS!!

COL van der MERWE AGREED AND EMPHASIZED THE TIME IT TAKES TO
 MOBILIZE THE COMMANDOS.

GENERAL: > DAVE COBBOLD POINTED OUT A MISTAKE IN THE
 NEWSLETTER RE THE DISMISSED WORKERS.

HE ALSO ASKED IF IT WOULDN'T BE A GOOD IDEA FOR THE VALLEY TO BE
 ON THE FOOD & WINE ROUTE? SOME MEMBERS WERE NOT
 ENTHUSIASTIC.

b> SEYMOUR PRITCHARD INFORMED US REGARDING A WINERY MEETING
 HE HAD JUST ATTENDED. WHERE IT WAS SUGGESTED THAT WINE
 FARMERS PAY A LEVY IN ORDER TO BUILD UP FUNDS WITH WHICH TO
 PROMOTE STELLENBOSCH AND THE WINES GROWN IN THIS AREA AS IT
 LOOKS AS THOUGH THE WINE ROUTE MAY BE CLOSED?

c> ATTENTION WAS DRAWN TO THE FIGHTING WHICH GOES ON AT
 WENDS AT THE DUMP 'FOOTBALL' GROUND. DOESN'T GIVE VISITORS A
 GOOD IMPRESSION!

d> MEMBERS WERE ASKED TO SUGGEST A NAME FOR THIS COMMITTEE?

6. NEXT MEETING 4 SEPT 18H00 AT THE DEVON VALLEY HOTEL

8

1. GILLIAN SUGGESTED THAT AFTER THREE ACCIDENTS AND THE RATE AT WHICH THE LORRIES WERE DRIVING ALONG THE ROAD IT WAS ONLY A MATTER OF TIME BEFORE A CHILD GOT RUN OVER AND SHOOTING WERE THINK ABOUT SPEED BUMPS ? ? PARTICULARLY IN THE AREA OF THE SCHOOL. CHAIRMAN SAID THAT BOTH THIS COMMITTEE AND THE SCHOOL SHOULD WRITE TO THE WDC ABOUT THIS UPGRADING THE SHOULDERS OF THE ROAD SO THAT THERE WAS PLACE TO WALK AND THEIR REACTION TO SPEED BUMPS.

2. MR WEBB SUGGESTED THAT MR KING SHOULD CONSULT WITH OTHER PRIMARY SCHOOLS TO SEE HOW THEY DEALT WITH THE HOMEWORK PROBLEM. IT WAS ALSO SUGGESTED THAT MR KING CONSULT THE FARMER ON WHOSE FARM THE PARENTS WERE EMPLOYED IF HE WAS HAVING PROBLEMS. MR STEWART FELT THAT MR KING SHOULD GO TO THE PARENTS IF THEY DIDN'T WANT TO GO TO HIM.

3. MATTERS ARISING: DISTILLERS PIPELINE: AS INSTRUCTED AT THE PREVIOUS MEETING ANDERSON SMART HAD APPLIED TO MR VAS TAX TO FOR PERMISSION TO LINK INTO THE DISTILLERS LINE AND WAS INFORMED THAT THE MATTER HANDED OVER. MR COBOLD WOULD LOOK INTO THE MATTER.

4. VELDWAGTERS RIVER : THIS SUB-COMMITTEE WILL REPORT TO US AND LET US KNOW WHAT HAS TO BE DONE

5. DUNE - PT PRINS REPORTED THAT THE SQUATTER PROBLEM IN THE AREA HAD BEEN CLEARED UP.

6. ENVIRONMENTAL COMMITTEE : NEXT MEETING THROUGH BOARD & CIL ROOM. AS THERE WERE STILL WORK BEING DONE ON SITE THE APPLICATIONS FOR PERMISSION TO USE THE ROAD WOULD ONLY BE REVIEWED WHEN ALL THE BUILDERS WERE GONE.

7. SECURITY: I-C-QUILLAN REPORTED THAT WE WERE STILL SHORT OF 3 PEOPLE TO GET TO THE REQUIRED 40 WHICH SECURIMED INITIALLY AGREED WOULD BE WHAT WE SHOULD FIND. COLLEEN SWANSON THEN TOLD US THAT UNLESS THEY COULD SEE A POTENTIAL TO INCREASE THAT NUMBER TO 60 . IT WOULD NOT BE VIABLE FOR THEM.

8. THERE WAS CONSIDERABLE AMOUNT OF DEBATE ON THE MATTER DURING WHICH MR JAMES POINTED OUT THAT WAS NOT HOW HE HAD INITIALLY UNDERSTOOD IT TO BE . THAT WE HAD AGREED TO FIND THE INITIAL 40 AND THE REST WAS UP TO SECURIMED. HE ALSO POINTED OUT THAT IF PEOPLE DID NOT JOIN OVER HIS SIDE OF THE VALLEY , THERE WAS, AS SURE AS HE WAS STANDING THERE GOING TO BE TROUBLE . THEY HAD ALREADY EXPERIENCED A CONSIDERABLE AMOUNT OF DRUNKEN DISTURBANCE IN THE AREA RECENTLY.

9. MR SWANSON DID POINT OUT THE ADVANTAGES GAINED BY HAVING A DEDICATED VEHICLE AS FAR AS INSURANCE (PRICE FORBES IN PARTICULAR) WAS CONCERNED AND THAT IT WAS TAX DEDUCTIBLE IF YOU WERE RUNNING A BUSINESS FROM THE PROPERTY.

10. THE HOUSE OF C L & ROUX HAVE OFFERED AN OFFICE AND OTHER FACILITIES AT THE HOUSE.

11. IT WAS DECIDED THAT A TRIAL PERIOD OF SIX MONTHS BE GIVEN TO THE 40 CONTRIBUTORS AND THAT SECURIMED WOULD LOOK INTO GETTING MORE PEOPLE FROM ON ORDER PAPERAGENTS TO JOIN TO GET OVER 60 . IT THEN MAY BE POSSIBLE TO REDUCE THE PRICE SHOULD MORE PEOPLE JOIN ? ?

12. EVERYONE MUST BE CONTACTED CONTRACTS DRAWN UP AND SIGNED BY THE NEXT MEETING...

13. ALL EXISTING ALARMS MUST BE ASSESSED BY THE SECURIMED IN-HOUSE TECHNICIANS

DEVON VALLEY DWELLERS ASSOCIATION

MINUTES OF A MEETING HELD ON 08/09/93

AT DEVON VALLEY HOTEL

THOSE PRESENT :

DEON CARINUS (CHAIRMAN) GILLIAN SWART (SECRETARY) ANDREW SWART (LE
VERGER) KOBUS v d MERWIE (STENO-CHILOMAN) HANISIE WENTZEL (SEATON) LORNA
KROOS (OLIVE VARD) MICHAEL & ROUDINA JAMES (SHIRAZ) DAVE COBOLDG C H
LEON STEWART (LOUISVIALE) D PRINS (SAPD SVOSHO) JOHAN VLSER
(UTSPAN) JOHAN VAN RENSBOURG (VAGSAGWE) MARTIN KERNET (DEVON GREST)
BARA & JONATHAN JOHN (BOUCHERON) MIKE & JANEI WELBA CLARTE (VRSULA &
KETTI JACVER (CARLES) KOOS d TOIT (NOUWLANDK KING & A NEWMAN (DEVON
VALLEY SCHOOL) ZOLLA RUMBLE (DEVONARIG) JOHAN CARINUS (OWARD-IN-DE-
VIE) PIET CARINUS (CHAMPAGNE) MARGARET & VICTOR HILLS (CHITAMIMAND) H
STEEN & PAUL BETSCHART (LAVD NINE)

COLLEEN SIMPSON & SHEILA HOUY (SCUMIED)

CHAIRMAN WELCOMED THOSE PRESENT AND THANKED EVERYONE FOR ATTENDING

1. APOLOGIES P BRUCEWEN, J CARINUS, PIETER VAN RENSBOURG (RETSCHWENED)
WILLEM LOUWSETER (J C H ROUX) Z MOABERG (WOLDEVELD)

2. PREVIOUS AGENDAS : CORRECTIONS (WITH APPOLOVED) I-MR COBOLD
SUGGESTED DEVON VALLEY BE PART OF THE STILLENROSCHE FESTIVAL FOOD
AND WINE ROUTE II- HE DIDNT SAY THAT J C H ROUX WOULD PROVIDE AN
APPLICATION FORM FOR ACCESS THROUGH THEIR GATE MEMBERS MUST APPLY
WITH MOTIVATION TO P. O BOX 114 OR FAX 8322585 OTHERWISE ACCEPTED
AS CORRECT.

3. THE CHAIRMAN CONGRATULATED THE HOUSE OF J C H ROUX ON THE OPENING
FUNCTION

4. MR KING WAS INVITED TO ADDRESS THE COMMITTEE REGARDING THE
SCHOOL'S PROBLEMS I. COULD THE COMMUNITY HELP FINANCE THEIR EXTRA
TEACHER, THE OTHERS WERE DOING ITS OWN FUNDRAISING BUT IT HAD TO
RAISE ANOTHER R1700-00 PER MONTH

THE CHAIRMAN SAID THAT HE WOULD ORGANIZE FOR ALL THE FARMERS WHOSE
EMPLOYEES HAD CHILDREN AT THE SCHOOL TO GET TOGETHER AND SEE WHAT
COULD BE DONE.

II. MR KING'S SECOND CONCERN WAS THE INCREASE OF DRUG AND ALCOHOL
ABUSE HE WAS EXPERIENCING AT SCHOOL EVERY MONDAY & 1 PUPILS .
GILLIAN SAID SHE WOULD BRING AN DRAUGA (COSTUME)
TO PRINS SAID SHE WAS WORRIED ON HOW SORT OF PROBLEMS.
OT PRINS SAID THE POLICE COULD DO VERY LITTLE WITH UNDER AGE OFFENDERS
OR THEIR PARENTS HAD TO BE HELD RESPONSIBLE.

LEON STEWART ASKED MR KING HOW COULD LEGALLY BAN CHILDREN FROM
COMING TO SCHOOL IF THEY HAD NOT DONE THEIR HOMEWORK? MR KING
EXPLAINED THAT IT WAS MORE A CASE OF THEM ASKING THE PARENTS TO COME
AND SEE HTA BEFORE HE WOULD ACCEPT THE CHILD BACK AT SCHOOL FOR
REPEATED MISCONDUCT OR LACK OF HOMEWORK COMPLETION.

LORNA KROOS ASKED MR KING IF HE COULD EDUCATE THE CHILDREN ABOUT
WALKING FACING THE TRAFFIC, WHICH HE HAS DONE REPEATED.

NEXT MEETING WILL BE AT
THE HOUSE OF J C le ROUX

ON
13 OCTOBER
AT
17H30
STARTING WITH A CELLAR TOUR
AND
AFTER THE MEETING
A GLASS OF "CHAMPAGNE"

PLEASE TRY TO ATTEND. MARK THIS IN
YOUR DIARY NOW !!

DEVON VALLEY DWELLERS ASSOCIATION

MINUTES OF A MEETING HELD ON 13/10/98

AT THE HOUSE OF J C LE ROUX

THOSE PRESENT :

ADAMLEN & DEON CARINUS (CHAIRMAN) GILLIAN SWART (SECRETARY) ANDRE SWART (LE VERGER) ROBUS & D MERWE (SVBOSCH) COMA) HANSTE WENTZEL (SEATON) LORNA ROOS (OLIVE VARD) DAVE COBBALD, JAMARIE UYS & WILLEM LAUBSCHER (J C LE ROUX) LEON STEINMETZ & HANS FROELING (LOUISVLE) JOHAN & LETTIE VISSER (UTSIPAN) JOHAN VAN RENSBURG (VADERSGAW) MARTIN MEINERT (DEVON CREST) SARJE JOHN (BOUCHERON) PIETER DREUGEN (WELTEVREDE) MIKE & JANET WEBB (LA CLARTE) UNSULA & KEITH MATVER (CABRIS) KOOS DE TOIT (BOUWLAND) KING & R NEWMAN (DEVON VALLEY SCHOOL) ZOLIA RUMBLE (DEVONVATRE) JOHAN CARINUS (OWARS-IN -DIE- WEG) PIET CARINUS (CHAMPAGNE) MARGARET & VICTOR HILLS (CHAMANTAMANT) KOOS & WET (GROOT VLEET) JOHN DALY & GILLIAN WILLIAMS (PETERSHOFF) SEYMOUR & SOPHIA PRITCHARD (GLOS MALVERN) BAUTENBACH (W.D.C.) JUSUE & JAN MACDONALD & JOHAN STEENKAMP (PROTEA HEIGHTS) JOHAN CARINUS (TRANSJANSBOS) GAVIN ZURNAMER (PRIMAVERA) SR. M DAUSAB (W.D.C.) YVETTE & JACO VAN RENSBURG (TURNBURY) DAVID NATHAN-MAISTER (DEVON VALLEY HOTEL)

APOLOGIES: MICHAEL & ROXANA JAMES (SHIRAZ) B PRINS (SAPD SVBOSCH) JONATHAN JOHN H STERN & PAUL BETSCHART (CLOUD NINE), PIETER VAN RENSBURG (TETSHWALENT) J MONDEBERG (WIDDELVALET)

CHAIRMAN WELCOMED THOSE PRESENT AND THANKED EVERYONE FOR ATTENDING AND EXPLAINED THAT WE WOULD CONDUCT PART OF THE MEETING BEFORE THE CELLAR TOUR AND CONCLUDE IT AFTER, IN ORDER TO ALLOW MR FORRESTER TO GIVE US SOME INPUT ON THE NEW "STELLENBOSCH WINE MARKETING PLAN" FIRST, AS HE HAD ANOTHER COMMITMENT.

1. MR FORRESTER IN ESSENCE SAID THAT THE WINE INDUSTRY IN THE STELLENBOSCH AREA HAD COME A LONG WAY IN 30 YEARS FROM JUST THREE CELLARS : DELHEIM, SPER & SIMONSGIG TO OVER 400 GRAPE PRODUCERS. BUT NOW THE TIME HAD COME TO COMPETE & DEFEND ITS POSITION IN THE INDUSTRY. THERE WAS MORE THAN ONE REGION NOT JUST "STELLENBOSCH" BUT THE DEVON VALLEY REGION ETC.

HE THEN WENT ON TO EXPLAIN HOW THE NEW SYSTEM WOULD OPERATE WITH A TIER STRUCTURE WITH EVERYONE CONTRIBUTING ACCORDING TO EITHER THE SIZE OF THE VINEYARDS, HOW MANY BOTTLES THEY PRODUCE OR SOME OTHER CRITERIA DECIDED UPON BY THE MEMBERS. THERE WOULD BE EQUAL PARTICIPATION WITH REPRESENTATION FROM EACH REGION & BIG BUSINESS IF THEY WANTED A "SAY" COULD BUY IN.

SOME OF THE FUNCTIONS OF THE CENTRAL COMMITTEE WOULD BE TO CO-ORDINATE THE WINE ROUTE AND SUCH EVENTS AS THE "SPRING FARE" ETC.

AFTER THIS MR COBBOLD WELCOMED EVERYONE TO THE HOUSE OF J C LE ROUX SAYING HOW HE WAS PARTICULARLY HAPPY TO HOST THEIR NEIGHBOURS. HE SHOWED US A SHORT VIDEO AND THEN ANNAMARIE VAN DER VYVER TOOK EVERYONE PRESENT ON A TOUR.

2. SECURITY --DAVID NATHAN-MAISTER GAVE A BRIEF RUNDOWN ON HOW FAR WE HAD PROGRESSED TOWARDS GETTING A DEDICATED SECURITIZED VEHICLE FOR THE VALLEY AND INTRODUCED MR HOGES THE OWNER OF EREKSTAD SECURITY. MR HOGES WOULD BE PREPARED TO OFFER US A DEDICATED SERVICE FOR R350.00 PER MONTH WHICH WOULD VARY ACCORDING TO MEMBERSHIP NUMBERS. HIS SERVICE WOULD BE VIRTUALLY THE SAME AS SECURIMEN, HOWEVER HE WAS ASKED TO PUT THIS IN WRITING FOR OUR CONSIDERATION. THE 37 MEMBERS WHO HAD AGREED TO JOIN SECURIMEN WERE ASKED TO RESPOND TO THIS PROPOSAL.

SOME OF THE FARM FOREMEN WERE PRESENT AT THIS MEETING. (IT HAD BEEN SUGGESTED THAT IN FUTURE ALL MEMBERS WHO HAVE A FOREMAN PLEASE BRING HIM/HER TO THE MEETING) THE CHAIRMAN EXPLAINED THAT WE WISHED THEM TO ASSIST US BY GIVING US INFORMATION ABOUT WHAT IS HAPPENING ON THE FARMS, WHEN THINGS ARENT IN ORDER, IF THERE ARE STRANGERS IN THE AREA & WHAT PROBLEMS THEY ARE HAVING WITH LABOUR ETC

COL. VAN DER MERWE EXPLAINED THAT AT PRESENT THE COMMANDOS WERE IN THE PROCESS OF VISITING ALL THE RESIDENTS AND GATHERING INFORMATION. THEY HAD DRAWN UP SOME OUTLINES AND WERE ISSUING THEM (ENCLOSED) AND WORKING ON A PLAN TO CO-ORDINATE WITH OUR SECURITY AND COMS SYSTEM.

3. PIPELINE --MR BARTEL BAUTENBACH TOLD US THAT THE PIPELINE IS FINISHED AND THAT THE FINAL INSPECTION HAD TAKEN PLACE. THE COUPLING FEE WOULD BE R100 AND HE SHOULD BE CONTACTED (8872900) BEFORE JOINING TO MAKE SURE ALL TYPES ARE SAND FREE, TO PREVENT BLOCKAGE. DISTILLERS LINE WAS BASICALLY FOR DOMESTIC EFFLUENT AND IT SHOULD BE REALIZED THAT CELLAR EFFLUENT IS DIFFERENT AND THAT CELLARS MUST "BUY" CAPACITY AND THEIR DISCHARGE NEEDS TO BE METERED ETC.

4. SR. DAUSAB ADDRESSED THE MEETING NEXT, INTRODUCED HIMSELF AS PART OF THE WDC WELKOMMOBILE CLINIC STAFF, WHO FROM NOV. HAS BEEN SECONDED TO THE "DOWSTOP" PROGRAMME. THE MAIN FOCUS BEING ON GETTING PARLIAMENT TO MAKE THE DOP SYSTEM ILLEGAL AND ALTHOUGH MANY FARMERS HAD LONG CEASED THIS PRACTICE THERE WERE STILL SOME AROUND STELLENBOSCH WHO HAD NOT IN THE PAST HER ROLE HAS BEEN TO VISIT FARMS AND TREAT GENERAL HEALTH MATTERS. NOW HER ROLE WOULD BE TO ADDRESS THE PROBLEMS OF UNDERNOURISHED CHILDREN AND ALCOHOLISM AMONGST MOTHERS, AND GATHER INFORMATION AND STATISTICS ON FETAL ALCOHOL SYNDROME. SHE HOPED THE FARMERS WOULD SEE THIS AS A PROCESS FROM WHICH ALL WOULD GAIN HEALTHIER WORKERS MEANS MORE PRODUCTIVE WORKERS. FOR MORE INFORMATION PH: 8875111. SR D WOULD BRING A LEAFLET ON FAS TO THE NEXT MEETING

5. DEVON VALLEY SR. KING EXPLAINED AGAIN ABOUT THE CHILDREN WHO WERE DRINKING AND SMOKING DACCAS AND THAT HE WOULD BE WORKING WITH SR. DAUSAB TO BRING A STOP TO THIS. HE ALSO ASKED THE FARMERS FOR HELP GETTING THE SCHOOL FEES IN, AND THANKED ALL THOSE WHO DO HELP THE SCHOOL.

6. VELDWAETERS DYES : NO TIME TO ATTEND TO THIS MATTER NOW.

7. NINE--MR FOURIE APOLOGISED FOR HIS ABSENCE, BUT THE CHAIRMAN ASKED FOR IDEAS AS TO HOW TO ENHANCE THE ENTRANCE TO THE VALLEY ???

8. ENVIRONMENTAL CONTROL : JACO TOLD THE MEETING THAT HE HAS PLANNED TO BUILD TWO SMALL DAMS ON TURNBURY. HE WOULD REQUIRE 37 CUBIC METERS OF VELDRIJVER WATER AND USE SUPPLEMENTARY WATER FOR THE BALANCE. ANYONE WITH QUESTIONS OR COMPLAINTS SHOULD CONTACT HIM 18822435

9. THROUGH ROAD J.C.L. ROAD: NOW READY FOR USE MUST APPLY IN WRITING AND SIGN INDEMNITY FORM.

— THE GATE WOULD BE MAINTAINED 06H30 --09H00 AND 16H30 -- 18H00 EMERGENCY ACCESS WOULD BE AVAILABLE.

10. GENERAL THE CHAIRMAN FELT THAT WE HAD GENERALLY COME A LONG WAY -- -THANKED GILLIAN FOR HER CONTRIBUTION. ASKED THE MEMBERS HOW THEY FELT THIS COM SHOULD CARRY ON.

-SOME CONCERN WAS FELT THAT THERE WERE MEMBERS WHO UNDERSTOOD - NO AFRICAANS.

-UNTIL THE SECURITY PROBLEM HAD BEEN RESOLVED THE MEETINGS SHOULD CONTINUE MONTHLY

PLEASE REMEMBER TO LET GILLIAN KNOW ABOUT DISMISSALS (AND NEWS HAD A GOOD HOLIDAY, GOT SOMETHING FOR SALE, BIT OF ADVISE COME ON TELL I

-THERE WAS A SUGGESTION REGARDING ISSUING EMPLOYEES WITH CERTIFICATES OF SERVICE, AS A REFERENCE.

NEXT MEETING WILL BE AT DEVON VALLEY HOTEL

ON

10 NOVEMBER

AT

18H00

DEVON VALLEY DWELLERS ASSOCIATION
MINUTES OF A MEETING HELD ON 10/11/93

AT THE DEVON VALLEY HOTEL

THOSE PRESENT:

KEVIN CARINUS (CHAIRMAN) GILLIAN SWART (SECRETARY) BURG SWART (AC VERTIC)
KAROL HERNIE (SPOSOL) GILLIAN SWART (SEATING) LORNA MOOS (OLIVE
YARD) DAVE COBOLD & JANNIE LIPS (J.C. BOUL) JOHAN & LETTIE VEEGER (UTEPAN)
MICHAEL & BOONJA JAMES (SHIBAZ) MARTIN MEINERT (DEVON GREST) SARA &
JOHANNA JOHN (BOUCHERON) PIETER & CLIZE BRUGEN (WELTVERDE) KEITH MATYER
(CARROT) K. KINE (DEVON VALLEY SCHOOL) PIET CARINUS (CHAMPAGNE) KOOS & WET
(GROOT VLEI) JOHN DALY & GILLIAN WILLIAMS (PETERSHOF) SEYMOUR PRITCHARD (GLOS
MALVERN) JOHAN STEENKAMP (PROTEA HEIGHTS) JACO VAN RENSBURG (TURNBURY) DAVID
NATHAN-MATSTER (DEVON VALLEY HOTEL) M. PAUL RETSCHART (CLOUD NINE) PIETER VAN
RENSBURG (ETISHWALEN) J. H. VAN DER MERVE, MARLA KUNNEKE & C. BOUCHERON (S.) PIETER
VENTER ANGUS HOUSTON & INSP. B. CRONJE (STELLINUS, WATON)
ANDRIES-LEON STENHART & HANS FROELINGH (LOUTVALE) D. PRINS (SAPD SWOSOT),
J. MOORE (ANTICLIVET) JOHAN VAN RENSBURG (ADDEGAWA)
ANNE & JANET WEBBER (CLARTE) KOOS & TOIT (BOUWLAND) ZOLIA RUMBLE (DEVONLAIRE)
MARGARET & VICTOR HILLS (CHILMANBUR) SUE & IAN McDONALD GAVIN ZURMAYER
(PRIMAVIC) SR. M. DAUSAR (W.D.C.) JOHAN CARINUS (OWARS-IN-SIE-WEG) JOHAN
CARINUS (FRANSIANSKRAAL) E. MOBI & D. MAXWELL (NOOTGEDACHT) & INKIGIT

GILLIAN STARTED THE PROCEEDINGS AS THE CHAIRMAN COULD ONLY GET THERE BY
18H00 SHE WELCOMED THOSE PRESENT AND THANKED EVERYONE FOR ATTENDING AND
EXPLAINED THAT WE WOULD START WITH SECURITY.

1. SECURITY IT HAD NOW BEEN 6 MONTHS SINCE THIS PROJECT HAD STARTED A FINAL
DECISION MUST BE MADE SHE HANDED OVER TO SEYMOUR PRITCHARD WHO HAD BEEN
INSTRUMENTAL IN GETTING THIS FINAL PLAN, TO AMALGAMATE WITH THE
STELLENBOSCH BUSINESS WATCH, INVESTIGATED, SEYMOUR WENT THROUGH THE
DETAILS AS WERE RECORDED IN THE NEWSLETTER AND THEN INTRODUCED INSP.
CRONJE WHO RETERATED WHAT HAD BEEN SAID AND HOW EFFECTIVE THE SCHEME HAD
PROVED TO BE ESPECIALLY USING THE CAMERAS. PIETER VENTER THEN EXPLAINED THAT
THE BUSINESS WATCH WAS A SECTION 21 COMPANY (NON-PROFIT MAKING) AND EACH
BUSINESS IN STELLENBOSCH CONTRIBUTED TO THE COSTS BUT INSP. CRONJE WAS PAID
BY THE S.A.P., THEY ONLY EMPLOYED EX-POLICEMEN OR RESERVISTS WHO WERE BOUND
BY POLICE REGULATIONS HAD THEIR OWN UNIFORMS AND SIDE ARMS. THEY HAVE THE
POWER TO ARREST, AND CAN ENTER A PREMISES. IT WAS THOUGHT THAT A CAMERA AT
THE BEGINNING OF THE VALLEY WOULD BE A GOOD PLAN. IF WE HAD OUR OWN
DEDICATED PATROL IT WOULD BE AVAILABLE TO ESCORT ON WAGE DAY OR WHEN FOLK
ARRIVE HOME LATE (BY PHONING THE CONTROL ROOM, NO ARRANGEMENTS CAN BE MADE
DIRECT WITH POLICEMEN)
ANGUS HOUSTON GAVE A BRIEF RUN DOWN ON THE VARIOUS ALIBI OPTIONS (SEE
ENCLOSED LETTER) HE ALSO OFFERED TO NEGOTIATE WITH SECURED REGARDING A
SPECIAL PRICE FOR MONITORING ONLY WITHOUT THE ARMED RESPONSE
IT WAS UNANIMOUSLY AGREED THAT THIS PLAN BE ADOPTED AND THAT THE TWO BE
FORMED SECURITY SUB.COM. TAKE OVER THE DETAILS

(STICK ON FRIDGE DOOR)

NEXT COMMITTEE MEETING
DEVON VALLEY HOTEL

ON
12 JAN 1999
AT
18H00

BUT

YOU ARE ALL INVITED TO A SPIT BRAAI
AT THE HOTEL
ON 13 DECEMBER

AT 16H00

ONE WILL BE CHARGED AT COST PRICE PLEASE LET DAVID KNOW IF YOU ARE ABLE TO
ATTEND

2. DOBSTERGILLIAN GAVE FOR SR. DAUSAR EMPHASIZING THE IMPORTANCE OF THE
PROJECT PLANNED TO TRY AND REDUCE THE INCIDENCES OF FETAL ALCOHOL SYNDROME
AND THAT WE, AS A COMMUNITY, WOULD DO AS MUCH AS POSSIBLE TO ASSIST AS
THESE UNFORTUNATE CHILDREN, WHO WERE OFTEN UNRESCUABLE WERE MORE LIKELY TO
TURN TO CRIME AS A MEANS OF SURVIVAL. THERE WAS NOW SOME PROBLEM WITH THE
LEGALITY OF THE DISTRICT COUNSEL RUNNING THIS PROJECT, SO IT WOULD NOW BE
THEIR UNDER THE AUSPICES OF AN AGENCY OR AUSTRIAN HAD ALSO ASKED WHETHER
THEY WOULD BE OFFERED A ROOM AT THE SCHOOL IF THE REGULAR CLINICS WERE NOT
BEING RUN THERE WAS A DISTINGUISHING POSSIBILITY OF THE BIRTH CONTROL PROGRAM
BEING JOCORABOZED AIR KING SAID HE WAS STILL CONCERNED ABOUT HIS STAFF
SHORTAGE THE CHAIRMAN SAID THAT THIS WOULD ALSO BE DEALT WITH BY THE
APPROPRIATE SUB.COM.

3. ONLY THREE OF THE FARM FOREMEN WERE PRESENT AT THIS MEETING PLEASE NOTE
THAT IT HAS BEEN SUGGESTED THAT IN FUTURE ALL MEMBERS WHO HAVE A FOREMAN
PLEASE BRING HIM/HER TO THE MEETING
ALYDINWAGERS, DRIVER, ENVIRONMENTAL CONTROL, MARLE WAS KEN TO GET ON WITH
THE PROJECT AND WANTED US TO SEE HER AMERICAN VIDEO OF A SIMILAR PROJECT.
HOWEVER, IT WAS DECIDED TO RATHER LEAVE THIS TO THE SUB.COM.

DR BOUCHER FROM THE BOTANY DEPT SAID THAT WE HAD A UNIQUE VALLEY HERE
WHICH WAS DIFFERENT AND THAT WE NEED TO DECIDE WHAT COURSE OF ACTION WE
ARE TO TAKE AND HE DREW OUR ATTENTION TO THE LIST WHICH HE HAD SUPPLIED OF
VEGETATION WHICH SHOULD BE GOT RID OF, AND WHAT TO REPLACE IT.

4. INSP KOOS & WET HAD A RESPONSE FROM COUNSELOR VILJOEN WHO HAD HAD THE
SUBJECT OF THE REHAB OF THE DUMP AND OTHER SUGGESTIONS PUT ON THE AGENDA
OF THE NEXT COUNSEL MEETING AND WOULD REPORT BACK.

5. THROUGH BOARD J.C.L. BOUL DAVE COBOLD REMINDED EVERYONE OF THE NEED TO
APPLY IN WRITING AND SIGN INDEMNITY FORM.

THE GATE WOULD BE MANNED 08H00 - 09H00 AND 16H30 - 18H00 EMERGENCY
ACCESS WOULD BE AVAILABLE.

6. GENERAL THE CHAIRMAN ASKED FOR VOLUNTEERS TO SERVE ON 4 SUB COMMITTEES
THAT WOULD MEET BETWEEN GENERAL MEETINGS AND REPORT BACK
(ANYONE NOT AT THE MEETING WHO WOULD LIKE TO JOIN ONE OF THE COMMITTEES
PLEASE LET GILLIAN KNOW 8822339)

SECURITY: GILLIAN, DAVID N.H., KEITH MATYER, BOONJA JAMES & PIETER VAN
RENSBURG (PIETER VENTER & BEN CRONJE WOULD BE SECONDED ONTO COMMITTEE)

ENVIRONMENTAL: PIETER BRUGEN, JOHAN CARINUS, PIETIE CARINUS, LORNA, MARLE
KUNNEKE, MIKE WEBB, IAN McDONALD & MARTIN

LABOUR: KOOS GAVET, WILLEM LAUBSCHER, KEITH KING, JOHAN CARINUS, WETTE
VAN DER WESTRUZEN & GILLIAN

PROMOTION & ENTERTAINMENT: DAVID N.H., DAVE COBOLD, SEYMOUR
PRITCHARD, JACO & SARAH

CHAIRMAN THANKED DAVID FOR HIS HOSPITALITY AND THE SNAX

IT WAS DECIDED THAT R50:00 PER HOUSEHOLD BE PAID ANNUALLY FOR
SECRETARIAL SERVICES (A/C ENCLOSED)

DEVON VALLEY DWELLERS ASSOCIATION

MINUTES OF A MEETING HELD ON 12-01-99

AT THE DEVON VALLEY HOTEL

THOSE PRESENT:

DEON CARLUS (CHAIRMAN) GILLIAN SWART (SECRETARY) ANDRÉE SWART (LE VERGER)
 KALUS "A" HERVE (SWOON) COUD HANSE WENTZEL (SEATON) LORNA KOOS (OLIVE
 VARD) DAVID CORBOLD (C.H. ROLO) JOHAN & LUTTIE VIGSER (UTSPAN) ALICIA &
 ROUDINA JAMES (HITRAZ) MARTIN MEINERT (DEVON GREST) SARA & JONATHAN JOHN
 (BOUCHERON) PETER BRUGER (WELTEREND) KETHI MEYER (CARBLES) LEON STEWART
 (LOUISVALE) KOOS & WET (GROOT VET) JACO VAN RENSBURG (TURNHUYSDAVID)
 NATHAN-WALTER (DEVON VALLEY HOTEL) PETER VAN RENSBURG (ETSHWALEND) &
 MARLA KANISSE (U.S.) ANGUS HUNTER (STELLBUS. WATCH) PAUL BETSCHART (CLOUD
 NINE) JOHAN VAN RENSBURG & A VAN RENSBURG (NADERSGAWE) MIKE & JANET WEBERLA
 CLARTE) ZOLLA RUMBLE (DEVONVALE) MARGARET & VICTOR HILLS (CHUMMANWANI) MARZA
 ZURNAMER (PRIMA VERA) S.-M. DAUSAB (W.D.C.E. MORI (NOOTGEDACHT) & ENIGHT
 (OWLS REST) FRITZ WIEHOFSKY & GABBY CHRISTAAN NEUBER & PARTNER (OLIVE GROVE)
 PETER PECK (GLENCONOR)
 AKLORES: PIET CARINUS (CHAMPAGNE) JOHN DALY & GILLIAN WILLIAMS (PETERSHOF
 K. KING (DEVON VALLEY SCHOOL) HANS FROELING (LOUISVALE) B PRINS (SAP)
 SVOSCH) SEYMOUR PRITCHARD (GLOS MALVERN) J. MOMBURG (MIDDELVALE) JOHAN
 STEWART (PROTEA HEIGHTS) A PAUL BETSCHART (CLOUD NINE) KOOS & TOIT
 (DOUWLAND) SUE & IAN MACDONALD GAVIN ZURNAMER (PRIMAVERA) JOHAN CARINUS
 (DWARF-IN-DIE-WEG) JOHAN CARINUS (TRANSVAAL) & B BLAXWELL
 (NOOTGEDACHT) T. & A VOLSCHENK (CLOVELLEY)

1. THE CHAIRMAN WELCOMED THOSE PRESENT AND WISHED THEM "A HAPPY NEW YEAR" & THANKED EVERYONE FOR ATTENDING. ALSO WELCOMED FRITZ WIEHOFSKY AND GABBY
 2. MINUTES OF PREVIOUS MEETING IN THE ABSENCE OF ANY OBJECTION THESE WERE DEEMED CORRECT.
 3. MATTERS ARISING
- 1- SECURITY: DAVID REPORTED BACK ON BEHALF OF THE SURCOON, WHICH HAD ALREADY HAD A MEETING. THE MAZDA BAZZIE HAD BEEN PURCHASED AT AN AUCTION BY MICHAEL JAMES AND PAID FOR BY GILLIAN. IT HAD SUBSEQUENTLY HAD TO HAVE A CLUTCH REPLACEMENT ALSO THE STENAGE NEEDED TO BE DONE SO THE TOTAL COST SO FAR WAS R24,168 THIS DIVIDED BETWEEN THE 34 SIGNED UP MEMBERS CAME TO R710 PER FARM AND AS THERE WAS STILL A LIGHT TO BE TITTED AND POSSIBLY THE BATTERY REPLACED R750:00 PAYABLE TO S. SWART WAS DECIDED UPON AS A ONCE OFF PAYMENT. THOSE WILLING TO CONTRIBUTE WERE ASKED TO SIGN A REGISTER.
- IT HAD ALSO BEEN DECIDED THAT THE FARM OWNER SHOULD CHARGE ANY RENT PAYING RESIDENT R50:00 PER HOUSE TO BE ADDED TO THE MONTHLY PAYMENT OF R350:00. IT HAD BEEN DISCOVERED THAT THE POLICE SHIFTS WERE CHANGING AT THE CENTRAL POLICE STATION, WHICH WAS FELT TO BE UNSATISFACTORY. SO INSK. GORRIE HAD IGNORED THAT IN FUTURE THE SHIFT CHANGES WOULD BE DONE AT DONKERBOOM IN ADAM TALS AND THE COMMITTEE MEMBERS WERE ASKED TO KEEP AN EYE OPEN FOR THE BAZZIE AND REPORT IF IT WAS SEEN ANY FURTHER THAN THAT FROM DEVON

VALLEY. DONKOROS WOULD ALSO SERVICE, CLEAN AND DO A WEEKLY CHECK ON THE VEHICLE.

PETER MEYER HAD AGREED TO DO A LETTER FOR THE INSURANCE COMPANIES EXPLAINING THE WORKINGS OF BUSINESS WATCH. GILLIAN WILL ENCLOSE WITH THE MINUTES THE POLICE HAVE ASKED FOR A LIST OF THE NAMES OF FARM LABOURERS WHO HAVE LEGENCED FARMERS AS WELL AS A LIST OF THE NAMES OF THE FOREMEN.

FARM WATCH STENS ARE TO BE PLACED AT EITHER END OF THE VALLEY. IN ADDITION, AS SOON AS FARMERS ALLOW STENS WILL BE MADE FOR ALL PARTICIPATING FARM. THE FARM WATCH WILL THEN BEING A FORM TO BE FILLED IN, WHICH MAKES PROVISION FOR NOTES ON VISITS ETC WHICH CAN BE RETRIEVED FROM THE WATCH ON RETURN.

DAVID EXPLAINED THAT THOUGH WE WERE ONLY PAYING FOR 6 COPS THERE WERE 8 BODIES USED SO WE COULD HAVE 2 PER SHIFT AND THERE WOULD ALWAYS BE ONE OF "OUR" COPS WITH A "TOWNEE" THEY HAD BEEN PROVIDED WITH A MAP AND ALL THE FARM NUMBERS.

(THOSE WHO TOOK MAPS AFTER THE MEETING PLEASE NOTE THAT PRIMA VERA'S

NUMBER IS 40 NOT 35 COPS SORRY)
 WE HAVE ALSO ASKED THE WATCH TO KEEP A MOTOR LOG BOOK IN THE VEHICLE TO MONITOR FUEL, EXPENSES ETC
 FOR THE TIME BEING THE BAZZIE WILL BE REGISTERED IN GILLIAN'S NAME AND REGISTERED WHEN WE ARE A PROPERLY CONSTITUTED BODY.

GILLIAN WAS THANKED FOR FORMING OUT FOR THE BAZZIE!
 ANGUS HUNTER SAID THAT THE BASIC HOUSE ALARM WITH EYES AND SENSORS WORKED OUT AT R105:00 CONTACT HIM FOR MORE DETAILS. 082-78018

II. DOCTOR SR. DAUSAB REPORTED THAT THERE HAD BEEN DOUBTS EXPRESSED ABOUT THE SUITABILITY OF USING THE SCHOOL AS A CLINIC AS IT WOULD BE EXPECTED THAT THE SR. WOULD ALSO DO THE DUTIES OF THE SCHOOL NURSE WHEREAS THIS WAS A SEPARATE MATTER. THE CLINIC WOULD BE STRICTLY FOR PRIMARY HEALTH CARE FOR THE FARM LABOURERS, BIRTH CONTROL T.B. ETC AND PRE-SCHOOL CHILDREN. THE VENUE WOULD ALSO NEED TO BE AVAILABLE FOR THE DOCTOR'S PROJECT, AA MEETINGS SR. DAUSAB EMPHASIZED THAT HER TASK WAS NOT TO BAN BOOZE BUT TO ENCOURAGE MODERATION, AND ABSTINENCE DURING PREGNANCY.

IT WAS DECIDED THAT THE CHURCH OPPOSITE THE SCHOOL WOULD BE IDEAL AND THIS IT WOULD BE INVESTIGATED

JILL WINTERLIVER ENVIRONMENTAL CONTROL MABLE WAS HAPPY TO WAIT FOR A MEETING OF THIS SUB-COMMITTEE TO LAUNCH HER PROJECTS. THE SUBJECT OF WINERY EFFLUENT RAISED WOULD BE DEALT WITH BY THIS COMMITTEE

JA. INUR KOOS & WET HAD A RESPONSE FROM JERON VILJOEN, BUT THE MATTER STILL HAD NOT BEEN PUT ON THE AGENDA FOR THE 1999 AGM.

ALTHOUGH ROAD L.C. LEBRON THUS WERE VARIOUS COMPLAINTS ABOUT THE WAY THE GATE WAS MANAGED. LIFE NOT CHECKED THE HOUSE BELOW. DEMANDS FOR PERMITS, TIME WASTED WHILE GUARDS CHECKED WITH OFFICE AS THERE WAS NO LIST IN CLOCK DAVE CORBOLD EMPHASIZED THAT HE COULD ONLY DEAL WITH THESE MATTERS IF HE WAS INFORMED BEFOREHAND.

THERE WAS NO CHANCE OF A CARD SYSTEM AS ORIGINALLY PROMISED. IT WAS QUITE WITHIN DISTILLERS RIGHTS TO CLOSE THE ROAD COMPLETELY

THE GATE WOULD BE MANNED 08H00 - 09H00 AND 16H00 - 18H00

ACCESS WOULD BE AVAILABLE, AT NIGHT 192 NOTICE WAS NEEDED
 MARTIN MEINERT WAS ASKED IF HIS ROAD COULD BE USED? HE REPLIED THAT HE WAS TOTALLY DISILLUSIONED BY THE ABUSE OF THE PRIVILEGE BY PEOPLE TO WHOM HE HAD GIVEN A KEY HE FELT THAT KEYS WERE BEING USED AT AN ALARMING RATE AS HE HAD SPOTTED "FOREIGNERS" USING THIS ACCESS AND THAT HE WAS NOW GOING TO HAVE A NEW LOCK PUT ON AND MONITOR THE KEYS CAREFULLY AS IT WAS ON HIS GROUND IT WAS NOT A SERVITUDE AND HE WOULD BE QUITE ENTITLED TO CLOSE IT. SHOULD THE ABUSE CONTINUE

IT WAS DECIDED THAT THE SUBCOMMITTEES WOULD MEET ALTERNATE MONTHS BETWEEN GENERAL MEETINGS AND THE CHAIRMAN OF EACH SURCOON WOULD REPORT BACK.

7. GENERAL 1- A DRAFT CONSTITUTION WAS PASSED AROUND FOR COMMENT, BUT MRS WEBB SUGGESTED THAT IT MIGHT BE A BETTER OPTION IF PEOPLE FAXED GILLIAN R222339 WITH ANY CHANGES AND ADDITIONS. THEY THOUGH WERE APPROPRIATE IT WAS THEN DECIDED THAT YVETTE & W AND GILLIAN COULD BE TRUSTED TO TAKE THE NECESSARY STEPS TO GET THIS DONE AND PROOF. WEBB WOULD BE AVAILABLE TO ADVISE II. ZOLLA RUMBLE DREW ATTENTION TO THE PROPOSED VINELANDS BUSINESS PARK INDUSTRIAL DEVELOPMENT ON THE BOTTLEARY ROAD GROUP 5 AND GREENFIELD DEVELOPMENTS HAD APPLIED TO DEVELOP A LIGHT INDUSTRIAL TOWNSHIP. SHE POINTED OUT THAT THIS WOULD BE CONTRARY TO PLANS FOR THE DEVELOPMENT OF THE AREA AS A TOURIST ATTRACTION WITH A BOTTLERY WINE ROUTE ETC AND THAT WE NEED TO CONSOLIDATE IN OPPOSING THIS BY HAVING A PLAN AND STRUCTURE FOR THE AREA WHICH WILL ONLY BE EFFECTIVE IF WE ARE A PROPERLY CONSTITUTED BODY.

CHARLES SCOTT WAS ALREADY INVOLVED IN DRAWING UP DOCUMENTS AND LOBBYING IN THE RIGHT PLACES. SO IT WAS UNANIMOUSLY AGREED THAT WE MUST OPPOSE THIS AS IT WOULD BE SURE "DEATH TO THE VALLEY" IF IT WENT AHEAD IN GILLIAN WAS TO FOLLOW UP ON THE GOLF CLUB JOINING US JANET WEBB TO SUPPLY PHONE NUMBER OF MANAGER.

III. IT WAS DRAWN TO OUT ATTENTION THAT THIS COMMITTEE HAD NOT AS YET GOT AN OFFICIAL NAME. EVENTUALLY DEVON VALLEY FARMS ASSOCIATION WAS DECIDED UPON

7 THE CHAIRMAN THANKED DAVID FOR THE USE OF THE HOTEL AS VENUE FOR OUR MEETINGS AND ALSO FOR THE SPENDIX XMAS PARTY

8 NEXT MEETING SAME TIME SAME PLACE FOR ALL SUB

COMMITTEE MEMBERS AS LISTED BELOW 8 FEB

(FURTHER VOLUNTEERS WELCOME)

SECURITY: GILLIAN, DAVID N-M, KETHI MEYER, DONNA JAMES & PETER VAN RENSBURG, PETER VENTER & BEN CRONKE WOULD BE SECONDED ONTO COMMITTEE ENVIRONMENT: PIETER BRUGER, DEON CARINUS, PIETIE CARINUS, LORNA, MARLE KANISSE, MIKE WEBB, IAN MACDONALD, ZOLLA RUMBLE, GERALD KNIGHT & MARTIN LABERGE, KOOS & WET, WILLER LAURISCHER, KETHI KING, JOHAN CARINUS, YVETTE VAN WESTHUIZEN, SR DAUSAB, GILLIAN, ALL FARM FOREMEN
 PROMOTION & ENTERTAINMENT: DAVID N-M, DAVID CORBOLD, SEYMOUR PRITCHARD, JACO & SARAH

DEVON VALLEY FARMS ASSOCIATION

MINUTES OF A MEETING HELD ON 09:00:39

AT THE DEVON VALLEY HOTEL

THOSE PRESENT:

DEON CARINUS (CHAIRMAN), GILLIAN SWART (SECRETARY), ANDRE SWART (LE VERGER),
LORNA ROOS (OLIVE YARD), MARTIN MEINERT (DEVON GREST), SARA JOHN (BOUCHERON),
KEITH MAYER (CABBIES), LEON STEAMET (LOUISVALE), JACO VAN RENSBURG
(TUNBURY), DAVID NATHAN-MAISTER (DEVON VALLEY HOTEL), MARLA KUNNEKE (J.S.),
ALIDA VAN RENSBURG (VADERSCAWIE), MIKE & JANET WEBB (CLARET), ZOLIA RUMBLE
(DEVONARD), S. A. DAUSAB & S. A. JACKSON (W.D.C.), & DEBBIE BELL (GRAND HOTEL),
EDU TRUST (FREDDIE WILLIAMS (VISITATION) & AM MEREL D. (NORTHEAST), JOHN
G KNIGHT (OWLS REST), PETER PECK (GLS VICTORY), DEVON VALLEY SCHOOL, SEYMOUR
PRITCHARD (GLOS MALTVERNS), TOTT (ROOVLAND), INSP BEN CRONTE SGT LOUW,
SGT SGT 64 JAGEL, COUSIN, HANSE WINTER (SEATON), DAVE
ADOLPHUS (HARBOUR), PHILIP WITTHOOF, AND SWARTS (BY FARMA WATCH)
CORONA, JAMES (STRATZ), PETER BREUGER (WELTERDE), KOOS & WET (GROOFTY),
STEWART (MAGARET & VICTOR HILLS (QUINTAMANI), PRILLA VERA (CHRISTIAAN
NIEBER (OLIVE GROVE), HANS PROBLING (LOUISVALE), PAUL BETSCHART (CLOUO NINE),
PRINS (SAPPO GROVE), J. HOMBERG (HOOVER), JOHAN STEENKAMP (PROTEA HEIGHTS),
H. PAUL BETSCHART (CLOUO NINE), SUE & ZAN McDONALD (PROTEA HEIGHTS), GAVIN &
MARLA ZURNHAWER (PRIMAVERA), JOHAN CARINUS (OWARD-IN -DIE- WEE), JOHAN
CARINUS (FRANSWANSBAAI), E. MORI (NORTHEAST), T. & A. VOLSCHENK (CLOVELLEY)

1. THE CHAIRMAN WELCOMED EVERYONE
2. MINUTES OF PREVIOUS MEETING IN THE ABSENCE OF ANY OBJECTION THESE WERE
DEEMED CORRECT.
3. MATTERS ARISING
1. SECURITY: Insp Cronk introduced all our cops to the committee and then
reviewed the problems the police were having in the valley:

**** SEE NOTES ENCLOSED

THE CHAIRMAN ASKED HOW THE PAYMENTS WERE COMING FOR THE FARMA WATCH ?
GILLIAN SAID THAT A NUMBER OF POLICE HAD GIVEN HER CHECKS TO PAY
MONTHLY WHICH SHE WAS MORE THAN WILLING TO DO, BUT THAT THERE WERE
STILL SOME PEOPLE WHO HAD NOT PAID.

**** IF THEY HAVE MADE STOP ORDER ARRANGEMENTS PLEASE LET HER KNOW

**** IF APRIL COMING UP PLEASE PAY-UP !!

The following matter have been left in these minutes as a reminder
(THE POLICE HAVE ASKED FOR A LIST OF THE NAMES OF FARMA LABOURERS WHO HAVE
LICENSED FIREARMS AS WELL AS A LIST OF THE NAMES OF THE FOREMEN,
FARMA WATCH SIGNS ARE TO BE PLACED AT EITHER END OF THE VALLEY. IN ADDITION,
AS SOON AS FINANCES ALLOW SIGNS WILL BE MADE FOR ALL PARTICIPATING FARMS.
"OUR POLICE" WOULD ALSO LIKE RESIDENTS TO PHONE THEM WHEN THEY WILL BE
ABSENT

THE FARMA WATCH WILL THEN BRING A FORM TO BE FILLED IN, WHICH MAKES
PROVISION FOR NOTES ON VISITS ETC WHICH CAN BE RETRIEVED FROM THE WATCH ON
RETURN)

II. BUTTERFLY INDUSTRIAL DEVELOPMENT

ZOLIA RUMBLE PRESENTED THE FACTS REGARDING THIS MATTER POINTING OUT THAT A
NEW STRUCTURE PLAN FOR THIS AREA NEEDED TO BE DEVELOPED AND ASKED HOW THE
COMMITTEE WANTED THIS TO HAPPEN. THERE MUST BE A UNANIMOUS AGREEMENT. IT
IS IMPORTANT TO KNOW THAT THERE IS A PROCESS TO GO THROUGH SO THAT WE THE
RESIDENTS WILL DETERMINE WHAT IS TO BECOME OF THE AREA & HOW STELLINGSBOSCH
WILL GO INTO THE FUTURE.

THE AREA IS ALREADY ZONED AS AN INDUSTRIAL AREA SO THE DEVELOPER FEELS THAT
HE DOESN'T HAVE TO HAVE AN ENVIRONMENTAL IMPACT ASSESSMENT DONE
IT WOULD APPEAR THAT PROVISION HAS BEEN MADE FOR THE CONSTRUCTION OF
ROADS IN THE AREA. MANY OF WHICH ARE NOT UTILIZED.
WE HAVE TO LOOK AT WHAT WE HAVE GOT & FEEL THAT TOURISM IS THE WAY TO
GO, BUT WE MUST BE SURE TO BASE OUR JUDGEMENT ON FACTS, NOT EMOTIONAL
INPUT.

THE DEVELOPER IS IN THIS TO MAKE MONEY AND LIKELY TO INTERPRET LEGISLATION
TO SUIT THEIR CASE...
THERE ARE A... NO SMALL HOLDINGS IN THE AREA MAKING BILLIONS OF RAND IN
FOREIGN EXCHANGE

ZOLIA ASKED IF ANYONE WAS FOR AN INDUSTRIAL DEVELOPMENT ?
A UNANIMOUSLY "NO" WAS RECORDED
SEYMOUR SAID THAT HE HAD SPOKEN TO MANY PEOPLE ABOUT THE DEVELOPMENT AND
WAS THINKING THAT THE GOLF COURSE DEVELOPMENT WOULD BE A BETTER OPTION ?
ZOLIA REPLIED THAT 80 UPMARKET HOUSES (FOR WHICH THERE WAS APPROVAL) WAS
FINE BUT NOT 1. SEYMOUR WAS OF THE OPINION THAT ALL THE PLAYERS SHOULD
SIT ROUND A TABLE AND HAVE AN OPEN DISCUSSION.

MRS WEBB ASKED IF THE BROOKFIELDS WERE TO BE MOVED. ZOLIA SAID ONLY TO THE
BACK OF THE SITE

IT WAS GENERALLY FELT THAT IF SO MANY HAD OBJECTED (OVER 80) THE DEVELOPER
WOULD HAVE TO LISTEN

AT THIS POINT A SUBCOM. WAS FORMED TO TAKE THE MATTER FURTHER. ZOLIA, PETER
**** PECK AND GERRARD KNIGHT... (SEE ENCLOSED FOR LATEST DEVELOPMENTS)

AT THIS STAGE, THE CHAIRMAN EXCUSED HIMSELF FROM THE MEETING AND GILLIAN
STOOD IN FOR HIM.

III. CONSTITUTION
PROF. WEBB DECIDE THAT HE COULD STAY NO LONGER BUT WISHED TO PUT HIS POINT
OVER REGARDING THE CONSTITUTION

HE SEEMED TO THINK THAT IT WAS FULL OF ERRORS AND THAT DEVON VALLEY SHOULD
NOT BE INCLUDED IN IT AS THERE ALREADY WAS A CONSTITUTED BODY THAT DID ETC
HE THEN ASKED TO BE EXCLUDED

THE COMMITTEE DISCUSSED THIS MATTER AT LENGTH AND THE GENERAL CONCLUSION
WAS THAT THERE WERE NO OTHER OBJECTIONS OR COMMENTS ABOUT THE
CONSTITUTION. IT WAS THEREFORE ACCEPTED BY THE WOC AND THERE WAS NO LAW
AND ORDER. MANY COMMITTEES REQUESTED OR WHETHER PEOPLE BELONGED TO BOTH
THE CONSENSUS WAS THAT A LETTER WOULD BE WRITTEN TO ISAZ DE MESSIS TELLING
HEM THAT THERE WAS A CONSTITUTED BODY CALLED DEVON VALLEY FARMS

ASSOCIATION AND THAT WE HOPED WE COULD ALL WORK TOGETHER FOR THE GOOD OF
THE COMMUNITY.
UNFORTUNATELY, THERE WAS NO TIME TO LISTEN TO OTHER REPORTS AND APOLOGI
WERE TENDERED TO SR DAUSAB WHO HAD BOUGHT SR JACKSON AND DEBBIE BELL TO
THE MEETING

LORNA WARNED EVERYONE TO BEWARE OF EMPLOYING JAN HEYNS

THE REPORTS OF THE OTHER SUBCOMMITTEES WOULD BE READ AT THE NEXT MEETING
GILLIAN THANKED THOSE WHO HAD STATED THE COURSE

PLEASE NOTE THAT SUBCOMMITTEE MEETINGS

WILL TAKE PLACE ON 13 APRIL SAME TIME SAME

PLACE FOR ALL SUB COMMITTEE MEMBERS AS

LISTED BELOW

(FURTHER VOLUNTEERS WELCOME)

SECURITY: GILLIAN, DAVID N-M, KEITH MAYER, LORNA JAMES & PETER VAN
RENSBURG (PIETER VENTER & BEN CRONTE WOULD BE SECONDED ONTO COMMITTEE
ENVIRONMENT: PIETER BREUGER, DEON CARINUS, PIETIE CARINUS, LORNA, MARLA
KUNNEKE, MIKE WEBB, ZAN McDONALD, ZOLIA RUMBLE, GERRARD KNIGHT & MARTIN
LABOUR: KOOS & WET, WILLEM LAUBSCHER, KEITH KING, JOHAN CARINUS, WETTE VAN
DER WESTHUIZEN, SR DAUSAB, GILLIAN ALL FARMA FOREMEN
PROMOTION & ENTERTAINMENT: DAVID N-M, DAVID COBOLD, SEYMOUR PRITCHARD,
JACO & SARA

NB MR KING IS ANXIOUS TO KNOW WHETHER THE FARMERS APPROACHED TO HELP PAY
PER RATA FOR THE EXTRA TEACHER AT THE SCHOOL WERE WILLING TO DO THIS. SO F,
HE HAS RECEIVED PAYMENTS ENOUGH TO COVER THE SALARY 'TIL THE END OF MAY
PLEASE RESPOND

DEVON VALLEY FARMS ASSOCIATION
MINUTES OF A MEETING HELD ON 11.05.99
AT THE DEVON VALLEY HOTEL

THOSE PRESENT:
DEON CARBON (CHAIRMAN) GILLIAN SWART (SECRETARY) ANDRE SWART (DE VERGERS)
KEITH MOVER (CARBON) JACO VAN RENSBURG (TOWN) DAVID NATHAN-MAISTER (DEVON
VALLEY HOTEL) ZOLLA RUMBLE (DEVON) SARA DAUSAB (W.D.C.) C. KNIGHT (OWLS
REST) PIET CARINUS (CHAMPAGNE) TNSP BEN CRONJE (OV FARM WATCH) PIETER
BREUGEM (WELTERED) I DE PLESSIS & CHARLES SCOTT (DEVON VALE ESTATES ASSOC)
LORNA ROOS (OLIVE YARD) SEYMOUR PRITCHARD (GLOS MAVERNE) JI YODS & WET
(GROTTVALE)
ADVOGATES MARTIN MEINERT (DEVON CREST) SARA JOHN (BOUCHERON) LEON STEUMET
(LOUISVALE) MARLA KUNHEKE (J.S.) MAGDA VAN RENSBURG (VADERSSAW) MIKE & JANET
WEBB (CLARTE) U & Mm MERCEL PETER PECK (GLENZONNOR) MOOS DO TOIT (BOUWLAND)
KORUS & d MERWE (SANDOSCH.COMAN) K KING (DEVON VALLEY SCHOOLHANSIE WENTZEL
(SEATON) JOHN DALY & GILLIAN WILLIAMS (PETERSHOF) DAVE CORBOLD & WILLEM
LOUISCHERZ C le ROUD D MAXWELL (MOOTEDDAGHT) JOHAN & LETTIE VISSER
(UTSPAN) MICHAEL & ROODNA JAMES (SHIRAZ (ETSHWALE) JARGARET & VICTOR
HILLS (CHUMAMANT) CHRISTAAN NEUBER (OLIVE GROVE) HANS PROEHLING (C
LOUISVALE) PAUL BETSCHART (CLOUD NINE) JH PRINS (SAND SWOSCH) J MOMBURG
(MIDDELVELD) JOHAN STEENKAMP (PROTEA HEIGHTS) A PAUL BETSCHART (CLOUD NINE)
SUE & JAN MAGDONALD (PROTEA HEIGHTS) GAVIN & MARIA ZURMAYER (PRUMAVEA)
JOHAN CARINUS (OWARS-IN-DIE-WEG) JOHAN CARINUS (FRANSWANSEDAAL) E MORE
(MOOTEDDAGHT) T & A VOLSCHERK (CLOVELLEY)

1. THE CHAIRMAN WELCOMED EVERYONE AND COMMENTED ON THE DISAPPOINTING
TURN-OUT
2. MINUTES OF PREVIOUS MEETING IN THE ABSENCE OF ANY OBJECTION THESE WERE
DEEMED CORRECT.
3. MATTERS ARISING
- 1) LABOUR SR DAUSAB REPORTED THAT DEBBIE BELL OF THE RURAL HEALTH &
EDUCATION TRUST WANTS TO EXPLAIN TO ALL THE FARMERS HOW THEY
OPERATE AND GET THEM INVOLVED SO THAT EACH FARM HAS A TRAINED
"HEALTH WORKER" (SEE ENCLOSED)
DOPSTOF THE "TOP" AS SUCH WAS NO LONGER THE GREATEST PROBLEM. IT WAS
THE RESULTING ALCOHOLICS, WHO ARE IN NEED OF TREATMENT AND SUPPORT
WHEN "DYING OUT". SAID THAT THERE ARE "SHOCKELMISE" WERE SPRINKLING
SECURITY IMPROVEMENTS WITH THE LIQUOR BEING BROUGHT IN FROM TOWN.
PIETER BREUGEM COMMENTED THAT DRUGS SEEM TO BE EVEN MORE OF A PROBLEM
THAN C SAID THAT ALTHOUGH THEY HAD ARRESTED PEOPLE IN POSSESSION OF
HANDSAX, WITHOUT INFORMATION IT WAS DIFFICULT FOR THE POLICE TO DO
ANYTHING. THE SAME WITH DOMESTIC ABUSE WHICH IS RIFE IN THE COLOURED
COMMUNITY WITHOUT INFORMATION NOTHING CAN BE DONE.
IT WAS ALSO FELT THAT THE ROAD OVER THE HILL TO KLAARANDI SHOULD BE
CUT OFF SOMEHOW
The following notes have been left in these minutes as a reminder

GILLIAN SHOWED THE MEETING A MOCK-UP OF A SIGN TO GO ON THE FARM ENTRANCES
SAIDING THAT THE PROPERTY IS PROTECTED BY DEVON VALLEY FARM WATCH WHICH
SILVERPLATE SIGNS WILL MAKE FOR R4500
THERE WAS SOME CONCERN BE THE BADGGE PARTICULARLY IN THE RAIN, MAY BE A
POLICE BADGGE ON AN AUCTION WOULD BE MORE SUITABLE AS MORE PEOPLE JOIN THE
FARM WATCH IT WOULD BE BETTER TO INCREASE THE POLICE WAGES RATHER THAN
DECREASE OUR PAYMENTS
IT WAS ALSO SUGGESTED THAT THERE BE A NOTICE BOARD AT THE HOTEL WHERE WE
COULD PUT THINGS LIKE A PHOTO OF QUARANTINE ETC.
(THE POLICE HAVE ASKED FOR A LIST OF THE NAMES OF FARM LABOURERS WHO HAVE
LICENSED FIREARMS AS WELL AS A LIST OF THE NAMES OF THE FOREMAN.
FARM WATCH SIGNS AS WELL AS TO BE PLACED AT EITHER END OF THE VALLEY. IN ADDITION,
AS SOON AS FINANCES ALLOW SIGNS WILL BE MADE FOR ALL PARTICIPATING FARMS.
"OUR POLICE" WOULD ALSO LIKE RESIDENTS TO PHONE THEM WHEN THEY WILL BE
ABSENT
THE FARM WATCH WILL THEN BEING A FORM TO BE FILLED IN. VARIOUS NAMES
PROVISION FOR NOTES ON VISITS ETC WHICH CAN BE RETRIEVED FROM THE WATCH ON
RETURN
THE SITUATION OF THE VALLEY
THE PLAN FOR THE EXTENSION OF THE WINE ROUTE ETC AS PRESENTED TO US BY KEN
FORRESTER SOME TIME AGO, HAS EVIDENTLY FALLEN THROUGH.
IN ENVIRONMENT WE WERE ASKED TO POINT OUT THE FAULTS ALONG THE ROAD
VERGES
100 FLOUS WERE TO BE PLANTED ALONG THE ROAD BY THE RUIP AND THE ROAD INTO
THE RIJUP WOULD BE ALLOWED BY THE END OF THE YEAR LORNA TO WRITE A LETTER OF
COMPLAINT REGARDING THE RUBBISH ALONG THE SIDES OF THE ROAD.
Y. BOTTELARY INDUSTRIAL DEVELOPMENT
ZAZZ DE PLESSIS EXPLAINED AT LENGTH HOW STELLENBOSCH WAS SUCH A SORT AFTER
AREA TO LIVE IN THAT DEVELOPERS WE LOOKING FOR LAND TO DEVELOP AND WERE
ONLY IN IT TO MAKE MONEY RESPECTIVE OF WHETHER OR NOT THIS IS WHAT THE
RESIDENTS OF AN AREA WANTED. IN THE CASE OF THE PROPOSED GOLF COURSE
DEVELOPMENT HE A DR INSEVELD HAD PAID THE BILLS TO OPPOSE THIS, AS IF YOU
DIDN'T LOOK AFTER YOUR OWN AREA, NO ONE ELSE WAS LIKELY TO.
WITH IDF PROCESS THE RESIDENTS WILL GET A CHANCE TO DRAW UP A FRAMEWORK OF
WHAT THEY WANT FOR THEIR AREA, SO IN THE LIGHT OF THIS PROCESS MR
CAPTIONER OF THE MICROFILMS WAS APPROACHED TO MEET WITH MR DENNIS MOSS
WHO EXPLAINED THIS PROCESS TO HIM. AT THIS STAGE MR CARPI CAME TO REALIZE
THAT HIS PLAN WAS NOT ACCEPTABLE AND INTIMATED THAT HE WAS WILLING TO
WORK WITH US AND HOPED SOMETHING COULD BE WORKED OUT WITHOUT
CONFRONTATION. AND WAS PREPARED TO WITHDRAW HIS APPLICATIONS IT STANDS
(SEE NOTE AT END OF MEET)
AT THIS POINT ZOLLA INQUIRED AS TO WHETHER THIS PROMISE WOULD BE PUT IN
WRITING? SHE FELT THAT AN ALTERNATIVE PLAN SHOULD BE WORKED OUT WITH DENNIS
MOSS. THE SITUATION WAS DELICATELY BALANCED & WE SHOULD TRY AND WORK WITH
HIM.
THIS HAS NO BEARING ON WHAT MAY OR MAY NOT HAPPEN AT THE GOLF CLUB.
WE SHOULD BE AWARE THAT THE HANDSAX ASSOCIATION HAS A TIME FRAME AND
OBJECTIONS MUST BE IN BY 28 MAY AND WE MUST DO THIS IN WRITING.
ZOLLA EMPHASIZED HOW IMPORTANT IT IS FOR EVERYONE TO INVOLVE THEMSELVES IN
THE IDF AND BECOME PART OF THE PROCESS, VLOTTEBORG HAD A GOOD ATTENDANCE

AND TOURISM IS THE PREFERRED OPTION. MR MONTANA (TRADE UNION) WANTED A
PROMISE OF JOBS. THERE ARE ALREADY 12000 WINELAND JOBS. WANTED TO KNOW
HOW KLAARANDI COULD FIT INTO TOURISM. WE NEED TO SEE HOW THIS CAN BE
APPROVED. ALL ROLE PLAYERS MUST BECOME INVOLVED OR THERE WOULD NEVER
BE A PROBLEM.
ZOLLA EXPRESSED A WORD OF CAUTION ABOUT THE NEW LABOUR LAWS DUE TO BECOME
EFFECTIVE IN OCT THEY ARE POSITIVELY "PENAL" ADVISED EVERYONE TO KEEP UP TO
DATE !!!
IN CONCLUSION THE COMMITTEE EXPRESSED ITS SUPPORT IN EVERY WAY TO OPPOSE
THE BRUCFIELD DEVELOPMENT AS IT NOW STANDS.
GENERAL
2 PEOPLE WERE NEEDED TO ATTEND THE IDF CO-ORDINATING COMMITTEE MEETINGS
GILLIAN AND KEITH KING WERE ELECTED
THE DATE FOR OUR FIRST A G M WAS DECIDED UPON FOR 27 JULY AT 18H00 PLEASE
LET US KNOW IF THERE IS ANYTHING ELSE MORE VITAL ON ?)
----THE SUB COMMITTEES SHOULD PLEASE TRY AND MEET BEFORE THE JUL
SECURITY: GILLIAN, DAVID N-M, KEITH MOVER, ROODNA JAMES & PIETER VAN
RENSBURG PIETER VENTER & BEN CRONJE WOULD BE SECONDED ONTO COMMITTEE
ENVIRONMENT: PIETER BREUGEM, DEON CARINUS, PIETIE CARINUS, LORNA, MARLE
KUNHEKE, MIKE WEBB, JAN MAGDONALD, ZOLLA RUMBLE, GERALD KNIGHT & MARTIN
LANDER: KOOS & WET, WILLEM LUISCHER, KEITH KING, JOHAN CARINUS, YVETTE VAN
DE WESTHUIZEN, SR DAUSAB, GILLIAN ALL FARM FOREMEN
PROMOTION & ENTERTAINMENT: DAVID N-H, DAVID CORBOLD, SEYMOUR PRITCHARD,
JACO & SARA
MR KING IS ANXIOUS TO KNOW WHETHER THE FARMERS APPROACHED TO HELP PAY
PER DATA FOR THE EXTRA TEACHER AT THE SCHOOL WERE WILLING TO DO THIS, SO FAR
HE HAS RECEIVED PAYMENTS ENOUGH TO COVER THE SALARY 'TIL THE END OF AUG
PLEASE RESPOND
MR DE BRUCFELDS DEVELOPMENT. WHEN IN THE ABSENCE OF MR CARPI, MR
ESTERHUIZEN WAS APPROACHED REGARDING THE WITHDRAWAL OF THE APPLICATION WE
PREVIOUSLY SUBMITTED. HE SAID THAT MR CARPI HAD SIGNED OVER THE DEVELOPMENT RIGHTS
TO GROUP 8 AND WAS IN NO POSITION TO WITHDRAW ANYTHING. IT SUBSEQUENTLY THE
WDS HAVE STATED THAT THEY WILL NOT BE CONSIDERING ANY FURTHER DEVELOPMENT
APPLICATIONS UNTIL THE IDF PROCESS HAS BEEN CONCLUDED.---

PLEASE TRY ATTEND THE A.G.M 27 JULY
FURTHER DETAILS WILL BE IN JULY NEWSLETTER

Devon Valley Farms Association A G M 27 July 1999

Chairman's Report

A year has now passed since we had our first properly minuted Committee meeting, which was attended by 34 people. Since then everyone living in DEVON Valley have attended some meetings and a fare number of residents of DEVON Vale have also attended. It was our intention to work together as a united community, with common interests and concerns with this in mind a constitution was drawn up, our thanks to Yvette van der Westhuizen for doing this and to Mrs Webb for translating into Afrikaans. It was circulated to all residents in the combined area, for approval. The consensus of opinion found this document to be acceptable and it has been lodged with the Winelands District Council. Thus making us a properly constituted body. Tonight we have just one small change to make.

SECURITY

The first concern we addressed as a committee was the question of security following the armed attack on Andre Swart at Le Verger. It was decided that as the Local S A P S have only one call out vehicle, and all the Security companies are stationed in town and therefore take 11 + minutes to respond, it would be in everyone's interests to have a dedicated vehicle patrolling in the valley 24 hrs a day. It eventually took 6 months to achieve this thanks to Gillian, David and Seymour, the Stellenbosch Business Watch have provided a Farm Watch Patrol manned by Police reservists using a Balke provided by us, (purchased by Gillian and contributed to by 20 other members of this community) under the supervision of Insp. Ben Cronje. There have been a few hitches and some burglaries, but in general the feeling is that the presence in the Valley of a marked Patrol Vehicle is a deterrent. Drugs, drink and domestic violence amongst the Labour force are still a problem, which has to be addressed and fraternizing with the local population has been objected to by all sectors of the community, but we are confident that this can be put right, providing the whole community co-operate. Any problems with the service should be referred direct to: Insp. Cronje 082-5771070. It was also agreed that when labour is dismissed for criminal or undesirable behavior their names be given to the secretary. By the same token when taking on new employees, check this source of information, for a reference.

Areas of concern still exists in Primary Health Care, birth control & TB. Since the mobile clinic no longer visits individual farms, there has been a marked drop-off in attendance, resulting in an increase of unwanted pregnancies & T.B. Another area in which we have been asked for support is from the School. Mr Keith King has asked that the farmers who have children living on their farm and attending the school to contribute *pro rata* towards the salary of a much needed extra teacher. The following farms have already contributed: Champagne, Highmead, Fransmanskraal, Etshwaleni, Louisvale, Vadersgawe and Weltevrede. It is in all our interests to see that the next generation is exposed to a good education.

PROMOTION & ENTERTAINMENT

Though this committee have not had the opportunity to meet as yet, from the work done together at the I D F's S W O T analysis it is evident that all inhabitants of the area would ideally like to retain the unspoiled rural atmosphere and develop the area into a unique tourist attraction by itself.

GENERAL

- In the course of this year two of our families have been bereaved, and we have shared in their sorrow, as we have shared in the joy of a new Baby at the Devon Valley Hotel.
- Much time and effort has been put into opposing the Industrial Development on Bottlary Road and appreciation should be given to Zolia Rumble for her tenacity and thorough determination that applications of this nature do not SLIP BY us unnoticed. It is solely due to her efforts that the W D C have agreed not to consider any further applications of this nature until the results of the Integrated Development Framework have been formulated.
- The first I D F meeting was not well attended, but subsequent ones have been well supported, our own SWOT analysis went off really well and all those who participated felt that much ground had been covered and a real feeling of what the residents of this area want for THEIR future was gained by this process.
- It is difficult to judge whether or not the Veldwagter newsletter is appreciated by all, but it is a useful medium of communication. It would

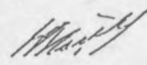
THE ENVIRONMENT

Some time before this committee was officially launched Marle' Kunneke, U.S. had been urging us to take an interest in the state of the Veldwagters River and its surrounds as it runs through the valley, and to control alien vegetation. We thank her for her time and patience. During the course of this year we have appointed a sub-committee under the Chairmanship of Lorna Roos to look into these matters as well as the terrible Dump area. We have been assured that now that there is a Landfill Manager responsible for the rehabilitating the area and managing the dump, the aesthetics of the area should improve. So far a row of trees has been planted and we have been assured the entrance is to be moved. Some small effort has been made to collect the fallen rubbish along the verges but not with much consistency or enthusiasm. A suggestion was put forward that we erect "an entrance" to Devon Valley beyond the dump. Whilst on the subject of waste removal it seems appropriate for those who have benefited from it, to thank Distillers for giving us a sewerage line. The gate closing off the road at J C le Roux is still a bone of contention, even though it was unanimously agreed that the reduction of through traffic is a huge compensation, the gate has formed a barrier between the 2 sides of the "Valley" making social access very limited. Ideas are still being discussed and it was hoped that something positive would be decided by this meeting.....

HUMAN RESOURCES

A Labour sub-committee was also formed to deal with matters concerning the valley labour force and their families. Sr Dausab who was previously the "mobile Clinic Sister" has been seconded away from this role to head up the "Dop Stop" team. She plans to get started in the Valley using the little Church Hall opposite the school to start educating about misuse of alcohol in general and in particular about use during pregnancy, this problem is 60% higher in the Western Cape than any other area in the world. And if we wish to see the quality of life and work improve for our labour force, we should be giving Sr Dausab our wholehearted support. Ms Debbie Bell of the Rural health Foundation has also been busy in the valley trying to encourage farm owners to have a trained health worker on their farms, so far only a few farms have participated.

be nice if other people contributed on a regular basis, wrote a letter to the editor or did an article in Afrikaans. Finally I would like to thank all those from outside the Valley, representatives from the SAP, Commandos, W D C, the Municipality, University & Agriculture who have given their time to be at our meetings. Also our gratitude to David Nathan-Maister for his generous contribution of a venue, snax and presentation facilities throughout the year and for the use of his photocopier.

NOTE FROM LORNA ON ENVIRONMENTAL AFFAIRS

As you are well aware by now, we have a problem with the quality of the water in the Veldwagters River and the general aesthetics of our valley. Huge amounts of topsoil is washed away during the Winter months due to poor management of run-off water. A few basic things can be done to prevent this:

- Keep groundworks during winter to a minimum & sow winter grass.
- Compact roads and construct proper drainage.

Did you know that it is illegal to do any groundworks within 10M from a river bank?

We are all responsible for the beauty of our valley, how about installing more refuse bins on our farms and encouraging our staff to plant gardens around their houses? We have a great nursery in the valley with a large variety of indigenous plants available at reasonable prices.

Next time you drive through the valley look around and imagine you are a visitor, would you be impressed or depressed?

Ben said that on several occasions Sentry Security had given the control room misinformation either wrong name for farm or wrong building on farm, he asked that everyone makes sure that their alarm company has the correct details of which alarm activates which area!! He also urges everyone who has had a case of theft to "bug" the magistrates to give effective sentences.

All farmers should get together with the farm watch to work out an emergency strategy, no good waiting for something to happen. It would be advisable for everyone including the ladies to have some firing practice; perhaps Yvette would be willing to assist with this. Ben has repeatedly asked for farmers to supply him with: the names of those Labourers who have licensed firearms? also who owns vehicles? whether there is a market for other radio system installed on farm & is it operational ???

(Attached form to fill in with these details please)

There is a plan for a 107 control room in Stellenbosch to put all the essential services under one roof. Ben asks for us to bear with him until mid Sept when he hopes to be able to deliver 100% service, with better trained police reservists.

The vehicle was now working well but had costs quite a few extra 000s to get it roadworthy; this should be claimed from manufacturer of Sandmaster perhaps through the small claims court. Jaco to advise Beyers Truter has intimated that the Farmers Union may be willing to put some money into A Farm Watch scheme for the whole Stel area, this would finance other vehicles, leaving the Sandmaster as a general back-up vehicle ----- there was also mention of the URI another off-road vehicle, of full maintenance leases etc etc and concluded that it was felt that we now need to yet again seriously review our options. It was suggested that this would be done on 4 Sept at 7 pm before the Devon Hill meeting. This should be attended not by just the Security Committee but all those who need to have a say and are interested in our security!!!!

Accounts

Gillian presented her version of the accounts, which were accepted (mainly because there was a surplus of income)
Lorna offered to chase up defaulters!!

ELECTION OF CHAIRMAN etc

Deon Carinus felt that he had had his turn and it was now someone else's turn and Don Maxwell was duly elected, David would remain as Vice-Chairman

and Gillian as Secretary BUT someone would be employed to do the books as this was clearly outside her expertise!!

GENERAL

- We welcome another new baby at the Devon Valley Hotel. Congratulations to David and Lee-Ann on the birth of their second daughter Victoria Rose. (this was written in the report but somehow didn't get read)
 - Also our gratitude to David Nathan-Maister and Dave Cobbold for their generous contribution of a venue, snax and presentation facilities throughout the year.
 - It was asked as to why the recent court cases against the Williamses had fallen through. Ben replied that it was due to the reluctance of people to give evidence.
 - It was suggested that everyone take up the challenge and clean up their own frontage.
 - Someone suggested a photo album of "mug-shots" of wanted criminals be circulated in the valley especially to labourers.
- The Chairman thanked all those who attended the meeting and called the meeting to a close.....*

Next meeting Monday 4 September at
Devon Valley Hotel

Security at 7pm

Devon Hill at 8pm

If you are not able to attend please put your views in writing and get them to either Zolia or David or forever hold thy peace!!!!

Gillian & Andre away from 1 Sept - 1 Oct

Please phone: Ben 082-5771070 Security

Zolia IDF etc 8822353

Don Maxwell any other valley business 8822810

Thank you for all the support and encouragement - Cheers Gillian
R50 per farm membership would be gratefully received!!

3

COBBOLD AND ASKED EVERY ONE TO ABIDE BY THEM (ENCLOSED FOR THOSE NOT AT THE MEETING)

6. HERBERT WAS ALSO FAR FROM PLEASED WITH THE SITUATION, SO IT WAS SUGGESTED THAT JACO & HERBERT SORT OUT THE PROBLEM AS IT WAS USUALLY DUMPED ON GILLIAN, WHO REALLY DIDN'T KNOW WHAT TO DO NEXT!! THE POLICE SEEM USELESS WHEN IT COMES TO FOLLOWING UP ON SUSPECTS, EVEN WHEN ARRESTED THEY ARE LET OUT ON BAIL, GILLIAN COMMENTED THAT THERE SEEMD TO BE A GENERAL LACK OF COORDINATION BETWEEN DETECTIVES WORKING ON DIFFERENT CASES IN THE SAME AREA, IT SEEMS LUDICROUS THAT WE ALL KNOW WHO THE PERPS ARE AND THE POLICE DON'T!! AT A MEETING HELD EARLIER IN THE YEAR WITH THE COMMANDER OF STEEL JURIE JORDAAN IT WAS EXPLAINED THAT THE POLICE NOW HAD LIMITED POWERS OF SEARCH ETC WITHOUT SEARCH WARRANTS AND SIGNED COMPLAINTS IT WAS IMPOSSIBLE FOR THEM TO ACT. JACO THOUGHT THAT THIS WAS NOT STRICTLY CORRECT AND WAS PREPARED TO LOOK INTO IT AND TAKE LEGAL ADVICE AS WELL AS DISCUSSING THE GENERAL FARM WATCH INADEQUACIES WITH PIETER VENTER

6. THANKS TO DAVE COBBOLD FOR THE SNAUX AND CHAMPAGNE.

7. MEETINGS END OF JULY WED. SEEMED A GOOD NIGHT FOR MOST PEOPLE AND A GREAT EFFORT SHOULD BE MADE TO GET MORE PEOPLE TO ATTEND. A LIST OF VALLEY RESIDENTS AND PHONE NUMBERS TO BE INCLUDED WITH THESE MINUTES.

1

DEVON VALLEY FARMS ASSOCIATION

MINUTES OF GENERAL MEETING HELD ON 31 MAY 2000

AT THE HOUSE OF J C le ROUX

THOSE PRESENT:

GILLIAN SWART (SECRETARY) ANDRE SWART (LE VERBER) KEITH & USULA HAYES (CAPRIS) JACO VAN DER WESTHUIZEN (TURNBURY) SARA JOHNSBOUCHERON () ZOLIA RUMBLE (DEVONHILL) MARTIN MEINERT (DEVONHILL) GERALD ENRIGHT (OWLS REST) ADRI VOLSCHENK (CLOVELLE) LATHAINE & HERBERT BERNSESON (LORNA BOOS (OLIVE YARD) SUE MACDONALD (PROTEA HEIGHTS) FERGIE RYAN & COLLEEN THOMPSON (OLIVE GROVE)) URS & EMILIA ALLENHANN SEBASTIAN & CARMELIN DAYER (HOOGRUUS) PHILIP NEUBER (OLIVE GROVE) & VICTOR HILLS (PHILANTHROP)

ABOLIGES DEON CARINUS (CHAIRMAN) #DAVID NATHAN-MAISTER (DEVON VALLEY HOTEL) DEON CARINUS (CHAIRMAN) #J. DAUSAB (W.D.C.) KOOS DE WET (GROOTVELD)) DAVE COBBOLD (C.H. ROOD) JOHAN & LETTIE VISSER (RITSJAN) NILS HINDRICHSEN (ETSHWALEN) JOHAN CARINUS (DWARF-IN -DIE- WEG) JOHAN CARINUS (FRANSKRAAL) E MORI (NOOTVEDDAGHT) JOHANNES VAN RENSBURG (VADERSGAWE) DEON & NAOMI JOUBERT (THE FISH) TIENNE MOMBERG (MIDDELVELD) MICHAEL & JAGER (PADA WATON) ERNEST ADAMS (OLIVE YARD) CHARLES SCOTT (DEVON VALE ESTATES ASSOC) IAN MACDONALD (PROTEA HEIGHTS) PIETER BREUGEL (WILDERDORP) MAXWELL (NOOTVEDDAGHT) SEYMOUR PRITCHARD (CLOS MAUVERNE)) MAGDA VAN RENSBURG (VADERSGAWE) U & Mrs. MEREL, PETER PECK (GLENNCONNOR) KORUS V d MEWWE (STROOSCH) MAUREEN WILLEM LOUSCHENK (C.H. ROUX) BLAS VAN WYK (HOVELEN) MICHAEL & ROUDNA JAMES (SHIRAZ) MAUREEN HINDRICHSEN (ETSHWALEN)) CHRISTIAAN NEUBER (OLIVE GROVE) HANS PROEHLING & LEON STEINMET (LOUISVALE) YVETTE & J. WESTHUIZEN (TURNBURY) JANET WEBB (LA CLARITE) MARJA ZURNHAR (PRIMA VERA) MARGARET HILLS (PHILANTHROP) KEITH KING (DVPs)

#CONGRATULATIONS TO LEE-ANN AND DAVID ON THE BIRTH OF THEIR 2ND DAUGHTER VICTORIA!

1. THE MEETING WAS CHAIRED BY GILLIAN WHO WELCOMED EVERYONE AND REMINDED THEM THAT THERE WERE SNAUX & CHAMPAGNE AFTER THE MEETING
2. PREVIOUS MINUTES DEEMED TO BE CORRECT.

3. NO MATTERS ARISING.

4. SUB-COM REPORTS:

1. LABOUR - SECTORAL DETERMINATION

JOHAN CARINUS (FRANSKRAAL) UNDERTOOK TO LOOK INTO THE MATTER AND GET FURTHER CLARITY AS TO WHAT IS GOING ON.

II. LAND ISSUES

1. ZOLIA RUMBLE REPORTED THAT SO FAR THE APPLICATION FOR REZONING FOR INDUSTRIAL DEVELOPMENT ON THE "BRICKFIELDS" SITE HAD BEEN REJECTED BY 4 COMMITTEES AND THOSE CONCERNED WERE SET TO APPEAL TO PROVINCE, BUT IT WAS THOUGHT UNLIKELY THAT IT WOULD GET THEM ANYWHERE. IT WAS THOUGHT THAT MR. CAPRIS WAS CONSIDERING HOUSING OPTIONS INSTEAD TO FIT IN WITH THE IDF. ** ZOLIA WAS COMPLIMENTED ON HER EFFICIENCY AND TENACITY IN ADDRESSING THIS MATTER ON OUR BEHALF.
2. DEVON HILL WINERY HAVE NOW APPLIED TO AMEND THE ORIGINAL REZONING CONDITION^(d) Only grapes produced on the consolidated five

PLEASE READ THESE MINUTES NOW
NEXT MEETING DETAILS AT END!!!
Devon Valley Farms Association A & M

21 AUG 2000
 held at the Devon Valley Lodge

Those present:

GJ Carinus, PJ Carinus, J P de Wet, S & S Pritchard, D Maxwell
 L Roos, M Mainert, K King, H Links, M Dausab, S Moses, S Dayer, A & G
 Swart, R M du Plessis, Y van der Westhuizen, C Thompson, Fergie Ryan, Z.
 Rumble, K & U McIver, J Webb, E & U Allean, G Blows, B Fontannaz, I & S
 Macdonald K Berger, B Cronje, D Nathan-Malster

Apologies:

D Cobbold, P Venter, J van der Westhuizen, H Berger, J & Y Ridley V &
 M Hills, M & R James,
 The Chairman WELCOMED EVERYONE especially to all the newcomers to
 our valley

PREVIOUS A.G.M MINUTES APPROVED

Chairman's Report

*Since last years AGM in July we have only had three meetings, which
 were moderately well attended. It seems unfortunate that we seem to
 still have to spend much of our time discussing security problems, and
 that it is only this sub-committee which meet regularly.*

*Yet again we are indebted to Zalia and Charles Scott who have devoted
 many long hours on your behalf participating in the IDF process which
 has now got to the stage of the first draft being prepared. I don't
 think any of us fully realize the implications of this process, which Zalia
 will go through briefly now.*

Zalia I D F ETC

Zalia complimented Dennis Moss on the Draft IDF Document, which those of
 us on the WD Steering Committee have read, one of our concerns in this
 document is the "Hamlet" issue and what the definition of this concept really
 is in real terms.

Environment

*We don't seem to be able to get a handle on our Environmental Issues
 and it is rather disappointing to see the amount of alien vegetation and
 rubbish which lines our roadway...perhaps each property owner could
 undertake to clean-up in front at least once a month.....*

David will now give you a run down on the newly formed Devon Valley
 Vintners Association....

David DUYA

The Chairman read out the recent results of the SA WINE Awards, which
 feature many wines from the valley (list enclosed)
 Martin & Seymour were congratulated on their achievements.
 David explained that the Devon Valley Vintners Association was now a
 properly constituted organization. The members were wineries, which make
 wine from grapes grown in this valley, even if growers like Dave Hidden have
 the wine made elsewhere.
 They were busy working on a log and a Brochure, which they are hoping will
 serve to advertise any other enterprises that are going on in the valley.
 The aims of this association are twofold:
 to market their product
 to improve the quality of wines from within the valley.
 Devon Valley Identity was needed, so that at Trade shows there would not
 only be the individual Wineries but would also be a collective representation
 of this undiscovered Jewel which consistently produce 5-10% of the top
 wines. This implies an upliftment for the entire area in terms property value
 as well as wine prices.
 There is an increasing pressure from overseas for there to be an ethical
 code of conduct amongst wine producers which links in with what Sr Dausab
 is trying to achieve.

Devon Valley Primary School

*The DVP School is still able to employ an extra teacher thanks to the
 contributions from all the farmers whose staff have children attending
 the school at R7 per child per month
 A very successful open day was held at the beginning of the year
 organized by the business Watch; the profit from this very popular
 event went towards sports equipment for the children.
 Please remember your JUMBLE for the 2 SEPTEMBER anything you need to
 get rid of will be welcome.*

In November Demarcation will be a "fete aecompli" and Zalia has been in
 touch with the appropriate people in connection with the Tax/rates
 implications, a figure 4% on the market value has been mentioned! (Watch
 out for Public Meeting concerning this)

The other cause for concern is the possible division of Agricultural land - a
 fine definition of this is required. A meeting is to be held at Kolenhof
 Primary School regarding the proposed Hamlet in that area.

Land tenure on farms and alternative housing for labourers is also being
 addressed. So far the so called "Hamlets" would mean an attachment of x
 number of houses to a small settlement such Jamestown where there is
 already some infrastructure.

DOPSTOP

*Sr Dausab has been quietly carrying on with the Dop Stop program,
 which is continually growing and I am happy to say that we now have a
 Social Worker servicing the Valley Mrs Moses, who will be stationed at
 the school, this is a good opportunity for those of us with large Labour
 communities to address some of the ongoing problems with Juvenile
 delinquents, domestic, drug & alcohol abuse!*

Sr M Dausab

Margie Dausab reported that the a Health study has been carried out in the
 Stellenbosch area (results of this study were mentioned in the last
 "Vedwagter" Magazine) In April a Parliamentary Committee on Health asked
 her to address them on what steps should be taken to deal with the problem
 of Drug & Alcohol Abuse on Farms and at school.

Though very few farmers use the "Dop" system these days there are many
 "smokkel" houses in most areas dealing in alcohol and drugs.

WDC are trying to provide counseling, running workshops on farms dealing
 with many issues like relationships & HIV.

There was Drama Group in the offing & a Youth Group funded by the
 Educational Trust.

Sometimes the Farmers are unco-operative about letting their workers off
 during "their" time, so attendance to clinics workshops etc is restricted to
 either lunch break or after hours meaning that Sr Dausab herself must now
 work after hours which hardly seems fair, as the service she is providing is
 ultimately to the advantage of the farmer and the whole community.

Mrs Moses introduced herself and explained that she would be at the school
 every second Wed. and that she could be contacted at 8711682 office or at
 the school 8832985 urged the farmers to make use of her services.

Mr King thanked the farmers for their contribution and said that it would
 take them through until the last quarter.

On the re-cycling front they were only able to collect paper at present as
 the glass bins cost about R3000. This was strongly disputed by David who
 thought they were free.

Gate

*I am sure that it is a great relief to most of us that the token system
 for the gate is at last up and running, and I want to record our thanks
 to J C le Roux for allowing us to install this system and again I urge all
 users to abide by the rules.*

Seymour pointed out that the road the other side of the gate was in a very
 bad state, that the WDC should do something about it, this was evidently
 not possible because of a lack of funds, Seymour undertook to arrange for a
 load of gravel to be used to fill in the eroded areas. Pietie Carinus would find
 out if it were possible to get hold of a load of excess tarmac, which
 sometimes is left over by the WDC when working on a road.

There was mention that Devon Hill Wineries had undertaken to maintain the
 road as part of the agreement giving them permission to build the winery.
 This led to some discussion about the various aspects of the winery which
 were giving rise to concern and it was agreed that this was not the time or
 place to deal with such matters and a meeting would be held on 4 SEPT. at
 8pm at the Hotel. Bernard Fontannaz has asked that every effort be made
 to improve the relationship of the DHW and the community
 Janet reported that there was a guard still at the gate opening it and that
 lorries slipped through once it had been opened

Security

*Security has become a nightmare since the beginning of the year when
 the Bokkie breathed its last, a decision was made at the Feb meeting to
 purchase a Sandmaster, which would meet all the requirements of the
 rough terrain in this neighbourhood, since the purchase of this vehicle,
 either it has not been road worthy or there has not been a driver
 available, many of the reservists have been sent on courses and the
 service has been less than satisfactory.*

Insp. Ben Cronje SAPS admitted that there had not been a 24-hour service
 for some time owing to a ruling from Headquarters in CT that all reservists
 must attend on eight-week course; this had left the Business/Farm Watch
 short of personnel, this and the lack of driving licenses made it very
 difficult to give the required service.

ALL FARMERS MUST BE MADE AWARE OF THE INTERNATIONAL STANDARDS ORGANIZATION AND THEIR REQUIREMENTS, AND THE ENCLOSED GUIDELINES FROM THE AGRICULTURAL UNION SHOULD ALSO BE NOTED AS IT WAS UNANIMOUSLY AGREED THAT THEY VALLEY SHOULD ATTEMPT TO ADHERE TO THESE GUIDELINES.

IT HAS BEEN OBSERVED THAT THERE ARE COPIOUS AMOUNTS OF PORT JACKSONS ALONG DEVON VALLEY ROAD, AND IT WAS SUGGESTED THAT WE ALL TAKE RESPONSIBILITY FOR OUR OWN FRONTAGES!!!

5. VINTNERS
THE LAST MEETING OF THE ASSOCIATION WAS ATTENDED BY ALL MEMBERS. THE BROCHURE FEATURES ALL OF THE VALLEY VINTNERS AND SHOULD ATTRACT THE PUBLIC TO THE AREA.
THE EIGHT WINNERIES ARE TO GIVE THEIR BEST BARRELS TO MARTIN TO MAKE 200 CASES OF PINOTAGE FOR AN EXCLUSIVE AUCTION AND THE PROFIT WILL GO TOWARDS UPLIFTMENT OF THE VALLEY COMMUNITY. THE CHAIRMAN CONGRATULATED THE VINTNERS ON THEIR INITIATIVE

6. GENERAL
SIGNAGE TO THE VALLEY IS STILL INEFFECTIVE. THIS WAS TO BE TAKEN IN HAND AND LARGE VALLEY SIGNS ERRECTED ON ADAM TAS.
IT WAS STILL CONSIDERED TO BE A GOOD PLAN TO MARK THE BEGINNING OF THE VALLEY WITH 2 ENTRANCE "PORTALS" PLACED VALLEY SIDE OF DUMP.

NEXT MEETING WILL BE AT

JC LE ROUX 2 MAY AT 6 PM

PLEASE MAKE A SPECIAL EFFORT TO ATTEND

P.S. GILLIAN WILL BE AWAY FROM 4 MAY TO 16 JULY

PLEASE REFER:

MONEY & SECURITY MATTERS TO DON MAXWELL 8822810

GATE/DISC MATTERS TO FERGIE 8822494

MATTERS SECRETARIAL TO KATH BERGER 8822316

DEVON VALLEY FARMS ASSOCIATION

MINUTES OF GENERAL MEETING HELD 22 MARCH

DEVON VALLEY HOTEL

THOSE PRESENT:

DON MAXWELL(CHAIRMAN) GILLIAN SWART (SECRETARY) KEITH McIVER (CAIRTS)
KATHARINE BERGER(SEATON) FERGIE RYAN (OLIVE GROVE) SEYMOUR PRITCHARD (GLOS
MALVERNE) & LEON STEMMET (LOUISVALE)

AMOLOGIES ANDRE SWART (DE VERGER) MARGUERITE (NOOTGEDACHT) & COLLEEN THOMPSON SARA JOHN
(BOUCHERON) YVETTE van der WESTHUIZEN (TURNBURY) ZOLLA RUMBLE (DEVONVALE) IRL & IRLS J FOURIE
(GLOVELLY) LORNA ROOS & DAVE HUGHES (OLIVE YARD) MARTIN MEINERT (DEVON CREST) GERALD KNIGHT (OWALS
PEST) IRLS & EMILIA ALLEMANN SEBASTIAN & CARMELIN DAYER (HOOGHUIS) DAVID NATHANALIASTER (DEVON
VALLEY HOTEL) KOOS de WET (GROOTVLET) JOHAN VISSER (UITSPAN) NILS & MAUREEN HENDRICKSEN (ETSHWALEND)
JOHAN CARLUS (DIWARS-JIN -DIE WEG) JE MORI (NOOTGEDACHT) JOHANNES van RENSBURG (NADERSGAWWE) TIENIE
HOMBERG (NIDDELALEN) ZAN & SUE MACDONALD (PROTEA-HEIGTS)PIETER BREUGEM (WELTEVREDE) MAGDA van
RENSBURG (NADERSGAWWE) PETER PECK (GLENCONNOR) RIJAS van WYK (HOVELEA) MICHAEL & ROUSSA JAMES (SHIRAZ)
JACO van WESTHUIZEN (TURNBURY) MARZA ZURNAMER (PRIMA VERA) KEITH KING (OWS) MARGARET & VICTOR HILLS
(GEMANIDANT) DEON CARLUS (NEDERWED) SR. & DAUSAB (NIDAC) WILLEM LOUBSCHER (JC LE ROUX) LETTIE
VISSER (UITSPAN) JOHAN CARLUS (NADERSGAWWE) DEON JOUBERT (THE FIRST) CHARLES SCOTT (DEVON VALE
ESTATES ASSOC) K STEENKAMP (PROTEA HEIGHTS) U & M HENKEL, HANS FROEHLING, JANET WEBBCLA CLARTE
JOHN & YVONNE RIDLEY (PETERSHOF) P CARLUS (CHAMPAGNE) & HOPMEYER

THE MOST POORLY ATTENDED MEETING SINCE THE ASSOCIATION BEGAN

1. PREVIOUS MINUTES DEEMED TO BE CORRECT.

2. NO MATTERS ARISING

3. SECURITY
80% DROP IN CRIME DUE TO THE PRO-ACTIVE POLICEWORK. CRIMINALS BEING SQUEEZED
OUT BY THE PRESSURE OF REGULAR PATROLS, WHICH ARE HAVING A DETERENT EFFECT.
IT IS IMPORTANT TO NOTE THAT FARM LABOURERS ARE CALLING THE WATCH MAINLY
FOR DOMESTIC VIOLENCE. FARM WATCH POLICE REACTING WELL.

FARM WATCH NUMBERS WILL BE SUPPLIED R30:00 EACH.
IT IS REQUESTED THAT THEY BE PLACED IN A STRATEGIC POSITION
WHERE THEY ARE EASILY VISABLE, AT +/- 1.5 METERS FROM THE GROUND
AND WHERE ADDITIONAL DWELLINGS ARE LOCATED
PLEASE FIND YOUR NUMBERS ENCLOSED, FARMS WHICH FAIL TO EXHIBIT
THESE NUMBERS MAY NOT BE READILY SERVICED!!!

4. ENVIRONMENT

THE STRUCTURE PLAN MEETINGS HAVE BEEN GOING WELL AND A SUMMARY OF THE
RESULTS OF THESE WEEKLY MEETINGS IS ENCLOSED. IT IS ESSENTIAL THAT EVERY ONE
TAKES THE TIME TO READ THIS SUMMARY AND SHOULD THEY HAVE ANY REALLY STRONG
VIEWS THESE MUST BE PUT IN WRITING AND DELIVERED TO THE CHAIRMAN PRIOR TO
THE MEETING ON 2 MAY

DEVON VALLEY FARMS ASSOCIATION

MINUTES OF GENERAL MEETING HELD ON 06:12:2001

AT 'LE VERGER'

THOSE PRESENT:

DON MAXWELL (CHAIRMAN) & MARGUERITE (NOOTGEDACHT) GILLIAN SWART (SECRETARY) ANDRE SWART (LE VERGER) KEITH & URSULA (HAYTER) YVETTE van der WESTHUIZEN (TURNBURY) GERALD INGHAM (OWLS REST) KATHERINE & HERBERT BERGER (SEATON) FERGIE RYAN & COLLEEN THOMPSON (OLIVE GROVE) MARGARET & VICTOR HILLS (CHAMMANANT) JAN & SUE MACDONALD (PROTEA HEIGHTS) JANET WEBB (LA CLARTE) JOHN & YVONNE RIDLEY (PETERSHOF) P CARINUS (CHAMPAGNE) BIDDY & ROGER TAYLOR (BOLOBERONI) SEYMOUR & SOPHIA PRITCHARD (GLOS MALVERNE) KODS & SUSAN de WET (BROOTVELD) U & M MEREL SAKKE van ZYL (STELLENBOSCH WATCH) LINDA van der MERWE (HOOGGRUS)

APOLGIES DEON CARINUS (HIGHWEAD) JOHAN & COLLEEN CARINUS (TRANSVAAL) MARTIN MEINERT (DEVON CREST) MR & MRS J FOURIE (GLOVELLY) LETTIE VISSER (UITSPAN) LORNA ROOS & ERNIE ADAMS (OLIVE YARD) DEON JOUBERT (THE FIRS) CHARLES SCOTT (DEVON VALE ESTATES ASSOC) DAVID NATHANJAALSTER (DEVON VALLEY HOTEL) JOHAN VISSER (UITSPAN) NILS & MAUREEN HINRICHSSEN (ETSHWALEND) JOHAN CARINUS (DWARF-IN-OE-WEG) E MORI (NOOTGEDACHT) JOHANNES van RENSBURG, MAGDA van RENSBURG (VADERSGAWIE) TIENIE KROMBERG (WIDDELVELD) PIETER BRELUGEM (WELTVEDE) RIAS van WYK (HOVELE) A MICHAEL & ROUDINA JAMES (SHIRAZ) JACO van WESTHUIZEN (TURNBURY) MARJA ZURNANER (PRIMA VERA) HANS FROEHLING & LEON STEINMET (LOUISVALE) A HOFMEYER, ZOLIA RUMBLE (DEVONHART) K STEENZAMP (PROTEA HEIGHTS) URS & EMILIA ALLENMANN (HOOGGRUS) THERESA SPORR (THE PADDOCKS) WILHELM EUGENHUTS (ETSHWALEND) ERNA van WYK (HOVELE) J J PROVOYER (DEVON VALE GOLF CLUB) KEITH KING (OWS) PETER PECK (GLENCONNOR)

1. DON MAXWELL WELCOMED EVERYONE TO LE VERGER

2. APOLOGIES (AS ABOVE)

3. SUB-COM REPORTS:

A. SECURITY: WAS WORKING REALLY WELL AT LAST. VISEABLE POLICING HAS AN IMPACT ON CRIME EVEN THE FARM WORKERS WERE USING CEL PHONES TO

CONTACT THE WATCH

NOW 8 WARDS IN STELLENBOSCH AND THE URBAN AREA WAS GRADUALLY BEING 'CLEANED-UP'. CABLE THEFT WAS RIFE IN OTHER AREAS LIKE KLAHUTS. SHEEP WERE BEING RUSSLED AND POLICE WERE PAID 'BOUNTY' FOR THOSE RECOVERED.

A PLANNED 'HEIST' OF CHAMPAGNE FROM J C le ROUX WAS FOILED BY PROMPT

ACTION AND CRIME STATS FOR THE YEAR WERE MARKEDLY DOWN

THE CID SCHEME SHOULD HAVE THE ENABLING BYLAWS PASSED EARLY IN 2002.

B. INTEGRATED DEVELOPMENT PLAN: GILLIAN GAVE A BRIEF RUN DOWN ON HOW

THINGS WERE GOING THAT 'WISH LISTS' WERE BEING PRIORITIZED FOR EACH

AREA AND THAT SHE & ZOLIA WERE ATTENDING AREA & REPRESENTATIVE FORUM

MEETINGS.

DON GAVE A BRIEF REVIEW ON THE POSITION OF THE 'KILLARNEY BRICKFIELD'

ISSUE WHICH HAD REARED ITS UGLY HEAD AGAIN

HE ALSO COMMENTED ON THE BOOM AT THE END OF BLOOMBERG, THAT IT WAS

UNFORTUNATE THAT ACTION HADNT BEEN TAKEN IN TIME AND NOW THE GOLF

CLUB HAD BUILT IT INTO THEIR ENTRANCE

IT WAS FELT THAT A MAP SHOULD BE CIRCULATED WHICH DEFINES THE 9 NEW

AREAS WHICH MAKE UP THE NEW STELLENBOSCH MUNICIPALITY (ENCLOSED WITH

'VELDWAGTER')

GENERAL:

KATH EXPLAINED WHAT WE HAD DONE ABOUT THE DOCUMENT WE HAD

DRAWN UP

A FINAL DOCUMENT DRAWN UP BY THE PLANNING SUB-COMMITTEE WHICH HAD BEEN MEETING ON A REGULAR BASIS TO COMPILE THE STRATEGIES AND POLICIES FOR THIS AREA ACCORDING TO THE INPUT FROM THIS COMMUNITY. THIS DOCUMENT HAD BEEN CIRCULATED AND COMMENTS CALLED FOR, ONLY THE van WYKS AND FOURIES HAD RESPONDED IN WRITING. KATH COMMENDED THIS SUB-COM FOR THEIR HARD WORK AND DEDICATION.

- DON SAID 20 PEOPLE HAD BEEN CAUGHT IN THE LATST DEVON VALLEY ROAD SPEED TRAP.
- EFFLUENT FROM DEVON HILL WINERY HAD BEEN DEALT WITH
- IT WA NOTED THAT A CHARACTER CALLED MARLIN WAS SELLING DAGGA TO SCHOOL KIDS
- THE SUNDAY SERVICE AT THE FIRS WAS FAR TO LOUD AND CARRIED ON FAR TO LONG TO BE TOLERATED, SAKKIE SAID THE FARM WATCH COULD GO AND TELL THEM TO TONE IT DOWN
- IT WAS REQUESTED THAT THERE BE A BAN ON FIRECRACKERS AS THEY HAD A VERY BAD EFFECT ON MANY OF OUR PETS.
- GILLIAN ASKED PERMISSION TO GIVE A DONATION TO DOPSTOP TOWARDS THEIR PROJECT WITH YOUNG PEOPLE (REPORT AVAILABLE ON REQUEST) AND FOR AN EXTRA R1000 BE GIVEN TO THE EXTRA TEACHER AT THE SCHOOL FOR A BONUS. THESE DONATIONS WERE APPROVED.

THE CHAIRMAN WISHED EVERY ONE PRESENT A VERY HAPPY CHRISTMAS AND INVITED THEM TO STAY FOR CHAMPAGNE AND MINCEPIES

